

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

Allmän Hälso- och Sjukvård 1966

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN · STOCKHOLM

INLEDNING

TILL

Allmän hälso- och sjukvård / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1913-1982. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1979.

1911-1967 utgiven av Kungl. Medicinalstyrelsen.

1911-1950 med innehållsförteckning på franska. 1913-1950 med fransk parallelltitel: Hygiène et service sanitaire en Suède. 1951-1979 med innehållsförteckning och parallelltitel på engelska: 1951-1956: Public health and sick care in Sweden ; 1957-1979: Public health in Sweden . 1960-1979 även med sammanfattning på engelska.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1, Sundhetskolligii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt, 1864-1912. - Sundhetskolligium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen. Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Sinnessjukvården i riket /Kungl. Medicinalstyrelsen. – Stockholm, 1913-1939. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1939.

Efterföljare:

Hälsan i Sverige: hälsostatistisk årsbok / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : 1988–1992. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1987/88-1991/92.

Det civila veterinärväsendet / av Kungl. Veterinärstyrelsen. – Stockholm, 1918-1951. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1916-1949.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960

Allmän hälso- och sjukvård. 1966. – (Sveriges officiella statistik).

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

Vid digitaliseringen har en tabellförteckning skapats och lagts till.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

Allmän Hälso- och Sjukvård 1966

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN · STOCKHOLM

OFFICIAL STATISTICS
OF SWEDEN

Public Health in Sweden 1966

Form för hänvisning. Allmän hälso- och sjukvård 1966 (SOS).

Kungl. medicinalstyrelsen. Stockholm 1967.

Årspublikationen Allmän hälso- och sjukvård har av medicinalstyrelsen för årgångarna 1911—1965 utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Hälso- och Sjukvård.

Published by
the National
Board of Health,
S 105 30 Stockholm

Printed in Sweden
Civiltryck
Stockholm 1968

Suggested citation. Public health in Sweden 1966 (SOS).
The National Board of Health. Stockholm 1967.

The annual report on Public Health in Sweden has been published by the National Board of Health within the series of Official Statistics of Sweden: Public health. Earlier editions: 1911—1965.

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet

Medicinalstyrelsen får härmed överlämna den statistiska redogörelsen »Allmän hälso- och sjukvård» för år 1966.

Liksom föregående år presenteras såvitt möjligt varje tabell med sin förklarande kommentar i omedelbar anslutning, varigenom tabellavdelning av vedertagen typ undvikits. Listan över sjukhusen (bilaga 1 i årgång 1960) har även denna gång utelämnats, emedan en dylik redan publicerats som Nr 1 i serien »Samling av författningar och cirkulär m. m. angående medicinalväsendet», år 1967. Alla större sjukhus förekommer emellertid namngivna i endera av bilagorna 1 eller 2.

Tidigare har styrelsen till landsting och övriga intressenter utsänt en tryckt detaljerad tabellarisk sammanställning över lasarettens och epidemisjukhusens personal och förvaltningsekonomi. En motsvarande, ehuru icke fullt så omfattande tabell har utarbetats för övriga sjukhus och förvaras i manuskript i medicinalstyrelsen. Liksom tidigare för åren 1947—1965 har avdelningen för mentalsjukhusens ekonomiska förvaltning sammanställt de statliga mentalsjukhusens förvaltningsstatistik för år 1966 i ett särskilt häfte (stencil).

Den i redogörelsen lämnade översikten av medicinalväsendets organisation gäller året 1966. Den första januari 1968 genomförs en omfattande omorganisation av den centrala ledningen av hälso-, sjuk- och socialvården. En översikt av den nya organisationen medföljer som bilaga.

Byrådirektören Erik Salwén har närmast svarat för arbetet med föreliggande redogörelse.

Stockholm i juli 1967

BROR REXED

AKE SJÖSTRÖM

INNEHÅLL

	Sida
Sammanfattning på engelska språket	IX
Kap. A. Hälso- och sjukvårdens organ	1
a. Översikt av organisationen	1
b. Kroppssjukvården	16
c. Den psykiska sjukvården	35
d. Vissa fristående organ och verksamheter	42
Tjänsteläkarna	42
Distriktsvården m. m.	43
Den förebyggande mödra- och barnavården	45
Förlossningsvården	48
Lungsjukvården	48
Epileptikervården	50
Vården av veneriskt sjuka	51
Den abortförebyggande verksamheten	52
Skyddsympningarna	52
Karantänsväsendet	53
e. Folk tandvården	54
f. Apoteken	58
g. Åtgärder med anledning av läkemedels biverkningar	61
Kap. B. Hälso- och sjukvårdens personal	62
Kap. C. Det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård	70
Kap. D. Hälso tillstånd, sjukdomar, förlossningar m. m.	76
a. Omgivningshygieniska förhållanden	76
b. Infektionssjukdomar	78
c. Maligna tumörer 1963 enligt anmälningar till cancerregistret	92
d. Karies hos sjuåringar	96
e. Förlossningar	97
f. Legal aborter, steriliseringar, kastreringar	97
g. Psykiska sjukdomar	106
Kap. E. Från nämndens för internationella hälsovårdsärenden verksamhet	111
Bilaga 1. Vårdplatserna inom den slutna kroppssjukvården fördelade efter vårdform	114
» 2. Specifikation av statens, landstingens och storstädernas mentalsjukhus	124
» 3. Läkartjänster vid undervisningssjukhus, lasarett, sanatorier, epidemisjukhus och mentalsjukhus	129
» 4. Läkare med specialistbehörighet	132
» 5. Befolkningsstatistik	134
Karta 1. Sjukvårdsområden: Allmänt, speciellt kroppssjukvården	31
» 2. Regionindelning för den specialiserade kroppssjukvården	32
» 3. Sjukvårdsområden: Mentalsjukvården	33
» 4. » Vården av psykiskt utvecklingsstörda	34

Alfabetisk innehållsförteckning

- Aborter 97
 Abortförebyggande 52
 Anstalter för epileptiker 37, 39
 Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda 37, 40
 Apotek 58—60
 Barnadödlighet 135
 Barnmorskor 45, 63, 69
 Barnsjukvård (översikt) 16
 Befintliga vid mentalsjukhus 109, 124
 Befolkningsstatistik 134
 Beläggning 21, 37
 Bäckkvoter 12
 Cancerregister 92
 Centrala sjukvårdsberedningen 1, 2
 Centraldispensärerna 49
 Dagkostnad, se Driftkostnader
 Diagnoser 81, 108
 Dispensärer 6, 48
 Distriktsbarnmorskorna 45, 69
 Distriktsköterskorna 44, 69
 Driftkostnader 28—30, 41, 75, 124
 Dödsorsaker 136
 Ekonomipersonal 24, 39, 40, 63, 124
 Enskilda sjukhem 16, 21, 122
 Epidemiska sjukdomar 78 f
 Epileptikervård 50
 Familjevård 38, 124
 Folkmängd 134
 Folkvand 55, 96
 Födda 97—99, 101—103, 135
 Födda, definitioner 97
 Förebyggande mödra- och barnavård 45—47
 Förlossningar 97—99, 101—103
 Förlossningsvård 48
 Försäkringskassornas kostnader 72
 Förvaltningspersonal 24, 39, 40, 63, 124
 Gonnorré 85—87
 Halvöppen vård 38
 Huvudmän 3, 10
 Infektionssjukdomar 78
 Intagna på nybörjarkurs 67
 Intagningar på sjukhus 7, 12, 21, 37, 124
 Intagningsområden, psykiskt sjuka 33
 Internationellt sjukvårdsarbete 111
 Karantänsväsen 53
 Karies 96
 Kastreringar 97, 106
 Kliniker vid sjukhus 15, 114
 Kontorspersonal, se Förvaltningspersonal
 Konvalescenthem 19
 Kostnader, det allmänna 70—75
 Kostnader per vård dag, per intagning, se Driftkostnader
 Kroppssjukhus 16, 21
 Könspolikliniker 51
 Könssjukdomar 51, 85—87
 Lagstiftning 6
 Landstingsområden 31
 Lasarett 16, 21, 114
 Levande födda, se Födda
 Livslängd 135
 Lungsjukvård 48
 Långvarigt kroppssjuka (översikt) 18
 Läkare 24—27, 39—42, 63, 64, 67, 124, 129—133
 Läkartäthet 24, 41, 64
 Länsläkarorganisationen 42
 Medicinalpersonal 63
 Medicinalstyrelsen 1, 2
 Mentalsjukhus 35, 37, 110, 124
 Mödra- och barnavård 45, 46
 Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar 50
 Nämnden för internationella hälsovårdsärenden 2, 111
 Omgivningshygien (aktuella problem) 76
 Organisation, central, lokal 1, 2, 3
 Organisation, öppen vård 3, 5, 6, 19, 36
 Organisation, slutet vård 3, 5, 9, 16, 35
 Perinatal dödlighet 101
 Personal, allmänt 63
 Personal, kroppssjukvård 24
 Personal, mentalsjukvård 39—41
 Platser, se Vårdplatser
 Polikliniker 6, 23
 Polio 80, 81
 Polioympningar 53
 Provinsialläkarna 42
 Psykisk barna- och ungdomsvård 36
 Psykisk vård, slutet 35, 37, 124
 Psykisk vård, öppen 36
 Psykiska sjukdomar 108, 109
 Psykiskt utvecklingsstörda 37
 Regionsjukvård 32
 Rättspsykiatriska avdelningar 128
 Röntgenarbeten 23, 49, 88
 Sekundärplatser 124, 128
 Sexualrådgivning 52
 Sjukgymnaster 63
 Sjukhus 5, 7
 Sjukhus av lasarettskaraktär 16, 122
 Sjukhustyper—vårdformer 5, 9
 Sjuksköterskor 44, 63, 68, 69
 Sjukvårdsområden 31
 Sjukvårdsstyrelser 2, 3
 Skyddsympning 52
 Skärmbildscentral, medicinalstyrelsens 48, 88
 Slutet vård 3, 5, 10, 12
 Specialister 132
 Stadsläkarna 43
 Statens bakteriologiska laboratorium 1, 2
 Statens institut för folkhälsan 1, 2
 Sterilisering 105, 106
 Tandläkare 54—56, 63—65
 Tandläkartäthet 64
 Teckenförklaring XVI, 3, 31
 Tjänsteläkare 42
 Tjänster, barnmorske- 69
 Tjänster, läkar- 26, 129
 Tjänster, sjuksköterske- 69
 Tuberkulos 87—91
 Tuberkulosvård 48
 Utgifter, se Driftkostnader resp. Kostnader
 Utskrivna, mentalsjukhus 108, 109
 Utveckling i tiden, vårdplatser m. m. 12, 15, 110
 Utveckling i tiden, personal 63
 Vaccination 52, 53
 Vakanser 27, 40, 69
 Veneriska sjukdomar 51, 85—87
 Veterinärer 64
 Vård dagar 7, 12, 21, 37
 Vårdformer—sjukhustyper 5, 9
 Vårdplatser 7, 21, 35, 37, 114, 124
 Vårdplatser per 100 000 invånare X, 12
 Öppen vård 3, 6, 19, 23, 36,

CONTENTS

	Page
Summary in English	IX
Chapter A. Health and sick care	1
a. Organization of Health Services	1
b. Care of the physically ill	16
c. Mental care	35
d. Certain independent institutions and activities	42
Medical officers	42
Public Health Nurses	43
Maternity and Child Welfare	45
Maternity care	48
Care of lung diseases	48
Care of epileptics	50
Care of venereal diseases	51
Consultation bureaus for sexual hygien	52
Vaccinations and inoculations	52
Quarantine organization	53
e. Public dental care	54
f. Pharmacies	58
g. Prevention of adverse effects of drugs	61
Chapter B. Health personnel	62
Chapter C. Expenses out of Public funds for Health and Medical care	70
Chapter D. Sanitary conditions, diseases, deliveries etc.	76
a. Environmental sanitation	76
b. Infectious diseases	78
c. Malignant tumours reported to the Cancer Registry	92
d. Dental caries in seven year old children	96
e. Deliveries	97
f. Abortions, sterilizations and castrations on medical or legal indications	97
g. Mental diseases	106
Chapter E. International health relations	111
Annex 1. Beds in somatic hospitals according to type of care	114
» 2. Detailed information on the mental hospitals of the State, the counties and the three largest cities	124
» 3. Posts for doctors at teaching hospitals, general hospitals, sanatoria, epidemic and mental hospitals	129
» 4. Physicians with specialist competence	132
» 5. Vital statistics	134
Map 1. Districts for care of the physically ill, in general	31
» 2. Regions for specialized care of the physically ill (»hospital regions«)....	32
» 3. Districts for the care of the mentally diseased	33
» 4. Districts for the care of the mentally retarded	34

Alphabetical index

- Abortions, XIV, 97
 Admissions to hospitals 7, 12, 21, 124
 Ambulatory care XII, 23

 Bed ratios X, 12
 Births XIV, XV, 97—103
 Births, definitions 98 (foot notes)

 Cancer registry XIV, 92
 Castrations XIV, 106
 Causes of death 136
 Central Board of Hospital Planning and Equipment IX
 Central TB dispensaries 49
 City M.O.s, XII, 42
 Convalescent homes XI, 19
 County Council districts 31

 Days of treatment 7, 12
 Deliveries XIV, 97—103
 Delivery care XII, 48
 Dental caries 96
 Dental surgeons 54—57, 63—65
 Dental surgeons density 64
 Departments in hospitals 114
 Discharges from mental hospitals 108, 109
 District midwifery XII
 Districts, health and sick care 31
 Districts, mental hospitals' 33
 Domestic staff 24, 39, 40, 63, 124

 Environmental sanitation 76
 Epidemic diseases XIV, 78 f
 Epileptic care XIII
 Expenses XI, 28—30, 41, 71, 124
 Expenses out of public funds XIII, 71, 72

 Family planning XII
 Foster homes XV, 124

 Gonorrhoea 85—87

 Health Boards of local authorities VIII
 Hospital specialized departments 114
 Hospitals IX, 7, 12, 114
 Hospitals, chronic sick X, 18
 Hospitals, development 12, 14, 15
 Hospitals, for children 16
 Hospitals, general IX, 21, 114
 Hospitals, mental X, 37, 124
 Hospitals, physical diseases IX, 21
 Hospitals, type of X

 Insurance, sickness 72
 Infant mortality 135
 Infectious diseases XIV, 78
 Investments XIII, 71, 74

 Life expectancy XV
 Live births, see Births

 Maternal deaths 98
 MCH XII, 46
 Medical officers XII, 42
 Medical students 67
 Mental care, ambulatory XII
 Mental care, in hospital XV, 124
 Mental diseases XV, 106—109
 Mental hospital population 107, 110, 124
 Mentally retarded 37
 Midwives XII, 63, 69

 National Bacteriological Laboratory VIII, IX
 National Board of Health VIII, IX
 National Institute of Public Health VIII, IX
 Nurses 44, 63, 68, 69

 Occupancy 21, 37
 Office personnel 24, 39, 40, 63, 124
 Organization VIII, IX, X, XII

 Patient days 7, 21, 37
 Perinatal mortality 101

 Personnel 63
 Pharmacies 58, 59
 Physicians 24, 39—42, 63, 64, 67, 124, 129
 Physicians, density 24, 41, 64
 Physiotherapists 63
 Policlinics XII, 23
 Polio 80, 81
 Polio, inoculations XIII
 Population XV, 134
 Posts at hospitals 26, 129
 Private nursing homes 21, 123
 Psychiatry, child and youth XIII
 Public Dental care 54, 96
 Public Health Nurses XII, 44, 63, 68, 69

 Quarantine organization 53

 Radiofluorography centre XIV, 88
 Ratio, hospital beds X, 12
 Ratio, personnel 24, 41, 64, 65
 Regional hospital organization 32
 Responsible authorities 10, 31
 Running cost 28—30, 41, 75, 124

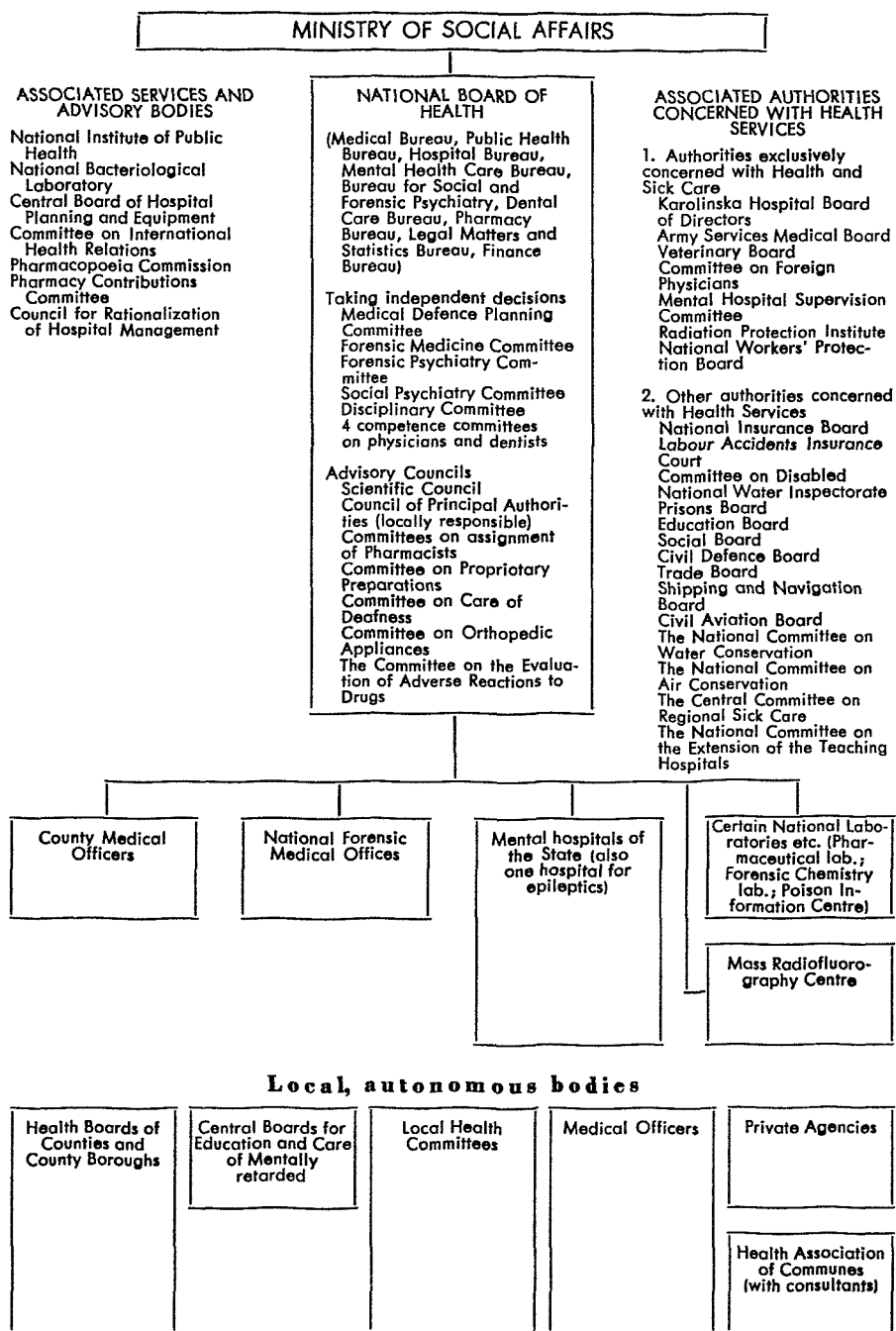
 Specialist doctors 132
 Sterilizations XIV, 105, 106
 Stillbirths, see Births

 TB care X, XIV
 TB dispensaries XII, 49
 Trends, hospital beds etc. 12, 15, 110
 Trends, personnel 63
 Tuberculosis 91

 Vacant posts 27, 40, 69
 Vaccinations XIII, 52
 Venereal diseases XIII, 85—87
 Veterinaries 64
 Vital statistics 134

 X-ray activities XIII, 23, 49, 88

Organization of public health administration in Sweden in 1966

SUMMARY

Organization (chapter Aa)

All the activities in the field of public health in Sweden (including medical care) are either operated or controlled by public authorities.

Public health is under the *Ministry of Social Affairs*, the chief of which is a member of the cabinet.

The *National Board of Health* is the principal instrument of the State for governing, superintending and promoting the activities and the work of the institutions pertaining to this field. The board supervises the medical personnel, the hospitals and the pharmacies and has the direct control of the State mental hospitals, the State Pharmaceutical Laboratory, the State institutions for forensic medicine, a unit for mass radiofluorography etc.

The National Board of Health is concerned with the subsidies granted by the government for special medical care, i. e. for the equipment and operating of hospitals for tuberculosis, hospitals for epidemic diseases, chronic diseases, paediatric diseases, mental diseases and establishments for mentally retarded.

The main part of the field work of the health and sick care rests with local authorities. The county councils, 25 in number, and the 4 county boroughs shall see to it that the sick receive the hospital care required. The county council districts correspond to the 24 counties, one of which is divided into two districts (see map 1, page 31). The main part of the care of the mentally retarded has, however, been taken over by the State all over the country; only the three largest cities (Stockholm, Gothenburg and Malmö) have their own independent organizations. The State is also the responsible authority for the county medical officers' organization, whereas the county councils and

county boroughs are responsible for the services of the local medical officers, the district public health nurses, district midwives, the public dental care etc.

The *National Institute of Public Health* is an independent body outside the jurisdiction of the National Board of Health. It conducts inquiries into health matters submitted by public authorities, corporations and private individuals, but is also engaged in independent research in the field of general, industrial and food hygiene. It is also engaged in teaching and in spreading of public health information. The *Central Board of Hospital Planning and Equipment* is another independent body engaged in standardization of hospital buildings and equipment. The *National Bacteriological Laboratory* is a third one.

The sickness insurance scheme is supervised by the *National Social Insurance Board*. Insurance is compulsory. Benefits include free care for hospitalized patients, and doctors services and medicine at a reduced cost for out-patients. Dental care is not included.

Hospitals (chapter Aa—Ac)

A conspicuous feature of the Swedish hospital system is that the main part of the establishments are owned and operated by public authorities. 21,1 % of the beds available belong to the State, 70,5 % to counties or county boroughs, 1,6 % to local authorities (small towns, parishes), 5,0 % to private enterprises and 1,8 % to funds, associations etc. (table A 3, bottom line). The last group may for practical purposes be added to the State institutions, the difference being merely formal since these enterprises are built up as foundations etc. but operated in close collaboration with the government which has representatives in their administra-

*Survey of hospitals, showing combination of type of hospital and type of care.
(Cfr. table A 2)*

Type of hospital	No. of hospitals	Type of care (Figures show number of beds)								Total
		General hospital care and similar	Care of lung diseases	Epidemic care	Maternity care	Care of chronic sick	Care of mental diseases	Care of mentally retarded	Care of epileptics	
University (teaching) hospitals	9	8 205	366	500	617	230	683	—	—	10 601
Single clinic hospitals	5	358	—	—	204	—	—	—	—	562
Other general hospitals	101	26 826	1 104	1 852	2 497	6 084	1 401	—	—	39 764
Rheumatic hospitals	2	221	—	—	—	—	—	—	—	221
Orthopedic hospitals	4	353	—	—	—	—	—	4)	—	353
Coast sanatoria ¹⁾	2	374	—	—	—	—	—	—	—	374
Hospitals of the National Social Insurance Board ²⁾ ..	3	583	—	—	—	—	—	—	—	583
Certain private hospitals ..	7	498	—	—	—	15	—	—	—	513
Cottage hospitals	50	915	—	—	210	1 110	—	—	—	2 235
Maternity homes	5	4	—	—	19	—	—	—	—	23
Sanatoria for the lungs ...	17	25	2 182	—	—	860	—	—	—	3 067
Epidemic hospitals	5	16	—	815	—	—	—	—	—	831
Homes for chronic sick ...	291	227	—	—	25	16 446	281	—	—	16 979
Private nursing homes for physical diseases	11	645	—	—	—	15	—	—	—	660
Mental hospitals	40	—	—	—	—	—	27 407	2 234	—	29 641
» nursing homes	168	—	3)	—	—	—	7 081	—	—	7 081
Institutions for the mentally retarded	174	—	—	—	—	—	—	12 517	—	12 517
Hospitals for epileptics....	10	—	—	—	—	—	—	—	917	917
Total	904	39 250	3 652	3 167	3 572	24 760	36 853	14 751	917	126 922
Per 100 000 inhabitants	.	504	47	41	46	319	474	190	12	1 633

¹⁾ Mainly orthopedic cases.

²⁾ Rheumatic (and nervous) diseases.

³⁾ 200 beds for lung diseases in mental hospitals are here classified as mental.

⁴⁾ One hospital with 124 beds for severely crippled, mentally retarded children is here classified as orthopedic (included in the group »General hospital care and similar«).

tive committees and pay grants to cover their expenses. In some cases the State owns all the shares in the enterprise. Some childrens hospitals, orthopedic hospitals, hospitals for bone, joint and glandular TB and some hospitals for TB of the lungs belong to this category (code letter F, see annex 1).

A distinction is made between type of care and type of institution. As far as in-patients are concerned, the correlation between the two concepts is illustrated in the table above. The main part of the care of physically sick

is concentrated in the general hospitals and similar institutions (i. e. rheumatic hospitals, orthopedic hospitals, coast sanatoria, hospitals of the National Insurance Board, certain private hospitals and cottage hospitals), whereas independent hospitals for special kinds of diseases are becoming rare. On the other hand the general hospitals are more and more split up on specialized departments. The specialization of hospitals for physical diseases (the "somatic" hospitals) is illustrated in detail by annex 1.

Table A 1 gives a survey of beds, admissions and patient-days (bed-days) of all hospitals, including establishments for the mentally retarded. Convalescent homes are not included in any tables, except the one on page 19.

The general increase of in-patient care, as measured by the number of beds, was 27,9 % from 1950 to 1966 (page 13). For the care of physically sick it was 28,4 %, for care of mentally diseased 27,4 % and of mentally retarded 28,2 %. At the same time the number of admissions for physical care rose by 31,8 %, care in mental hospitals 222,4 % and in psychiatric clinics in general hospitals 316,6 %, to give some examples. Beds for chronic sick increased by 169,9 % and admissions 169,5 %.

To return to table A 1, it will be seen that 105 580 in-patients were treated per day in all hospitals added together, which corresponds to 1,4 % of the population of Sweden.

At general hospitals proper the number of in-patients per day was 37 422 (table A 6). The same hospitals were also visited by 2,8 million out-patients paying 6,9 million visits (patients at X-ray departments not included), (table A 7). These were treated at out-patient departments organized either by those responsible for the in-patients' care, which is often the case in the county boroughs, or by the physicians in accordance with an agreement between them and the authorities of the hospital, an arrangement which is prevailing in the counties.

The personnel of the hospitals for physical diseases is calculated to about 73 400 individuals, of whom about 4 500 were doctors (table A 8), and the personnel of the institutions for mental diseases, mentally retarded and epileptics to about 26 070 individuals, whereof about 660 doctors (tables A 15 and A 16). Some of these doctors have been counted more than once, because, under certain circumstances the local medical officer may at the same time be the chief of a small cottage hospital, an epidemic cottage hospital or a home for chronic sick in his district. Similarly most of the doctors of homes for

mentally diseased and "Other establishments for mentally diseased" have their main occupation in one of the large mental hospitals.

The density of the hospital personnel appears from the statement that 112 persons per 100 beds were employed in general hospitals, 72 in cottage hospitals, 55 in hospitals for TB of the lungs and 60 in homes for chronic sick, physicians included (table A 8). These figures comprise all categories of personnel, even the administrative and domestic staffs. The nursing personnel, physicians excluded, amounted to 84 at general hospitals, and the physicians alone to 7,7. A concrete impression is derived from the fact that the personnel of all categories working in general hospitals amounted to 1,5 individuals per in-patient per day. It ought, however, to be kept in mind, that the same personnel also took care of a considerable number of out-patients.

The personnel density of the mental hospitals is lower than that of the hospitals for physically sick. Calculated per 100 beds the nursing personnel (physicians excluded) amounts to 44 at the State hospitals and to 47 at the hospitals of the three largest cities. These figures are found in table A 18, where also data for establishments for mentally retarded are published.

The total running costs of the Swedish hospitals for physical diseases including superannuation and depreciations is estimated at 2 920 million kronor, 2 297 million of which are referable to the general hospitals proper (table A 11). The average cost per patient-day amounted to 166,5 kr at the general hospitals, 100,1 at the hospitals for TB of the lungs and 68,7 at homes for chronic diseases (table A 12). On the whole these figures signify that the cost per patient-day has increased about six times since 1950. The cost per admission has not risen in the same proportion. The running cost per patient-day in 1966 was 50,9 kr at the State mental hospitals and 65,2 kr at the mental hospitals of the three largest cities (table A 19).

Salaries constitute the predominant part of the running costs of the hospitals and is the

Survey of the local services for Public Health and medical, ambulatory care.

Service	Type of care	Number of units
County Medical Officers	Supervision of environmental sanitation and of preventive and curative care	28 posts in counties and county boroughs
Medical Officers	Preventive and curative care	753 districts (urban and rural)
Public Health Nurses	» » » »	1807 districts (certain nurses in towns not included)
Out-patients departments at hospitals	» » » »	200 somatic and mental hospitals
Policlinics in certain cities	» » » »	11 policlinics
District midwifery	Maternal antenatal care; deliveries	361 districts for midwifery
MCH centres, stations etc.	Maternal and Child Welfare	1456 centres, stations and branch offices
TB dispensaries (central and district dispensaries)	TB ambulatory care	57 central and 610 district dispensaries
Policlinics for venereal diseases	VD ambulatory care	28 policlinics
Bureaus for Sexual Hygiene	Consultation on sexual matters, including use of contraceptives and prevention of abortions	20 bureaus
Quarantine organization	Preventive epidemic care	10 main stations
Bureaus of the State mental hospitals for family care and assistance	Mental sick care and assistance to discharged patients	Bureaus at 22 hospitals
Centres for children and youth mental care	Child and adolescent psychiatric care	42 centres
Public Dental Service	Dental care	852 dental clinics
Local Public Health Committees	Environmental sanitation; preventive epidemic care	995 municipalities (local communes)

main lever of the increase of this cost during the last years. The increase is partly due to a general raise of the wages, partly to a shortening of the working day of the bedside personnel, in its turn causing increased recruitment. The salaries are responsible for 64,4 % of the running costs of the general hospitals (including superannuation etc.).

The cost of hospital care in a public ward is completely compensated by public funds and the health insurance. Also medicine and doctors fees are thus covered. If the patient has a private room or goes to a private hospital, he is reimbursed for that part of the costs which corresponds to the price charged in a public ward at the hospital in his home district.

The adjoining table presents a survey of the local services for ambulatory care and environmental sanitation.

Public Health Services outside the hospitals (chapter Ad)

There were 760 rural *medical officers'* posts at the beginning of 1967, 62 of them, however, were vacant, the activity being maintained by the officer of an adjoining district. (In each county there is a senior county medical officer, appointed by the government, and a deputy county medical officer. As there are 24 counties, these two categories make 48 doctors.) In the purely urban districts there were 264 posts for medical officers. (Cf. also diagram, chapter Ad.)

There were 1 828 posts for *public health nurses* in general service in rural districts and small towns at the end of 1966 (table B 5), but 89 of these were vacant.

The *midwifery districts* numbered 361 (44 vacant). The activity is concentrated on

prenatal care of pregnant women, since over 99 % of all deliveries take place in hospitals. The midwives assist, however, to a considerable extent at deliveries in maternity homes, cottage hospitals etc.

The *maternity and child welfare* organization with 1 456 working units (clinics, centres and branches) is illustrated by table A 21).

57 central and 610 district *TB dispensaries* were working in 1966. In the former 710 179 X-ray examinations were made (table A 22).

Medical *treatment for venereal diseases* was given free of charge in 28 of the largest towns at special polyclinics. The number of visits to these polyclinics, amounted to 208 000, 135 000 of which had reference to the disease in its contagious phase.

20 consultation *bureaus for sexual hygiene and abortion cases* subsidized by the State were in operation at the end of the year, the number of ruled cases amounting to 6 449. At least one physician and two or three social workers were attached to each bureau.

About 275 000 persons have been vaccinated against *poliomyelitis* during 1966 bringing up the total number having received basic protection to 5,3 million persons (p. 53).

Mental care of children and youth was given at 42 child guidance clinics (21 clinics with beds for observation and care) (chapter Ac).

Of about 50 000 *epileptics* more than 95 % were treated in ambulatory care.

At the end of the year the *Public Dental Service* included all counties and county boroughs. The activity was carried on in 31 central polyclinics, mostly situated in the premises of a general hospital, and 774 district polyclinics (table A 23). 1 760 dental surgeons were employed in the service, i.e. 30 % of the total number in the country. 1 576 dental surgeons attached to the district polyclinics worked in all 2 456 122 hours; 64 % of this time was reserved for children.

Medical personnel (chapter B)

A survey covering all kinds of medical personnel is found in table B 1. There were

8 840 active physicians at the end of 1966. The number includes 290 foreign physicians working in Sweden on a limited license. The active dental surgeons were 5 880 in number. The number of fully licensed dental surgeons, active and non active, appears from the comments to table B 1. There were 23 770 active nurses, 1 130 nurse-midwives and 670 midwives. The total of the medical personnel amounted to 140 180, administrative and domestic staff at hospitals included.

Expenses out of public funds for health and medical care (chapter C)

The expenses of the State, the counties, the county boroughs for "general hospital care" were 2 445,4 million kronor in 1966 (table C 1). Reduced by 530,9 million, see table C 5, concerning investments, the remainder, 1 914,5 million represents the running cost.

The total of table C 1 amounts to 5 841 million kr, i.e. 753 kr per inhabitant (equivalent to about 52 pounds sterling). The share of the State in the total cost, including the expenses of the sickness funds, amounts to 36 %, corresponding to 15 % of the State income tax for the same year.

Expenses (investments included) of the State, public insurance funds, counties and county boroughs in 1966

Health and medical care, total..	5 841 mill.kr
General hospital care and	
maternity	41,9 %
Hospitals for TB	1,4 »
Epidemic care	0,5 »
Care of chronic sick	7,5 »
» » mentally sick	13,8 »
» » mentally retarded.....	4,7 »
» » epileptics	0,1 »
TB dispensaries	0,1 »
Public health nursing	1,3 »
Maternity and child welfare ...	0,5 »
District midwifery	0,2 »
Public dental care	3,0 »
Other	12,9 »
Subtotal	87,9 »
Military medical care	0,5 »
The insurance funds for care of	
the sick	11,6 »
Total	100,0 »

Diseases, deliveries etc. (chapter D)

The *epidemic diseases* with individual notification are listed in table D 1. The sum of cases amounted to 9 528 (97 per 100 000 inh.) in 1966. They are listed in the following table.

International Classification, number		Number of clinical cases
040	Thyphoid fever	6
041	Paratyphoid fever	38
042	Other salmonella infections	1 426
044	Brucellosis	1
045	Bacillary dysentery	86
046,0	Amoebic dysentery	5
050	Scarlet fever	5 742
057,0	Meningococcal meningitis	164
059	Tularaemia	50
060	Leprosy	1 ¹⁾
064,4	Listeriose	2
080,2	Acute polio	4
092	Infectious hepatitis	1 463
096,2	Psittacosis	27
096,9	Meningo-encephalitis	459
116	Malaria	16
571,0, 764,0	Gastro-enteritis	38
		Total 9 528

¹⁾ Imported case (from USSR)

The amoebic dysentery and malaria were contracted abroad.

The *TB morbidity* is characterized by the figures 4,3 per 1 000 inhabitants, which stands for the number of persons suffering from the disease and registered at the TB central dispensaries, 0,2 which stands for persons with contagious TB of the lungs, 0,3 for new findings during 1966 of all forms of TB, and 0,04 for fatal cases of tuberculosis (all forms) (table D 9). Since 1946 the mass-radiofluorography unit of the National Board of Health has made 8,5 million examinations (thereof 257 466 in 1966). The ratio of positive findings was in 1966 0,9 %, including cases already known to the TB dispensary, as against 3,1 in the period 1946—1955 and 1,3 in 1956—1965.

Starting 1958 new diagnoses of cancer have to be reported to the *cancer registry* of the National Board of Health. Notifiable are malignant neoplasms including leukaemia and malignant lymphoma, all intracranial tumors and all neoplasms with endocrine activity.

The number of cases reported in 1963 (last figure) was 22 587, corresponding to about 297 per 100 000 inhabitants. A booklet called "Cancer incidence in Sweden 1963" has been issued on the subject by the National Board of Health.

Table D 12 shows that the percentage of permanent teeth with non treated *caries* in *seven-year-old children* was 22,1 % in 1966, before treatment by the Public Dental Care. It would have been even higher, had not a number of counties introduced public dental care also for preschool children (6 years old).

According to the population registers the number of *children born* in 1966 was 124 591. In the statistics of the National Board of Health, based upon the annual reports of the hospitals and midwives, 123 837 newborn children are reported. From table D 13 (see comments in footnotes to table) appears that only 0,1 % of all deliveries took place in the patient's home with a midwife in charge. Furthermore 76,4 % were attended to in establishments of type I, i.e. maternity wards under the care of a specialist obstetrician, 23,1 % in establishments of type II by a general surgeon and finally 0,4 % in type III, i.e. small maternity homes supervised by the medical officer of the district or some other local practitioner. Table D 14 gives relative figures for mature and premature children, liveborn and stillborn respectively, dead during delivery etc. It ought to be observed, that the Swedish definition of live birth as from 1960 conforms with the international.

When *abortion, sterilization or castration for legal indications* has been accomplished, the operating doctor has to send a report to the National Board of Health within one month. During 1966 7 254 such reports on legal abortions were registered. In 1945, the year prior to an extension of the legal indications, the number was 1 623. The great majority of the abortions were authorized by the National Board of Health (5 375), the remainder being carried out on the responsibility of two collaborating physicians, not to mention the very small number of emergency cases. See tables D 17—D 18.

Exact data regarding the annual number of individuals falling sick with *mental disease* are not available. At the mental hospitals of the State and the three largest cities — where the most effective and qualified treatment is given — 28 095 patients were on the files at the end of 1966, State mental hospitals for mentally retarded included (annex 2, line 19). Of these 94% were in the hospitals, 3 % in private homes supervised by the hospitals and 3 % conditionally released. The distribution of the patients according to type of disease is presented in table D 19.

Population (annex 5)

The *population* of Sweden amounted to 7 843 088 at the end of 1966. During the same year 124 591 children were born (123 354 live born and 1 237 stillborn) and 78 440 persons died. The general death rate was 10,05 per 1 000 of the mean population, the rate of live births 15,80. The infant mortality rate as measured by the number of dead during the first year per 1 000 live births was 12,6 and during the period 1960/64 the mean expectation of life was 71,49 years at birth for men and 75,45 for women. Vital statistics are not the concern of the National Board of Health, but some data on the subject are given in the annex. (Reference: Statistical abstract of Sweden — Statistisk årsbok.)

Policy and recent development

The development of the in-patient care has followed the pattern laid down by the hospital regional plan (see map 2), through which different parts of the country are being increasingly well provided with specialized care. The immediate aim has been to better coordinate the regional hospitals and the central hospitals of the county councils and the latter with the district (local) hospitals.

Although the care in hospitals of the

chronic sick has been substantially improved also during 1966 — indicated by an additional number of 1 500 beds — it is still inadequate to meet the pressure from the ever increasing number of older people. Emphasis is more and more laid upon domiciliary care through home visitors who have been given a simplified medical training.

The county councils were charged on the 1/1 1967 with the entire psychiatric care which up till then was the responsibility of the State. The National Board of Health has been active directing and advising the councils on these matters.

Teaching and training of all kinds of health personnel has been subject to constant attention, not least in regard to technical assistants in specialized fields such as surgical operations, X-ray and laboratory work.

The extensive health screening project of Värmland county was finished during the year and the collected material, concerning about 90 000 persons, is now being evaluated.

A gynecological health control scheme, prompted by the National Board, aiming at an early detection of cervix uterus cancer started in 1967 in five counties and the county borough of Malmö.

Investment in hospital and similar plants has shown a tendency to over-expand and for this reason been curbed through a governmental decree introducing a ceiling on the annual aggregate. Care of the chronic sick, ambulatory care in general and teaching are exempted.

Growing abuse of narcotics, particularly among the young, has induced the National Board to set up in 1966 a standing committee for dealing with the problem of drug addiction. It has been given a wide basis, taking care of the medical as well as the psychological, social and criminalistic facets of the problem.

Teckenförklaring Codes

- = Intet finns att redovisa. *Magnitude nil.*
- 0 eller 0,0 = Mindre än 0,5 (eller 0,05) av enheten. *Magnitude less than half of unit.*
- .. = Uppgift saknas. *Data not available.*
- . = Uppgift kan icke förekomma. *Category not applicable.*
- * = Preliminär uppgift.
- † = Riksplatser = vårdplatser upplåtna för samma kostnad oberoende av patientens hemort. *Beds available for same cost irrespective of patient's domicile.*
- MF = Samling av författningar och cirkulär m. m. angående medicinalväsendet. *Code of statutes in the field of health and sick care.*
- SFS = Svensk författningssamling. *Swedish code of statutes.*
- SOS = Sveriges officiella statistik. *Official statistics of Sweden.*
- SOU = Statens offentliga utredningar. *Swedish government official reports.*

KAP. A

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS ORGAN

a. Översikt av organisationen

Med allmän *hälso- och sjukvård* menas i denna publikation hälso- och sjukvårdande verksamhet, som bedrivs av det allmänna eller med dess sanktion och som är tillgänglig för allmänheten. Den militära hälso- och sjukvården, såsom huvudsakligen avsedd för militärpersonal, hör följaktligen icke till den *allmänna* sjukvården sålunda fattad, ej heller sjukavdelningar inom anstalter för fångvård, ungdomsvård o. dyl. Institut för blindas och dövas är icke medräknade, enär de har huvudkaraktär av skola.

Hälsövården befattar sig med förebyggande verksamhet i form av t. ex. omgivningshygieniska åtgärder, hälsofostran och rådgivning riktad till allmänheten eller enskilda jämte profylaktisk individuell undersökning och behandling, medan *sjukvården* befattar sig med personer som vid sjukdom, skada, kroppsfel eller förlösning söker vård (diagnostik och terapi). I praktiken går dock dessa verksamheter ofta hand i hand och någon åtskillnad göres icke mellan dem i dispositionen av denna publikation.

Den centrala organisationen

All för allmänheten avsedd hälso- och sjukvårdande verksamhet i Sverige är underkastad statlig kontroll. Övervägande delen bedrivs av eller understödes av det allmänna.

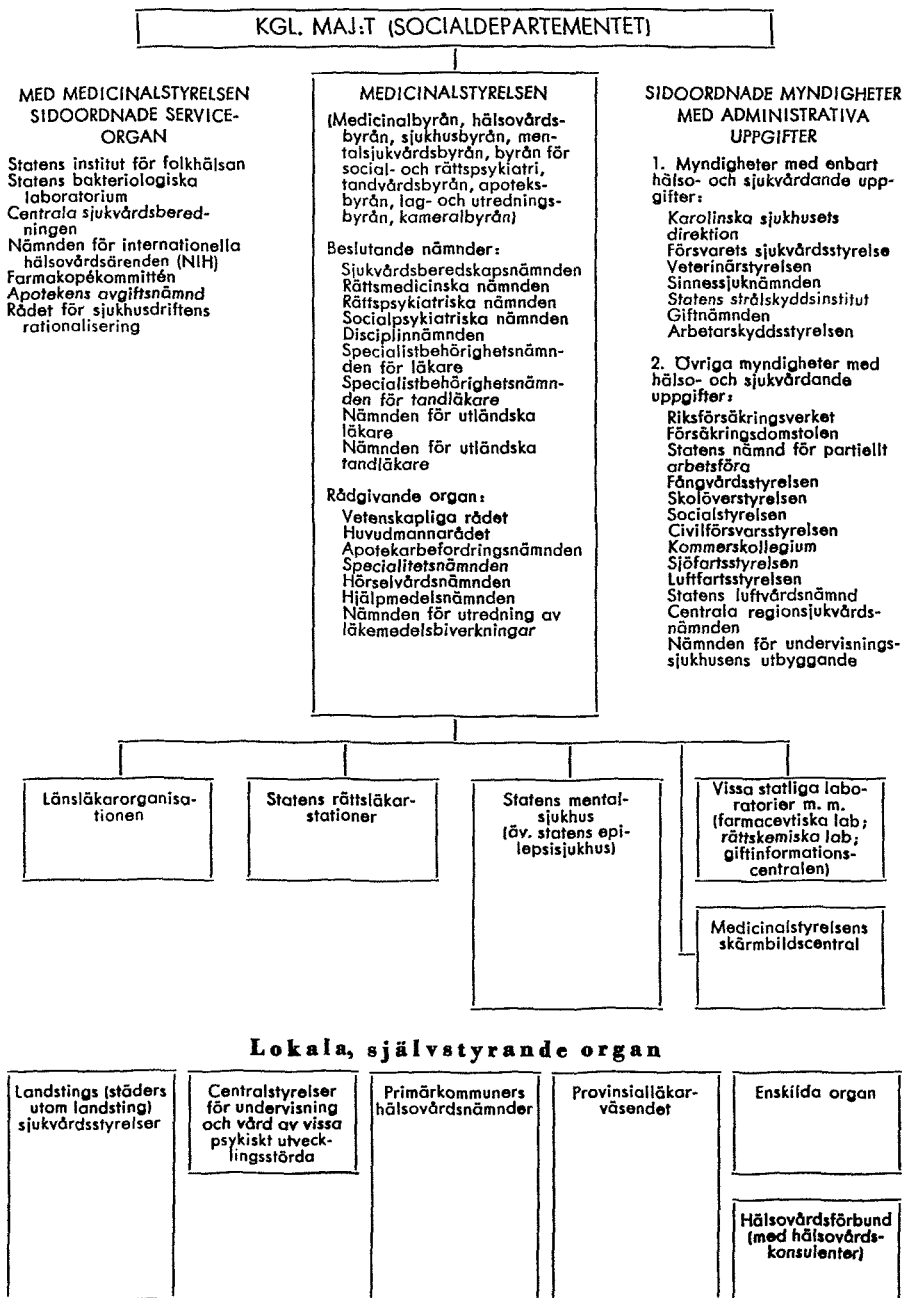
Medicinalstyrelsen, som sedan den 1 juli 1963 sorterar under socialdepartementet, är landets högsta administrativa organ på området. Dess uppgift är främst att utöva överinseendet över medicinalpersonalens, sjukvårdsorganens och apotekens verksamhet och att ha högsta ledningen av de statliga mentalsjukhusen m. fl. institutioner. Den är organiserad på nio byråer. Vid sin sida har medicinalstyrelsen diverse rådgivande organ och nämnder för speciella frågor. (Se diagrammet på nästa sida.)

Vid sidan av medicinalstyrelsen verkar vissa andra centrala institutioner på den allmänna hälso- och sjukvårdens område. En är *statens institut för folkhälsan* med huvudsaklig uppgift att utföra vetenskapligt-praktiska undersökningar och idka forskningsverksamhet på den allmänna hygienens, födoämneshygienens och yrkeshygienens¹⁾ områden och att därvid utgöra centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen enligt livsmedelsstadgan. Institutet har också att meddela viss undervisning. En annan är *centrala sjukvårdsberedningen*, som har till uppgift att ge råd vid planläggning av sjukhusbyggnader och deras utrustning och att verka för standardisering och rationalisering av sjukhusens utensilier och drift. En tredje är *statens bakteriologiska laboratorium* med uppgift att inom den humana medicinens bakteriologiska, virologiska och epidemiologiska områden utreda, forska, framställa sera, ympämnen m. m.

Slutligen må nämnas, att de statliga undervisningssjukhusen intager en i förhållande till medicinalstyrelsen relativt självständig ställning.

¹⁾ Frågor om yrkesarbetshygien handlägges fr. o. m. den 1/7 1966 av Statens arbetsmedicinska institut.

Översikt av medicinalväsendets organisation 1966

Den lokala organisationen

I sjukvårdslagen, som trädde i kraft den 1 juli 1963 är stadgat, att landstingskommun och stad, som ej tillhör sådan kommun, har skyldighet »ombesörja såväl öppen som sluten vård för sjukdom, skada, kroppsfel och barnsbörd, i den mån icke annan drager försorg härom».

Med *öppen* vård menas vård av patient, som icke är intagen på sjukhus; med *sluten* vård avses vård av intagen patient. Beträffande begreppet sjukhus hänvisas till »Översikt av den slutna vården» nedan i detta kapitel.

Landstingskommunerna är 25 till antalet, vartill kommer 4 städer, som icke deltagar i landsting. Landstingens områden sammanfaller i regel med länens. Undantag utgör Kalmar län, som delats på två landsting (Kalmar läns norra och Kalmar läns södra landsting), och naturligtvis de län, ur vilka landstingsfri stad utbrutits. De fyra städerna är Stockholm, som icke ingår i något län, och de ur län utbrutna Göteborg, Malmö och Norrköping. (Se koden på karta 1.)

I landstingskommun eller stad som ej tillhör landstingskommun utövas ledningen av den sjukvårdande verksamheten av en sjukvårdsstyrelse.

Att staten, landstingen och motsvarande städer uppbär huvudmannaskapet för den slutna vården och faktiskt är huvudmän också för betydande delar av den öppna, hindrar icke att även andra — primärkommuner, allmännyttiga stiftelser och enskilda personer — i viss omfattning svarar för delar av sjukvården, vilket framgår av följande översikt. De där förekommande bokstäverna S, L osv är huvudmannens kodbeteckningar.

(S) Staten är huvudman för:

Länsläkarorganisationen

Vissa undervisningssjukhus (Karolinska sjukhuset, Serafimerlasarettet, Akademiska sjukhuset)

Mentalsjukhusen, utom i Stockholm, Göteborg, Malmö och vissa landsting¹⁾

Epilepsisjukhuset Vilhelmsro

(L) Landstingen är huvudmän för:

Sjukhusvård i allmänhet (alltså för driften av lasarett, sjukstugor, förlossningshem, sanatorier, epidemisjukhus, sjukhem för långvarigt kroppssjuka, mentalsjukhus¹⁾, sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka, anstalter för psykiskt utvecklingsstörda, konvalescenthem osv). Även öppen vård vid sjukhus.

Provinsialläkarväsendet

Förlossningsvård (öppen genom distriktsbarnmorskorna och sluten genom sjukhus)

Distriktsvård (distriktssköterskorna)

Förebyggande mödra- och barnavård

Abortförebyggande verksamhet

Familjerådgivning

Tuberkulosdispensärer

Psykisk barna- och ungdomsvård

Folktandvård

¹⁾ Landstingen kommer att övertaga de statliga mentalsjukhusen fr. o. m. år 1967. Under år 1965 bedrev endast Örebro och Gävleborgs län vård på mentalsjukhus (Mellringe resp. Hälsinge mentalsjukhus).

- (U) Städerna utom landsting är huvudmän för i stort sett samma vårdgrenar som landstingen. Länsläkarna motsvaras hos dem närmast av förste stadsläkarna och provinsialläkarna av stadsdistriktsläkarna. Dessutom har dessa städer:
- Hälsovårdsnämnder
 - Fristående polikliniker
 - Viss anstaltsvård i Stockholm
 - Skolhälsovård
- (K) Primärkommuner (andra än städer utom landsting) är huvudmän för:
- Hälsovårdsnämnd
 - Stadsläkare (kan förekomma i stad med minst 15 000 och skall förekomma i stad med minst 40 000 invånare) och kommunalt anställda sjuk-sköterskor
 - Sjukhem för långvarigt kroppssjuka i vissa fall
 - Polikliniker för könssjuka i städer med över 20 000 invånare
 - Skoltandvård ej tillhörande folktandvården (i några kommuner)
 - Smärre kommunala mentalsjukhus (ett fåtal)
 - Skolhälsovård
- (F) Föreningar, stiftelser o. dyl., i vilkas styrelser det allmänna är representerat, förekommer såsom huvudmän för:
- Vissa specialistsjukhus av lasaretskaraktär (barnsjukhus, reumatikersjukhus, ortopediska sjukhus, riks försäkringsverkets sjukhus)
 - Epileptikerhem m. m.
- (P) Privata personer eller företag förekommer såsom huvudmän för:
- Enskilda sjukhem
 - Epileptikerhem
 - Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda
- Härtill kommer privatpraktiserande läkare och tandläkare.

En preciserad översikt av huvudmannaskapet för den slutna sjukvården lämnas i tab. A 3 och bilaga 1.

Det har framgått av ovanstående, att riket är indelat i 29 sjukvårdsområden. Dessa är emellertid för små för vissa vårdformer, och därför inrättades enligt riksdagsbeslut år 1960 den s. k. regionsjukvården. Denna innebär, att man indelat riket i sju sjukvårdsregioner så tilltagna, att var och en för sig lämnar ett befolkningsunderlag stort nog att motivera kliniker för varje slag av specialistvård, även av mera sällsynta sjukdomar. Kartan på sidan 32 visar regionernas gränser, namn och läge för de s. k. regionsjukhusen, dvs de sjukhus — ett i varje region — till vilket den mest specialiserade vården förlagts, befolkningsunderlaget m. m. Det framgår, att regionernas gränser i några fall korsar sjukvårdsområdenas.

Som komplettering till uppgiften om huvudmännen må nämnas, att stat, landsting och primärkommuner i viss utsträckning understödjer vård, för vilken de själva icke är huvudmän. Sålunda utgår på vissa villkor *statsbidrag* till driften och i allmänhet också till anläggningen av sjukvårdsanstalter, där det bedrivs medicinsk barnsjukvård, radioterapi, tuberkulosvård, epidemivård, vanförevård, vård av långvarigt kroppssjuka, psykiatri, epileptikervård och vård av psykiskt utvecklingsstörda. Till folktandvårdens drift och utrustning utgår likaledes statsbidrag. För förlossningsvård utgår fr. o. m. år 1955 endast bidrag till anläggningen. *Landstingsbidrag* utgår till vissa primärkommuner och enskilda, som driver vård av långvarigt kroppssjuka, mentalsjukvård, epileptikervård och vård av psykiskt utvecklingsstörda m. m. Även bidrag till allmän kroppssjukvård förekommer, liksom till konvalescentvård.

Vårdformer och anstaltstyper

Man brukar skilja mellan vårdformer och typer av anstalter. Vårdformen bestäms närmast av de sjukdomar eller det klientel, som vårdas, så erhåller t. ex. tuberkulösa, psykiskt sjuka och gravida kvinnor resp. tuberkulosvård, mentalsjukvård och förebyggande mödravård. Man talar även om akut vård, vård av långvarigt sjuka osv. Anstaltens typ, däremot, avser den driftenhet, som lämnar vården, t. ex. lasarett, sanatorium, poliklinik osv.

Vårdformer och anstaltstyper sammanfaller vanligen men icke alltid. Tab. A 2 visar, hur dessa förhållanden för närvarande ställer sig inom den slutna vården. Man ser, hur kropps- och mentalsjukhusen i vissa fall griper över på varandras områden och vidare hur kroppssjukvården i det väsentliga bestrides av lasarett, men att sådan kroppssjukvård som avser lungsjukvård, epidemivård, vård av långvarigt kroppssjuka förekommer i stor utsträckning vid särskilda sjukhustyper. En mera ingående beskrivning av dessa förhållanden lämnas i kommentaren till tabellen och i textavsnitten b och c nedan i detta kapitel. Vad närmast angår den öppna vården, har specialorgan inrättats för förebyggande mödra- och barnavård, förlossningsvård, lungtuberkulosvård, könssjukvård och abortförebyggande verksamhet, vilket allt närmare beskrives i särskilda avsnitt under d nedan. Tjänsteläkarna (provinsialläkarna och stadsdistriktsläkarna), liksom distriktssköterskorna, deltagar i dylik specialiserad vård i egenskap av anställda vid ifrågavarande organ, men ingår i övrigt i organ för öppen hälso- och sjukvård i allmänhet (tjänsteläkarväsendet resp. distriktsvården).

Utvecklingen går mot en minskning av antalet anstaltstyper men ökning av vårdformerna. Sålunda låter huvudmännen lasaretten överta de uppgifter som hafts om hand av de fristående sjukhusen för speciella vårdformer, antingen genom att öppna nya avdelningar eller genom att till sig ansluta de fristående sjukhusen. Detta har sedan länge skett med förlossningsvården, på senare tid med tuberkulos- och epidemivården, närmast med mentalsjukvården och under de senaste åren med vården av långvarigt kroppssjuka. Så länge man har specialistsjukhus för visst klientel, är likväl distinktionen mellan anstaltstyp och vårdform nödvändig att upprätthålla.

Det må tillfogas, att även vårdformernas inbördes förhållanden ändras. Samtidigt som en allt finare uppdelning på specialkliniker inom lasaretten äger rum, utjämnas gränserna mellan vissa vårdformer, såsom mellan kropps- och mentalsjukvård och i viss mån också mellan akut och kronisk vård.

Översikt av den slutna vården

Sjukvårdslagen upptog 1966 följande typer av sjukhus (6§):

Lasarett	Mentalsjukhus
Sjukstuga	Förlossningshem
Sanatorium	Sjukhem för
Tuberkulosjukstuga	a) långvarigt kroppssjuka
Epidemisjukhus	b) lättskötta psykiskt sjuka
Epidemisjukstuga	c) konvalescenter

Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda utgör ytterligare en typ, som dock icke uppräknats ovan, och detta beror på att vårdformen icke innefattas i sjukvårdslagen, utan regleras genom särskild författning. (Se ytterligare beträffande anstalter för psykiskt sjuka och psykiskt utvecklingsstörda sidan 37.)

Översikt av den öppna vården

Den öppna hälso- och sjukvården regleras genom en rad specialförfattningar, vilka omnämnes i de olika textavsnitten nedan. Vårdorganen presenteras i korthet i nedanstående översikt.

Organ för öppen hälso- och sjukvård	Vårdform	Antal organ
Tjänsteläkarna	Hälso- o. sjukvård i allmänhet	753 provinsial- o. stadsdistriktsläkardistrikt
Distriktsvård på landsbygd och i städer	» » » » »	¹ 1 807 distriktssköterskedistrikt
Öppen vård vid sjukhus	» » » » »	ca 200 kroppssjukhus
Polikliniker i Stockholm o. Göteborg	» » » » »	² 12 polikliniker
Distriktsbarnmorskorna	Förebyggande mödravård. Förlösningsvård	361 barnmorskeområden
Mödra- och barnavårdscentraler, -stationer o. s. v.	Förebyggande mödra- och barnavård	386 centraler och 1 070 stationer o. filialer
Dispensärerna (central- och distrikts-)	Lungsjukvård	610 distrikts- o. 57 centraldispensärer
Medicinalstyrelsens skärmbildscentral med patruller	» (diagnostik)	15 patruller (för civilt klientel)
Polikliniker för könssjukvård	Vård av könssjukdomar	28 polikliniker
Byråer för sexualrådgivning	Abortförebyggande m. m.	20 byråer
Karantänsväsendet	Förebyggande epidemivård	10 karantänstationer
Hjälpverksamhet o. familjevård knutna till de statliga mental-sjukhusen	Psykisk hälso- o. sjukvård	22 sjukhus
Centraler för psykisk barn- och ungdomsvård	Barn- o. ungdomspsykiatri	42 centraler
Folktandvården	Tandvård	852 tandpolikliniker

¹ Dessutom ett antal tjänster för likartade uppgifter i städer, jfr under Kap. A, d, distriktsvården m. m.

² Polikliniker som verkat under samma adress har räknats som en.

Syftet med översikten är att redovisa de särskilda organ, som meddelar öppen hälso- och sjukvård, icke att ge en uttömmande beskrivning av hur olika vårdbehov tillgodoses genom öppen vård. Vad det sistnämnda angår, bör man observera, att de organ, som bedriver hälso- och sjukvård i allmänhet också kan lämna sådan vård som ett specialorgan. Beträffande privatpraktiserande läkare och tandläkare hänvisas till kapitel B.

Lagstiftning

Sjukvårdslagen av den 6 juni 1962 och den med stöd av denna lag den 29 mars 1963 utfärdade sjukvårdsstadgan trädde i kraft den 1 juli 1963. Lagen upptager, såsom framgår av föregående översikt av den slutna vården (sid. 5), vissa typer av sjukhus. I fråga om de på anstalter av olika typ förekommande vårdformerna innebär de nya författningarna betydelsefulla ändringar. Enligt de statsbidragsbestämmelser, som gällde t. o. m. 1959, skulle epidemiskt sjuka och långvarigt kroppssjuka vårdas på särskilda sjukhus — epidemivårdanstalter och anstalter för kroniskt sjuka — för att statsbidrag skulle kunna utgå. Detta hinder är numera

Tab. A 1. Översikt av den slutna vården år 1966

Survey of in-patient services

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp Hospital type	Antal sjukhus No. of hospitals	Vårdplatser (fast- ställt antal) Beds		Intag- ningar Admis- sions	Vård- dagar, 1 000-tal Beddays, 1 000	Patienter i medeltal per dag No. of patients per day	Belägg- ning, % Occu- pancy, %
		den 31/12	i medeltal under året Average during year				
Kroppssjukhus och -sjukhem Hos- pitals for physical diseases.....	512	76 766	76 250	1 112 134	21 435	58 725	77
Mentalsjukhus och -sjukhem ¹ Men- tal hospitals.....	203	34 488	34 436	50 919	11 904	32 614	95
Anstalter för psykiskt utvecklings- störda							
Establishments for mentally re- tarded ¹	179	14 751	14 634	2 338	4 875	13 356	91
Anstalter för epileptiker Establish- ments for epileptics	10	917	939	272	323	885	94
Summa Total 1966	904	126 922	126 259	1 165 663	38 537	105 580	84
1965	902	125 667	125 187	1 132 160	38 243	104 775	84
1964	910	124 697	123 541	1 100 494	37 942	103 662	84
1963	913	122 233	120 460	1 069 342	37 535	102 836	85
1962	924	120 624	120 117	1 032 759	37 472	102 666	85
1961	955	119 609	118 181	1 013 135	37 080	101 590	86
1960	928	116 681	114 899	1 001 203	37 670	100 465	87
1959	926	113 361	112 633	993 739	36 095	98 890	88
1958	928	111 904	110 647	977 069	35 805	98 096	89
1957	946	109 389	108 438	957 251	35 964	98 257	91
1956	983	107 487	106 298	936 469	35 406	96 738	91
1955	963	105 108	104 703	916 784	34 861	95 510	91
1950	996	99 232	98 670	..	..	..	..

¹ Statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda har räknats till anstalter för psykiskt utvecklingsstörda.

Tabell A 1

Översikten omfattar samtliga sjukhus utom sjukhem för konvalescentvård, såvida dessa icke ingår som avdelningar av annat sjukhus. Se vidare angående slutna konvalescentvård sidan 19.

Vårdplatser. Uppgifterna om antalet platser i medeltal under året är beräknade som medeltal av antalen vid två på varandra följande årsskiften.

Intagningar. Patienter, som intagits mer än en gång, är dubbelräknade.

Vård dagar. In- och utskrivningsdagen har tillhoppa alltid räknats som en. Vård dagar för barn, i den mån de vistats på sjukhuset endast i egenskap av där nyfödda, är icke medräknade.

Patienter i medeltal per dag = antalet vård dagar dividerat med 365 (366). Antalet i medeltal per dag vårdade personer år 1966

motsvarar 1,4 % av medelfolkmängden, därav 0,8 % på kroppssjukhus, 0,4 % på mentalsjukhus och 0,2 % på anstalter för psykiskt utvecklingsstörda.

Beläggning=antalet patienter i medeltal per dag i procent av det fastställda antalet vårdplatser i medeltal under året. Om alternativt det tillgängliga platsantalet (efter avdrag av eventuellt stängda platser) får ingå i beräkningen, stiger beläggningstalen. Se här om kommentaren till tabell A 6. Det bör observeras, att ju kortare vårdtiderna är, desto svårare är det att hålla full beläggning.

Kroppssjukhus. Eftersom indelningsgrunden till denna tabell är sjukhustypen (icke vårdformen), har de psykiatriska lasarettsklinikerna räknats till lasarett, d. v. s. till kroppssjukhusen. Jämför tabell A 2.

För specifikation av tabellen se närmast tabellerna A 6 och A 14.

undanröjt. Ett epidemisjukhus kan sålunda ersättas av en infektionsklinik på lasarett och långvarigt kroppssjuka kan vårdas på lasarett, antingen på särskild klinik för dylika sjuka eller ock på avdelning ansluten till befintlig klinik (vanligen den medicinska kliniken). Vidare kan sanatorium enligt de nya bestämmelserna införlivas med ett angränsande lasarett och ingå i detta såsom en lungklinik. »Sjukhem» har vidare fastställts såsom benämning på fristående sjukhus för långvarigt kroppssjuka, lättskötta psykiskt sjuka och konvalescenter.

Ledning av landstingskommuns sjukvårdande verksamhet skall enligt sjukvårdslagen (9 §) utövas av sjukvårdsstyrelse och detsamma gäller för stad som icke tillhör landstingskommun.

Vidare utfärdade Kungl. Maj:t den 22 april 1960 stadga angående enskilda sjukhem m. m., som trädde i kraft den 1 juli 1960. Enligt denna stadga förstås med enskilt sjukhem sådan anstalt med minst tre vårdplatser oavsett om det är fråga om vård för somatisk eller psykisk sjukdom eller förlossningsvård. De tidigare beteckningarna enskilt vårdhem för lättskötta sinnessjuka och enskilda förlossningshem har sålunda utgått.

Enligt Kungl. Maj:ts instruktion för länsläkarväsendet den 3 december 1963 skall i varje län finnas en länsläkarorganisation. En redogörelse för denna återfinnes på sidan 42.

Tabell A 2

Lasarettsvård och liknande avser vård på lasarett, »andra sjukhus av lasarettskaraktär», sjukstugor och sådana enskilda sjukhem som huvudsakligen vårdar akut kroppssjuka. På dessa sjukhus har alla avdelningar räknats till vårdformen utom dem som avsetts speciellt för medicinsk lungsjukvård, epidemivård (infektionskliniker), förlossningsvård, vård av långvarigt kroppssjuka (även geriatrik) och mentalsjukvård. Några få avdelningar för konvalescenter ingår däremot, churu oegentligt, i gruppen (se kommentaren till tabell A 3). Se även under rubriken »Vård av långvarigt kroppssjuka» nedan.

Lungsjukvård avser vård på sanatorier, tbc-sjukstugor, kliniker (avdelningar) för thoraxmedicin och lungtbc på lasarett etc. Dock ingår thoraxkirurgin som lasarettsvård och tbc-avdelningarna på Ulleråkers, S:t Lars och Umedalens mentalsjukhus i mentalsjukvården. Vidare har platser på sanatorier, som reserverats för allmän kronikervård, räknats till vård av långvarigt kroppssjuka.

Epidemivård avser vård på epidemisjukhus, epidemisjukstugor, kliniker (avdelningar) för infektionssjukdomar vid lasarett och sjukstugor.

Vård av långvarigt kroppssjuka omfattar vård på fristående anstalter och avdelningar/kliniker på lasarett, sjukstugor, sanatorier etc., som är avsedda för sådana sjuka.

Härutöver vårdas på vissa sanatorier och epidemivårdanstalter en del akuta lasarettfall och kroniska fall, som icke kunnat redovisas på lasarettsvård resp. vård för långvarigt kroppssjuka, därför att platserna varit endast tillfälligt upplåtna åt dem.

Mentalsjukvård omfattar vård på psykiatriska lasarettskliniker, statens, storstädernas, landstingens och mindre kommunala mentalsjukhus och sjukhem, utom de statliga mentalsjukhusen för psykiskt utvecklingsstörda.

Vård av psykiskt utvecklingsstörda inbegriper även vård på de statliga mentalsjukhusen för psykiskt utvecklingsstörda. Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium, där vanföra psykiskt utvecklingsstörda barn vårdas, har förts till »lasarettsvård o. liknande» (sjukhustyp »Andra sjukhus av lasarettskaraktär»). Se i övrigt bilaga 1 och tabell A 14 beträffande de sjukhus, som inbegripes i typgrupperna ovan.

Tab. A 2. Översikt av de fastställda vårdplatserna den 31/12 1966 fördelade dels efter sjukhustyp, dels efter vårdform

Survey of hospital beds according to type of hospital and type of care

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp <i>Type of hospital</i> (Talen inom parentes hänvisar till numreringen i tabellhuvudet i bilaga 1. <i>Numbers within brackets refer to head of annex 1.</i>)	Antal sjukhus <i>No. of hospi- tals</i>	Antal vårdplatser <i>No. of beds</i>								Summa <i>Total</i>
		Lasa- retts- vård o. lik- nande <i>General hosp. care and similar</i>	Lung- sjuk- vård <i>Care of lung dis- eases</i>	Epi- demi- vård <i>Epi- demic care</i>	För- loss- nings- vård <i>Mater- nity care</i>	Vård av lång- varigt kroppss- sjuka <i>Care of chronic sick</i>	Mental- sjuk- vård <i>Care of mental dis- eases</i>	Vård av psyk. ut- veckl.- störda <i>Care of mental- ly retar- ded</i>	Epi- lep- tiker- vård <i>Care of epi- lep- tics</i>	
Undervisningslasarett <i>Uni- versity (teaching) hospitals</i>	9	8 205	366	500	617	230	683	—	—	10 601
Speciallasarett (4) <i>Single clinic hospitals</i>	5	358	—	—	204	—	—	—	—	562
Övriga lasarett <i>Other general hospitals</i> (2—5)	101	26 826	1 104	1 852	2 497	6 084	1 401	—	—	39 764
Reumatikersjukhus <i>Rheu- matic hospitals</i> (6)	2	221	—	—	—	—	—	—	—	221
Ortopediska anstalter <i>Ortho- pedic hospitals</i> (6)	4	353	—	—	—	—	—	—	—	353
Kustsanatorier <i>Coast sana- toria</i> (6)	2	374	—	—	—	—	—	—	—	374
Riksförs.verkets sjukhus <i>Hospitals of National In- surance Board</i> (6)	3	583	—	—	—	—	—	—	—	583
Vissa enskilda sjukhus <i>Cer- tain private hospitals</i> (6)...	7	498	—	—	—	15	—	—	—	513
Sjukstugor <i>Cottage hosp.</i> (7)	50	915	—	—	210	1 110	—	—	—	2 235
Fristående förlossningshem <i>Maternity homes</i> (8)	5	4	—	—	19	—	—	—	—	23
Fristående anstalter för lung-tbc <i>Sanatoria for TB of the lungs</i> (9)	17	25	2 182	—	—	860	—	—	—	3 067
Fristående epidemivårdan- stalter <i>Epidemic hosp.</i> (10)	5	16	—	815	—	—	—	—	—	831
Sjukhus och sjukhem för långvarigt kroppssjuka <i>Homes for chronic sick</i> (11)	291	227	—	—	25	16 446	281	—	—	16 979
Övriga enskilda sjukhem <i>Private nursing homes</i> (12)	11	645	—	—	—	15	—	—	—	660
Summa kroppssjukhus <i>Total somatic hospitals</i>	512	39 250	3 652	3 167	3 572	24 760	2 365	—	—	76 766
Mentalsjukh. <i>Mental hosp.</i> ¹	40	—	²⁾	—	—	—	27 407	2 234	—	29 641
Sjukhem för psykiskt sjuka <i>Mental nursing homes</i> ...	168	—	—	—	—	—	7 081	—	—	7 081
Sjukhem för psykiskt ut- vecklingsstörda <i>Institu- tions for mentally retarded</i>	174	—	—	—	—	—	—	12 517	—	12 517
Anstalter för epileptiker <i>Hospitals for epileptics</i> ...	10	—	—	—	—	—	—	—	917	917
S:a mental	392	—	—	—	—	—	34 488	14 751	917	50 156
Summa summarum	904	39 250	3 652	3 167	3 572	24 760	36 853	14 751	917	126 922

¹ Inkl. statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda. — ² Se kommentaren.

Tab. A 3. Översikt av sjukhus och vårdplatser för slutna sjukvård den 31/12 1966 fördelade efter huvudmannakategori

Survey of hospitals and beds. Type of hospital and responsible authority

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp <i>Type of hospital</i>	Huvudman <i>Responsible authority</i>						Summa <i>Total</i>
	Staten (S) <i>The State</i>	Lands- ting (L) <i>County councils</i>	Städer utom landsting (U) <i>County boroughs</i>	Övriga kom- muner (K, Kf) <i>Local author- ities</i>	Vissa fonder, stiftelser o. dyl. (F) <i>Funds etc.</i>	Privata företag (P) <i>Private</i>	
Antal sjukhus <i>No. of hospitals</i>							
Kroppssjukhus <i>Somatic hospitals</i>	6	331	31	53	17	74	512
Mentalsjukhus o. -sjukh. <i>Mental hospitals</i>	24	70	18	3	—	88	203
Anst. för vård av psykiskt utvecklingsstör. <i>Establishments for mentally retarded</i> ...	5	106 ⁸ / ₂	19 ⁹ / ₂	—	—	43	179
Anstalter för vård av epileptiker <i>Estab- lishments for epileptics</i>	1	—	—	—	3	6	10
Hela den slutna sjukvården Total	36	510	71	56	20	211	904
Fastställt antal vårdplatser <i>No. of beds</i>							
Lasarett, sjukstugor m.fl. <i>General hospi- tals etc.</i>	4 026	40 244	9 063	6	1 417	1 133	55 889
Fristående anstalter för lungtb <i>Inde- pendent hospitals for TB of the lungs</i> ...	—	2 278	653	—	136	—	3 067
Fristående epidemivårdanstalter <i>Inde- pendent epidemic hospitals</i>	—	211	620	—	—	—	831
Sjukhem för långvarigt kroppssjuka <i>Nursing homes for the chronic sick</i>	—	7 684	5 538	1 913	270	1 574	16 979
Summa kroppssjukhus Total (somatic hospitals)	4 026	50 417	15 874	1 919	1 823	2 707	76 766
Mentalsjukhus <i>Mental hospitals</i>	20 377	1 379	5 502	149	—	—	27 407
Sjukhem för psykiskt sjuka m. fl. <i>Mental nursing homes</i>	—	5 020	400	—	—	1 661	7 081
Summa mentalsjukhus och -sjukhem <i>Total (mental hospitals etc.)</i>	20 377	6 399	5 902	149	—	1 661	34 488
Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda <i>Establishments for mentally retarded</i> ¹ ..	2 234	9 224	1 666	—	—	1 627	14 751
Anstalter för epileptiker <i>Establishments for epileptics</i>	199	—	—	—	407	311	917
Hela den slutna sjukvården 1966 Grand total	26 836	66 040	23 442	2 068	2 230	6 306	126 922
Hela den slutna sjukvården 1955 Grand total	25 590	46 422	22 237	1 741	2 668	6 450	105 108
Procentuell fördelning av vård- platserna 1966 <i>Beds, per cent</i>							
Kroppssjukhus <i>Somatic hospitals</i>	5,2	65,7	20,7	2,5	2,4	3,5	100,0
Mentalsjukhus o. -sjukh. <i>Mental hospitals</i>	59,1	18,6	17,1	0,4	—	4,8	100,0
Anst. för vård av psykiskt utvecklingsstör. <i>Establishments for mentally retarded</i> ¹ ..	15,2	62,5	11,3	—	—	11,0	100,0
Anstalter för vård av epileptiker <i>Estab- lishments for epileptics</i>	21,7	—	—	—	44,4	33,9	100,0
Hela den slutna vården Total	21,1	52,0	18,5	1,6	1,8	5,0	100,0

¹ Inkl. statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda.

Tabell A 3

Tabellen omfattar, liksom tabellerna A 1, A 2 m. fl., samtliga rikets sjukhus med undantag av fristående konvalescenthem. Dock ingår ett fåtal konvalescentplatser, som anslutits såsom avdelningar till andra sjukhus (se härom närmare i texten).

I en del fall har sjukhus två huvudmän, och då har halva antalet vårdplatser räknats till vardera huvudmannen. I övre delen av tabellen, där antalet sjukhus redovisas, har detta markerats med brutna tal (halvor). Exempelvis betyder 6/2, att det finns sex sjukhus, som delas med annan huvudman. Hän- syn har däremot icke tagits till förekomman-

de avtal, genom vilka viss huvudman fått använda vissa vårdplatser på annan huvudmans sjukhus.

Tabellen avser endast sjukhus som var i verksamhet vid årets slut. Vårdplatsantalet gäller det officiella, av respektive sjukhusdirektion fastställda, antalet.

I kolumnen »Städer utom landsting (U)» har upptagits 5 538 platser för långvarigt kroppssjuka, men endast 2 910 av dessa tillhörde sjukhus drivna av sjukvårdsstyrelse, medan resten drevs av socialnämnd och alltså var av samma typ som de anstalter, vilkas platser redovisas i kolumnen till höger där- om, dvs anstalter tillhöriga primärkommuner inom landstingsområden.

Tab. A 4. Översikt av den slutna vårdens utveckling åren 1920—1966

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

År Year	Kroppsjukvård <i>Care of somatic diseases</i>						Mentalsjukvård <i>Care of mental diseases</i>			
	Lasarettsvård o. liknande <i>General hospital and simi- lar care</i>	Lungsjuk- vård <i>Care of lung- diseases</i>	Epidemi- vård <i>Epidemic care</i>	Förlös- ningsvård <i>Maternity care</i>	Vård av långvarigt kroppsa- sjuka <i>Care of chronic sick</i>	Summa kroppsa- sjukvård <i>Total, somatic care</i>	på psyki- atriska lasarettss- kliniker <i>Psychiat- ric clinics</i>	på men- talsjuk- hus <i>Mental hospitals</i>	på sjuk- hem för lättskötta m. fl. <i>Mental nursing homes</i>	Summa mentals- sjukvård <i>Total, mental care</i>
Vårdplatser (fastställt antal i slutet av året) <i>Beds (official number at end of year)</i>										
1920	116 084	5 162	6 327	² 599	..	..	—	..	..	..
1930	22 670	7 414	6 753	¹ 1 228	3 902	41 967	137	15 606	..	..
1940	27 002	9 286	6 779	² 2 674	5 332	51 073	407	21 865	2 401	24 673
1950	31 351	8 546	5 131	3 733	9 175	57 936	698	24 022	4 206	28 926
1960	36 755	5 528	3 524	3 532	18 647	67 986	1 468	26 586	6 354	34 408
1965	39 496	3 936	3 289	3 520	23 231	73 472	2 022	27 386	6 992	36 400
1966	39 250	3 652	3 167	3 572	24 760	74 401	2 084	27 407	7 362	36 853
Antal intagningar <i>Admissions</i>										
1920	¹ 175 363	11 649	33 203	² 23 100	..	..	—	..	..	..
1930	273 369	15 322	21 765	³ 31 954	..	..	287	⁶ 8 867	..	..
1940	387 579	19 257	32 393	⁷ 8 035	..	..	1 304	⁷ 112	⁴ (955)	..
1950	620 870	15 626	56 204	121 097	13 295	827 092	5 228	14 528	⁴ (1 320)	..
1960	760 082	15 730	42 769	111 353	27 151	957 085	12 818	24 785	3 983	41 586
1965	842 918	15 373	37 663	137 741	32 194	1 065 889	20 416	39 278	3 965	63 659
1966	862 225	15 884	38 097	137 992	35 828	1 090 026	21 779	46 843	4 432	73 054
Vård dagar (1 000-tal) <i>Patient-days (1 000)</i>										
1920	¹ 5 219	1 715	811	² 218	..	..	—	..	..	..
1930	7 201	2 546	1 010	³ 807	1 219	12 363	48	..	..	..
1940	8 608	3 054	1 135	⁸ 07	1 747	15 351	74	⁹ 307	⁴ (536)	..
1950	9 714	2 420	781	1 013	3 054	16 982	216	9 841	⁴ (1 224)	..
1960	10 499	1 160	660	850	6 139	19 308	420	9 885	2 141	12 446
1965	10 710	862	582	946	7 423	20 523	551	9 516	2 429	12 496
1966	10 635	793	576	951	7 821	20 776	558	9 504	2 528	12 590
Per 100 000 av folkmängden <i>Per 100 000 population</i>										
Vårdplatser <i>Beds</i>										
1920	¹ 272	87	107	² 10	..	..	—	..	..	..
1930	369	121	110	² 0	63	683	2	254	..	..
1940	424	146	106	⁴ 2	84	802	6	343	38	387
1950	445	121	73	53	130	822	10	340	60	410
1960	490	74	47	47	249	907	20	355	84	459
1965	509	51	42	45	299	946	26	352	90	468
1966	500	47	40	46	316	949	27	349	94	470
Antal intagningar <i>Admissions</i>										
1920	¹ 2 970	197	562	³ 91	..	..	—	..	..	..
1930	4 451	250	354	⁵ 20	..	..	5	¹ 112	..	..
1940	6 083	302	509	¹ 225	..	..	20	¹ 112	⁴ 15	..
1950	8 811	222	797	1 718	189	11 737	74	206	⁴ 19	..
1960	10 136	210	570	1 485	362	12 763	171	331	53	555
1965	10 845	198	485	1 772	414	13 714	263	505	51	819
1966	10 993	203	486	1 759	457	13 898	278	597	57	931
Vård dagar (1 000-tal) <i>Patient-days (1 000)</i>										
1920	¹ 88,4	29,0	13,7	³ 7	..	..	—	..	..	..
1930	117,2	41,5	16,4	⁶ 3	19,8	201,2	0,8	..	..	..
1940	135,1	47,9	17,8	¹ 2,7	27,4	240,9	1,2	¹ 146,0	⁸ 4	..
1950	137,9	34,3	11,0	14,4	43,3	241,0	3,0	139,7	⁴ 17,4	..
1960	140,0	15,5	8,8	11,3	81,9	257,4	5,6	131,8	28,6	166,0
1965	137,8	11,1	7,5	12,2	95,5	264,1	7,1	122,4	31,3	160,8
1966	135,6	10,1	7,3	12,1	99,7	264,9	7,1	121,2	32,2	160,5

¹ För de ingående enskilda sjukhemmen har samma platsantal, intagningar och vård dagar som 1930 insatts. på avdelningen för psykiskt utvecklingsstörda på Källshagens sjukhus ingår här i mentalsjukhusens tal. — ⁴ Inbe-

Survey of development of in-patient care

Vård av psykiiskt utveck- lingsstörda <i>Care of mentally retarded</i>	Epilep- tikervård <i>Care of epileptics</i>	All sluten sjukvård <i>All in-patient care</i>
--	---	--

..	..	..
..	..	..
..	..	..
11 417	953	99 232
13 318	969	116 681
14 835	960	125 667
14 751	917	126 922

..	..	..
..	..	..
..	..	..
1 635	157	(849 960)
..	..	(1 001 203)
2 349	263	1 132 160
2 338	272	1 165 690
..	..	..
..	..	..
..	..	..
..	..	..
4 669	347	36 770
4 877	347	38 243
4 875	323	38 564

..	..	..
..	..	..
..	..	..
..	..	..
162	14	1 408
178	13	1 556
191	12	1 617
188	12	1 619

..	..	..
..	..	..
..	..	..
23	2	(12 061)
..	..	..
30	3	14 566
30	3	14 862

..	..	..
..	..	..
..	..	..
..	..	..
62,3	4,6	490,3
62,7	4,4	492,0
62,2	4,1	491,7

Tabell A 4

Vårdplatser, intagningar, vård dagar. Tabellen visar antalet platser, som enligt huvudmännens beslut avsetts för de angivna vårdformerna vid slutet av året. Uppgifterna om intagningar och vård dagar avser verksamheten under året och svarar alltså icke helt mot platsantalet. De relativa talen i tabellens undre del har samtliga beräknats på folkmängden vid slutet av året.

För beskrivning av vårdformerna hänvisas till kommentaren till tabell A 2.

Utvecklingen 1950—1966, åskådliggjord genom indextal beräknade på de absoluta talen i tabellens övre hälft, ställer sig sålunda.

	Indextal (Index numbers)			
Vårdplatser (Bed-strength)	1950	1960	1965	1966
Kroppssjukvård (summa)	100	117,3	126,8	128,4
Lasarettsvård o. liknande	100	117,2	126,0	125,1
Lungsjukvård	100	64,7	46,1	42,7
Epidemivård	100	68,7	64,1	61,7
Förlösningssvård	100	94,6	94,3	95,7
Vård av långvarigt kroppssjuka	100	203,3	253,2	269,9
Mentalsjukvård (summa)	100	119,0	125,8	127,4
D:o vid psykiatriska kliniker ..	100	210,3	289,7	298,6
» » mentalsjukhus	100	110,7	114,0	114,1
» » sjukhem för psyk. sjuka	100	151,1	166,2	175,0
Vård av psykiiskt utveckl.störda	100	116,7	129,9	128,2
Epileptikervård	100	101,7	100,7	96,2
All sluten sjukvård	100	117,6	126,6	127,9

Intagningar (Admissions)	1950	1960	1965	1966
Kroppssjukvård (summa)	100	115,7	128,9	131,8
Lasarettsvård o. liknande	100	122,4	135,8	138,9
Vård av långvarigt kroppssjuka	100	204,2	242,2	269,5
Vård på psykiatriska kliniker .	100	245,2	390,5	416,6
» » mentalsjukhus	100	170,6	270,4	322,4

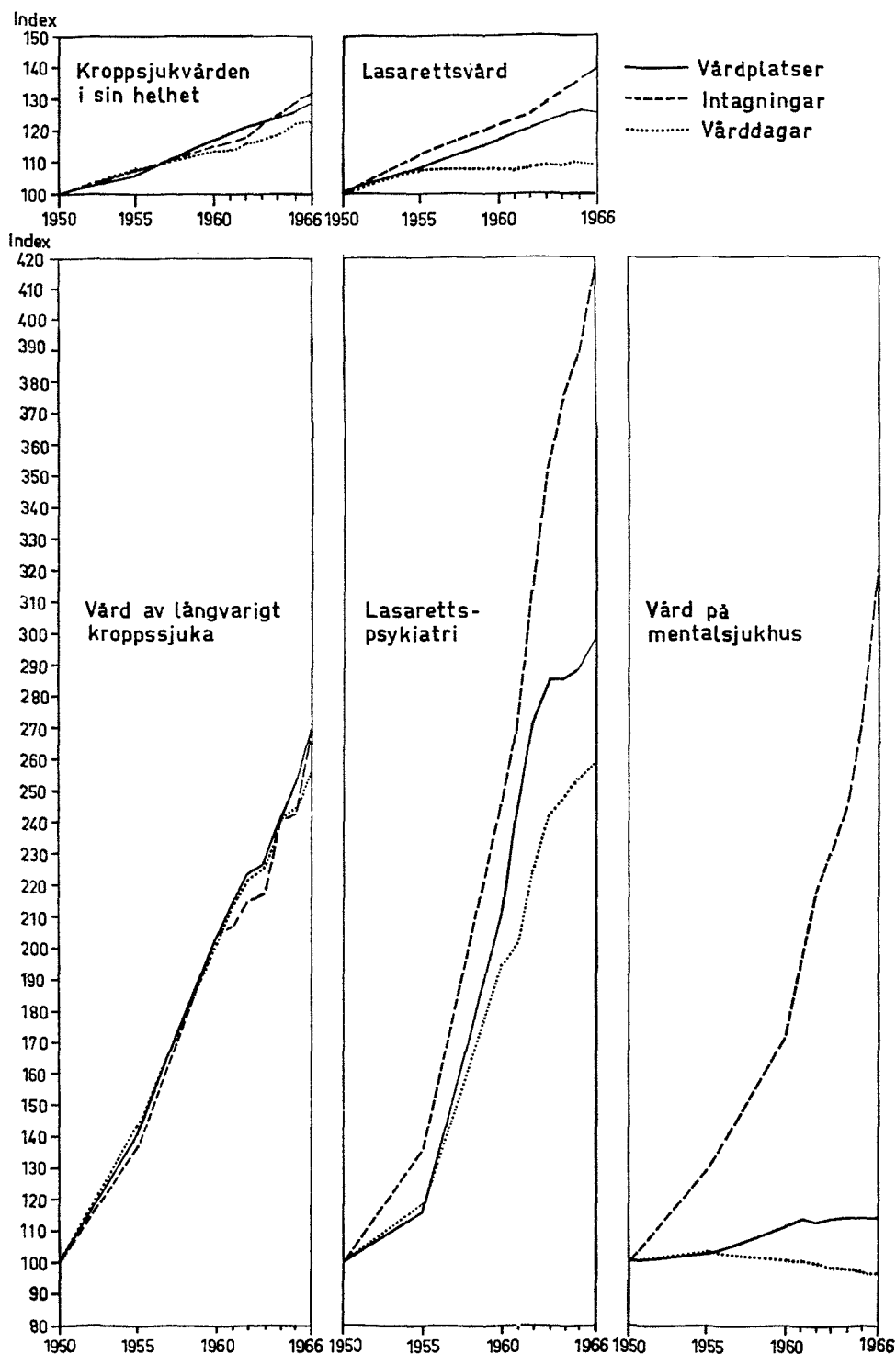
Vård dagar (Patient-days)	1950	1960	1965	1966
Kroppssjukvård (summa)	100	113,7	120,9	122,3
Lasarettsvård o. liknande	100	108,1	110,3	109,5
Vård av långvarigt kroppssjuka	100	201,0	243,1	256,1
Vård på psykiatriska kliniker .	100	194,4	255,1	258,3
» » mentalsjukhus	100	100,5	96,7	96,6

Medelvårdtid dgr. Mean patient-days per admission, days

År	Las.-v. o. likn.	Lung- sjukv.	Epidemi- vård	Förlös- ningsv.
1920	29,8	147,2	24,4	9,4
1930	26,3	166,2	46,4	12,1
1940	22,2	158,6	35,0	10,3
1950	15,8	154,8	13,9	8,4
1960	13,8	73,7	15,4	7,6
1965	12,7	56,1	15,5	6,9
1966	12,3	49,9	15,1	6,9

^a Ett mindre antal platser för gynekologi har icke kunnat utskiljas här. — ^b Intagna och vård dagar griper icke enskilda anstalter.

Olika vårdformers utveckling 1950-1966 (diagram till indextalen sid.13)
 Development of certain types of care (see index figures page 13)

Tab. A 5. Vårdplatsantalets förändringar vid kroppssjukhusen åren 1950—1966

Development of bed-strength of hospitals for physical diseases 1950—1966

Vårdform Type of care	Fastställt antal vårdplatser vid årets slut Authorized number of beds at end of year				
	1950	1955	1960	1965	1966
Kliniker med egen specialläkare <i>Departments with a specialist doctor of its own</i>¹..	35 448	37 224	45 915	51 038	51 527
Invärtes medicin	7 555	7 773	9 042	10 158	10 114
Medicinsk barnsjukvård	1 724	2 131	2 328	2 444	2 486
Medicinsk lungsjukvård	8 570	7 368	5 437	3 865	3 581
Epidemivård	—	—	3 176	3 048	3 056
Reumatologi	1 011	1 155	1 191	1 293	1 270
Hud- och könssjukdomar	718	667	710	822	801
Neurologi	158	133	368	423	449
Allergologi	—	—	125	125	126
Geriatrisk o. kliniker för långvarigt kropps- sjuka	—	—	1 934	4 377	5 010
Psykatri (vuxen)	698	809	1 334	1 649	1 677
Barn- o. ungdomspsykiatri	—	—	134	373	407
Kirurgi	7 577	8 823	10 204	10 777	10 685
Barnkirurgi	—	—	281	277	277
Ortopedi	1 872	1 786	1 896	2 237	2 270
Neurokirurgi	157	182	245	295	295
Thoraxkirurgi	—	—	274	288	288
Plastikkirurgi	—	—	170	237	245
Urologi	—	—	86	89	147
Obstetrik	2 017	2 170	2 252	2 413	2 485
Gynekologi	1 037	1 592	1 836	2 120	2 105
Ögonsjukdomar	748	822	876	937	942
Öron-, näs- o. halssjukdomar	1 220	1 356	1 431	1 525	1 519
Rehabilitering	—	—	17	178	149
Radiologi	386	457	568	672	720
Övriga kliniker	—	—	—	416	423
Annan sluten vård <i>Other departments with- out a specialist doctor of its own</i>	7 121	6 820	5 107	4 183	3 939
Lasarettsvård o. liknande	—	—	91	71	71
Lungtuberkulosvård	5 131	3 888	348	241	111
Epidemivård	1 726	1 504	1 280	1 107	1 087
Förlossningsvård	9 175	12 908	16 713	18 854	19 750
Vård av långvarigt kroppssjuka	—	—	—	260	281
Lättskötta psykiskt sjuka	—	—	—	—	—
Summa Total	58 634	62 380	69 454	75 754	76 766

¹ *Cfr. Annex 1.*

b. Kroppssjukvården

Sluten vård

I direkt fortsättning av tabell A 1 ovan lämnas i tabell A 5 en mera detaljerad översikt av kroppssjukvården. För uppgifter om särskilda sjukhus hänvisas till bilaga 1, där de större sjukhusen redovisas individuellt.

Medicinalstyrelsen har med början år 1960 lagt upp register över sjukhusen i enlighet med 41 § Sjukvårdsstadgan och 4 § Stadgan angående enskilda sjukhem m. m., till vilket sjukvårdsanstalterna skall anmälas. Den senaste, tryckta förteckningen av registrets sjukhus utgavs i serien Samling av författningar och cirkulär m. m. angående medicinalväsendet (MF) 1967:1. Samtliga rikets sjukhus ingår i registren och i den på dem grundade statistiken, som redovisas i denna bok.

Införandet av dessa officiella sjukhusregister har medfört viss inbördes omgruppering av sjukhusen jämfört med tiden före 1960 och uteslutning av några anstalter, som tidigare räknats som sjukhus i »Allmän hälso- och sjukvård». Vidare har åtskilliga andra anstalter, som förut icke räknats med i statistiken, fått erkännande som sjukhus och kommit med. Därav följer att en viss ojämnhet i de statistiska serierna över antal anstalter, vårdplatser, intagna, vård dagar m. m. inträffat, något som påpekas på flera ställen i det följande. Lyckligtvis inskränker sig de uteslutna lika väl som de på detta sätt helt nytillkomna anstalterna till en enda grupp, nämligen sådana sjukhem för långvarigt kroppssjuka, som lyder under socialvårdsmyndighet.

Även före 1960 har viss omflyttning av anstalterna mellan skilda grupper ägt rum och detta påverkar de tidstrender som framträder, vilket bör hållas i minnet, då man jämför utvecklingen från år till år. Exempelvis medförde på sin tid Sahlgrenska sjukhusets och Umeå lasarets överförande till undervisningssjukhusen att denna grupps dagkostnader m. m. påverkades.

Lasaretten har delats i fyra huvudgrupper: Undervisningslasarett, övriga delade lasarett (i sin tur delade efter huvudmännen på två grupper), speciallasarett och odelade lasarett. Som delade har räknats lasarett uppdelade på kliniker med egna specialläkare för åtminstone invärtes medicin och kirurgi. Speciallasaretten är specialiserade men antingen på endast ett slags klinik eller också på annat än medicin och kirurgi. En specifikation av lasarettens m. fl. kliniker återfinns i bilaga 1. Vid jämförelser av lasarettens samlade vårdplatsantal med tiden före 1960 bör ihågkommas, att barnbördshus och barnsjukhus nu inrangerats bland lasaretten, som därigenom undergått en skenbar ökning.

De barnsjukhus som upptages bland lasaretten, har kliniker för medicinsk barnsjukvård, kirurgisk barnsjukvård och barnpsykiatri. Specialsjukhus för barn med vissa kroppssjukdomar ingår bland »andra sjukhus av lasarettskaraktär», sanatorier m. fl. En sammanfattning lämnas här nedan av kroppssjukhus och lasarettskliniker

Anstalter för barnsjukvård den 31/12 1966	Antal anstalter	Antal vårdplatser
Lasarettskliniker för barnsjukdomar (o. barnsjukhus)		
medicinsk barnsjukvård.....	43	2 486
barnkirurgi	4	277
barn- och ungdomspsykiatri	22	407
Eugeniahemmet (vanförestalt)	1	46
Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium	1	124
Bräcke Östergård (för barn och ungdom med rörelsehinder)	1	80
Solsticégården, Täby (för astmasjuka barn)	1	20
Rävländahemmet (för barn med medfödda missbildningar)	1	20
CP-Hemmet Dungen, Säffle	1	8
Summa	75	3 468

särskilt avsedda för barn. Det bör observeras, att barnavdelningar (barnsalar) på lasarett utan egen specialläkare icke medräknats där och att även vuxna patienter förekommer på en del av de uppräknade sjukhusen.

Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium i Vejbystrand vårdar psykiskt utvecklingsstörda barn med höggradig vanförhet. Det redovisas i denna publikation bland kroppssjukhusen.

Andra sjukhus av lasarettskaraktär är vanförestalter, kustsanatorier, riksförsäkringsverkets sjukhus, reumatikersjukhus och vissa av de större enskilda sjukhemmen. Även sjukstugorna kunde nämnas i sammanhanget, då deras klientel är av samma typ som lasarettens. De är emellertid enligt sjukvårdslagen avsedda för »mindre krävande vård» än lasarettens och har för den skull placerats i en särskild grupp.

Vanförestalternas och kustsanatoriernas huvudmän är föreningar, men staten, som bestrider större delen av kostnaderna, har ett avgörande inflytande på driften.

Riksförsäkringsverkets fristående sjukhus kan betraktas som statliga, ehuru formellt drivna av en privat organisation. Dessa anstalter har i bilaga 1 upptagits som anstalter för reumatologi. Det bör dock poängteras, att de delvis och tidvis övervägande är belagda med icke reumatiskt klientel, såsom psykiatriska fall, astmapatienter o. dyl. På dessa anstalter fanns 583 platser. Huvudmannaskapet för riksförsäkringsverkets till lasarettens anslutna avdelningar återigen får anses vara delat mellan staten och vederbörande landsting, men i tabellerna har avdelningarna helt tillräknats landstingen. På dessa avdelningar fanns sammanlagt 384 platser. De flesta av dessa mottager i första hand reumatiskt sjuka men även psykiatrisk klientel, om därtill finnes plats. I översikten i bilaga 1 har avdelningarna upptagits som reumatiska avdelningar utom en avdelning på 24 platser vid Lunds lasarett, som är ortopedisk.

Enskilda sjukhem. Under denna beteckning redovisas bland kroppssjukhusen i bilaga 1, dels 513 vårdplatser, som inrangerats bland »Andra sjukhus av lasarettskaraktär» (grupp 6), emedan vården ansetts jämförlig med lasarettens, och dels 660 under rubriken »Övriga enskilda sjukhem» (grupp 12). Dessutom finns emellertid ett stort antal enskilda sjukhem för långvarigt kroppssjuka (se nedan under rubriken »Anstalter för långvarigt kroppssjuka») och för konvalescentvård (se sidan 19). I stort sett är de enskilda sjukhemmen icke inriktade på speciella sjukdomar eller åldrar utan belagda med blandad klientel av huvudsakligen akut sjuka men med inslag av långvarigt kroppssjuka, stundom också av lättskötta psykiskt sjuka.

Epidemivårdanstalterna. I bilaga 1 (grupp 10) och tabell A 6 upptages de fristående epidemivårdanstalter, som föranlett huvudmännen kostnader under året och som deklarerat någon beläggning. Under denna rubrik ingår icke de epidemivårdanstalter, som uppgått i lasarett eller sjukstugor. För en fullständig redovisning av vårdplatserna hänvisas till tabellerna A 2 och bilaga 1 (jfr också tabell A 4). En del platser har utnyttjats som reserver för intilliggande sjukstugor eller lasarett. På åtskilliga av dem har också vårdats långvarigt kroppssjuka.

Anstalter för lungtuberkulos. En sammanfattande översikt ges på sidan 48.

Förlossningsanstalter. Se den sammanfattande översikten på sidan 48. Jfr också tabell A 2 och bilaga 1.

Anstalter för långvarigt kroppssjuka. Förutom de fristående sjukhemmen finner man vid lasarett, sjukstugor m. fl. avdelningar för detta klientel, som framgår av tabellerna A 2 och bilaga 1. Sammanfattningsvis kan följande uppgifter lämnas. (Vårdplatsantalen är här renodlade från eventuellt förekommande andra vårdformer vid samma anstalter.)

Anstalter för långvarigt kroppssjuka	Antal anstalter		Vårdplatser	
	1965	1966	1965	1966
Specialkliniker vid lasarett (inkl. Vasa sjukhus, 1 006 vårdpl.) ...	29	34	4 377	5 010
Avdelningar anslutna till lasarett (inkl. Sophiahemmet)	45	46	2 397	2 325
» » » sanatorier	10	11	717	860
» » » sjukstugor	40	39	1 094	1 110
Sjukhem under sjukvårdsstyrelse	156	169	8 087	9 140
» under socialnämnd	66	61	4 805	4 541
» , enskilda (inkl. föreningars och stiftelsers)	60	61	1 754	1 774
Summa	406	421	23 231	24 760

Dessutom förekommer mera tillfälligt vård av långvarigt kroppssjuka på vissa tuberkulos- och epidemivårdanstalter, som icke kan inräknas i statistiken. Intagna och vård dagar, svarande mot ovanstående summa vårdplatser, återfinns i tabell A 4. Platser för psykiskt sjuka på hem för långvarigt kroppssjuka har här ovan frånräknats.

I tabell nedan på denna sida finner man platsantalet fördelat dels efter anstalts-typ, dels efter landstingsområde. Avdelningar för långvarigt kroppssjuka på sanatorier och sjukstugor har här sammanförts med landstingens (sjukvårdsstyrelsernas) sjukhem.

Översikt av antal vårdplatser vid anstalter för långvarigt kroppssjuka.

	L a s a r e t t		S j u k h e m		Enskilda	Summa
	Kliniker	Andra avdelningar	Sjukv.-styrelser ²	Social-nämnder		
Stockholms stad	294	115	959	2 628	570	4 466
Stockholms län	112	256	538	100	255	1 261
Uppsala län	—	—	486	153	—	639
Södermanlands län	496	—	61	227	32	816
Norrköpings stad	237	—	38	—	81	356
Östergötlands län i övrigt .	181	239	179	234	56	889
Jönköpings län	100	247	394	75	92	908
Kronobergs län	100	—	363	38	—	501
Kalmar läns norra	—	—	297	—	—	297
Kalmar läns södra	140	103	206	15	20	484
Gotlands län	—	—	147	—	31	178
Blekinge län	72	40	237	27	—	376
Kristianstads län	45	—	551	75	41	712
Malmö stad	230	—	452	—	24	706
Malmöhus län i övrigt	—	158	850	236	221	1 465
Hallands län	163	—	269	45	—	477
Göteborgs stad	1 006	—	448	—	205	1 659
Göteb. o. Bohus län i övr.	118	244	326	64	16	768
Älvsborgs län	30	63	576	129	34	832
Skaraborgs län	73	123	361	18	15	590
Värmlands län	365	151	125	64	—	705
Örebro län	372	54	479	104	—	1 009
Västmanlands län	—	106	252	142	13	513
Kopparbergs län	121	56	510	22	—	709
Gävleborgs län	297	—	524	56	47	924
Västernorrlands län	60	239	483	67	21	870
Jämtlands län	50	44	250	22	—	366
Västerbottens län	89	—	515	—	—	604
Norrbottnens län	259	187	234	—	—	680
Summa	5 010	2 325	11 110	4 541	1 774	24 760

¹ Sophiahemmet. — ² Inkl. avdelningar belägna på sanatorier och sjukstugor.

Vid jämförelse av de långtidssjukas vårdplatser, intagningar m. m. med uppgifter för år 1959 eller tidigare, bör effekten av de nya sjukhusregistrens införande år 1960 beaktas. Se härom i tidigare publikationer.

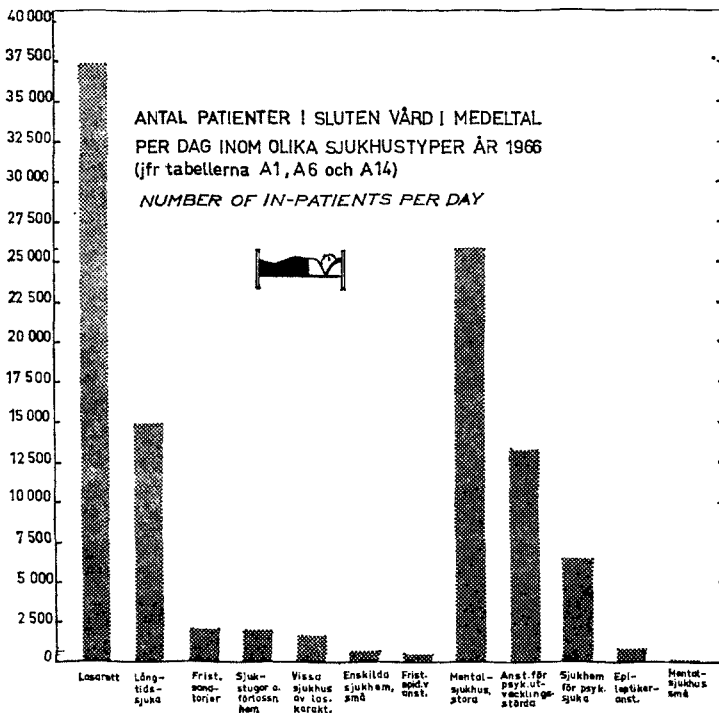
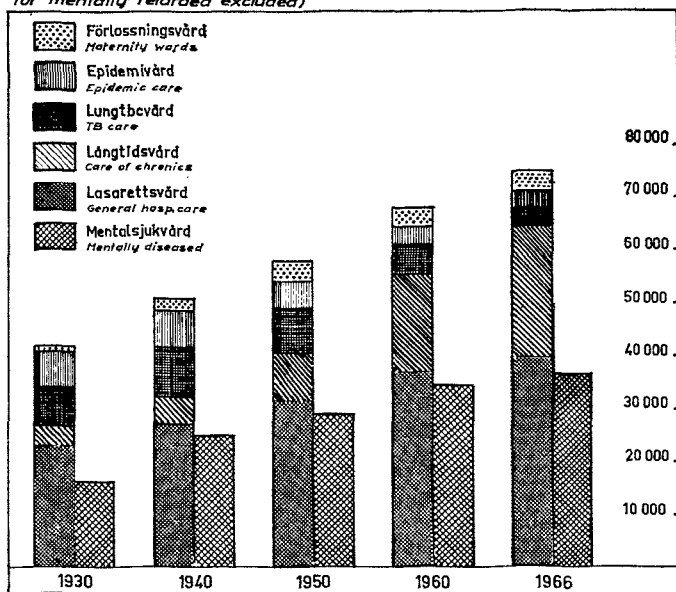
Konvalescenthemmen ingår icke i några här redovisade tabeller, i annan mån än de är avdelningar på lasarett och som sådana icke kunnat skiljas ut från den förvaltningsekonomiska enheten, med undantag av nedanstående tablå, som är komplett. Den avser slutet av år 1966.

Konvalescenthem	Antal anstalter	Antal vårdplatser	Antal intagningar	Antal vård dagar, 1 000-tal
Avd. vid lasarett (inkl. lätt- och eftervårdsavd.)	7	190	1 790	26
Sjukhem under sjukvårdsstyrelse.....	22	885	7 948	225
» , enskilda.....	57	1 445	10 560	350
Summa	86	2 520	20 298	601

Öppen vård

En översikt av organen i öppen hälso- och sjukvård (kropps- såväl som mental-) har lämnats ovan sidan 6. En sammanfattning av allt känt material, som hänför sig till öppen läkarvård tillhörande kroppssjukhus eller fristående organ för kroppssjukvård meddelas i tabell A 7. Förutom öppen läkarvård meddelas öppen sjukvård av distriktssköterskor, stadssköterskor, o. dyl. och öppen förlossningsvård av distriktsbarnmorskor, vilket allt nedan närmare beskrives i avsnitt d. Där redovisas också viss förebyggande vård, främst den som meddelas av mödra- och barnavårdsorganen (tabell A 21, sidan 46).

Vårdplatser i slutna kropp- och mentalsjukvård 1930-1966 (exkl. anstalter för psykiskt utvecklingsstörda)
 Beds for in-patients in somatic and mental care (institutions for mentally retarded excluded)

Tab. A 6. Kroppssjukhusen år 1966, deras vårdplatser, intagningar, vård dagar och beläggning

Hospitals for physical diseases, beds, admissions, bed-days and occupancy

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp <i>Hospital type</i> (Tal inom parentes hänvisar till motsvarande grupp av sjukhus i bilaga 1 <i>Figures within brackets refer to corresponding group of hospitals in Annex 1</i>)	Antal sjukhus <i>No. of hospitals</i>	Vårdplatser (fastställt antal) <i>Beds</i>		Intagningar <i>Admissions</i>	Vård dagar, 1 000-tal <i>Patient-days, 1 000</i>	Patienter i medeltal per dag <i>No. of patients per day</i>	Beläggning, % <i>Occupancy, %</i>
		den 31/12	i medeltal under året <i>Average during year</i>				
Undervisningslasarett (1) <i>Teaching hospitals</i>	9	10 601	10 595	216 593	2 743	7 515	71
Övriga delade lasarett (2,3) <i>Other specialized general hospitals</i>	85	37 862	37 512	767 702	10 273	28 145	75
Speciallasarett (4) <i>Single clinic hospitals</i>	5	562	562	17 265	140	384	68
Odelade lasarett (5) <i>Non specialized general hospitals</i>	16	1 902	1 912	22 072	503	1 378	72
Summa lasarett <i>Total</i>	115	50 927	50 581	1 023 632	13 659	37 422	74
Andra sjukhus av lasarettskaraktär (6) <i>Other hospitals of equal character</i>							
Reumatikersjukhus <i>Hospitals for rheumatics</i>	2	221	221	1 408	79	216	98
Anstalter för vanföra <i>Hospitals for the crippled</i>	4	353	351	3 182	87	238	68
Kustsanatorier <i>Coast sanatoria</i>	2	374	374	969	77	211	56
Riksförsäkringsverkets sjukhus <i>National Insurance Board</i> ...	3	583	583	2 797	193	529	91
Vissa enskilda sjukhus <i>Private hospitals</i>	7	513	549	8 294	151	414	75
Sjukstugor (7) <i>Cottage hospitals</i> ...	50	2 235	2 241	25 514	680	1 863	83
Fristående förlossningshem (8) <i>Maternity homes</i>	5	23	24	596	3	8	33
Fristående anstalter för tuberkulavård (9) <i>Independent TB hospitals</i> ...	17	3 067	3 131	8 367	687	1 882	60
Fristående epidemivårdanstalter (10) <i>Independent epidemic hospitals</i>	5	831	861	8 394	151	414	48
Sjukhus och sjukhem för långvarigt kroppssjuka (11) <i>Homes for chronic sick</i>							
Sjukvårdsstyrelses under health authority	169	10 594	10 186	16 619	3 391	9 290	90
Socialnämnds under social authority	61	4 541	4 673	3 507	1 475	4 041	86
Enskilda <i>Private</i>	61	1 844	1 818	2 501	592	1 622	89
Enskilda sjukhem (övriga) (12) <i>Private nursing homes</i>	11	660	657	6 354	210	575	88
Summa kroppssjukhus <i>Total</i> 1966	512	76 766	76 250	1 112 134	21 435	58 725	77
1965	515	75 754	75 273	1 086 414	21 168	57 995	77
1964	523	74 787	73 995	1 058 004	20 861	56 997	77
1963	538	73 232	72 767	1 029 712	20 566	56 345	77
1962	548	72 305	71 637	994 838	20 327	55 693	78
1960	569	69 454	68 061	969 903	19 728	53 902	79
1959	588	66 799	66 369	964 617	19 314	52 914	80
1955	644	62 390	62 143	892 638	18 527	50 760	82
1950	686	58 634	58 370	832 320	17 197	47 114	81

Kommentar, se nästa sida

Tabell A 6

För begreppen *sjukhus, intagningar, vård-dagar och beläggning*, se kommentaren till tabellerna A 1 och A 2.

Tabellen avser sjukhustyper (icke vård-former).

Vårdplatser och beläggning. Jämte det av direktionen fastställda platsantalet den 31/12 rapporterar lasaretten m. fl. i sina årsberättelser det i genomsnitt under året tillgängliga platsantalet, varvid avdelningar (platser) som varit stängda på grund av reparation, personalbrist m. m. frånräknas. Hänsyn toges därvid till längden av den tid stängningen varat. Stängning på grund av normal s. k. »vädring» skall dock icke frånrägnas. Det kan vara av intresse att jämföra detta »till-

gängliga» platsantal med det fastställda och de beläggningsprocenttal, som kan beräknas härpå, som skett i ovanstående tablå. Den avser endast *lasaretten*.

Det i medeltal för året fastställda platsantalet är här ovan, liksom i tabell A 1 beräknat som medeltal mellan platsantalet vid två på varandra följande årsskiften. Det kan sålunda icke göra anspråk på att vara exakt. Det varnas mot att använda talen för att beläsa platstillgångens utveckling i tiden (se nedan).

Jämte de *fristående anstalterna för tuberkulosvård, epidemivård, förlösningvård och vård av långvarigt kroppssjuka* finns också avdelningar för sådana vårdbehövande anslutna till lasarett m. fl. sjukhus. Alla platser på de fristående anstalterna har icke varit belagda med det klientel för vilket de ursprungligen avsetts. Se härom texten och tabellerna A 2 och A 4.

Förändringarna 1950—1966. Vid jämförelse med tidigare år bör observeras, att ändringar i platsantal, intagna o. s. v. för de särskilda sjukhustyperna delvis beror på ändringar i organisationen. Så har t. ex. lasaretten vuxit bl. a. genom att fristående anstalter anslutits som avdelningar till dem. Detta gäller särskilt ökningen mellan 1959 och 1960 men även till icke oväsentlig del ökningen mellan de senaste åren. En riktigare bild av hur lasarettsvården m. m. utvecklats erhålles av tabell A 4, som är gjord för bl. a. detta ändamål.

År	Platsantal i medeltal under året		Beläggning, % beräknad på	
	(a) fast-ställt	(b) tillgängligt	(a)	(b)
1950	28 940	28 188	85	87
1953	33 072	32 593	85	86
1956	34 030	32 973	84	87
1957	34 920	33 608	83	86
1958	36 094	34 829	82	85
1959	37 271	35 472	80	84
1960	40 187	37 926	78	83
1961	42 619	38 495	76	84
1962	44 695	40 257	75	84
1963	46 321	41 643	75	83
1964	48 145	42 948	74	83
1965	49 677	44 195	74	84
1966	50 581	44 541	74	84

Tab. A 7. Patienter i öppen vård och röntgenarbeten i öppen och slutna kroppssjukvård år 1966 *Out-patient care*

Källa: Anstaltarnas årsberättelser; Stockholms och Göteborgs sjukvårdsstyrelser årsberättelser.

Anstaltstyp <i>Type of institution</i>	Antal organ <i>No. of services</i>	Öppen vård <i>Out-patients</i>			Öppen o. slutna vård <i>In and out-patients</i>	
		Antal patienter <i>No. of patients</i>	Antal besök, 1 000-tal <i>No. of visits, 1 000</i>	Besök per patient <i>Visits per patient</i>	Antal röntgenundersökningar 1 000-tal <i>X-ray examinations 1 000</i>	Antal röntgenbehandlingar 1 000-tal <i>X-ray treatments 1 000</i>
Undervisningslasarett <i>Teaching hospitals</i>	9	713 965	1 780	2,5	754	210
Övriga delade lasarett <i>Other specialized general hospitals</i>	85	1 977 908	4 879	2,5	2 174	507
Speciallasarett <i>Single-clinic and maternity hospitals</i>	5	16 166	61	3,8	31	—
Odelade lasarett <i>Non specialized general hosp.</i>	16	64 127	152	2,4	71	—
Summa lasarett <i>Total 1966</i>	115	2 772 166	6 872	2,5	3 030	717
» » » 1965	116	2 747 421	6 577	2,4	2 900	722
» » » 1960	111	2 006 945	5 075	2,5	2 175	670
» » » 1955	104	1 685 237	4 271	2,6	..	..
Andra sjukhus av lasarettskaraktär <i>Other hosp. of equal character</i>	18	117 401	161	3,5	—	—
Sjukstugor <i>Cottage hospitals</i>	50	174 365	363	2,1	—	—
Fristående polikliniker <i>Independent policlinics</i>						
Stockholm	5	19 196	116	6,0	—	—
Göteborg	7	67 273	170	2,5	—	—
Könspolikliniker i vissa städer <i>Venereal policlinics in certain cities</i>	27	2118 000	208	..	—	—
Centralsläpansrerarna <i>Centraldispensaries of TB</i>	57	295 480	370	1,3	370	—
Fristående epidemivårdanstalter <i>Independent epidemic hospitals</i>	4	6 166	13	2,1	—	—
Summa summarum <i>Grand total 1966</i>	283	3 470 047	8 173	2,4	—	—
Därav vid psykiatriska kliniker <i>Thereof mental policlinics</i>	50	58 913	217	3,7	—	—

¹ Ofullständiga uppgifter. — ² Beräknat tal *Estimation*. — ³ Antal undersökningar *No. of examinations*.

Tabell A 7

Tabellen omfattar icke organ, som övervägande meddelar hälsovård, såsom de förebyggande mödra- och barnavårdsorganen (jämför härom tabell A 21). Ej heller ingår besök hos (eller av) sjuksköterska eller barnmorska, utan endast i av läkare ledd öppen vård.

Även så begränsad är sammanställningen icke komplett. Helt felande delar är tjänsteläkarsvarendets och de privatpraktiserande läkarnas öppna vård, varöver inga uppgifter föreligger. Industriläkarsvendet är utslutet, då det icke hör till den allmänna sjukvården.

Inräknat besök vid röntgenavdelningar i öppen vård beräknade Riksförsäkringsverket på grundval av försäkringskassematerial, att år 1966 avlades c:a 18 700 000 besök hos läkare (vid anstalt och hos tjänsteläkare och privatpraktiker). I de redovisade talen finns dessutom luckor, trots att vissa av dem har fyllts genom beräknade tal, och materialets kvalitet i övrigt är icke alltid tillfredsställande.

Lasarettens tal omfattar öppen vård vare sig den meddelats i sjukhusets regi eller på sjukhuset i läkarnas regi.

Tab. A 8. Personalen vid kroppssjukhusen 1966

Personnel at hospitals for somatic diseases 1966

Källa: Vakansrapporter per 30/9 och sjukhusens årsberättelser.

Personal Personnel	Lasarett General hospitals	Sjuk- stugor Cottage hospitals	Fristående Independent				Summa kroppss- sjukhus All somatic hospitals
			anstalter för lung- tbc hospitals for TB of the lungs	epidemi- vårdan- stalter epidemic hospitals	sjukhus o. sjukhem för långv. kroppss- sjuka homes for the chronic sick	övriga kroppss- sjukhus other hospitals for somatic diseases	
Absoluta tal Absolute figures							
Vårdpersonal den 30/9							
Läkare Physicians.....	3 940	(64)	50	33	(329)	(95)	(4 511)
Sjuksköterskor ¹ Nurses	10 398	250	214	91	1 279	287	12 519
Barumorskor Midwives	649	38	—	—	6	5	698
Sjukgymnaster Physiotherapists .	515	16 ¹ / ₂	13	6	145	46	741
Sysselsättnings- och arbetsterapeu- ter Occupational therapists .	281	16 ¹ / ₂	25 ¹ / ₂	4	138	15 ¹ / ₂	481
Kuratorer Social workers.....	376	1 ¹ / ₂	13 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂	5	13	409
Undersköterskor o. barnsköt. En- rolled nurses and infant nurses	6 194	93	119	43	706	76	7 231
Vårdpersonal i övrigt ² Auxiliary nursing personnel.....	24 316	766	693	290	5 560	877	32 502
Summa vårdpersonal <i>Total nursing personnel</i>	46 669	(1 244)	1 128	468	(8 168)	(1 415)	(59 092)
Förvaltn. och ekonomipersonal <i>den 31/12 Administrative and domestic staff 31/12</i>							
Förvaltningspersonal Administra- tive staff	1 682	51	50	11	157	111	2 062
Ekonomipersonal Domestic staff	8 677	309	500	106	1 888	745	12 225
Summa Total	57 028	(1 604)	1 678	585	(10 213)	(2 271)	(73 379)
Motsvarande antal vårdplatser <i>Corresponding No. of beds 31/12 1966.....</i>	50 927	2 235	3 067	831	16 979	2 727	76 744
Per 100 vårdplatser Per 100 beds							
Läkare	7,74	2,86	1,63	3,97	1,94	3,48	5,88
Sjuksköterskor o. barnmorskor...	21,70	12,89	6,98	10,95	7,57	10,71	17,22
Vårdpersonal i övrigt	62,24	39,93	28,17	41,46	38,60	37,68	53,90
Förvaltningspersonal	3,30	2,28	1,63	1,32	0,92	4,07	2,69
Ekonomipersonal	17,05	13,83	16,30	12,76	11,12	27,32	15,93
Summa Total 1966	112,03	71,79	54,71	70,46	60,15	83,26	95,62

¹ Husmödrar = leg. sjuksköterskor ingår i gruppen sjuksköterskor.² Inkl. laboratorie- och röntgenpersonal, läkarsekreterare och skrivbiträden. Fr. o. m. denna årgång ingår även s. k. »extrapersonal».

Tabell A 8

Uppgifter om vårdpersonalen är hämtade från vakansrapporter per den 30 september och är icke direkt jämförbara med dem som redovisats i årgångar före 1964, då alla personaluppgifter hämtades från sjukhusens årsberättelser och avsåg tidpunkten 31 december. Läkarnas summatal har satts inom parentes, emedan viss dubbelräkning ägt rum, när samma läkare tjänstgjort vid mer än en anstalt. Förvaltnings- och ekonomipersonalen vid lasaretten har i viss utsträckning arbetat också för andra, smärre anstalters räkning.

Om tabellens kvoter över vårdpersonal, som uttrycker antalet *anställda* per 100 vårdplatser jämföres med motsvarande kvoter

avseende *tjänster* per 100 vårdplatser, erhålles nedanstående sammanställning. Den avser endast *lasaretten*.

	Personer per 100 vp	Tjänster per 100 vp
Läkare	7,74	8,25
Sjuksköterskor (barn- morskor)	21,70	24,57
Övrig vårdpersonal	62,24	64,71
Summa vårdpersonal 1966	91,68	97,53

Personerna och tjänsterna har här satts i relation till antalet vårdplatser, men det bör observeras, att samma personal också handhaft den öppna vården.

Tab. A 9. Tjänster för personal vid kroppssjukhusen 1966

Posts for personnel at somatic hospitals 1966

Källa: Vakansrapporter per 30/9 och sjukhusens årsberättelser.

Tjänster Posts	Under- visnings- lasarett Teaching hospitals	Övriga delade lasarett Other special- ized gen. hosp.	Special- lasarett Single clinic hospitals	Odelade lasarett Non-special- ized gen. hosp.	Alla lasarett All general hospitals	Övriga sjukhus Other hospitals	Summa kroppss- jukhus All somatic hospitals
Vårdpersonal den 30/9 Nursing personnel							
Läkare Physicians	1 419	2 687	38	58	4 202	(584)	(4 786)
Sjuksköterskor i administration Registered nurses in nursing service administration	78	286	5	16	385	353	738
Övriga sjuksköterskor Other regi- stered nurses	2 950	8 061	114	296	11 421	2 081	13 502
Barnmorskor Midwives	101	538	31 ¹ / ₂	37 ¹ / ₂	708	51	759
Assistenten, lab.- op.-, etc. Labora- tory and operating room techni- cians	563	653	—	9	1 225	57	1 282
Sjukgymnaster Physiotherapists ..	160	472	2	20	654	306	960
Terapeuter Occupational therapists	66	256	2	6	330	210	540
Kuratorer Social workers	107	308	4	3 ¹ / ₂	422	34	456
Undersköterskor Enrolled nurses ..	1 533	2 813	16 ¹ / ₂	135	4 498	1 109	5 607
Barnsköterskor Infant nurses	716	1 254	90 ¹ / ₂	9	2 070	87	2 157
Läkarsekreterare o. skrivbiträden Doctors' secretaries and typists ..	742	1 398	13 ¹ / ₂	29	2 182	102	2 284
Vårdpersonal i övrigt Auxiliary nursing personnel	4 862	15 803	229	680	21 574	8 426	30 000
Summa vårdpersonal Total nursing personnel	13 297	34 529	546	1 299	49 671	(13 400)	(63 071)
Förvaltn.- och ekonomipersonal den 31/12 Administrative and domestic staff 31/12							
Förvaltningspersonal Administra- tive staff	535	1 090	24	44 ¹ / ₂	1 693	383	2 076
Ekonomipersonal Domestic staff ..	2 249	6 036	117	332	8 734	3 601	12 335
Summa tjänster Total	16 081	41 655	687	1 675	60 098	(17 384)	(77 482)

Tabell A 9 och A 10

Som framgår av kommentar till tabell A 8 har uppgifter om vårdpersonalen hämtats från vakansrapporter per den 30 september. Tjänster och vakanser har från dessa omräknats till heltid; med vakans menas tjänst, som saknar tjänstgörande personal och för vilken vikarie ansetts erforderlig. Tjänst med utnämnd innehavare, som saknade vikarie räknades i denna tabell icke som vakant före 1964 års årgång av »Allmän hälso- och

sjukvård». Uppgifterna om förvaltnings- och ekonomipersonal i övrigt har sammanställts från årsberättelserna och avser den 31 december. För dessa personalgrupper gäller samma vakansbegrepp som tidigare. Läkartjänster vid »övriga sjukhus» har satts inom parentes då dessa till flertalet är deltids-tjänster och uppehålls av tjänsteläkare i de flesta fall. Summan för läkare och vårdpersonal har därför också satts inom parentes.

Tab. A 10. Vakanser bland personalen vid kroppssjukhusen 1966

Vacancies among personnel at somatic hospitals 1966

Källa: Vakansrapporter per 30/9 och sjukhusens årsberättelser.

Tjänster Posts (<i>English translation, see table A 9</i>)	Under- visnings- lasarett <i>Teaching hospitals</i>	Övriga delade lasarett <i>Other spe- cialized gen. hosp.</i>	Special- lasarett <i>Single clinic hospitals</i>	Odelade lasarett <i>Non-spe- cialized gen. hosp.</i>	Alla lasarett <i>All general hospitals</i>	Övriga sjukhus <i>Other hospitals</i>	Summa kroppss- sjukhus <i>All somatic hospitals</i>
Vakanta tjänster i behov av vikarie 30/9 <i>Vacancies</i>							
Läkare	30	172	1	13	216	(13)	229
Sjuksköterskor i administration ..	5	32 ¹ / ₂	—	—	37 ¹ / ₂	8 ¹ / ₂	46
Övriga sjuksköterskor	248	641	13 ¹ / ₂	36 ¹ / ₂	939	131	1 070
Barnmorskor	4	26 ¹ / ₂	—	8 ¹ / ₂	39	5	44
Assistenter, lab.-, op.-, etc.	58	72 ¹ / ₂	—	—	130	—	130
Sjukgymnaster	8	110	—	4	122	56	178
Terapeuter	11	28	—	2	41	10	51
Kuratorer	4	39	—	2	45	—	45
Undersköterskor	69	99	1	11	180	76	256
Barnsköterskor	24 ¹ / ₂	14	6	—	44 ¹ / ₂	2 ¹ / ₂	47
Läkarsekreterare o. skrivbitr....	34 ¹ / ₂	14	—	—	48 ¹ / ₂	—	48 ¹ / ₂
Vårdpersonal i övrigt	246	312	4	—	562	202	764
Summa vakanser för vårdpers.	752	1 560	25 ¹ / ₂	77	2 404	504	2 908
Vakanser utan vikarie bland för- valtnings- och ekonomipersonal 31/12							
Förvaltningspersonal	—	11 ¹ / ₂	—	—	11 ¹ / ₂	4	15 ¹ / ₂
Ekonomipersonal	9	43 ¹ / ₂	2	2 ¹ / ₂	57	53	110
Vakanta tjänster i % av tjänster 30/9 <i>Vacancies in per cent of posts</i>							
Läkare	2,1	6,4	2,6	22,4	5,1	..	4,8
Sjuksköterskor (samtliga)	8,4	8,1	11,3	11,7	8,3	5,7	7,8
Barnmorskor	4,0	4,9	—	2,3	5,5	9,8	5,8
Assistenter, lab.-, op.-, etc.	10,3	11,1	—	—	10,6	—	10,1
Sjukgymnaster	5,0	23,3	—	20,0	18,7	18,3	18,5
Terapeuter	16,7	10,9	—	33,3	12,4	4,8	9,4
Kuratorer	3,7	12,7	—	57,1	10,7	—	9,9
Läkarsekreterare och skrivbitr....	4,6	1,0	—	—	2,2	—	2,1
Vårdpersonal i övrigt ¹	4,8	2,1	3,3	1,3	2,8	2,9	2,8
31/12							
Förvaltningspersonal	—	1,1	—	—	0,7	1,0	0,7
Ekonomipersonal	0,4	0,7	1,7	0,8	0,7	1,5	0,9

¹ Inkl. undersköterskor och barnsköterskor.

Tab. A 11. Kroppssjukhusens samlade årliga driftkostnader*Annual running cost of hospitals for somatic diseases (total)*

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp <i>Hospital type</i> (Tal inom parentes hänvisar till motsvarande grupp av sjukhus i bilaga 1.) (<i>English translation, see table A 6.</i>)	Milj. kr			
	1955 ¹	1960 ¹	1965 ²	1966 ³
Undervisningslasarett (1) <i>Teaching hospitals</i>	..	236,5	522,0	602,1
Övriga delade lasarett (2,3) <i>Other specialized gen. hospitals</i> ..	..	525,6	1 347,6	1 610,2
Speciallasarett (4) <i>Single clinic hospitals</i>	—	—	21,6	24,7
Odelade lasarett (5) <i>Non specialized gen. hospitals</i>	..	47,7	51,4	60,1
Barnbördshus <i>Maternity hospitals</i>	5,2	7,2	³⁾	³⁾
Summa lasarett <i>Total</i>	519,2	817,0	1 942,6	2 297,1
Andra sjukhus av lasarettskaraktär (6) <i>Other hospitals of equal character</i>	23,8	29,5	⁴ 64,0	⁴ 70,1
Sjukstugor (7) <i>Cottage hospitals</i>	23,6	33,5	55,2	63,4
Fristående förlossningshem (8) <i>Maternity homes</i>	..	0,7	0,5	0,6
Fristående anstalter för tbc-vård (9) <i>Independent TB hospitals</i>	49,8	53,6	62,7	68,8
Fristående epidemivårdanstalter (10) <i>Independent epidemic hospitals</i>	25,5	28,0	23,4	25,3
Sjukhus och sjukhem för långvarigt kroppssjuka (11) <i>Homes for the chronic sick</i>	72,5	153,0	⁴ 307,0	⁴ 375,0
Enskilda sjukhem (övriga) (12) <i>Private nursing homes</i> ..	..	9,9	⁴ 20,0	⁴ 19,6
Summa <i>Total</i>	724,0	1 125,2	2 475,4	2 919,9

¹ Exkl. pensionsavgifter, avskrivningar och interna poster. — ² Inklusive pensionsavgifter, avskrivningar och interna poster. — ³ Ingår i speciallasarett. — ⁴ Uppskattningar.

Tabell A 11

Kostnaderna avser sjukhusens bruttoutgifter för driften. Inga avdrag har nämligen gjorts för bl. a. bidrag och ersättningar från staten eller andra huvudmän eller för vårdavgifter. Från och med år 1964 upptar sjukhus drivna av landsting och städer utom landsting även pensionskostnader, avskriv-

ningar och interna poster bland driftutgifterna.

För enskilda sjukhus och sjukhem och sjukhem för långvarigt kroppssjuka under socialvårdsmyndighet, som icke är skyldiga redovisa sin ekonomi i årsberättelsen, har utgifter uppskattats med ledning av dagkostnaden för likartad vård.

Tab. A 12. Driftkostnad per vård dag resp. per intagen 1950—1966

Running cost per bed-day and per admission

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhus Hospitals	Dagkostnad, kr. ¹ Cost per bed-day				Föränd- ring 1965— 1966, %	Kostnad per intagen, kr. ² Cost per admission				Föränd- ring 1965— 1966, %
	1950	1960	1965	1966		1950	1960	1965	1966	
Undervisningslasarett Teaching hos- pitals	33,8	91,8	189,9	219,5	+16	554	1 344	2 459	2 780	+13
Övriga delade lasarett ³ Other speciali- zed gen. hosp.	..	..	131,7	154,7	+17	..	..	1 816	2 096	+15
Speciallasarett Single clinic hospitals	—	—	148,2	176,4	+19	—	—	1 241	1 432	+15
Odelade lasarett Non specialized hosp.	25,5	62,9	106,6	119,5	+12	331	851	2 162	2 723	+26
Summa lasarett ³ Total	28,4	71,5	142,8	166,5	+17	409	972	1 951	2 244	+15
Sjukstugor Cottage hospitals	19,8	46,0	80,2	93,2	+16	280	851	2 066	2 419	+17
Fristående anstalter för tbv-vård Independent TB hosp.	16,3	45,5	85,5	100,1	+17	2 745	4 032	7 265	7 900	+ 9
Fristående epidemivårdanstalter Independent epidemic hosp.	21,1	59,3	145,4	167,4	+15	293	1 038	2 639	3 011	+14
Sjukhus o. sjukhem för långvarigt kroppssjuka undersjukvårdsstyrelse Homes for chronic sick under health authority	12,4	29,0	58,2	68,7	+18	2 752	6 430	11 834	14 013	+18

¹ Diagram i 1964 års publikation. — ² Inkl. S:t Eriks sjukhus avdelning för mentalsjukvård. — ³ I driftkostnaderna ingår fr. o. m. årgång 1965 pensionskostnader och kostnader för interna poster och avskrivningar.

Tabell A 12

I såväl kostnaden per vård dag som per intagen ingår utgifterna för sjukhusens öppna vård, vilket är oegentligt men oundvikligt,

då sjukhusens bokföring i regel icke medger dessas särskiljande. En specifikation av lasarettens driftkonton framgår av tabell A 13.

Tabell A 13

De olika kostnadskontona i tabellen är uppställda enligt den nya kontoplanen. Som framgår av not till tabell A 11 ingår i driftkostnaderna även pensionskostnader, interna poster och avskrivningar. För att kunna jämn-

föra med tidigare år finns summor även exklusive dessa nämnda utgiftsposter.

Detaljerade uppgifter om de särskilda lasarettens utgifter m. m. lämnas i den årliga redogörelsen »Sjukhusens förvaltnings-ekonomiska statistik» (utgiven av medicinalstyrelsen).

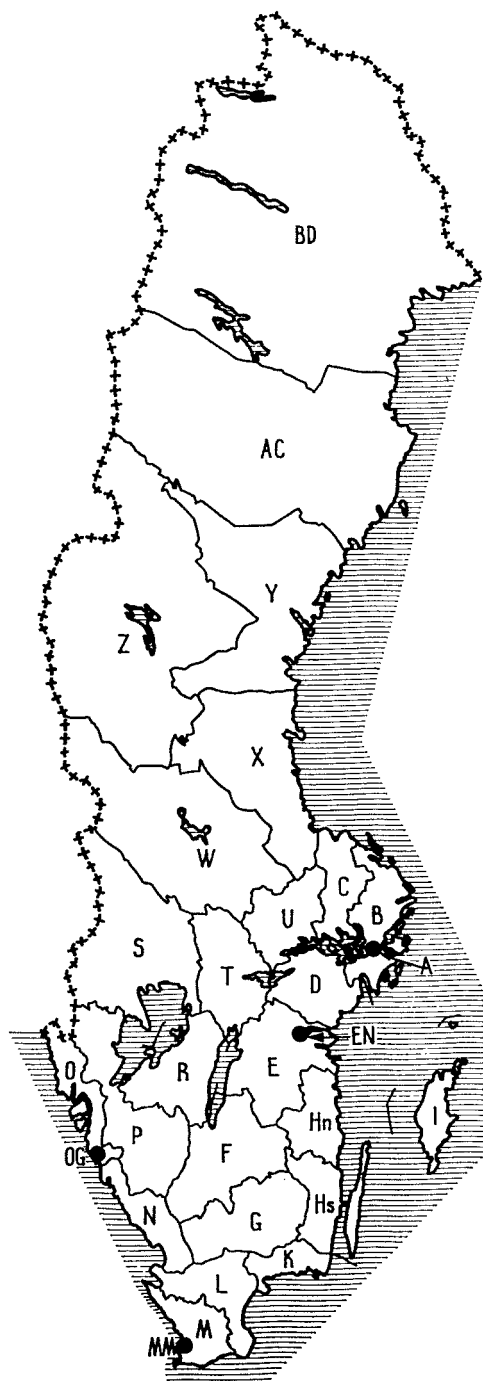
Tab. A 13. Lasarettens driftkonton år 1966 *Running cost of general hospitals*

Källa: Redogörelse B i lasarettens årsberättelser.

Kontobeteckning <i>Item</i>	Under- visnings- lasarett <i>Teaching hospitals</i>	Övr. delade lasarett <i>Other specialized general hospitals</i>		Special- lasarett <i>Single clinic hospitals</i>	Odelade lasarett <i>Non-spez- ialized general hospitals</i>	Summa <i>Total</i>
		Städers utom landsting ¹	Land- tings			
Hela utgiften, 1 000-tal kronor <i>Total cost, 1 000 kr</i>						
Löner och arvoden o. avgifter till sjuk- o. yrkes- skadeförsäkring <i>Salaries, insurance contributions</i>	405 002	148 128	871 295	17 226	39 105	1 480 756
Läkemedel <i>Drugs</i>	27 187	11 034	58 511	695	2 014	99 441
Sjukvårdsartiklar <i>Dressings</i>	28 545	8 885	53 920	612	1 795	93 757
Förbrukningsart. o. råvaror <i>Articles of consumption and raw materials</i>	40 447	14 768	103 836	1 211	5 123	165 385
Administration o. div. <i>Office expenses</i>	8 828	1 753	17 707	217	931	29 436
Främmande tjänster <i>Outside services</i>	33 832	13 648	51 663	2 809	1 998	103 950
Vårdavg. o. bidrag, skatter, försäkringsavgifter m.m. <i>Care by others, insurance, taxes, etc.</i>	248	95	1 307	125	56	1 831
Interna poster och avskrivningar <i>Internal items and depreciations</i>	30 053	8 980	138 097	547	5 179	182 856
Pensionskostnader <i>Superannuation</i>	27 960	22 629	83 922	1 279	3 912	139 702
Summa kostnader <i>Total</i>	602 102	229 920	1 380 258	24 721	60 113	2 297 114
» » exkl. pensionskostnader, interna poster o. avskrivningar	544 089	198 311	1 158 239	22 895	51 022	1 974 556
Per vård dag, kronor <i>Per patient-day, kr</i>						
Löner och arvoden o. avgifter till sjuk- o. yrkes- skadeförsäkring	147,67	108,50	96,37	122,94	77,74	107,36
Läkemedel	9,91	8,08	6,47	4,96	4,00	7,21
Sjukvårdsartiklar	10,41	6,51	5,96	4,37	3,57	6,80
Förbrukningsartiklar o. råvaror	14,75	10,82	11,49	8,64	10,18	11,99
Administration och diverse	3,22	1,28	1,96	1,55	1,85	2,13
Främmande tjänster	12,34	10,00	5,71	20,05	3,97	7,54
Vårdavg. o. bidrag, skatter, försäkringsavgifter m.m.	0,09	0,07	0,14	0,89	0,11	0,13
Interna poster o. avskrivningar	10,96	6,58	15,27	3,90	10,30	13,25
Pensionskostnader	10,19	16,58	9,28	9,13	7,78	10,13
Summa kostnader	219,54	168,42	152,65	176,43	119,50	166,54
» » exkl. pensionskostnader, interna poster o. avskrivningar	198,39	145,26	128,10	163,40	101,42	143,16
Procentuell fördelning <i>Percentages</i>						
Löner och arvoden o. avgifter till sjuk- o. yrkes- skadeförsäkring	67,3	64,4	63,1	69,6	65,1	64,4
Läkemedel	4,5	4,8	4,2	2,8	3,4	4,3
Sjukvårdsartiklar	4,7	4,0	3,9	2,5	3,0	4,1
Förbrukningsartiklar o. råvaror	6,7	6,4	7,5	4,9	8,5	7,2
Administration och diverse	1,5	0,8	1,3	0,9	1,5	1,3
Främmande tjänster	5,6	5,9	3,8	11,4	3,3	4,5
Vårdavg. o. bidrag, skatter, försäkringsavgifter m.m.	0,0	0,0	0,1	0,5	0,1	0,1
Interna poster och avskrivningar	5,0	3,9	10,0	2,2	8,6	8,0
Pensionskostnader	4,7	9,8	6,1	5,2	6,5	6,1
Summa kostnader	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vårdplatser (fastställt antal) den 31/12 <i>Beds</i>	10 601	4 498	33 342	562	1 902	50 905
Vård dagar, 1 000-tal <i>Patient days</i>	2 743	1 365	9 042	140	503	13 793

¹Inkl. S:t Eriks sjukhus avdelning för mentalsjukvård. — Kommentar, se sidan 29.

Karta 1. Sjukvårdsområden. Allmänt och speciellt för kroppssjukvården
Principal Districts for Sick Care, somatic care in particular

Landstingsområden County councils' districts

B	=	Stockholms	län	landstings
C	=	Uppsala	»	»
D	=	Södermanlands	»	»
E	=	Östergötlands	»	»
F	=	Jönköpings	»	»
G	=	Kronobergs	»	»
Hn	=	Kalmar läns norra	»	»
Hs	=	Kalmar läns södra	»	»
I	=	Gotlands	»	»
K	=	Blekinge	»	»
L	=	Kristianstads	»	»
M	=	Malmöhus	»	»
N	=	Hallands	»	»
O	=	Göteborgs o. Bohus	»	»
P	=	Älvsborgs	»	»
R	=	Skaraborgs	»	»
S	=	Värmlands	»	»
T	=	Örebro	»	»
U	=	Västmanlands	»	»
W	=	Kopparbergs	»	»
X	=	Gävleborgs	»	»
Y	=	Västernorrlands	»	»
Z	=	Jämtlands	»	»
AC	=	Västerbottens	»	»
BD	=	Norrbottnens	»	»

Städer utom landsting
County boroughs

A	=	Stockholm
EN	=	Norrköping
MM	=	Malmö
OG	=	Göteborg

Karta 2. Regionsjukvården *Regional hospital organization*

Enligt riksdagens beslut år 1960 skall riket vara indelat i 7 sjukvårdsregioner för specialiserade vårdgrenar, som kräver så stort upptagningsområde, att de vanliga sjukvårdsområdena (landstingens resp. städers utom landsting upptagningsområden) är för små att ensamma uppbära kliniker härför. Region-

nerna, som benämnes efter den ort där *regionsjukhuset* (eller -sjukhusen) är beläget, är följande.

Folkmängd 31/12 1966

1. Stockholmsregionen	1 529 170 inv.
2. Uppsalaregionen	1 217 404 »
3. Linköpingsregionen	902 336 »
4. Lund-Malmöregionen	1 378 238 »
5. Göteborgsregionen	1 386 131 »
6. Örebroregionen	779 712 »
7. Umeåregionen	651 442 »

Summa 7 844 433 »

Inom varje region finns en lokal regionsjukvårdsnämnd och för hela riket ett samordnande organ, centrala regionsjukvårdsnämnden.

De heldragna linjerna på kartan anger regionerna, de streckade länsgränserna. (Jfr SOU 1958:26.) Punkterna markerar regionsjukhusen.

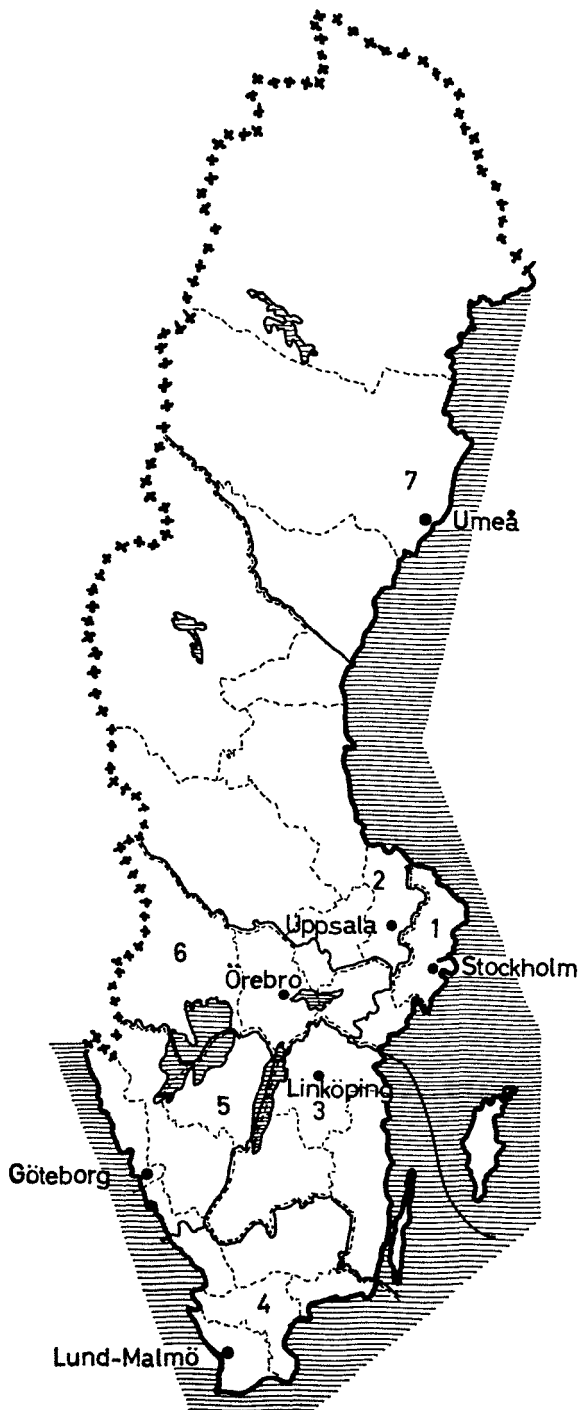
Vid 1967 års ingång var följande regionkliniker m. m. i verksamhet enligt avtal mellan sjukvårdsstyrelserna:

Region, sjukhus och specialitet.

- 1 *S:t Eriks sjukhus*: Njurklinik.
- 2 *Akademiska sjukhuset*: Kliniker för neurologi, dermatologi, radioterapi (allmän), radioterapi (gynekologisk), neuro-, thorax- och plastikkirurgi; vårdplatser för kardiologi, reumatologi och medicinsk urologi vid medicinska kliniken, barnkirurgi och urologi vid kirurgiska kliniken samt medicinska barnklinikens avdelning för barn med rörelsehinder (Folke Bernadotte-hemmet, Valsätra).
- 3 *Regionsjukhuset Linköping*: Kliniker för neurologi, radioterapi, neurokirurgi och plastikkirurgi; audiologisk avdelning och ett kliniskt-neurofysiologiskt laboratorium; vårdplatser för njurmedicin vid medicinska kliniken.
- 4 *Lunds lasarett*: Kliniker för njursjukdomar, reumatologi, neurologi, kardiologi, dermatologi, radioterapi (allmän), radioterapi (gynekologisk), neurokirurgi (2 st), thoraxkirurgi och urologi. *Malmö allmänna sjukhus*: Kliniker för thoraxkirurgi och plastikkirurgi.
- 5 *Sahlgrenska sjukhuset*: Kliniker för neurologi, dermatologi, radioterapi (Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, allmän), radioterapi (Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, gynekologisk), neuro-, thorax- och plastikkirurgi; vårdplatser för medicinsk och kirurgisk (2 st) urologi. *Göteborgs barnsjukhus*: Klinik för barnkirurgi och röntgendiagnostisk avdelning.
- 6 *Regionsjukhuset Örebro*: Kliniker för reumatologi, dermatologi, neurologi, thorax-, plastikkirurgi, urologi och radioterapi (allmän); avdelning för kardiologi vid medicinska kliniken; barnavdelning för kirurgi vid kirurgiska kliniken.
- 7 *Umeå lasarett*: Kliniker för neurologi, dermatologi, neuro-, thorax-, plastikkirurgi och urologi; radioterapi (allmän) och radioterapi (gynekologisk); vårdplatser för konstgjord njure vid medicinska kliniken.

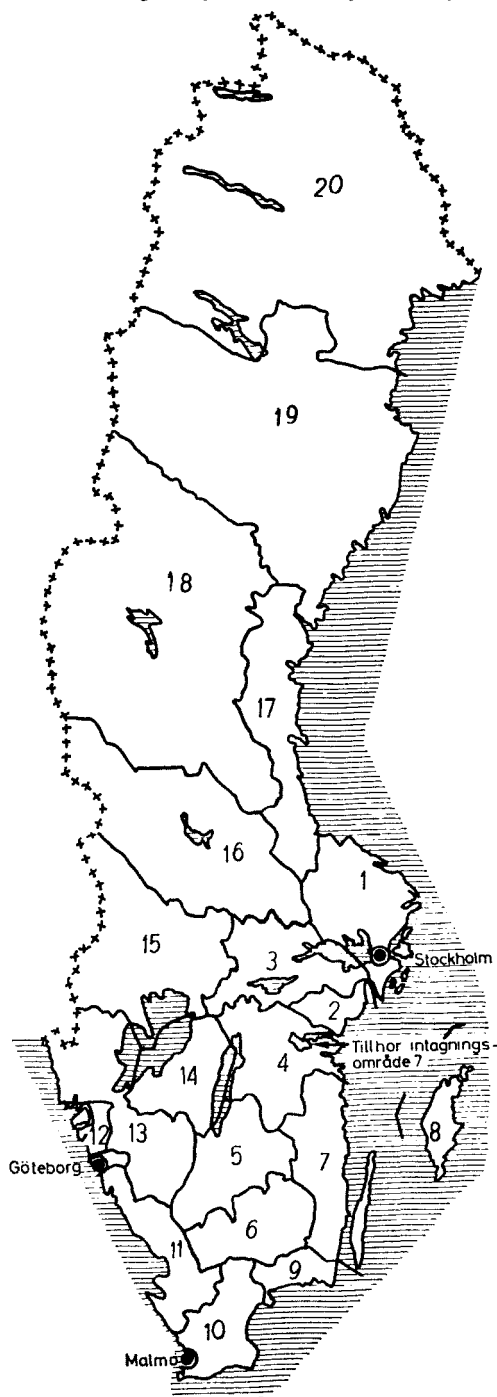
In conformity with a parliamentary decision in 1960 the country is divided into 7 regions for such specialized care for which the county councils and county boroughs are not large enough to support a clinic of their own. The regions and their population are listed above.

At the beginning of 1967 about 60 such regional clinics and 1 laboratory had been opened in accordance with agreements between the pertinent authorities. These were clinics for kidney diseases, neurology, neurosurgery, dermatology, thoracic surgery, plastic surgery, radiotherapy, urology, child surgery etc.

Karta 3. Mentalsjukhusens upptagningsområden

Certain regions for the care of mentally diseased

De statliga mentalsjukhusens upptagningsområden

State mental hospitals districts

- 1 = Ulleråkers, Uppsala
- 2 = S:ta Annas, Nyköping
- 3 = Sundby, Strängnäs
- 4 = Birgittas, Vadstena
- 5 = Ryhovs, Jönköping
- 6 = S:t Sigfrids, Växjö
- 7 = S:ta Gertruds, Västervik
- 8 = S:t Olofs, Visby
- 9 = Gullberna, Karlskrona
- 10 = S:t Lars, Lund
- 11 = S:ta Marias, Hälsingborg
- 12 = S:t Jörgens, Lillhagen
- 13 = Restads, Vänersborg
- 14 = Falbygdens, Falköping
- 15 = Mariebergs, Kristinehamn
- 16 = Säters
- 17 = Sidsjöns, Sundsvall
- 18 = Frösö, Östersund
- 19 = Umedalens, Umeå
- 20 = Furunäsets, Piteå

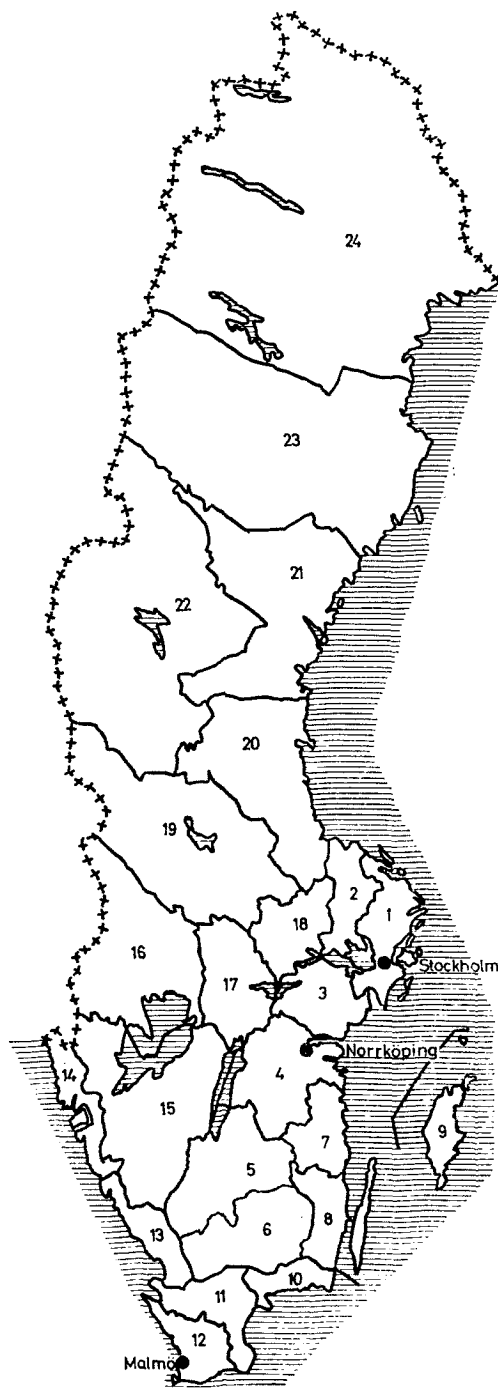
De tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö utgör egna upptagningsområden.

De av landsting drivna mentalsjukhusen Mellringe sjukhus och Hälsinge sjukhus mottar patienter från resp. Örebro län och Gävleborgs län.

Dessutom gäller, att Psykiatriska sjukhuset, Stockholm, (statligt, tidigare sekundär-sjukhus), enligt medicinalstyrelsens cirkulär den 10 september 1965 skall ha eget upptagningsområde bestående av: Stockholms stad såvitt avser i staden bosatta eller vistande personer, som icke är berättigade till vård på stadens mentalsjukhus och som icke är kriminalpatienter, Solna, Sundbyberg, Lidingö och Nacka städer, såvitt avser där bosatta eller vistande utländska medborgare.

Karta 4. Centralstyrelsernas för vården av psykiskt utvecklingsstörda inskrivningsområden

Local districts for the care of mentally retarded

Områden under centralstyrelse för vård av psykiskt utvecklingsstörda

Local districts for the care of the mentally retarded

1 =	Stockholms	läns landstingsområde
2 =	Uppsala	» »
3 =	Södermanlands	» »
4 =	Östergötlands	» »
5 =	Jönköpings	» »
6 =	Kronobergs	» »
7 =	Kalmar läns norra	landstingsområde
8 =	Kalmar läns södra	» »
9 =	Gotlands	läns landstingsområde
10 =	Blekinge	» »
11 =	Kristianstads	» »
12 =	Malmöhus	» »
13 =	Hallands	» »
14 =	Göteborgs o. Bohus	» »
15 =	Älvsborgs o. Skaraborgs	» landstingsområden
16 =	Värmlands	» landstingsområde
17 =	Örebro	» »
18 =	Västmanlands	» »
19 =	Kopparbergs	» »
20 =	Gävleborgs	» »
21 =	Västernorrlands	» »
22 =	Jämtlands	» »
23 =	Västerbottens	» »
24 =	Norrbottens	» »

Stockholm har egen centralstyrelse och likaså de ur länen utbrutna städerna Norrköping och Malmö.

c. Den psykiska hälso- och sjukvården

Sluten vård

Följande huvudtyper av anstalter kan särskiljas (se tabell A 14 och bilaga 2). *Statens* och *storstädernas* (Stockholms, Göteborgs och Malmö) samt från 1963 landstingens *mentalsjukhus* meddelar den mest kvalificerade vården. Till *storstädernas* och *landstingens sjukhus* utgår statsbidrag. Därjämte finns alltiämt vissa *mindre kommunala mentalsjukhus*, vilkas tillkomst ursprungligen motiverades med det otillräckliga antalet vårdplatser vid de statliga mentalsjukhusen. Detta har nödsakat vissa kommuner att själva ordna vårdplatser för patienter som behövt vård på mentalsjukhus. Dessa sjukhus nedlägges emellertid, allteftersom den statliga mentalsjukvården utbygges. De åtnjuter icke statsbidrag. *Sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka* avses för vård av sådana patienter, som ej är i behov av mentalsjukhusens kvalificerade resurser. Dessa hem är dels sådana, som drives av *landsting och städer utom landsting*, dels *enskilda*. De förra har statsbidrag. *Sjukhem för psykopatiska och nervösa barn* hyser ett klientel av speciellt slag, dock närmast hänförligt till mental-sjukvården. De *psykiatriska lasarettsklinikerna*, som ingår i kroppssjukhus, behandlas icke i detta avsnitt (jfr dock kommentaren till tabell A 14).

Gränsen mellan mentalsjukvård och vård av psykiskt utvecklingsstörda är i organisatoriskt hänseende icke skarp. Sålunda finns särskilda mentalsjukhus för sådana svårt psykiskt utvecklingsstörda, på vilka sinnessjuklagens retentionsrätt skall kunna tillämpas. Även på vanliga mentalsjukhus vårdas en del psykiskt utvecklingsstörda. På Källshagens sjukhus finns en särskild avdelning inrättad för ändamålet. Dessa sjukhus och Källshagens berörda avdelning har i statistiken såvitt möjligt räknats till vården av psykiskt utvecklingsstörda.

Flertalet anstalter för *psykiskt utvecklingsstörda* är upprättade enligt lagen om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, som trädde i kraft den 1 januari 1955. Från lagens tillämpning undantages de som är intagna på eller försöksutskrivna från mentalsjukhus eller staten tillhörig anstalt för psykiskt utvecklingsstörda. Landsting och städer utom landsting är såsom huvudmän ansvariga för undervisningen och vården av de utvecklingsstörda undantagandes sådana, som är blinda, dövstumma, höggradigt vanföra eller epileptiska eller av annat skäl svårigen kan undervisas eller vårdas tillsammans med andra psykiskt utvecklingsstörda samt höggradigt psykiskt utvecklingsstörda, som fordrar vård på specialanstalt. (För dessa kategorier har staten ännu ansvaret. Ändring härvidlag sker den 1 januari 1967.) Nämda huvudmän upprättar en plan för ordnandet av undervisningen och vården av de utvecklingsstörda inom sitt område. Planen skall upptaga särskolor och vårdanstalter av olika typer (även vissa enskilda); för i planen upptagna anstalter, s. k. *plananstalter*, är huvudmannen ekonomiskt ansvarig.

Vissa enskilda anstalter är icke upptagna i respektive huvudmans plan utan i sär-

	Särskola	Vårdanstalt	Sjukhus	Summa
Statens mentalsjukhus	—	—	2 234	2 234
Centralstyrelsers plananstalter	2 406	7 690	—	10 096
Enskilda plananstalter	—	794	—	794
Riksanstalter	40	1 587	—	1 627
Summa 1966	2 446	10 071	2 234	14 751
» 1965	2 633	9 842	2 360	14 835
» 1960	2 931	8 285	2 102	13 318
» 1955	2 226	7 650	2 083	11 959

skild ordning godkända som s. k. *riksanstalter*, vilka mottager utvecklingsstörda elever eller patienter från hela riket.

För vården av psykiskt utvecklingsstörda redovisas nederst på föregående sida antal av skilda slag av anstalter och vårdplatser den 31/12 1966 (jfr tabell A 14).

Epileptikeranstalterna är drivna av föreningar och enskilda utom en — epilepsisjukhuset Vilhelmsro — som är statlig anstalt t. o. m. år 1966.

Sammanhanget mellan sjukhustyper och vårdformer inom såväl mental- som kroppssjukvården framgår av tabell A 2. Mentalsjukvårdens utveckling i tiden belyses av tabell A 4. Jfr även tabell D 21.

Personalen vid sjukhus för psykiskt sjuka och psykiskt utvecklingsstörda redovisas i tabellerna A 15—A 18.

Ekonomiska uppgifter för mentalsjukhusen återfinnes i tabell A 19 och bilaga 2.

Öppen vård

Den psykiska hälsovården för vuxna är till största delen knuten till den sjukvårdande verksamheten, främst vid de psykiatriska lasarettssjukhusen. Vid statens mentalsjukhus utövar organ för hjälpverksamhet viss rådgivning till enskilda personer och därutöver till olika organ inom socialvård och nykterhetsvård. Sedan 1962 bedrivs även vid vissa statliga mentalsjukhus försöksverksamhet omfattande bl. a. öppen vård och halvöppen vård i form av dag- och nattsjukhusvård. Liknande verksamhet utövas vid storstädernas polikliniker och av vissa socialläkare.

Mentalvårdsbyrån i Stockholm har till huvudsaklig uppgift att bedriva abortföregångande verksamhet. Rådgivning i mentalhygieniska frågor ingår dock även i byråns verksamhet.

Familjerådgivning i föräktenskapliga, samlevnads- och socialekonomiska frågor har senare år fått ökad betydelse som en mentalhygienisk rådgivningsform vid sidan av till sjukvården ansluten öppen vård.

Redan 1951 inrättades i Stockholms stad en familjerådgivningsbyrå och sedermera har på andra orter ett antal dylika byråer kommit till stånd i kommunal regi. Även vissa ideellt inriktade organisationer har länge bedrivit familjerådgivning i samband med annan mentalhygienisk verksamhet. Hit hör S:t Lucasstiftelsen i Stockholm samt Svenska föreningen för psykisk hälsovård. Sedan år 1962 har försöksvis anordnad familjerådgivning med statsbidrag (SFS nr 710/1960) funnits i Stockholms stad för en filialbyrå (Nybohovsbacken) samt inom Östergötlands, Västmanlands, Kopparbergs och Västernorrlands läns landstingsområden.

Intresset för denna form av försöksverksamhet i öppen vård är under stigande och t. o. m. år 1966 har statsbidrag till familjerådgivning även beviljats Göteborgs stad, Stockholms, Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens läns landsting samt Munkfors köping. Rådgivningen kan, förutom familjeärenden, även omfatta rådgivning i sexualfrågor och även förenas med abortrådgivning (byrå av typ I A och I B). Byråerna kan ledas av läkare eller kurator och skall författningsenligt ha konsulter med psykiatrisk och gynekologisk sakkunskap. (Medicinalstyrelsens cirkulär den 31 oktober 1962, MF 1962:93.)

Den psykiska barna- och ungdomsvården (PBU) bedrivs vid centraler i anslutning till barn- och ungdomspsykiatriska kliniker och fristående centraler. Verksamheten, som står under medicinalstyrelsens tillsyn, omfattar 42 centraler; 21 av centralerna är anslutna till barn- och ungdomspsykiatriska kliniker eller motsvarande.

Inom den psykiska barna- och ungdomsvården fanns vid slutet av år 1966 116 läkartjänster, 16 psykologtjänster, 106½ biträdande psykologtjänster, 129½ kurators-tjänster och 18 pedagogassistenttjänster.

Tab. A 14. Mentalsjukhusen och anstalterna för psykiskt utvecklingsstörda och epileptiker år 1966, deras intagningar, vård dagar och beläggning

Mental hospitals and institutions for mentally retarded and epileptics, beds, admissions, etc.

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Sjukhustyp <i>Hospital type</i>	Antal sjukhus <i>No. of hospitals</i>	Vårdplatser (fast- ställt antal) <i>Beds</i>		Intag- ningar <i>Admis- sions</i>	Vård- dagar, 1 000-tal <i>Bed- days, 1 000</i>	Patienter i medel- tal per dag <i>No. of patients per day</i>	Belägg- ning, % <i>Occu- pancy, %</i>
		den 31/12	i medeltal und. året <i>Average during year</i>				
Statens mentalsjukhus <i>State mental hosp.</i>	24	20 377	20 527	30 960	7 095	19 439	95
Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	6	5 502	5 474	12 452	1 899	5 203	95
Landstingens mentalsjukhus <i>Mental hos- pitals of county councils</i>	2	1 379	1 379	3 367	458	1 255	91
Mindre kommunala mentalsjukhus <i>Small mental hospitals</i>	3	149	150	164	152	1142	195
Sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka <i>Mental nursing homes:</i>							
sjukvårdsstyrelseras <i>of county health authorities</i>	76	5 298	5 162	3 392	1 833	5 022	97
enskilda <i>private</i>	88	1 661	1 622	554	537	1 471	91
Sjukhem för psykopatiska och nervösa barn <i>Nursing homes for psychopatic and nervous children</i>	4	122	122	1130	130	182	167
Summa mentalsjukhus <i>Total</i>	203	34 488	34 436	250 919	211 904	232 614	295
Statens mentalsjukhus för psykiskt ut- vecklingsstörda <i>State mental hospitals for mentally retarded</i>	5	2 234	2 297	334	733	2 008	87
Övriga anstalter för psykiskt utvecklings- störda <i>Other establishments for mentally retarded:</i>							
centralstyrelseras plananstalter <i>of county central boards</i>	112	10 096	9 856	1 818	3 259	8 929	91
enskilda plananstalter <i>private in co- operation with county central boards</i> .	19	794	834	60	295	808	97
enskilda riksanstalter <i>private, other...</i>	43	1 627	1 647	126	588	1 611	98
Summa anstalter för psykiskt utvecklings- störda <i>Total</i>	179	14 751	14 634	2 338	4 875	13 356	91
Epileptikeranstalter <i>Institutions for epi- leptics</i>							
Epileptikersjukhus <i>Hospitals</i>	2	484	492	2172	2167	2458	293
Epileptikerhem <i>Nursing homes</i>	8	433	447	2100	2156	2427	296
Summa anstalter för epileptiker <i>Total</i>	10	917	939	2272	2323	2885	294
Summa summarum <i>Grand total</i> 1966	392	50 156	50 009	53 529	17 102	46 855	294
1965	387	49 913	49 914	45 746	17 075	46 780	94
1964	387	49 910	49 546	42 490	17 080	46 665	94
1960	359	47 227	46 839	31 300	17 042	46 563	99
1955	319	42 718	42 561	24 146	16 333	44 748	105
1950	275	40 244	39 922	17 927	..	..	..

¹ Uppskattat tal — ² Delvis uppskattning — ³ Här ingår till skillnad mot föregående år icke statens fyra skolor för psykiskt utvecklingsstörda med komplicerat lyte. Dessa hade år 1965 tillhopa 319 vårdplatser.

Hjälperksamhet. Inom varje sjukvårdsområde utövas tillsyn och lämnas hjälp åt från sjukhusens försöksutskrivna och exspektanter. Denna organisation fungerar även såsom psykiatrisk, rådgivande instans inom resp. sjukhusområde. Kostnaderna för denna verksamhet utgörs huvudsakligen av avlöningar och reseersättningar till den personal, som sköter densamma.

Familjevård. Förutom de psykiskt sjuka, som vårdas på anstalterna, finns ett antal, som under sjukhusens överinseende omhänderhas i familjevård. I Stockholm och Göteborg är denna vård icke ansluten till sjukhusen och redovisas icke i denna publikation, utan ingår som en del av stadens öppna vård av psykiskt sjuka, för vilken finnes en fristående organisation. Den statliga familjevårdens kostnader redovisas i bilaga 2.

Halvöppen vård. Vid vissa mentalsjukhus och psykiatriska lasarettskliniker bedrivs i växande omfattning s. k. dagsjukhusvård. De hittillsvarande erfarenheterna av denna verksamhet får betecknas som goda.

Tabell A 14

För begreppen *sjukhus*, *beläggning* m. m. hänvisas till kommentaren till tabellerna A 1 och A 2. *Vårdplatser och beläggning.* Vårdplatsantalet avser det fastställda antalet vid slutet av året. En del av dessa var sekundärplatser, dvs avsedda för mera långvarigt sjuka (se bilaga 2, sidan 124). Någon redovisning av det i genomsnitt under året tillgängliga platsantalet i likhet med det som beräknas av lasarett m. fl. förekommer icke. Beläggningstalen är beräknade på det fastställda platsantalet i medeltal per år (se tabell A 1). Då platsantalet är känt endast vid slutet av åren, blir kalkylen icke exakt.

Beläggningstal (%) för vissa år följer nedan.

	1955	1960	1965	1966
Statens mentalsjukhus	117	103	97	95
Storstädernas mental-sjukhus	104	94	94	95
Mindre kommunala mentalsjukhus	93	98	90	95
Sjukvårdsstyrelsers sjukhem f. lättskötta	97	95	95	97
Statens mentalsjukhus f. psyk. utveckl. st. .	104	100	84	87
Övriga anstalter för psykiskt utveckl. st.	91	97	92	92
Epileptikeranstalter ..	97	97	96	94

Antalet i medeltal per dag vårdade patienter avser endast dem, som vårdats på själva sjukhusen. I bilaga 2 redovisas även dem, som varit försöksutskrivna eller i familjevård.

Till mentalsjukvården hör också vården

på de *psykiatriska lasarettsklinikerna*. De senare ingår i kroppssjukhusens tal i tabell A 1. Passar man in dem i deras sammanhang med psykiatrin, erhålles följande för år 1966:

	Vård- platser 31/12	Intag- ningar	Vård- dagar, 1 000- tal
Psykiatriska kliniker (vuxna)	1 677	18 301	465
Barn- och ungdoms- psykiatriska klin. .	407	3 478	93
Mentalsjukhus enl. tab. A 14	34 488	50 919	11 904
Summa	36 572	72 698	12 462
Därav % psykiatriska kliniker	5,7	30,0	4,5

Ytterligare upplysningar om mentalsjukvården i dess helhet återfinnes i tabellerna A 2 och A 4. Specifikation av de stora mentalsjukhusen finnes i bilaga 2 och av de psykiatriska klinikerna i bilaga 1.

Anstalterna för psykiskt utvecklingsstörda (inkl. statens mentalsjukhus för dylikt klientel) redovisade ett antal vårdplatser vid skilda slag av vårdavdelningar och anstalter, som framgår av tablå på sidan 35.

Allmänt gäller om tabell A 14, att vissa anstalter icke lämnat vederbörliga uppgifter om intagningar och vårddagar men att *beräknade tal* har insatts för dem, så att summorna likväl är kompletta. Detta gäller särskilt sjukhemmen för psykopatiska och nervösa barn, men även andra, smärre anstalter.

Tab. A 15. Personalen vid anstalter för vård av psykiskt sjuka och epileptiker vid slutet av år 1966

Personnel at establishments for mentally diseased and epileptics

Källa: Tjänsteförteckningar i medicinalstyrelsen och sjukhusens årsberättelser.

	Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka ¹ <i>State mental hospitals for mentally diseased</i>	Storstädernas och landstingens mentalsjukhus <i>Mental hospitals²</i>	Lands- tingens o. städers u. landsting sjukhem <i>Homes for mentally diseased</i>	Övriga anstalter ³ <i>Other establishments</i>	Summa för vård av psykiskt sjuka <i>Total for mental diseases</i>	Epileptiker- anstalter <i>Establishments for epileptics</i>
Läkare <i>Physicians</i>	324	124	(83)	(98)	(629)	(11)
Lärarpersonal <i>Teachers</i>	6	—	—	29	35	18
Övrig vårdpersonal <i>Other nursing personnel</i>	9 087	3 239	1 293	573	14 192	319
Förvaltningspersonal <i>Administrative staff</i>	455	³ (96)	⁴ 25	33	(609)	25 ¹ / ₂
Ekonomipersonal <i>Domestic staff</i>	1 758	³ (591)	367	204	2 920	129
Summa <i>Total</i>	11 630	(4 050)	(1 768)	(937)	(18 385)	(503)

¹ Inkl. rättspsykiatriska avd. o. familjevård; exkl. Källshagens avd. för psykiskt utvecklingsstörda.

² *Of the three largest cities and in county councils' districts.*

³ Personalen på S:t Eriks sjukhus redovisad i tabeller för kroppssjukvård.

⁴ Personal, som i årsberättelse redovisats som gemensam med ett flertal sjukhus har icke medtagits i tabellen.

⁵ Uppskattning.

Tabell A 15

Uppgifterna avser *tjänster*, vad avser statens mentalsjukhus, men i övrigt *personer*. I talen för statens mentalsjukhus har inräknats tjänster för 29 läkare, 97 »övrig vårdpersonal», 21 förvaltningspersonal och 3 ekonomipersonal allt inom den statliga hjälpverksamheten och familjevården och 16 läkare, 13 »övrig vårdpersonal» och 13 kontorspersonal tillhörande de rättspsykiatriska avdelningarna. Atskilliga av i tabellen upptagna läkartjänster, nämligen de som är knutna till vårdhem o. dyl., gäller deltidsanställda och en del av dessa innehas av läkare vid större mentalsjukhus eller

tjänsteläkaren på orten. Dessas tal har därför satts inom parentes.

I tabellen ingår som föreståndarinnor eller som översköterskor en del examinerade sjuksköterskor. Dessas antal vid slutet av år 1966 var ca 380 på de statliga mentalsjukhusen, ca 250 på de treorstädernas mentalsjukhus (jfr tab. A 17) och ca 70 på landstingens mentalsjukhus. Dessutom fanns ca 150 examinerade sjuksköterskor vid landstingens sjukhem för lättköta psykiskt sjuka och ca 70 vid de enskilda sjukhemmen.

Jordbrukspersonalen vid mentalsjukhusen har räknats till gruppen ekonomipersonal.

Tab. A 16. Personalen vid anstalter för psykiskt utvecklingsstörda vid slutet av år 1966

Personnel at establishments for mentally retarded

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

	Statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda ¹ <i>State mental hospitals for mentally retarded</i>	Plananstalter för psykiskt utvecklingsstörda <i>In authorized plan</i>		Riksanstalter för psykiskt utvecklingsstörda <i>Private institutions</i>	Summa för undervisn. och vård av psykiskt utvecklingsstörda <i>Total for mentally retarded</i>
		landstings och städers utom landsting under county and county borough authority	enskilda <i>private owned</i>		
Läkare	26	..	..	..	(26)
Lärarpersonal	—	336	1	16	353
Övrig vårdpersonal ...	1 084	3 347	204	383	5 018
Förvaltningspersonal .	56	142	16	66	280
Ekonomipersonal	230	1 004	90	180	1 504
Summa	1 396	4 829	311	645	(7 181)

¹ Inkl. Källshagens avd. för psykiskt utvecklingsstörda.

Tabell A 16

Uppgifterna om personalen avser i huvudsak antalet personer; endast för statens mentalsjukhus gäller de tjänster.

År 1966 ingick ett 80-tal examinerade sjuksköterskor bland vårdpersonalen. Jordbrukspersonalen vid landstings och enskilda anstalter har — till skillnad mot vid mentalsjukhusen — räknats som vårdpersonal.

Tab. A 17. Tjänster och vakanser bland vårdpersonalen vid mentalsjukhus 1966

Posts and vacancies among nursing personnel at mental hospitals

Källa: Enquête till statens mentalsjukhus; årsberättelser.

Tjänster <i>Posts</i>	Statens, september 1966 <i>State hospitals</i>	Storstäderna sept. 1966 <i>Three largest cities</i>
Läkare <i>Physicians</i>	324	111
Sjuksköterskor <i>Nurses</i>		281
Övrig vårdpersonal <i>Other nursing personnel</i>	9 087	2 381
Därav vak. med behov av vikarie <i>Vacancies without replacements</i>		
Läkare	90	2
Sjuksköterskor.....	448	25
Övrig vårdpersonal		56
Vakanser % av tjänster <i>Vacancies %</i>		
Läkare	27,8	1,8
Sjuksköterskor.....	4,9	8,9
Övrig vårdpersonal .		2,4

Tabell A 17

I tjänsterna vid statens mentalsjukhus (exkl. sjukhusen för psykiskt utvecklingsstörda) har inbegripits tjänsterna vid rättspsykiatriska avdelningar och vid hjälpverksamhet och familjevård. Se kommentar till tabell A 9 betr. begreppet vakant tjänst. Förutom tabellens uppgifter kan nämnas, att 28 läkartjänster, varav 18 vid statens mentalsjukhus, uppehölls av svensk medicine kandidat.

Tabell A 19

I beräkningen för de statliga mentalsjukhusen ingår även dylika sjukhus för psykiskt utvecklingsstörda, och förorstädernas mentalsjukhus ingår icke S:t Eriks sjukhus mentalklinik (jfr bilaga 2). Kostnaden för familjevård och hjälpverksamhet ingår icke.

Tab. A 18. Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av psykiskt sjuka och psykiskt utvecklingsstörda år 1966 *Nursing personnel per 100 beds at establishments for mentally diseased and mentally retarded*

	Statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka <i>State mental hospitals</i>	Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hospitals of the three largest cities</i>	Landstings ¹ sjukhem för lättskötta psykiskt sjuka <i>Homes for mentally diseased</i>	Statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda <i>State mental hospitals for mentally retarded</i>	Landstings och städers utom landsting plananstalter för psykiskt utvecklingsstörda ²
Läkare <i>Physicians</i>	1,4	2,0	..	1,2	..
Övrig vårdpersonal <i>Other nursing personnel</i>	⁴ 44,1	46,9	24,4	48,5	⁴ 36,5
Förvaltningspersonal <i>Administrative staff</i> ..	2,1	² 1,4	(0,5)	2,5	1,4
Ekonomipersonal <i>Domestic staff</i>	8,6	29,1	6,9	10,3	9,9
Summa <i>Total</i>	56,2	(59,4)	(31,8)	62,5	(47,8)

¹ o. städers u. landsting. — ² Exkl. S:t Eriks sjukhus. — ³ *Nursing homes for mentally retarded under county and county borough authority.* — ⁴ Inkl. läarpersonal.

Tabell A 18

Tabellen avser tjänster vad angår statens mentalsjukhus men i övrigt anställda personer. Uppgifterna om personal på 100 vårdplatser ger icke full rättvisa åt utvecklingen för de stora mentalsjukhusens del, om man jämför med tidigare årgångar av denna publikation emedan överbeläggningen på vårdplatserna minskats under senare tid och upphört fr. o. m. 1965. Sistnämnda förhållande spelar däremot ingen roll för vidstående uppgifter om läkartätheten, emedan dessa enligt praxis räknats på antalet på sjukhusen befintliga patienter. Hjälpverksamhet och familjevård är icke medräknade. Personalen på landstingens mentalsjukhus har icke redovisats i tabellen.

Antal i genomsnitt per dag befintliga patienter per läkartjänst

In-patients per day per physician

År	Statens mentalsjukhus (för psykiskt sjuka)	Storstädernas mentalsjukhus
1947.....	153	116
1950.....	152	91
1955.....	140	83
1960.....	103	55
1961.....	95	53
1962.....	86	51
1963.....	77	50
1964.....	71	51
1965.....	69	49
1966.....	66	48

Tab. A 19. Driftkostnad per vård dag inom mentalsjukvården

Running cost per bed-day

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

	Dagkostnad, kr						Förändring
	1948	1957	1960	1964	1965	1966	1965—1966 %
Statliga mentalsjukhus	8,3	18,4	23,8	38,3	44,4	50,9	+ 15
Familjevården vid statliga mentalsjukhus	3,3	7,2	8,6	11,2	12,3	13,6	+ 11
Storstädernas mentalsjukhus	11,7	26,0	33,0	50,0	58,4	65,2	+ 12
Landstingens och städers utom landsting sjukhem för psykiskt sjuka...	6,0	12,5	15,3	24,1	30,4	35,5	+ 17

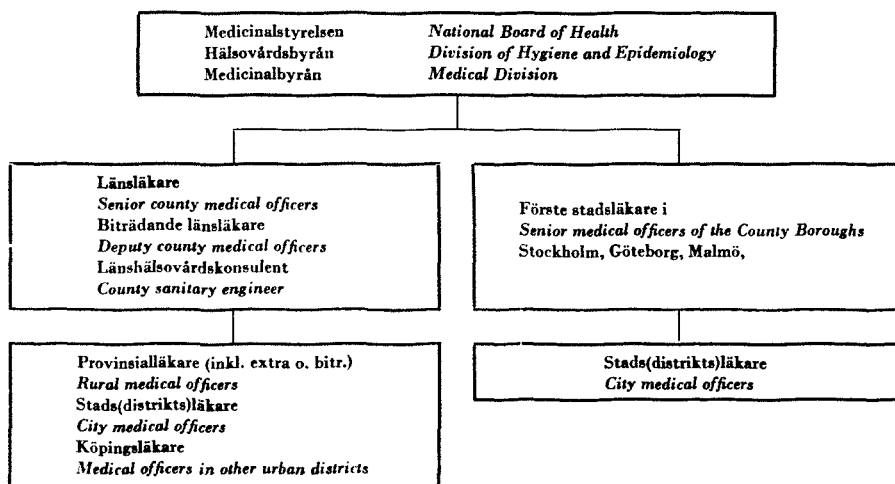
Kommentar, se sid. 40.

d. Vissa fristående organ och verksamheter

Tjänsteläkarna

Läkare i Sverige bildade i mitten av 1600-talet en sammanslutning, collegium medicorum, för tillvaratagande av sina intressen. Enligt kungl. resolution år 1663 ålades dess medlemmar att utöva enskild sjukvård mot en av collegium och magistraten i Stockholm gemensamt upprättad taxa. Vidare hade de vissa skyldigheter i fråga om bekämpande av epidemier. Enligt år 1688 utfärdade privilegier skulle av collegium förordnade provincialmedici svara för sjukvården ute i landet, envar i ett eller flera län. Titeln provincialmedicus utdelades emellertid även till läkare med annan verksamhet. År 1744 utfärdades kungl. instruktion »för de provincialdoktorer, som av Kungl. Maj:t och kronan eller på städernas stater njuta någon viss och ständig lön». Deras huvudsakliga arbetsuppgift var öppen sjukvård, meddelad utan ersättning till fattiga sjuka och i övrigt mot fastställd taxa. Fanns sjukhus (»hospital») inrättat i den stad där tjänsteläkaren bodde, ingick i hans skyldigheter att vårda där intagna sjuka. Genom 1890 års allmänna läkarinstruktion blev stadsläkarinstitutionen föremål för reglering i allmän författning och genom samma instruktion tillkom förste provinsialläkarna för uppgifter, vilka huvudsakligen tillhör den allmänna hälso- och sjukvården. Tjänsteläkarväsendet reglerades sedermera i allmänna läkarinstruktionen av år 1930 och innefattade icke blott provinsial- och stadsläkare utan även köpings- och municipalläkare samt av kommuner och landsting avlönade extra provinsialläkare. Allmänna läkarinstruktionen 1963 samt sjukvårdslagen, som trädde i kraft 1 juli 1963 och hälsovårdsstadgan av 1958 med senare ändringar reglerar nuvarande tjänsteläkarväsende. Med tjänsteläkare förstås provinsialläkare, biträdande och extra provinsialläkare samt stadsdistriktsläkare. Huvudmän för provinsialläkarna (ordinarie, biträdande och extra) är sedan den 1 juli 1963 landstingskommunerna. (Beträffande organisationen i övrigt se sidan 3 och följande).

LÄNS-, PROVINSIAL- och STADSLÄKARVÄSENDET MEDICAL OFFICERS' SERVICE

Enligt läkarinstruktionen skall stadsläkare under hälsovårdsnämnden öva tillsyn över allmänna hälsovården i staden. I stad, som tillhör landstingskommun, är han närmaste förman för stadsdistriktsläkare. I stad, som ej tillhör landstingskommun, fullgör förste stadsläkare jämväl de uppgifter som ankommer på länsläkare.

I juli 1962 upphörde förste provinsialläkarinstitutionen. I dess ställe trädde den av 1961 års höstriktsdag antagna länsläkarorganisationen. Kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket, har i sitt betänkande år 1958 bl. a. ingående behandlat länsläkarorganisationen. 1965 års instruktion reglerar länsläkarväsendet. Organisationen har bl. a. inseende över tjänsteläkarna och annan medicinalpersonal samt att ägna tillsyn åt hälso- och sjukvårdande verksamhet inom länet. Utöver länsläkare (förut förste provinsialläkare) har den nya organisationen tillförts ytterligare kvalificerade läkarkrafter genom att befintliga arvodestjänster som biträdande förste provinsialläkare successivt utbytes mot heltidstjänster som biträdande länsläkare. Som framgår nedan fanns 13 sådana tjänster vid årsskiftet 1966/67. Avsikten är att i de flesta länen efter hand skall inrättas biträdande länsläkartjänster. I länsläkarorganisationen ingår också för varje län en länshälsovårdskonsulent, under år 1966 fanns sammanlagt 20. För befattningshavare inom länsläkarorganisationen är staten huvudman.

Den 1 januari 1967 fanns 24 länsläkartjänster, 13 tjänster för biträdande länsläkare, 11 tjänster för biträdande förste provinsialläkare och 760 tjänster för provinsialläkare (ordinarie, extra och biträdande). Av tjänsterna som biträdande förste provinsialläkare innehades 5 av provinsialläkare. Antalet biträdande provinsialläkartjänster var 4. Diagrammet sidan 42 visar, hur tjänsteläkarväsendet är organiserat. Till skillnad mot diagrammet på sidan 2 illustrerar det emellertid icke hur huvudmannaskapet är fördelat mellan stat, landsting osv utan hur de olika läkargrupperna är underställda varandra i det hälsovårdande arbetet.

Förste stadsläkartjänsterna var 3 (i Stockholm, Göteborg och Malmö) och stadsläkartjänsterna 32, varav 2 i nämnda städer. Förste stadsdistrikts- och stadsdistriktsläkartjänsterna var 217 och socialläkartjänsterna 12.

Vakanssituationen vad gäller provinsialläkarna var den 31 mars 1967 följande. Av 765 provinsialläkartjänster (ordinarie, extra och biträdande) var 149 ej uppehållna av legitimerade läkare eller läkare med tidsbegränsad behörighet. 62 av dessa var vakanta utan vikarie och uppehölls av provinsialläkare i angränsande distrikt.

Antalet provinsialläkar-distrikt utgjorde 536. Inom 71 av dessa fanns tvåläkarstationer, inom 12 treläkarstationer och inom 2 fyrläkarstationer.

Distriktsvården m. m.

Enligt en år 1920 utfärdad kungörelse skulle statsbidrag till avlöning av distrikts-sköterskor utgå till landsting, landskommun eller sammanslutning av landskommuner, som inom resp. områden anordnat distriktsvård enligt av Kungl. Maj:t godkänd plan. År 1935 genomfördes en distriktsvårdsreform, som innebär, att statsbidrag endast utgår till landsting. Distriktssköterskorna vilkas verksamhet till stor del är förlagd till landsbygden skall förutom att svara för sjukvård i hemmen bedriva hälsovårdsupplysning samt i övrigt medverka inom hälsovårdens olika grenar såsom förebyggande barnavård, skolhälsovård och dispensärvård. Verksamheten regleras genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 28 juni 1935 angående statsbidrag till distriktsvård med kungörelser om ändring (26 maj 1961, 10 maj 1963 och 3 juni 1965) och medicinalstyrelsens normalinstruktion för distriktssköterska (30 juli 1964) och för första distriktssköterskor (20 nov. 1942). Se vidare tabell A 20.

Tab. A 20:1. Distriktssköterskornas verksamhet*Public Health Nurses' activity*

Källa: Årsberättelser från landsting

År Year	Antal distrikts- sköterskor No. of nurses	Hembesök per distriktsköterska Home visits per nurse I sjuk- vård Curative care	I hälso- vård Health care	Biträdd vid läkarmot- tagning i häl- sovård. Ggr per sjuksköt- erska Assisted doc- tor in health clinics. Times per nurse
1950	1 264	699	468	43
1955	1 502	799	374	35
1960	1 598	825	304	35
1962	1 609	830	281	29
1963	1 651	840	266	28
1964	1 664	852	264	30
1965	1 697	862	251	28
1966	1 718	820	265	30 ²

I antalet distriktssköterskor ingår vikarier men icke första och bitr. första distriktsköterskor. Distriktsskötersketjänsternas antal inom olika sjukvårdsområden redovisas i tabell B 5.

Tab. A 20:2. Specifikation av tab. A 20:1 för år 1966

	Inom stadsdistrikt	Inom övr. distrikt	Samtliga distrikt
<i>Antal distriktssköterskor</i>	212	1 506	1718
Därav med			
barnmorskeutbildning	—	95 ¹	95
mödravårdsutbildning	—	89 ¹	89
<i>Antal hembesök:</i>			
<i>Sjukvård exkl långtidsvård</i>	241 380	922 369	1 163 749
per distriktssköterska	1 139	612	.
<i>Långtidsvård</i>	64 744	180 545	245 289
per distriktssköterska	305	120	.
<i>Hälsovård</i>	11 146	443 479	454 625
per distriktssköterska	53	294	.
Därav barnavård	—	367 605	367 605
<i>Antal besök av patienter i distriktssköterskans egen mottagning:</i>			
<i>Sjukvård exkl. långtidsvård</i>	190 198	958 027	1 148 225
<i>Långtidsvård</i>	4 335	18 284	22 619
<i>Hälsovård</i>	32 004	641 105	673 109
<i>Biträdd vid läkarmottagning i hälsovård</i>			
Ggr per distriktssköterska	—	30 ²	

¹ Motsvarande 4 074 resp. 2 037 hembesök.² Beräknat på de landsting som lämnat fullständiga uppgifter.

Antal yrkesverksamma sjuksköterskor i september 1966 med tjänstgöring motsvarande distriktssköterskornas och verksamheten företrädesvis förlagd till städer var följande: Vid barnavårds- och mödravårdscentraler 390, fristående polikliniker 80, läkarmottagningar 430, skolhälsovård 770, dispensärer och skärmbildscentral 100, stadsjukvård 90 och församlingsvård 200.

Den förebyggande mödra- och barnavården

Bland de befolkningspolitiska åtgärderna under 1930-talet i anledning av den sjunkande nativiteten ingick, fr. o. m. år 1938, statsbidrag till förebyggande mödra- och barnavård. Bidragen utgår för närvarande enligt kungörelse den 15 juni 1944 till landstingskommun eller stad, som ej tillhör sådan kommun.

Den förebyggande mödra- och barnavården är en organisation för kostnadsfri hälsokontroll av blivande och nyblivna mödrar och av barn i förskoleåldern i landstings och städers utom landsting regi. Centralerna är oftast belägna vid lasarett med tillgång till specialutbildade läkare, och stationerna står i regel under ledning av provinsialläkare. Verksamheten drives i enlighet med 1955 års normalinstruktion och består främst av mottagningar hos organens (centralernas, stationernas etc.) läkare, barnmorskor och sjuksköterskor samt av besök i hemmet. Mödrarna erhåller alla de läkemedel som erfordras för behandling av graviditetskomplikationer och både mödrar och barn erhåller behövliga skyddsläkemedel, såsom vitamin- och järnpreparat osv. Mödragymnastik anordnas. Råd ges också angående födelsekontroll. Även resorna till mottagningarna är kostnadsfria. Organisationen omfattar hela landet.

Uppgifter om antalet mödra- och barnavårdscentraler och -stationer, övervakade mödrar och barn samt om kostnaden för verksamheten lämnas i tab. A 21. Medeltal besök per barnaföderska på läkares resp. barnmorskors mottagningar, som angivits i tabellen, har räknats fram genom att sätta antalet besök i förvård och eftervård i förhållande till antalet nyinskrivna gravida inom de olika sjukvårdsområdena.

Barn räknas som övervakat om det kontrollerats på barnavårdscentral, -station eller hembesök därifrån gjorts under året.

Utöver vad som framgår av tabellen kan nämnas att 46 % av de övervakade barnaföderskorna hade inskrivits före fjärde havandeskapsmånadens början. Antalet deltagare i mödragymnastik var 27 407 eller 25 %. Eftervård hade 50 579 eller 45 % erhållit. Specialistvård (vid mödravårdscentral typ I) hade 54 % av de övervakade barnaföderskorna erhållit.

Antalet smittkoppympade barn var 129 846, trippelympade 106 917 och polioympade 126 347. Av 107 359 barn, som under första halvåret av sin levnad kontrollerats på central eller station hade 56 333 fått enbart bröstmjölk under minst 2 månader, 27 865 under minst 4 månader och 14 729 under minst 6 månader. Av 60 811 under året synprovade barn hade 53 911 synskärpa 5/5 på båda ögonen och 4 590 synskärpa mindre än 5/5 på ena eller båda ögonen. Under året hörselprovade barn var 28 313 varav 2 748 remitterats till hörcentral. Prov på fenylketonuri hade gjorts på 82 068 barn varav 3 med positivt resultat.

Barnmorskeväsendet. Enligt sjukvårdslagen är huvudmannen skyldig att ombesörja öppen och sluten förlossningsvård i den mån icke annan drager försorg härom. Statsbidrag utgår för anställande av distriktsbarnmorskor. Verksamheten drivs enligt fastställd normalinstruktion (MF 92:1963). Dess omfattning under år 1966 belyses av följande approximativa uppgifter: hemförlossningar, varvid barnmorska biträdd, 129; läkarmottagningar i förebyggande syfte, varvid barnmorska biträdd, 25 800; egna mottagningar 55 700, besök (på egna mottagningar) för kontroll och rådgivning, 506 400; hembesök för förvård 43 300, för eftervård 8 700, för barnavård 600, för sjukvård 1 800. Distriktsbarnmorskorna kan även åläggas tjänstgöring i sluten vård; de har under sådan tjänstgöring biträdd vid 1 500 förlossningar.

Antalet tjänster för barnmorskor redovisas i tabell B 5. Beträffande förlossningar m. m. se i övrigt kap. D, e.

Tab. A 21. Den förebyggande mödra- och barnvården år 1966

Källa: Mödra- och barnvårdsorganens årsberättelser.

Län, städer Counties, county boroughs	Antal hälsovårdsorgan Services							Barnaföderskor Mothers				
	Mödravårdscentraler, typ I Type I Maternal Welfare Centres	Barnavårdscentraler, typ I Type I Children's Welfare Centres	Mödravårdscentraler, typ II	Barnavårdscentraler, typ II	Mödra- och barnavårdscentraler, typ II	Barnavårdsstationer Child welfare stations	Mödra- och barnavårdsstationer Mödra- och barnavårdsfilialer Mat. and child welfare branches	Hela antalet ² Total number of mothers	Övervakade ¹ Supervised	Medeltal besök per barnaföderska ⁴ Visits per mother		
									Antal Number	hos läkaren	hos barnmorskan	hembesök av barnmorskan
1 Stockholms stad	16	72	—	—	—	—	—	21 352	8 997	5,0	4,8	0,5
2 Stockholms län	7	11	3	5	—	15	23		10 449	3,6	7,0	0,7
3 Uppsala län	2	5	2	1	—	2	9	4 321	3 592	3,4	6,7	0,3
4 Södermanlands län	1	7	4	2	—	6	6	3 973	4 157	3,2	7,0	0,4
5 Norrköpings stad	2	4	—	—	—	—	—	5 724	1 355	4,4	8,5	0,0
6 Östergötlands län i övr.	3	3	—	—	—	2	17		4 340	3,9	7,4	0,7
7 Jönköpings län	1	4	7	5	—	6	12	4 839	4 508	3,4	5,5	0,5
8 Kronobergs län	1	1	1	—	—	1	19	2 568	2 315	1,7	6,3	0,8
9 Kalmar läns norra	1	1	1	—	—	4	11	3 518	1 201	3,1	7,2	0,4
10 Kalmar läns södra	1	2	2	1	1	3	8		2 532	3,6	6,2	0,2
11 Gotlands län	—	1	1	—	—	1	6	832	898	2,9	5,4	1,0
12 Blekinge län	1	2	—	—	—	2	14	1 873	2 109	2,4	6,4	0,5
13 Kristianstads län	2	2	2	1	—	9	19	4 720	3 697	3,1	7,3	0,5
14 Malmö stad	1	10	—	—	—	—	—	3 748	1 820	4,2	—	—
15 Malmöhus län i övr.	2	8	3	1	3	6	16	6 474	4 264	3,2	7,0	0,4
16 Hallands län	1	2	2	1	—	3	11	2 707	2 138	3,8	6,1	0,2
17 Göteborgs stad	7	43	—	—	—	—	—	6 926	5 451	3,5	7,2	0,3
18 Göteb. o. Boh. l. i övr.	3	3	—	—	—	2	22	4 464	3 928	3,3	7,3	0,5
19 Älvsborgs län	4	7	3	3	—	1	33	5 726	5 167	2,7	7,4	0,5
20 Skaraborgs län	3	3	—	—	—	3	24	3 960	3 311	2,9	7,5	0,3
21 Värmlands län	1	2	4	2	—	7	25	4 211	3 869	3,5	6,1	0,6
22 Örebro län	1	3	3	4	—	6	15	3 888	3 790	3,4	8,0	0,9
23 Västmanlands län	2	3	2	3	—	12	7	4 509	4 469	3,6	5,6	0,4
24 Kopparbergs län	2	2	—	—	4	2	25	4 029	4 169	2,8	6,8	0,3
25 Gävleborgs län	2	5	4	3	—	6	24	4 223	4 211	2,9	8,1	0,6
26 Västernorrlands län	3	4	1	—	1	8	24	4 035	4 287	3,5	6,8	0,8
27 Jämtlands län	1	1	1	—	—	1	20	1 754	1 765	3,3	6,9	0,8
28 Västerbottens län	2	2	1	—	—	1	29	3 478	3 616	3,6	4,9	0,4
29 Norrbottens län	4	5	3	—	—	3	20	4 492	4 989	3,6	5,0	0,9
30 Summa Total	77	218	50	32	9	112	439	122 344	111 394	3,5	6,5	0,5

¹ Dessutom mottagningar på tjänsteresor till avlägsen belägna platser.² Uppgifterna om hela antalet barnaföderskor avser förlösta mödrar enligt tabell D 13, sidorna 98 och 99.³ Inbegriper graviditeter som avslutats före 28:e havandeskapsveckan.⁴ Inkluderar i kolumnerna »besök hos läkaren» och »besök hos barnmorskan» även kvinnor, som erhållit eftervård.

Maternity and child welfare

Spädbarn Infants					Småbarn Little children					Utgifter för driften, kr Running cost				
Antal levande födda ⁵ Number of live born	Antal övervakade ⁶ Number supervised	Medeltal besök per spädbarn Visits per infant			Antal över- vakade ettåringar Number supervised one year old children	Medeltal besök per 1-åring Visits per one year old child			Antal över- vakade 2-7- åringar Number super- vised 2-7 years	Medeltal besök per 2-7-åring Visits per 2-7 year old child				
		hos läkaren	hos sjukaköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjukaköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		hos läkaren	hos sjukaköterskan	hembesök av sjuk- sköterskan		
9 353	8 349	5,2	3,4	3,4	8 036	1,9	1,2	0,5	29 462	1,2	0,6	0,3	5 454 832	1
12 866	13 759	3,3	4,2	1,8	11 818	1,0	1,1	0,2	27 259	0,7	0,6	0,2	2 392 563	2
3 516	3 377	4,9	1,6	3,7	3 260	1,9	0,5	0,8	7 249	1,0	0,2	0,5	1 001 910	3
4 010	4 110	4,3	1,9	3,1	3 861	1,4	0,6	0,7	13 607	0,7	0,4	0,5	1 032 427	4
1 484	1 456	5,1	2,3	3,7	1 444	1,7	0,5	0,2	5 122	0,6	0,1	0,0	576 222	5
4 284	4 328	4,8	1,7	4,0	4 340	1,5	0,5	1,3	10 703	0,7	0,2	0,5	1 280 203	6
4 757	4 673	3,9	1,4	2,9	4 416	1,5	0,7	0,5	12 640	0,8	0,4	0,4	1 022 057	7
2 573	2 484	3,1	1,5	3,5	2 339	1,9	0,8	0,5	7 301	0,7	0,5	0,3	506 905	8
1 203	1 265	4,2	1,3	5,0	1 237	1,6	0,7	0,9	4 928	0,9	0,3	0,6	339 266	9
2 373	2 250	4,0	1,4	4,2	2 202	1,7	0,8	0,7	6 902	0,8	0,3	0,4	491 381	10
839	805	4,5	0,9	4,4	812	0,8	0,5	1,0	3 946	0,5	0,5	0,7	228 285	11
2 298	2 250	4,3	3,3	2,9	2 281	1,4	0,8	0,6	7 124	0,6	0,5	0,4	353 696	12
3 972	3 930	3,9	1,1	3,3	3 691	1,6	0,7	0,8	12 487	0,7	0,4	0,5	645 829	13
3 856	3 638	6,3	4,6	4,2	3 669	1,4	2,4	0,2	14 497	1,0	1,4	0,2	1 677 420	14
6 753	7 041	3,8	3,0	3,6	6 372	1,4	1,4	0,6	17 007	0,8	1,0	0,4	1 483 216	15
2 706	2 732	4,4	0,8	3,4	2 739	1,3	0,3	0,6	9 142	0,6	0,4	0,5	564 089	16
7 289	6 348	4,8	4,9	3,0	6 220	1,4	1,0	0,7	24 012	0,7	0,4	0,5	2 736 314	17
3 928	4 183	4,3	3,4	3,9	4 024	1,2	1,2	0,7	14 510	0,6	0,6	0,5	737 591	18
6 098	6 445	4,2	2,1	3,4	6 005	1,7	0,9	0,7	14 052	0,7	0,4	0,4	1 449 203	19
4 012	3 927	3,5	2,0	3,7	3 754	1,1	0,7	0,7	9 850	0,7	0,5	0,5	938 353	20
4 036	3 964	4,3	1,1	3,8	3 942	1,8	0,4	0,8	11 920	0,9	0,3	0,5	1 640 157	21
4 102	3 985	4,5	1,4	3,8	3 833	1,4	0,5	0,8	14 457	0,9	0,3	0,7	1 072 302	22
4 608	4 629	4,5	1,5	2,9	4 418	1,6	0,7	0,6	14 156	0,8	0,4	0,4	1 160 081	23
4 068	4 24	3,8	1,3	3,4	4 131	1,6	0,6	0,5	6 001	0,8	0,3	0,3	833 260	24
4 265	4 68	4,2	1,6	3,7	4 383	1,5	0,5	0,7	14 076	0,8	0,4	0,4	1 633 089	25
4 083	4 23	4,5	0,9	4,2	4 008	1,4	0,3	0,9	13 277	0,8	0,2	0,5	1 170 365	26
1 788	1 75	4,0	0,8	4,6	1 770	1,8	0,6	1,4	8 052	0,9	0,2	0,9	502 525	27
3 580	3 56	3,8	0,5	3,8	3 495	2,1	0,5	1,4	11 734	0,8	0,2	1,0	830 527	28
4 654	4 51	2,8	1,0	4,0	4 601	1,9	1,0	1,8	17 319	0,7	0,5	1,0	1 600 964	29
123 354	122 923	4,2	2,3	3,4	117 101	1,5	0,8	0,7	362 792	0,8	0,5	0,5	35 355 032	30

⁵ Definitiv uppgift ur »Folkmängdens Förändringar» 1966.

⁶ Antalet övervakade spädbarn tenderar att vara

något för högt beräknat i jämförelse med antalet levande födda barn under året därför att en del barn som fötts under föregående år medräknats.

Förlossningsvården

Statsbidrag till uppförande eller inrättande av *förlossningsanstalter* utgår enligt kungl. kungörelse den 21 juni 1937.

Antalet anstalter och vårdplatser för förlossningsvård utgjorde den 31 december 1966:

	Typ I Antal anstal- ter	Antal vård- platser	Typ II Antal anstal- ter	Antal vård- platser	Typ III Antal anstal- ter	Antal vård- platser	Summa Antal anstal- ter	Antal vård- platser
Lasarett (inkl. bb-hus)	49	2 485	57	842	—	—	106	3 327
Sjukstugor m. m.	—	—	29	210	2	12	31	222
Fristående förloss- ningshem	—	—	—	—	5	23	5	23
Summa	49	2 485	86	1 052	7	35	142	3 572

Typindelningen förklaras i not till tabell D 13. De två kvinnoklinikerna på Sahl-grenska sjukhuset har här räknats som en anstalt.

Lungsjukvården

Den slutna vården. En sammanfattning av den slutna vårdens platstillgång vid slutet av år 1966, vad avser lungsjukvård och kirurgisk tuberkulos, ter sig sålunda:

	Antal anstalter	Antal vård- platser
Lasarettskliniker för medicinsk lungsjukvård	17	1 470
Thoraxkirurgiska lasarettskliniker	6	288
Sanatorier för lungsjukdomar	16	2 111
Apelvikens kustsanatorium	1	c:a 25
Tbc-avdelningar vid mentalsjukhus.....	3	c:a 200
Tbc-sjukstugor	1	71
Summa	44	(4 165)

På en del av dessa platser vårdas tillfälligt andra långvarigt kroppssjuka än lung-sjuka. I den mån särskilda platser är mera varaktigt avdelade för ändamålet är de dock icke medräknade här. Vad angår Apelvikens kustsanatorium skall anmärkas, att detta jämte fall av led-, ben- och körteltuberkulos, efterbehandlar poliofall m. fl. De tre mentalsjukhusen med tuberkulosavdelningar är Ulleråkers, S:t Lars och Umedalens sjukhus. I översikten av vårdformerna i tabell A 2 liksom i tabell A 4, där också intagningar och vårddagar för tuberkulosvården redovisas, och tabell A 14, har dessa avdelningar räknats till mentalsjukvården. Thoraxkirurgin och Apelvikens sanatorium har i tabellerna A 2, A 4 m. fl. räknats till »lasarettsvård och liknande».

Dispensärerna. Enligt den år 1937 genomförda dispensärorganisationen är landet indelat i dispensärdistrikt, som i regel förestås av tjänsteläkare.

I tabell A 22 återges i sammandrag vissa statistiska data ur centralsdispensärernas årsberättelser, som bearbetats inom Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar.

Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar. Sedan den 1 oktober 1946 har i medicinalstyrelsens regi en systematisk undersökning av svenska folket medelst skärmbildsfotografering (röntgenfotografering) pågått i syfte att på ett tidigt stadium upptäcka fall av lungtuberkulos och bringa dessa under behandling.

(Forts. på sidan 50)

Tab. A 22. Verksamheten vid centralsdispensärerna år 1966 *Central dispensaries for TB*

Källa: Centralsdispensärernas årsberättelser bearbetade inom Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar.

Län, städer <i>Counties, county boroughs</i>	Antal central- dispensärer <i>No. of dispens- aries</i>	Undersökta nyttillkomna personer <i>New cases examined</i>	Röntgenunder- sökningar <i>No. of X-ray examinations</i>	Calmette- vaccinationer <i>No. of BCG vaccinations</i>	TB-unders- ökningar ¹ <i>TB-tests</i>
Stockholms stad	1	5 601	204 603	526	4 508
Stockholms län	4	7 070	19 475	43	1 534
Uppsala län	1	3 358	49 453	290	561
Södermanlands län	2	10 572	16 026	7	207
Norrköpings stad	1	3 291	7 564	53	36
Östergötlands län i övr.	2	5 285	16 892	—	380
Jönköpings län	2	5 371	14 995	144	184
Kronobergs län	1	4 401	10 655	69	365
Kalmar län (norra o. södra)	3	6 543	11 344	1 205	159
Gotlands län	1	4 032	5 469	74	30
Blekinge län	2	3 884	7 630	86	652
Kristianstads län	2	5 833	9 231	35	429
Malmö stad	1	12 177	44 100	1 127	1 307
Malmöhus län i övr.	2	30 171	51 282	3 292	400
Hallands län	1	5 030	8 357	217	91
Göteborgs stad	1	20 666	56 935	1 328	1 157
Göteborgs o. Bohus län i övr. ..	3	9 110	13 139	40	364
Älvsborgs län	3	10 554	16 841	3 675	504
Skaraborgs län	1	3 098	4 526	—	206
Värmlands län	3	8 638	13 148	44	607
Örebro län	2	2 557	7 164	31	70
Västmanlands län	1	946	9 811	—	106
Kopparbergs län	2	4 863	8 772	346	255
Gävleborgs län	2	5 575	7 294	121	666
Västernorrlands län	3	9 248	19 778	51	1 183
Jämtlands län	1	2 831	7 615	—	1 331
Västerbottens län	4	9 684	21 139	186	655
Norrbottnens län	5	12 168	46 941	—	624
Summa Total 1966	57	212 557	710 179	12 990	18 571
» » 1965	57	207 226	670 462	12 782	15 500
» » 1960	62	164 650	525 602	17 494	25 590
» » 1955	62	152 737	573 319	..	..
» » 1950	58	136 067	503 865	..	..

¹ Avser provtagningar rörande förekomsten av tuberkelbaciller

Tabell A 22

Enligt den år 1937 genomförda dispensärorganisationen är landet indelat i dispensärdistrikt, som i regel förestås av tjänsteläkare. I varje län finns dessutom en eller flera centralsdispensärer, som förestås av tuberkulosspecialister och är utrustade med röntgenanläggningar. De största städerna och Älvsborgs län har en något avvikande orga-

nisation med mer centraliserad dispensärverksamhet. Vid universiteten finns särskilda studentdispensärer.

Distriktsdispensärerna utför det förberedande fältarbetet, varefter säkra eller misstänkta tuberkulosfall remitteras till centralsdispensären för närmare undersökning, bl. a. medelst röntgen (skärmbildsundersökning). Jämför även översikten sidan 6 och tabell A 7.

(Forts. från sidan 48)

Alla personer, som fyllt 10 år, har rätt att bli undersökta, men även en del barn under denna ålder har medtagits. Vilka län, som besökts, och antalet i dem undersökta civila personer (utom patienter vid mentalsjukhus) framgår av tabell D 8.

	Civil allmänhet	Patienter på mentalsjukhus	Militärer	Företag/skolor m. m.
År 1946.....	22 635	—	25 104	
» 1947.....	277 387	20 856	105 452	
» 1948.....	524 184	—	116 973	
» 1949.....	424 163	—	160 362	
» 1950.....	621 091	—	97 232	
» 1951.....	624 824	—	187 616	
» 1952.....	566 581	—	176 612	
» 1953.....	523 322	—	172 999	
» 1954.....	510 386	—	175 699	
» 1955.....	526 042	—	138 892	
» 1956.....	456 494	—	114 626	
» 1957.....	321 534	—	131 393	
» 1958.....	277 976	—	156 755	
» 1959.....	351 576	—	148 459	
» 1960.....	339 791	—	151 962	
» 1961.....	296 317	26 074	149 437	
» 1962.....	348 214	23 727	136 733	
» 1963.....	336 728	6 956	142 757	
» 1964.....	473 966	3 659	141 490	
» 1965.....	450 597	14 294	140 288	
» 1966.....	258 466	22 322	116 075	48 626

Verksamhetens totala omfattning framgår av ovanstående uppgifter om antalet undersökta personer. För fullständighetens skull har även den inom försvarsväsendet bedrivna verksamheten här medtagits.

De undersökta militärerna torde i en del fall ha blivit undersökta även i egen-
skap av civila personer och även en del civila har undersökts mer än en gång.

Driftkostnaderna för det civila klientelet uppgick kalenderåret 1966 till 1 373 000 kr. Dessutom bestrider staten ensam kostnaderna för den centrala granskningen m. m. av skärmbilderna. Denna granskning kostade budgetåret 1965/66 636 000 kr. För nyanskaffning av materiel till skärmbildsverksamheten betalade staten 7 000 kr.

Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar bidrog till dispensärverksamheten med 176 607 kr år 1966. Vid landets central- och studentdispensärer har med bidrag från Nationalföreningen 77 113 personer röntgenundersökts.

Till vetenskaplig forskning rörande tuberkulos och lungsjukdomar samt hjärt- och kärlsjukdomar har föreningen utbetalat 2 794 151 kr. För studier och eftervård har till f. d. sanatoriepatienter utbetalats 360 793 kr.

Uppgifter om tuberkulosens utbredning återfinnes i kapitel D, b.

Epileptikervården

Av landets ca 50 000 epilepsisjuka behandlas mer än 95 % i öppen vård. Detta sker hos privatpraktiserande läkare och tjänsteläkare samt vid medicinska, pediatrika och neurologiska polikliniker men även vid läkarmottagning för öppen vård vid epilepsisjukhuset Vilhelmsro, Jönköping och Stora Sköndal, Stockholm.

Personer som arbetar inom den öppna epileptikervården verkar bland annat för att de epilepsisjuka i största möjliga utsträckning beredes möjlighet att kvarstanna i sin vanliga miljö. Det epilepsisjuka barnet bör så långt som möjligt få deltaga i vanlig skolundervisning.

Antalet vårdplatser m. m. redovisas i tabellerna A1—A 4, A 14 m. fl.

Vården av veneriskt sjuka

Kostnadsfri undersökning och behandling av personer lidande av eller misstänkta för venerisk sjukdom i smittsamt skede utföres av vederbörande tjänsteläkare på landsbygden och i mindre städer. I städer med mer än 20 000 invånare meddelas sådan vård i regel på särskilda polikliniker. Under år 1966 var sådana polikliniker anordnade i 28 städer, nämligen Stockholm, Södertälje, Uppsala, Eskilstuna, Norrköping, Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Malmö, Hälsingborg, Lund, Landskrona, Halmstad, Göteborg, Uddevalla, Mölndal, Borås, Skövde, Karlstad, Örebro, Karlskoga, Västerås, Borlänge, Gävle, Sandviken, Sundsvall och Umeå. Poliklinikerna förestås i regel av specialutbildade läkare. Vid dessa har även ett stort antal personer vårdats som lidit av venerisk sjukdom i icke smittsamt skede, hudsjukdom etc. Omfattningen av poliklinikernas verksamhet framgår av nedanstående sammanställning.

Det epidemiologiska bekämpandet av de smittsamma veneriska sjukdomarna bedrivs av vederbörande sundhetsinspektör. Sundhetsinspektör är länsläkaren för varje län och 1:e stadsläkaren i Malmö.

I Stockholms stad och län samt i Göteborgs och Bohus län finns en särskild sundhetsinspektör gemensam för staden och länet. Sundhetsinspektören handhar efterforskandet av smittkällor och kontroll av sådana personer som avbrutit behandling eller observation innan denna anses slutförd.

	Besök i tusental för:	
	Könssjukdom i smittsamt skede etc.	Könssjukdom i icke smittsamt skede etc.
1945	221	89
1950	135	105
1955	104	100
1956	98	102
1957	87	102
1958	83	103
1959	89	97
1960	99	89
1961	103	87
1962	111	77
1963	115	73
1964	126	59
1965	127	71
1966	135	73

Som medhjälpare åt läkarna vid poliklinikerna i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Uppsala, Borås, Örebro, Jönköping, Uddevalla och Linköping är anställda sociala kuratorer.

Sundhetsinspektörernas verksamhet framgår av nedanstående uppgifter, som hämtats från deras till medicinalstyrelsen ingivna rapporter.

Antalet personer, som år 1966 anmäls som misstänkta smittkällor, var 22 091. I fråga om 4 197 fall kunde de anmälda styrka smittfrihet, under det att 11 019 misstänkta smittkällor erhöll läkarbehandling.

Antalet personer, som anmäls till sundhetsinspektör på grund av underlåtelse att följa lagens föreskrifter eller för avbrott i behandlingen var 5 121. I 3 202 fall hade behandlingar gjorts efter anmälan till hälsovårds- eller polismyndighet.

Uppgifter om de veneriska sjukdomarnas utbredning återfinnes i kapitel D, b.

Den abortförebyggande verksamheten

avser enligt av medicinalstyrelsen fastställd normalinstruktion »att på ett personligt sätt taga sig an kvinna, som råkat i ett icke önskat havandeskap och härav drivits till abortönskan, och hjälpa henne igenom svårigheterna. Om indikation för legal abort kan anses föreligga och kvinnan vidhåller sin önskan om abort, skall hon förhjälpas därtill». För denna verksamhet utgår statsbidrag enligt kungl. kungörelse den 21 december 1945 (SFS 1945:863) till landsting eller stad utom landsting på villkor bl. a. att verksamheten ingår i av medicinalstyrelsen godkänd plan, att den utövas vid särskilda rådgivningsbyråer, till vilka skall vara knutna legitimerade läkare och kvinnliga kuratorer, och att avgift icke uttages för meddelande av råd eller i samband därmed utfärdat intyg. Dessutom ger en del av byråerna råd i andra sexualfrågor, bl. a. rörande preventivmedel. Se även kap. D, f.

Under senare år har antalet rådgivningsbyråer för den abortförebyggande verksamheten uppgått till 20, varav en filialmottagning. Sådan verksamhet vid lasarettet i Västerås ingår emellertid numera i den av Västmanlands läns landsting vid lasarettet försöksvis anordnade familjerådgivningsverksamheten. Vidare har Malmöhus läns landsting erhållit godkännande, räknat fr. o. m. den 1 januari 1964, av plan för försöksvis anordnad familjerådgivning med abortrådgivning vid lasarettet i Hälsingborg. Beträffande Kopparbergs läns landsting föreligger plan, godkänd för försöksvis anordnad familjerådgivning vid lasarettet i Falun. Verksamheten har på grund av brist på kuratorspersonal hittills bedrivits endast i form av abortrådgivning. Även för Älvsborgs läns landsting har godkänts plan för försöksvis anordnad familjerådgivning med abortrådgivning vid lasarettens i Borås och Vänersborg. Denna verksamhet har emellertid ännu icke påbörjats.

Någon ökning av antalet rådgivningsbyråer har sålunda inte skett. Vid slutet av år 1966 innefattade den statsunderstödda abortförebyggande verksamheten 17 rådgivningsbyråer och 1 filialmottagning inom 11 landstingskommuner och 3 i städer utom landsting.

Omfattningen av verksamheten vid rådgivningsbyråerna år 1966 var följande. Av under året nyinskrivna var 6 449 abortsökande. Ifrågavarande graviditeter avbröts i 4 616 fall med legal abort. (Hela antalet aborter enligt lagen om avbrytande av havandeskap redovisas i kapitel D, f.)

Inom de 14 landstingskommuner, där huvudmannen icke anordnat särskild abortförebyggande verksamhet eller försöksverksamhet med familjerådgivning innefattande även abortförebyggande verksamhet, har istället det abortsökande klientelet i allmänhet hänvisats till läkare och kuratorer vid lasarettens kvinnoklinik och psykiatriska klinik eller vid mentalsjukhus.

Statens kostnader uppgick budgetåret 1966/67 till 514 100 kr, inräknat medel till kvinnor, som av kurator ansetts ha ett omedelbart behov av hjälp samt ersättning till laboratorier för utförande av graviditetsreaktioner.

Skyddsymplingarna

Enligt lagen den 28 juli 1958 om *ympling mot smittkoppor* (2 §) skall barn i regel undergå ympling före utgången av det kalenderår under vilket de fyller fyra år.

Enligt till länsbyråerna för folkbokföringen inkomna uppgifter uppgick antalet ympade barn till följande:

	0—4 år	5—14 år	Summa
År 1960.....	76 595	58 082	134 677
» 1961.....	81 167	48 930	130 097
» 1962.....	100 680	52 114	152 794
» 1963.....	101 300	35 950	137 250
» 1964.....	84 721	15 720	100 441
» 1965.....	93 713	15 143	108 856
» 1966.....	106 196	17 497	123 693

Jämlik 7 § i lagen har länsläkare (förste stadsläkare) under år 1966 medgivit undantag från ympningsplikt ifråga om 1 127 barn, som till följd av sjukdom, sjukdomsanlag eller allmän svaghet befarats erhålla men av ympningen (år 1960: 780, 1964:1097 och 1965:1245).

Föräldrar, som hyser allvarliga betänkligheter mot ympning, kan under förutsättning, som anges i 8 § i lagen, genom beslut av hälsovårdsnämnd få sina barn befriade från ympningsplikt. Sådan befrielse har under år 1966 meddelats ifråga om 182 barn (år 1960:758, 1964:206 och 1965:281).

Om hela antalet personer, som ympats mot smittkoppor, har man ingen säker uppfattning, men med ledning av uppgiften om mängden förbrukad vaccin, och med hänsyn tagen till uppkommande svinn i förbrukningen o. dyl., uppskattar statens bakteriologiska laboratorium detta antal (inklusive ovan redovisade barn) till respektive c:a 840 000, c:a 1 500 000, c:a 500 000, c:a 500 000 och c:a 650 000 personer år 1962, 1963, 1964, 1965 och 1966.

På samma sätt har laboratoriet uppskattat antalet skyddsympningar mot polio till c:a 275 000 personer år 1966 (c:a 400 000 år 1965). Bidrag av statsmedel har lämnats dels till den tredje och fjärde injektionen åt vissa tidigare ympade, och dels till nympningar av personer födda 1910 och senare t. o. m. 31/10 1965. Dessutom har, utanför det offentliga ympningsprogrammet ett icke obetydligt antal personer vaccinerats enskilt. Detta innebär, att efter de under 1966 genomförda ympningarna cirka 5,3 miljoner eller 65 % av befolkningen erhållit ett grundläggande ympskydd mot polio med minst två injektioner. Anslutningen till vaccinationen har varit mycket växlande inom olika delar av landet. Den har varit god bland barn, cirka 90 %, men sämre i fråga om vuxna.

Varje ofullständig anslutning utgör en farlig lucka men trots detta får sjukdomen anses vara åtminstone temporärt utrotad och därmed c:a 800—900 fall av invaliditet per år förebyggda.

Karantänsväsendet

Jämlikt 3 § karantänskungörelsen den 24 april 1953 (SFS 1953:222) var år 1966 följande 10 hamnstäder karantänsstationer, nämligen Stockholm, Kalmar, Malmö, Hälsingborg, Göteborg, Gävle, Sundsvall, Umeå, Skellefteå och Luleå. Bevis om råttutrotning och om befrielse från råttutrotning fick — förutom av hälsovårdsnämnd i ovannämnda 10 karantänsstationer — utfärdas av hälsovårdsnämnderna i följande 37 av medicinalstyrelsen härför godkända hamnar, nämligen Falkenberg, Halmstad, Hudiksvall, Härnösand, Höganäs, Karlshamn, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Lidköping, Lysekil, Norrköping, Nyköping, Nynäshamn, Oskarshamn, Otterbäcken, Annehärads kommun, Oxelösund, Piteå, Simrishamn, Slite, Smögen, Sterungsund, Södertälje, Sölvesborg, Trelleborg, Trollhättan, Uddevalla, Varberg, Visby, Västervik, Västerås, Ystad, Åhus, Örnköldsvik.

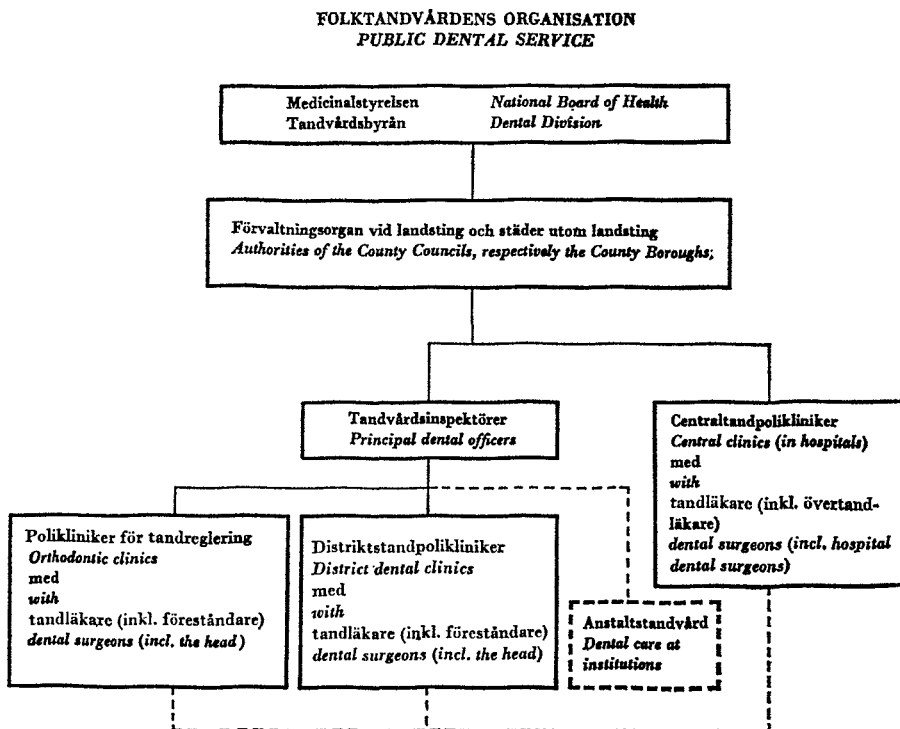
Som tullflygplatser med internationell karaktär fungerade Stockholm-Arlanda, Stockholm-Bromma, Göteborg-Torslanda och Malmö-Bulltofta.

e. Folktandvården

Första kungörelsen angående statsbidrag till folktandvård trädde i kraft den 1 januari 1939. Den har sedermera ersatts av kungl. kungörelserna den 1 januari 1951 och den 26 maj 1961 (SFS 1961: 278).

Uppgifter rörande verksamhetens omfattning samt utgifter och inkomster för driften lämnas i tabellerna A 23 och A 24 jämte kommentarer.

Den 31 december 1966 fanns 29 tandvårdsinspektörer, en i varje landstingskommun och stad, som ej tillhör landstingskommun. Vidare fanns enligt tandvårdsinspektörernas uppgifter vid centraltandpoliklinikerna, som var 31 till antalet, 99 tandläkare inklusive övertandläkare och, som framgår av tabell A 23, 1 576 tandläkare vid distriktstandpoliklinikerna och 85 vid polikliniker för tandreglering. Deltidstjänstgörande tandläkare har omräknats till heltidstjänstgörande. Antal inrättade tandpolikliniker och sådana som ej var i verksamhet framgår av tabellen med kommentar. Folktandvårdens organisation framgår av nedanstående diagram.

Tab. A 23. Folktandvård. Verksamheten år 1966

Public dental care

Källa: Årlig rapport från huvudmännen (landsting och städer utom landsting).

Huvudman (landsting, städer utom landsting) Responsible authority (counties, county boroughs)	Antal tandpoli- kliniker den 31/12 1966 Dental clinics			Antal tandläk. ¹ den 31/12 1966 vid No. of dental surgeons			Antal vid distriktstandpoli- klinikerna behandlade Number of patients treated at district dental clinics				Arbetstimmar av tandläkare i tand- vård (i distr.) Hours worked at district policlinics	
	central central	dis- trikts district	för tand- regle- ring for ortho- dontics	central- tand- poli- klini- kerna central	dis- trikts- tand- poli- klini- kerna district	pol. för tand- regle- ring for ortho- dontics	barn children		vuxna adults		hela antalet total	därav i org. barn- tandv. thereof org. child dental care
							full- ständigt complete treat- ment	parti- ellt partial treat- ment	full- ständigt complete treat- ment	parti- ellt partial treat- ment		
Stockholms stad	3	100	3	36 ^{1/2}	173	19 ^{1/2}	67 614	1 415	4 564	6 214	218 655	153 360
Stockholms län	1	38	2	2	120	5	55 509	2 986	11 454	21 588	173 070	106 104
Uppsala län	1	16	2	4	42 ^{1/2}	2	26 275	435	8 227	10 901	70 023	41 134
Södermanlands län ..	1	15	3	2	40	1 ^{1/2}	29 283	3 159	7 841	12 517	64 538	39 554
Norrköpings stad ...	1	5	1	3	14 ^{1/2}	1	9 178	1 193	613	2 135	19 954	16 065
Östergöt. län i övr. ...	1	18	1	3	37	2	34 660	820	5 798	11 835	69 617	47 717
Jönköpings län	1	31	1	2	60	2	35 679	1 667	10 459	13 412	93 716	59 851
Kronobergs län	1	19	2	2	28	3	17 114	847	5 465	5 375	47 322	29 956
Kalmar läns norra ...	—	16	—	—	17 ^{1/2}	—	10 125	545	4 848	3 283	33 277	19 144
Kalmar läns södra ...	1	19	1	1 ^{1/2}	23 ^{1/2}	1	17 530	746	4 417	7 741	41 066	26 869
Gotlands län	1	9	1	1	14	—	6 056	415	1 435	2 551	20 379	12 904
Blekinge län	1	16	1	1	29 ^{1/2}	1	12 593	916	3 660	6 491	47 182	29 712
Kristianstads län ...	1	35	3	2	55 ^{1/2}	2	28 427	1 768	6 905	8 230	85 783	53 017
Malmö stad	1	26	2	3 ^{1/2}	74 ^{1/2}	3	25 998	635	3 280	3 939	103 731	77 160
Malmöhus län i övr. ...	1	43	6	3	102 ^{1/2}	2 ^{1/2}	46 772	2 063	13 057	16 677	164 844	107 467
Hallands län	1	15	2	1	29 ^{1/2}	2 ^{1/2}	23 682	853	4 319	5 151	60 182	41 790
Göteborgs stad	1	11	2	5	97	10	42 655	1 275	7 626	17 453	152 711	82 221
Göteb. o. Bohus län i övr.	1	28	1	1	37 ^{1/2}	1	20 914	2 706	4 576	8 044	60 572	41 439
Älvsborgs län	2	47	2	4	76 ^{1/2}	4	38 286	2 142	11 578	13 176	113 117	74 149
Skaraborgs län	1	18	2	2	39 ^{1/2}	3	18 265	872	3 459	5 077	54 209	35 635
Värmlands län	1	28	1	3 ^{1/2}	50 ^{1/2}	4 ^{1/2}	25 161	2 387	5 782	14 767	80 990	52 755
Örebro län	1	20	1	4	53	5	29 664	1 162	4 676	8 766	85 569	60 674
Västmanlands län ...	1	20	1	2	36 ^{1/2}	1	23 247	1 633	5 001	8 385	52 485	35 730
Kopparbergs län	1	33	1	2	54 ^{1/2}	1	33 771	1 251	14 383	12 600	90 414	53 352
Gävleborgs län	1	28	2	2	51	2	33 010	569	12 243	18 548	86 704	50 568
Västernorrlands län ...	1	31	1	1	71 ^{1/2}	1	36 776	1 346	12 268	14 261	119 804	69 053
Jämtlands län	1	27	1	2	28 ^{1/2}	2	15 089	1 576	5 051	5 071	47 107	27 600
Västerbottens län ...	1	27	—	1	42 ^{1/2}	—	28 598	2 325	8 738	12 539	79 916	53 692
Norrbottnens län	1	35	1	3	76	2	41 648	3 592	17 552	22 577	119 185	69 664
Summa Total	31	774	47	99	1 576	85	833 579	43 299	209 275	299 304	2 456 122	1 568 336
därav landsting Counties	25	632	39	51	1 217	51 ^{1/2}	688 134	38 781	193 192	269 563	1 961 071	1 239 530
städer utom landsting County boroughs ...	6	142	8	48	359	33 ^{1/2}	145 445	4 518	16 083	29 741	495 051	328 806
Summa Total 1965 ..	29	770	45	99	1 559	78^{1/2}	783 340	42 201	224 024	315 334	2 558 296	1 620 219
» » 1964 ..	29	771	38	97	1 648	73	763 385	45 577	229 069	328 460	2 583 245	1 621 479
» » 1960 ..	24	742	28	81	1 514	53	719 850	52 400	217 724	281 211	2 516 919	1 596 057
» » 1955 ..	19	596	..	33	1 342	..	608 920	60 487	166 850	235 642	2 056 021	1 296 398
» » 1950 ..	13	401	..	16	664	..	281 702	66 042	85 404	143 147	1 055 345	631 780

¹ Deltidsarbetande, totalt 242, har omräknats till 121 heltidsarbetande. Kommentar, se nästa sida.

Tabell A 23

Tandpoliklinikerna och tandläkarna. Centraltandpoliklinikerna är förlagda till vissa lasarett, utom Eastmaninstitutet i Stockholm, som är fristående. Det senare är samtidigt utbildningsanstalt och även organisatoriskt inlemmat i distriktsvården. Bland de ovan redovisade distriktstandpoliklinikerna fanns 44 där verksamheten vid årsskiftet 1966/67 var tillfälligt nedlagd. Till vissa distriktstandpolikliniker var anslutna annexandpolikliniker, tillhoppa 98 stycken, varav 12 icke var i verksamhet vid årsskiftet.

De i folktandvården heltidsanställda tandläkarna (tillhoppa 1 760 enligt tabellen) utgör 30 % av samtliga verksamma tandläkare i riket (jfr tab. B 1).

Antalet tjänster vid central-, distriktstandpolikliniker och vid polikliniker för tandreglering utgjorde tillsammans 2 320 för heltid och 50 för deltid eller omräknat till heltid 2 345. Antalet vakanta tjänster räknade i heltid var alltså 585 (2 345—1 760) eller 25 % av antalet tjänster. För åren 1963—1965 var motsvarande antal respektive 17, 18 och 25 %.

Behandlade personer. Av de sammanlagt 876 878 barn, som redovisas i tabellen hade 860 661 behandlats i organiserad barntandvård, d. v. s. systematisk behandling av vissa grupper, såsom skolklasser, årskullar eller anstaltsklientel, och 830 307 hade därvid erhållit fullständig behandling. — Till tabellens tal skall för folktandvårdens del tilläggas, att vid Eastmaninstitutet behandlades 6 037 barn fullständigt och 2 367 barn partiellt och vid tandläkarhögskolan i Stockholm 371 barn fullständigt och inga partiellt, vid tandläkarhögskolan i Malmö 211 barn fullständigt samt vid tandläkarhögskolan i Umeå 139 barn fullständigt och 198 partiellt, allt i organiserad barntandvård. En specialundersökning rörande kommunal tandvård utanför folktandvårdens regi visade, att där behandlades 77 570 barn år 1960, dels av 42 särskilt anställda tandläkare, dels av privatpraktiker. Någon liknande undersökning har ej gjorts sedan dess.

Arbetstimmar. Av hela antalet timmar vid distriktstandpoliklinikerna utgör de som utförts i organiserad barntandvård 64 %.

Tabell A 24

Utgifter för driften. Till de redovisade beloppen kommer kostnader för lokaler, städning, värme och lyse. I vissa län bestrides dessa helt eller delvis av huvudmannen men i andra av den primärkommun, där lokalen är belägen, och vad städer utom landsting

beträffar förekommer, att de delvis går utanför sjukvårdsstyrelsens budget. I intetdera fallet ingår de i tabellen. Dock må nämnas, att det faktiskt av huvudmannen redovisades beloppet uppgick till 18 467 000 kronor, varav 15 421 000 för landstingens och 3 046 000 för städernas del.

Tab. A 24. Folk tandvårdens utgifter och inkomster för driften år 1966

Distrikts- och centraltandpolikliniker *Public dental care, running cost and receipts*

Källa: Årlig rapport från huvudmännen (landsting och städer utom landsting).

Huvudman (landsting, städer utom landsting) <i>Responsible authority (counties, county boroughs)</i>	Utgifter för driften, 1 000-tal kr <i>Running cost, 1 000 kr</i>				Inkomster att täcka vidstående driftutgifter, 1 000-tal kr <i>Receipts to cover running cost, 1 000 kr</i>				
	Avlä- ningar <i>Salaries</i>	Läke- medel, förbr.- art. m. m. <i>Drugs, materials etc.</i>	Övrigt utom för lokaler, städning, värme, lyse <i>Other expenses except for premises</i>	Summa <i>Total</i>	Statsbi- drag <i>Subsi- dies from the State</i>	Årsav- gifter av kom- muner ¹ <i>Receipts from local au- thorities</i>	Vård- avgifter <i>Fees</i>	Vissa övriga in- komster <i>Other sources</i>	Huvud- mannens (lands- tingets, stadens) kostnad <i>Respon- sible authority</i>
Stockholms stad	19 693	1 702	3 001	24 396	678	2	1 433	83	22 200
Stockholms län	9 286	1 323	844	11 453	887	245	2 295	18	8 008
Uppsala län	4 434	592	642	5 668	421	134	1 369	3	3 741
Södermanlands län	4 273	540	302	5 115	468	203	1 284	35	3 125
Norrköpings stad	1 743	237	52	2 032	73	—	302	—	1 657
Östergötlands län i övr.	5 095	705	203	6 003	491	153	1 424	2	3 933
Jönköpings län	6 359	811	948	8 118	570	177	1 921	90	5 360
Kronobergs län	3 400	396	618	4 414	262	73	954	—	3 125
Kalmar läns norra	2 063	353	201	2 617	162	49	774	26	1 606
Kalmar läns södra	2 785	376	243	3 404	280	186	824	77	2 037
Gotlands län	1 351	165	148	1 664	97	20	321	21	1 205
Blekinge län	2 716	200	125	3 041	201	65	742	—	2 033
Kristianstads län	5 024	662	583	6 269	455	151	1 509	—	4 154
Malmö stad	7 049	521	1 022	8 592	285	—	715	50	7 542
Malmöhus län i övrigt	10 083	916	765	11 764	745	236	2 634	30	8 119
Hallands län	3 714	303	1 044	5 061	379	115	835	85	3 647
Göteborgs stad	10 174	977	1 668	12 819	341	—	2 614	3	9 861
Göteborgs o. Bohus län i övr. ..	3 625	562	1 046	5 233	371	—	1 252	—	3 610
Älvsborgs län	7 322	279	1 457	9 058	611	177	2 122	3	6 145
Skaraborgs län	3 607	487	656	4 750	206	84	958	—	3 502
Värmlands län	5 610	820	795	7 225	402	133	1 630	—	5 060
Örebro län	5 945	734	1 249	7 928	472	137	1 253	233	5 833
Västmanlands län	3 710	456	468	4 634	371	121	898	91	3 153
Kopparbergs län	5 570	824	617	7 011	540	118	2 329	3	4 021
Gävleborgs län	6 714	986	929	8 629	477	182	2 237	61	5 672
Västernorrlands län	6 996	1 126	548	8 670	588	164	2 428	—	5 490
Jämtlands län	2 979	496	457	3 932	241	93	969	—	2 629
Västerbottens län	4 751	557	1 957	7 265	459	129	1 714	139	4 824
Norrbottens län	8 773	1 218	1 163	11 154	666	209	2 745	164	7 370
Summa Total	164 844	19 324	23 751	207 919	12 199	3 356	42 485	1 217	148 662
Därav landsting <i>Counties</i> ..	126 185	15 887	18 008	160 080	10 822	3 354	37 421	1 081	107 402
städer utom landsting <i>County boroughs</i>	38 659	3 437	5 743	47 839	1 377	2	5 064	136	41 260
Summa Total 1965	143 952	..	39 713	183 665	11 244	3 428	36 989	1 420	130 584
» » 1964	130 787	..	35 235	166 022	11 209	3 077	36 630	1 309	113 797
» » 1960	85 550	..	19 679	105 229	10 255	2 794	30 676	755	60 749
» » 1955	54 318	..	11 393	65 711	8 736	2 300	21 304	437	32 934

¹ För barntandvård

f. Apoteken

Apoteksinrättningarna utgöres av självständiga apotek, filialapotek och sjukhusapotek. De självständiga apoteken är i princip privata företag, vilka äges och drives av apotekare enligt av Kungl. Maj:t tilldelade personliga privilegier. Apoteken är sammanslutna i ett kollektiv under myndigheternas överinseende, varigenom bl. a. den ekonomiska rörelsefriheten begränsats avsevärt.

Filialapoteken är i administrativt och ekonomiskt avseende knutna till självständiga apotek. Verksamheten på filialapoteken bedrivs oftast i nära samarbete med moderapoteket, vilket möjliggjort förenklingar i fråga om utrustning och arbetsuppgifter under bibehållande av en service, som gör dem praktiskt taget likvärda med självständiga apotek ur allmänhetens synpunkt. De har i regel förlagts till platser, där självständiga apotek icke kan beräknas bli ekonomiskt bärkraftiga samt — framför allt på senare tid — inom områden, som är under utbyggnad, till exempel ytterområdena till de större städerna. Vid ändrade förutsättningar omprövas inrättningarnas status, varvid filialapotek kan förändras till självständiga apotek och vice versa. Även sjukhusapoteken fungerar i regel som filialer till självständiga apotek. De är förlagda till de större sjukhusen och uteslutande inriktade på läkemedelsförsörjningen inom dessa. Såväl filial- som sjukhusapoteken förestås av personer med farmaceutisk examen, vilka förordnats av medicinalstyrelsen efter förslag av vederbörande apoteksinnehavare.

I enlighet med kungl. kungörelsen den 28 juni 1963 (SFS 1963: 440) kan sjukhusapotek även drivas av sjukvårdsinrättningens huvudman såsom fristående apotek. Kungl. Maj:t har förordnat, att Stockholms stad och Västmanlands läns landsting må inrätta och driva fristående sjukhusapotek vid respektive Södersjukhuset och Sabbatsbergs sjukhus i Stockholm samt vid lasarettet i Västerås. Verksamheten bedrivs under ledning av en av Kungl. Maj:t förordnad chefsapotekare.

Som komplement till apoteksinrättningarna finnes speciellt på landsbygden läkemedelsförråd, som tillhandahåller ett begränsat urval av de vanligaste läkemedlen. Förråden fungerar som utlämningsställen för självständiga apotek och förestås av personer utan farmaceutisk examen, vilka förordnats av medicinalstyrelsen efter förslag av vederbörande apoteksinnehavare.

Personalsituationen på apoteken har under senare år karakteriserats av ett kännbart underskott av farmaceutiskt utbildad personal. I anledning härav har åtgärder vidtagits i syfte att temporärt öka farmaceutiska institutets utbildningskapacitet.

Antalet apotek, dessas försäljning och personal redovisas i tabell A 25.

Läkemedelsförmåner. Personer som omfattas av den allmänna försäkringen åtnjuta vissa lättnader vid inköp av läkemedel föreskrivna på recept av läkare. Sålunda kan vissa medel erhållas kostnadsfritt, medan för andra rabatt utgår med hälften av det belopp, varmed läkemedlets pris överstiger tre kronor. Samhällets kostnader för nu nämnda förmåner har uppgått till:

1955.....	kr 39,4 milj.	1962.....	kr 122,3 milj.
1958.....	» 74,4 »	1963.....	» 137,9 »
1959.....	» 82,4 »	1964.....	» 157,3 »
1960.....	» 92,9 »	1965.....	» 183,0 »
1961.....	» 109,0 »	1966.....	» 206,9 »

Tab. A 25. Antal apotek, dessas försäljningsbelopp och personal år 1966

Number of pharmacies, their sale and personnel

Källa: Årliga uppgifter från apoteken jämte »Svensk Farmaceutisk matrikel» utg. av Farmaceutiska föreningen (antal apotek och personal); uppgifter från Apotekarsocieteten (försäljningen).

Län, städer Counties, county boroughs	Antal apotek No. of pharmacies			Läke- medels- förråd Medi- cine supply	Apotekens försäljning, 1 000 kr Total sale, 1 000 kr	Antal invå- nare per apotek (i 1 000- tal) ¹ Inhab- itants per phar- macy	Läke- medels- förbruk- ning per invå- nare, kr Sale per inhab- itant	Apo- teks- inne- havare Pharma- cists, proprie- tors	Apotekspersonal (tjänstgörande) Pharmaceutical personnel		
	Själ- vstän- diga inde- pen- dent	Filial- apo- tek branch	Sjuk- hus- apo- tek at hos- pital						Apo- tekare Phar- macists	Farm. kand. ² (re- cept.) Bache- lors	Apo- teks- elever Pupils
Stockholms stad	48	18	6	6	109 212	12	107,5	41	110	328	139
Stockholms län	21	19	1	50	41 842	16		21	22	131	27
Uppsala län	7	7	1	16	22 450	13	119,0	6	10	52	23
Södermanlands län	12	5	1	13	24 107	14	100,0	12	11	55	8
Norrköpings stad	5	2	1	19	12 027	13	102,7	5	8	27	9
Östergötlands län i övr. ...	19	12	1		25 768	8		13	17	58	9
Jönköpings län	13	9	—	18	26 836	14	90,0	12	13	59	20
Kronobergs län	9	6	—	21	13 809	11	83,2	9	10	24	7
Kalmar län	15	4	—	41	24 064	12	102,0	15	9	40	10
Gotlands län	3	2	—	15	5 327	10	99,1	3	3	9	3
Blekinge län	7	1	—	11	17 131	18	113,7	7	10	30	9
Kristianstads län	16	6	1	15	19 150	12	72,7	16	10	50	12
Malmö stad	12	2	1	29	30 090	18	110,0	11	13	67	26
Malmöhus län i övr.	23	2	1		44 197	16		23	22	103	25
Hallands län	9	—	—	9	18 009	20	98,4	9	11	34	12
Göteborgs stad	18	9	1	43	53 653	16	105,7	18	38	130	49
Göteb. o. Bohus län i övr. ...	12	6	1		18 137	13		11	11	33	7
Älvsborgs län	18	7	—	35	34 128	15	88,0	18	19	69	18
Skaraborgs län	14	4	—	9	22 108	14	87,2	14	14	47	7
Värmlands län	15	8	1	36	27 985	12	97,5	14	15	59	21
Örebro län	15	7	—	8	26 156	12	96,0	15	15	51	11
Västmanlands län	13	5	—	15	21 186	14	83,4	12	9	48	14
Kopparbergs län	20	4	1	53	26 292	12	93,6	19	17	53	15
Gävleborgs län	14	10	1	36	27 548	12	93,7	12	16	62	10
Västernorrlands län	14	6	—	45	25 012	14	90,0	13	15	50	12
Jämtlands län	9	6	1	49	13 206	8	122,0	9	6	25	7
Västerbottens län	15	9	1	77	21 035	10	90,0	14	5	46	12
Norrbottnens län	16	2	—	96	22 591	14	86,8	9	11	45	8
Hela riket 1966 Total	412	178	21	765	773 056	13	98,6	381	470	1 785	530
» » 1965	413	161	20	776	701 459	14	90,2	386	405	1 747	621
» » 1964	413	152	20	765	601 683	14	78,2	390	400	1 678	524
» » 1962	416	138	17	753	501 750	14	66,2	399	383	1 582	41
» » 1961	417	132	15	753	455 226	14	60,4	404	383	1 526	39
» » 1960	417	126	15	733	413 881	14	55,2	398	375	1 436	43
» » 1955	414	93	14	572	243 187	14	33,4	398	465	1 147	24
» » 1950	414	67	12	511	149 192	15	21,2	413	493	962	20
» » 1930	395	25	—	..	..	15	..	865		476	..

¹ Sjukhusapotek ej medräknade. — ² Inkluderar farmaceuter med utländsk utbildning. Kommentar, se nästa sida.

Tabell A 25

Apotekens försäljning. De kvalificerade läkemedlen säljes i detaljhandelsledet utslutande genom apotek. Denna försäljning utgöres till största delen av standardförpackade preparat från såväl inhemsk som utländsk läkemedelsindustri. De skall för att få säljas vara registrerade hos medicinalstyrelsen som farmaceutiska specialiteter. Antalet i Sverige registrerade specialiteter framgår av nedanstående tablå.

Antal i Sverige registrerade specialiteter

År	Totalt	Index	Utländska	Index
I/1 1957	2 514	100	1 249	100
» 1958	2 564	102	1 282	103
» 1959	2 740	109	1 401	122
» 1960	2 841	113	1 468	118
» 1961	2 912	116	1 492	119
» 1962	2 978	118	1 569	126
» 1963	3 019	120	1 586	127
» 1964	3 024	120	1 587	127
» 1965	2 978	118	1 562	125
» 1966	2 957	118	1 589	127
» 1967	2 979	118	1 674	134

Apotekens försäljning redovisas dels som recepturförsäljning, d.v.s. utlämnande av läkemedel enligt av läkare (veterinär, tandläkare) utfärdade recept, dels som övrig försäljning, s. k. handköpsförsäljning. I denna kategori ingår förutom receptfria läkemedel även försäljning av förbandsartiklar, kosmetika, näringspreparat o. dyl. Uppgifter om enbart recepturförsäljningens omfattning föreligger för vissa år enligt följande.

	Antal recipe, milj. st.	Recepturför- säljningens belopp, mkr
1939.....	8,4	24,0
1944.....	13,6	51,8
1949.....	17,6	81,0
1952.....	19,7	115,0
1955.....	20,3	147,5
1958.....	23,8	231,4
1959.....	24,5	248,5
1960.....	26,3	280,6
1961.....	27,3	314,0
1962.....	28,5	347,5
1963.....	29,7	386,2
1964.....	31,2	433,5
1965.....	33,4	500,4
1966.....	33,8	551,2

Uppgifterna om antalet i handköp sålda förpackningar inskränker sig till några stickprovsundersökningar. Av de därvid erhållna resultaten att döma har detta antal under senare tid varit ungefär dubbelt så stort som antalet recipe.

Personalen. Antalet farmacie kandidater och receptarier har ökat starkt sedan 1930, särskilt i förhållande till apotekarna, men detta är delvis missvisande, om hänsyn icke tas till tjänstgöringens omfattning. Apotekarna fullgör i regel heltidstjänstgöring medan närmare hälften av receptarierna endast har deltidsanställning.

Dessutom tjänstgjorde vid apoteken bl. a. apotekstekniker, som i likhet med eleverna icke har farmaceutisk examen. Deras antal var vid slutet av år 1966 c:a 6 100.

g. Åtgärder med anledning av läkemedels biverkningar

Tillkomsten av nya, ofta mycket potenta läkemedel har medfört ökade risker för skadliga biverkningar. Talidomidkatastrofen visar att hittillsvarande åtgärder att förebygga läkemedelsbiverkningar varit otillräckliga. Behovet av ett rapporteringssystem, varigenom inträffade biverkningar på ett tidigt stadium upptäckes har härigenom aktualiserats. På svenskt initiativ beslutades i 1964 års generalförsamling i WHO att rekommendera medlemsstaterna att för detta ändamål inrätta nationella rapportcentraler. Samtidigt diskuterades även frågan om en internationell rapportcentral. Planering av en sådan central har ägt rum under år 1964 och 1965.

I avsikt att utarbeta ett nationellt system för biverkningsrapportering tillsatte medicinalstyrelsen i maj 1964 en kommitté, vilken i mars 1965 överlämnade ett förslag till en försöksverksamhet, som är avsedd att pågå i två år. Erfarenheterna från denna försöksverksamhet är därefter avsedda att ligga till grund för utformningen av ett permanent rapporteringssystem. Den beslutade rapportcentralen har erhållit benämningen *Nämnden för utredning av läkemedelsbiverkningar*. Läkarkåren informerades i september 1965 om nämndens existens och verksamheten startade den 1 oktober 1965. Nämnden har avsett att samtliga biverkningar som antages ha orsakats av läkemedel som varit registrerade i mindre än tre år skall anmälas. För äldre läkemedel skall anmälan göras om alla allvarliga, ovanliga eller tidigare okända biverkningar.

Nämnden för utredning av läkemedelsbiverkningar har under år 1966 erhållit 541 anmälningar om läkemedelsbiverkningar. Av landets ca 9 000 läkare har endast 4 % sânt in rapporter vilket talar för att en ofullständig bild av förekomsten av biverkningar erhålles. Åtgärder för att förbättra rapporteringen planeras därför.

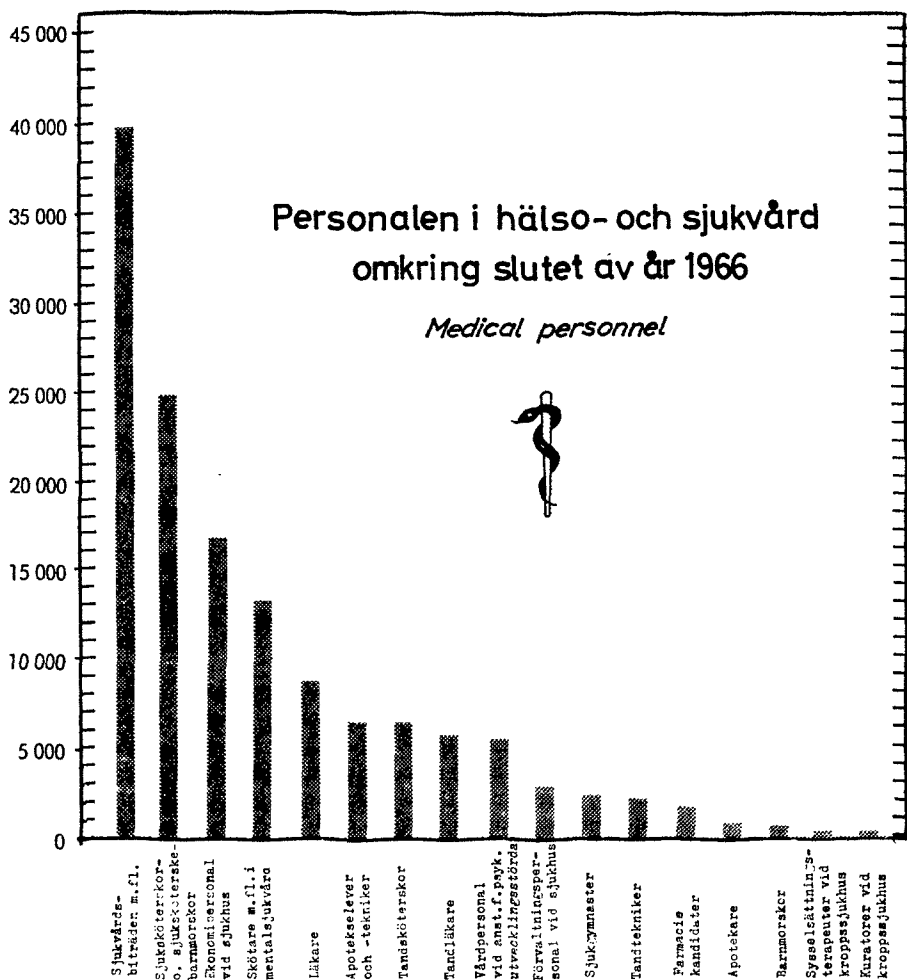
En stor del av nämndens arbete har utgjorts av utredning och bedömning av de anmälda biverkningarna. En del rapporter har föranlett särskilda undersökningar såsom studierna över risken för gulsot och blodpropp i samband med peroral antikonceptionsbehandling samt förekomsten av biverkningar vid användning av injicerbara röntgenkontrastmedel.

Nämnden har i fyra meddelanden informerat läkarkåren, läkemedelsindustrin och berörda myndigheter om sin verksamhet. Härvid har nämnden bland annat riktat uppmärksamheten på sambandet mellan leveraffektion och blodpropp och peroral antikonceptionsbehandling. Nämnden har vidare informerat om risken för ögonskador vid användning av klorokin, haemolytisk anemi vid metyldopamedikation, leverskador vid halotannarkos samt retroperitoneal fibros vid användning av metysergid.

Registrering av medfödda missbildningar. Från april till december 1964 prövades vid 39 sjukhus en särskild, frivillig registrering av missbildningar bland nyfödda, och fr. o. m. 1965 infördes denna registrering som obligatorisk för alla förlossningsanstalter med tillgång till pediatrik expert. Detta innebär, att ca 50 sjukhus med sammanlagt ca 80 000 förlossningar per år (65 % av samtliga i riket) numera deltagar. Avsikten med missbildningsregistrering är att denna effektivt skall kunna begränsa omfattningen av en ny missbildningsepidemi framkallad av läkemedel eller andra kemiska substanser. Varje iakttaget fall skall rapporteras med verbal diagnos och rapporteras individuellt, månadsvis till medicinalstyrelsen. Inkomna rapporter granskas kontinuerligt av experter. Då frekvensen av en viss missbildning närmar sig eller överstiger vissa statistiskt fastställda värden kommer detta att observeras i och för åtgärd. Under de 27 månaderna från 1 april 1964—30 juni 1966 hade 159 500 förlossningar rapporterats med sammanlagt 1 689 missbildade barn, vilket ger en frekvens av 10,6 promille missbildade.

KAP. B

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDENS PERSONAL

Till hälso- och sjukvårdens personal har här räknats dels personer, som erhållit en för hälso- och sjukvårdande verksamhet speciell utbildning, såsom läkare, sjuksköterskor osv, dels också personer som, utan att äga sådan utbildning, är verk-samma vid sjukhus antingen som biträdande personal till den första gruppen eller som förvaltnings- eller ekonomipersonal. Veterinärer och deras biträdande personal är icke medräknade.

Naturligtvis är och måste avgränsningen av sjukvårdspersonalen och därvid särskilt den icke sjukvårdsutbildade vara i betydande mån godtycklig. Bland annat

(Forts. på sidan 66)

Tab. B 1. Den yrkesverksamma personalen i hälso- och sjukvård i slutet av åren 1950—1966 Active medical personnel at end of year

Källa: Matrikeln »Läkare och tandläkare», registren över utländska läkare i Sverige, sjuksköterskor, barnmorskor, sjukgymnaster och apotekspersonal; vakansrapporter per 1/10 (30/9) och sjukhusens årsberättelser.

År Year	1950	1955	1960	1963	1964*	1965*	1966*
Läkare Physicians.....	4 890	5 700	7 130	7 970	8 220	8 520	8 840
Sjuksköterskor Nurses ²	¹ 12 600	16 370	21 410	¹ 21 030	¹ 21 890	23 190	23 770
Sjuksköterskebarnmorskor Nurse-midwives.....	210	490	640	870	940	1 040	1 130
Barnmorskor Midwives.....	¹ 1 350	1 290	1 060	910	790	720	670
Sjukgymnaster, kvinnliga Physio-therapists female.....	960	1 230	1 630	1 920	2 050	2 180	2 320
Sjukgymnaster, manliga Ditto, male.....	130	150	160	130	130	130	130
Sysselsättningsterapeuter vid kroppssjukhus Occupational therapists at somatic hospitals...	50	150	210	320	380	420	480
Kuratorer vid kroppssjukhus Social workers at somatic hospitals	105	150	230	310	340	360	410
Sjukvårdsbiträden m.fl. vid kroppssjukhus Auxiliary nursing personnel in somatic hospitals.....	¹ 21 520	25 740	32 860	37 180	34 570	35 790	39 730
Skötare m. fl. i mentalsjukvård Nursing personnel at mental hospitals etc.....	¹ 7 890	8 930	11 000	12 160	¹ 12 630	12 870	13 260
Vårdpersonal vid anstalter för psykiskt utvecklingsstörda och epileptiker Ditto at homes for mentally retarded.....	¹ 2 220	2 670	3 870	³ 4 660	5 020	5 430	5 630
Förvaltningspersonal vid sjukhus ⁴ Administrative staff at hospitals	1 350	¹ 1 520	¹ 1 870	2 410	2 620	2 730	2 960
Ekonomipersonal vid sjukhus Domestic staff at hospitals.....	13 530	14 310	15 200	15 660	16 220	16 520	16 780
Tandläkare Dental surgeons.....	3 430	4 360	5 090	5 600	5 860	6 080	⁷ 5 880
Tandtekniker ⁵ Dental technicians.....	1 500	1 600	1 850	2 300	¹ 2 300	2 300	2 300
Tandsköterskor ⁶ Dental chairside assistants.....	3 400	4 400	5 090	6 300	6 600	6 800	6 600
Apotekare Pharmacists.....	900	860	770	790	790	790	850
Farm. kand., receptarier Bachelors of pharmacy.....	960	1 150	1 440	1 680	1 680	1 750	1 790
Apoteks elever och -tekniker Pupils and technical personnel in pharmacies.....	4 200	4 600	5 000	5 370	6 020	6 420	6 650
Summa Total	81 195	¹95 670	¹116 510	¹127 570	¹129 050	134 040	140 180

¹ Korrigerat tal. — ² Ny beräkning av yrkesverksam fr. o. m. år 1962, se kommentar till tab. B 4. — ³ Fr. o. m. 1963 beräknat på annat material (årsberättelser) än tidigare. — ⁴ Exkl. sjuksköterskor och läkarsekreterare. — ⁵ Uppskattning. — ⁶ Uppgifter om vårdpersonal på kroppssjukhus är hämtade från vakansrapporter per 1/10, (30/9), se kommentar till tabell A 8. — ⁷ Fr. o. m. 1966 infördes ny metod vid beräkning av tandläkare med praktik, som gav ett lägre tal än tidigare. I överensstämmelse härmed har beräkningen av tandsköterskor justerats.

Tabell B 1

Samtliga tal är avrundade. Beträffande beräkningen av antalet läkare och tandläkare, se sammanställning nedan. Uppgifter om sysselsättningsterapeuter och kuratorer avser, som angives, endast dem som

verkat vid kroppssjukhus. Motsvarande inom mentalsjukvården ingår bland »skötare m. fl.» i denna vårdform. Laboratorie- och röntgenpersonal, avdelningsstäderskor, praktiserande sjuksköterskeelever, undersköterskor, läkarsekreterare och skrivbiträden ingår i gruppen

»Sjukvårdsbiträden m. fl. vid kroppssjukhus». En närmare specifikation av vårdpersonalen framgår av tabell A 9 och A 10, som avser tjänster och vakanser. Som vårdpersonal vid mentalsjukhus och anstalter för psykiskt utvecklingsstörda har räknats även uppsyningsmän och föreståndarinnor men icke examinerade sjuksköterskor. Antalet yrkesverksamma tandtekniker har uppskattats i en utredning genomförd under år 1966, angående tandteknikernas utbildning. Tandsköterskornas antal är blotta uppskattningar. — Jfr tabellerna A 8, A 15 och A 16.

Det i tabellen upptagna antalet yrkesverksamma läkare i slutet av år 1966 har beräknats sålunda:

a) Legitimerade läkare enligt matrikel	9 013
Ej legitimerade läkare med utländsk examen	
b) med tidsbegränsad behörighet (tab. B 3)	82

Antal invånare per läkare i olika länder

Inhabitants per physician

Israel	(1964)	420
Sovjetunionen	(1964)	490
Tjeckoslovakien	(1965)	540
Österrike	(1964)	560
Italien	(1961)	610
Ungern	(1965)	640
Västtyskland		
(inkl. Väst-Berlin)	(1964)	650
Nya Zeeland	(1964)	670
U. S. A	(1964)	680
Belgien	(1964)	700
Grekland	(1964)	710
Australien	(1964)	740
Danmark	(1964)	750
Schweiz	(1965)	760
Island	(1964)	760
Polen	(1965)	790
Norge	(1964)	810
England & Wales	(1964)	830
Frankrike	(1964)	840
Nederländerna	(1964)	870
Sverige	(1966)	890
Sverige	(1965)	910
Sverige	(1964)	940
Canada	(1962/63)	900
Japan	(1964)	960
Jugoslavien	(1965)	1 200
Venezuela	(1965)	1 210
Finland	(1964)	1 350
Chile	(1960)	1 810

c) förordnade av medicinalstyrelsen som vakansvikarier	205
Avgår: d) Läkare i tandvård	15
e) Icke yrkesverksamma (5 % av grupperna a minus d)	450
Nettosumma	8 835

Det i tabellen upptagna antalet yrkesverksamma tandläkare i slutet av år 1966 har beräknats sålunda:

a) Legitimerade tandläkare enl. matrikel	6 276
Ej legitimerade tandläkare med utländsk examen	
b) med tillstånd enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande att arbeta i folktandvården	104
c) med tidsbegränsat förordnande i folktandvården	90
Avgår: ej praktiserande	590
Nettosumma	5 880

Utöver tabellens uppgifter kan nämnas, att antalet yrkesverksamma veterinärer år 1966 var 780.

Antal invånare per tandläkare i olika länder

Inhabitants per dental surgeon

Sverige	(1966)	1 330
Sverige	(1965)	1 350
Norge	(1964)	1 360
Danmark	(1964)	1 680
U. S. A.	(1964)	1 790
Västtyskland		
(inkl. Väst-Berlin)	(1964)	1 820
Finland	(1964)	2 190
Schweiz	(1965)	2 510
Australien	(1964)	2 590
Frankrike	(1964)	2 730
Nya Zeeland	(1963)	2 820
Canada	(1962/63)	3 160
Nederländerna	(1964)	4 270
Belgien	(1964)	8 200
Sovjetunionen	(1964)	9 940

Tabell B 2. Legitimerade tandläkare¹ fördelade efter kön och hemortslän vid slutet av år 1966

Dental surgeons according to sex and domicile

Källa: Medicinalstyrelsens tandläkarregister.

Hemortslän <i>Domicile (counties)</i>	Summa <i>Total</i>	Därav		På 1 000 inv. (M + Kv) <i>Per 1 000 inh.</i> (M + F)
		Män <i>Male</i>	Kvinnor <i>Female</i>	
Stockholms stad	911	705	206	1,2
Stockholms län	694	433	261	1,1
Uppsala län	241	101	140	1,3
Södermanlands län	158	112	46	0,7
Östergötlands län	241	186	55	0,7
Jönköpings län	172	139	33	0,6
Kronobergs län	100	79	21	0,6
Kalmar län	132	109	23	0,6
Gotlands län	56	40	16	1,0
Blekinge län	105	75	30	0,7
Kristianstads län	194	152	42	0,7
Malmö stad	635	422	213	2,5
Malmöhus län i övrigt	124	84	40	0,3
Hallands län	140	105	35	0,8
Göteborgs stad	481	349	132	1,1
Göteborgs och Bohus län i övrigt	74	53	21	0,3
Älvsborgs län	269	205	64	0,7
Skaraborgs län	140	109	31	0,6
Värmlands län	184	131	53	0,6
Örebro län	180	138	42	0,7
Västmanlands län	142	106	36	0,6
Kopparbergs län	172	137	35	0,6
Gävleborgs län	165	131	34	0,6
Västernorrlands län	189	146	43	0,7
Jämtlands län	72	61	11	0,6
Västerbottens län	185	145	40	0,8
Norrbottnens län	145	113	32	0,6
Utomlands <i>Abroad</i>	79	44	35	.
Summa <i>Total</i>	6 380	4 610	1 770	0,8

¹ och tandläkare med tillstånd att utöva tandläkaryrket inom folktandvården enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande.

(Forts. från sidan 62)

är det svårt att avgöra, hur långt man skall sträcka sig i medräknandet av förvaltnings- och ekonomipersonal. Lika väl som sjukhusens kunde man ju räkna med huvudmännens administrativa personal och den centrala medicinalförvaltningen. Vidare kunde man tänka sig att medräkna städerskor och annan ekonomipersonal vid apotek och fristående laboratorier. Också i fråga om biträden i direkt hälso- och sjukvård finns godtyckliga luckor. Så t. ex. har privatpraktiserande läkares mottagningssköterskor icke medräknats, så framt de icke är legitimerade sjuksköterskor eller barnmorskor, och ingått som sådana. Detta, liksom beträffande vissa andra grupper, beror helt enkelt på svårigheten att skaffa uppgifter om dem.

Förvaltnings- och ekonomipersonalen vid sjukhusen verkar indirekt i sjukvården. Så gör emellertid också läkemedelsindustrin och fabrikanter av medicinsk utrustning, ehuru på ett annat sätt. Dessa sistnämnda har dock här lämnats utanför gruppen hälso- och sjukvårdspersonal.

Vad närmast angår den medicinskt utbildade personalen, gäller det att ur totalantalet skilja ut den del, som är yrkesverksam. Detta utgör i en del fall ingen svårighet, emedan årlig anmälningsplikt med angivande av yrkesverksamhet föreligger för tandläkare, sjuksköterskor, barnmorskor och sjukgymnaster, och vidare emedan de flesta övriga grupper är anställda vid sjukhus eller apotek, från vilka summariska uppgifter kan inhämtas. Den egentliga svårigheten gäller läkarna, som ehuru underkastade årlig anmälningsplikt fr. o. m. 1965 ännu icke inordnat sig i anmälningsrutinen med vederbörlig precision, och även sjuksköterskorna, som förete en stor variation med avseende på graden av yrkesverksamhet i de enskilda fallen.

I tabell B 1 och B 3 har man liksom tidigare beräknat andelen yrkesverksamma legitimerade läkare till 95 % av de i matrikeln upptagna legitimerade läkarna, vilket ger 8 548 yrkesverksamma. Dessutom fanns 287 utländska läkare utan svensk legitimation, varigenom hela antalet yrkesverksamma läkare skulle utgöra 8 835.

I internationella sammanhang uttryckes stundom relationen läkare—invånare som antalet invånare på en läkare. För Sveriges del blir det med denna metod i genomsnitt 870 invånare år 1966 per legitimerad läkare (även icke yrkesverksamma inräknade), om talet avrundas till närmaste tiotal. År 1950 var motsvarande tal 1 440. Om man som läkare räknar endast de yrkesverksamma men i stället inbegriper utländska läkare enligt tabell B 3 (dvs räknar med totalantalet 8 835 får man för 1966 890.

I den av WHO utgivna publikationen *World Health Statistics Annual* finner man uppgifter om medicinalpersonal m. m. i en rad länder och från denna publikation har de senaste uppgifterna hämtats, som ligger till grund för sammanställningen på sidan 64.

Man bör beakta, att talen endast ger en grov bild av verkligheten. Bortsett från att begreppet läkare icke är internationellt entydigt, är metoderna för räkningen av läkarnas antal säkerligen växlande. I en del fall torde man liksom i Sverige ha medräknat endast de yrkesverksamma, i andra fall samtliga läkare med vederbörlig examen. Det är heller icke givet, att endast de läkare medräknats, som är verksamma inom ifrågavarande land. Motsvarande reservationer, som anförts om läkarna, gäller även tandläkarna.

Tab. B 3. Läkarkårens utveckling 1930—1966

Physicians

Källa: Matrikeln »läkare och tandläkare», 1967, utgiven av medicinalstyrelsen (nyttillkomna läkare, bestånd och döda); uppgift från universitetskanslersämbetet (intagna på nybörjarkurs).

År Year	Intagna på ny- börjar- kurs <i>Admitted to study course</i>	Nyttillkomna genom <i>New additions through</i>		Därav nyttill- komna kvinnliga leg. läk. ¹	Döda Dead	Bestånd den ² 1/12 (leg. + resolution) ²		Därav yrkes- verk- samma <i>Thereof active (esti- mated number)</i>	Tillkommer ut- ländska läkare ⁴		Hela antalet yrkes- verk- samma <i>Total active</i>
		legiti- mering (total) <i>licence (total)</i>	Kungl. Maj:ts resolution <i>Royal decree</i>			total	därav kvin- nor ³		utan gene- rell be- hörig- het ⁵ ⁶	därav med tids- begrän- sad behö- righet ⁷	
1930.....	..	..	—	..	—	2 540	..	2 400	—	—	2 400
1940.....	194	119	1	..	42	3 436	..	3 242	..	—	..
1945.....	185	194	—	30	50	4 089	..	3 850	..	—	..
1950.....	304	218	47	38	52	4 915	445	4 631	263	—	4 894
1951.....	306	206	73	55	55	5 134	493	4 834	243	—	5 077
1952.....	310	186	29	40	52	5 285	528	4 978	255	—	5 233
1953.....	308	166	74	46	62	5 452	572	5 136	148	—	5 284
1954.....	309	209	34	44	68	5 619	623	5 296	181	—	5 477
1955.....	363	234	42	44	48	5 840	671	5 508	191	—	5 699
1956.....	410	259	29	46	59	6 045	721	5 698	167	—	5 865
1957.....	408	293	58	57	56	6 333	782	5 974	258	—	6 232
1958.....	410	302	36	56	55	6 602	841	6 229	375	94	6 604
1959.....	408	298	45	62	67	6 870	908	6 484	413	184	6 897
1960.....	431	252	45	56	67	7 095	967	6 694	433	218	7 127
1961.....	457	250	130	63	62	7 413	1 024	6 997	380	183	7 377
1962.....	524	280	98	83	68	7 721	1 108	7 289	342	126	7 631
1963.....	566	309	88	85	74	8 044	1 188	7 628	339	121	7 967
1964.....	586	323	75	84	83	8 347	1 267	7 915	306	111	8 221
1965.....	652	343	72	96	73	8 696	1 332	8 240	274	83	8 514
1966.....	728	347	873	89	92	9 013	1 418	8 548	287	82	8 835

¹ *Thereof licenced female physicians.*

² *Number of physicians (licence and decree).*

³ *thereof female.*

⁴ *Foreign physicians (to be added).*

⁵ Uppgifterna om utländska läkare, som saknar generell behörighet, är osäkra.

⁶ *Not fully licenced.*

⁷ *Thereof temporary licence.*

⁸ Utländska legitimerade läkare uppdelade efter examensland:

Danmark	29	Irak	1
Norge	4	Jugoslavien	1
Finland	5	Polen	5
Island	10	Rumänien	2
		Schweiz	1
Argentina	1	Turkiet	1
England	1	Tyskland	4
Frankrike	1	Ungern	2
Holland	2	Österrike	3

Tabell B 3

Utländska läkare, som önskar arbeta i Sverige, kan göra detta på grund av särskilt, tidsbegränsat förordnande på viss tjänst eller med på annat sätt begränsad behörighet, såvida han icke genom resolution av Kungl. Maj:t erhållit generell behörighet. Från och med år 1961 avskaffades sistnämnda form för tillstånd givande och därtill kvalifice-

rade läkare erhåller i stället legitimation som svenska läkare. Antalet sådana läkare var 73, vilket framgår av tabellen. Talet 347 till vänster därom motsvarar dem, som 1966 legitimerats efter studier i Sverige i vanlig ordning.

Antalet yrkesverksamma läkare har schablonmässigt beräknats som 95 % av hela antalet legitimerade läkare på sätt som framgår av kommentaren till tabell B 1.

Tab. B 4. Sjuksköterskeåkrens utveckling 1930—1966 Nurses

År Year	Elevplatser den 31/12 Capacity for intake of students	Intagna elever Admitted to study course	Tillskott Addition through		Avgångna på grund av Retired because of			Antal aktiva sjuksköterskor, med svensk legitimation den 1/12		Utländska sjuksköterskor utan svensk legitimation den 31/12 (uppskattning) ⁹
			Nyutbildade ¹	Återinträdde m. fl. ²	familjeskäl m. m. ³	pension pension	döden death	Hela antalet Total	Därav sjuksköterskor barnmorskor ⁵	
1930.....	706	640	556	10	107	60	26	7 077	..	..
1935.....	654	639	598	6	165	120	24	8 338	..	..
1940.....	1 024	995	609	27	219	141	40	8 847	..	..
1945.....	1 172	1 085	889	62	413	213	37	10 293	..	..
1950.....	1 387	1 382	964	132	347	102	15	12 501	211	314
1951.....	1 524	1 496	960	115	346	83	19	13 128	257	322
1952.....	1 549	1 544	1 097	207	282	97	25	14 028	313	305
1953.....	1 569	1 581	1 243	201	539	81	27	14 825	354	370
1954.....	1 611	1 596	1 310	227	574	110	18	15 660	7410	200
1955.....	1 593	1 600	1 367	197	376	115	29	16 704	7430	160
1956.....	1 591	1 624	1 499	193	322	154	26	17 894	7450	168
1957.....	1 599	1 618	1 454	502	562	158	31	19 099	7525	150
1958.....	1 611	1 657	1 427	474	739	181	32	20 045	7603	168
1959.....	1 669	1 734	1 476	361	771	192	34	20 885	668	154
1960.....	1 857	1 872	1 447	793	1 032	179	28	21 886	645	172
1961.....	2 015	1 999	1 556	797	1 602	218	30	22 389	693	200
1962.....	2 323	2 185	1 612	868	1 517	228	30	23 094	750	324
1962 ny beräkning	2 323	2 185	1 660	..	..	..	30	20 766	750	324
1963.....	2 347	2 297	1 823	..	..	..	37	21 614	874	7290
1964.....	2 532	2 486	1 945	..	..	..	28	22 559	941	7270
1965.....	2 604	2 637	2 142	..	..	..	31	23 970	1 040	260
1966.....	2 699	2 697	2 242	..	..	..	24	24 637	1 126	350

¹ Examination. — ² Reinstatement. — ³ Family reasons etc. — ⁴ Active nurses (Swedish licence). — ⁵ There of nurse-midwives. — ⁶ Foreign. — ⁷ Korrigerat tal. — ⁸ Därav 60 utländska sjuksköterskor, som fått svensk legitimation. — ⁹ Bland aktiva; i hela kåren 54 avlidna.

Tabell B 4

Definitionen på »aktiv» (yrkesverksam) har ändrats fr. o. m. år 1962 och beräkningen av antalet utförts i enlighet härmed. Med »aktiv» sjuksköterska menas nu sjuksköterska som var yrkesverksam den 1 september (dvs. vid tidpunkten för den årliga anmälan) eller som nyexaminerats under kalenderåret, även om hon icke meddelat, att hon inträtt i yrkeslivet. Tidigare räknade man som aktiv sådan sjuksköterska, som arbetat minst två månader under året sedan förra årets anmälan, om hon då räknats som aktiv, eller sex månader, om hon räknats som passiv, plus nyexaminerade som ovan.

Medicinalstyrelsens sjuksköterskeregister upptog den 31 december 1966 40 433 personer under 66 års ålder. Av de preliminära uppgifter, som lämnats angående yrkesaktivitet under tiden 1/9 1965—1/9 1966 framgår, att av sjuksköterskor under 60 år

(exkl. de under året legitimerade) hade, vad beträffar ogifta eller förut gifta, 71 % arbetat heltid under mer än 9 månader av det redovisade verksamhetsåret, medan 18 % hade varit yrkesverksamma under kortare tid. 11 % redovisade icke någon yrkesverksamhet. Av de gifta under 60 år hade 22 % arbetat fullt, 41 % haft kortare tids yrkesverksamhet eller deltidssverksamhet och 37 % icke redovisat någon yrkesverksamhet. Av samtliga sjuksköterskor under 60 års ålder hade 37 % arbetat heltid under mer än 9 månader av det redovisade verksamhetsåret, medan 34 % hade utövat yrkesverksamhet av mindre omfattning. De som icke redovisat yrkesverksamhet under året utgjorde sålunda 29 % av hela antalet.

Vissa sjukskötersketjänster redovisas i tabell B 5.

Tab. B 5. Vissa sjukskötersketjänster och barnmorsketjänster år 1966

Certain posts for nurses and midwives

Källa: Årsberättelser från sjukhus, landsting och barnmorskestyrelser och vakansrapporter per 30/9.

Län eller stad, där tjänsten är stationerad <i>Counties, county boroughs</i>	Sjukskötersketjänster <i>Posts for nurses</i>						Barnmorsketjänster <i>Posts for midwives</i>				
	Vid anstalter för kroppssjukvård hos <i>Somatic hospitals</i>					I distriktsvård <i>P. H.</i>	Summa <i>Total</i>	Vid anstalter <i>Hosp.</i>	I öppen vård <i>Out-pat. care</i>		Summa <i>Total</i>
	staten	lands- ting etc.	övriga	Summa <i>Total</i>	Vakanta med behov av vikarie	Antal			Dis- trikts- vård	Förebyg- gande mödra- vård	
Stockholms stad	746	1 177	288	1 211	195	—	2 211	100	2	17	119
Stockholms län	12	629	6 ¹ / ₂	648	26 ¹ / ₂	120	116	768	28 ¹ / ₂	24	3 55 ¹ / ₂
Uppsala län	360	99 ¹ / ₂	26 ¹ / ₂	486	32 ¹ / ₂	48	44	534	17	9	4 30
Södermanlands län	—	378	10	388	40	71	65	459	23 ¹ / ₂	10	1 34 ¹ / ₂
Norrköpings stad	—	177	—	177	8 ¹ / ₂	—	—	177	9 ¹ / ₂	1	10 ¹ / ₂
Östergötlands län i övr. ..	—	406	—	406	15 ¹ / ₂	73	70	479	20	12	6 38
Jönköpings län	12 ¹ / ₂	456	12 ¹ / ₂	481	42 ¹ / ₂	76	72	557	26	15	1 42
Kronobergs län	—	228	—	228	20 ¹ / ₂	57	41	285	13 ¹ / ₂	14	1 28 ¹ / ₂
Kalmar läns norra	—	125	1 ¹ / ₂	127	4	35	29	162	5	7	— 12
Kalmar läns södra	—	242	—	242	20 ¹ / ₂	50	44	292	15	9	— 24
Gotlands län	—	74 ¹ / ₂	—	74 ¹ / ₂	7	19	19	93 ¹ / ₂	4	7	— 11
Blekinge län	—	227	—	227	27	43	37	270	13	8	1 22
Kristianstads län	—	361	9 ¹ / ₂	370	19	81	68	451	26	9	2 37
Malmö stad	—	430	—	430	20 ¹ / ₂	—	—	430	14	1	— 15
Malmöhus län i övr.	—	766	12	778	46	108	93	886	32	13	3 48
Hallands län	—	247	20	267	1	50	43	317	13 ¹ / ₂	6	1 20 ¹ / ₂
Göteborgs stad	—	992	22	1 014	69 ¹ / ₂	—	1 014	38 ¹ / ₂	—	—	10 48 ¹ / ₂
Göteb. o. Bohus län i övr. .	—	364	—	364	41	68	55	432	26	17	2 45
Älvsborgs län	—	571	—	571	32 ¹ / ₂	93	89	664	39	22	2 63
Skaraborgs län	—	348	—	348	29 ¹ / ₂	77	64	425	28	12	— 40
Värmlands län	—	468	—	468	26	100	91	568	25 ¹ / ₂	18	2 45 ¹ / ₂
Örebro län	—	466	—	466	54	69	60	535	20	10	2 32
Västmanlands län	—	352	—	352	31	64	59	416	26	8	2 36
Kopparbergs län	—	418	—	418	63 ¹ / ₂	83	73	501	23	17	1 41
Gävleborgs län	—	448	—	448	34	110	103	558	27 ¹ / ₂	18	1 46 ¹ / ₂
Västernorrlands län	—	442	22	464	25	101	90	565	25	22	1 48
Jämtlands län	10	220	—	230	6	60	58	290	9 ¹ / ₂	19	1 29 ¹ / ₂
Västerbottens län	—	464	—	464	57	74	65	538	25	28	1 54
Norrbottnens län	—	481	—	481	19	98	78	579	34	23	— 57
Summa <i>Total</i>	1 141	12 057	431	13 629	1 014	1 828	1 626	15 457	708	361	65 1 134
Därav vakanta med behov av vikarie <i>Vacant</i>	92 ¹ / ₂	909	12 ¹ / ₂	1 014	—	89	—	1 103	39	244	2 85

¹ Inklusive Karolinska sjukhuset, Norrbackainstitutet och Eugeniahemmet (sammanlagt 647 tjänster). —² Hela antalet vakanser var 63.

Tabell B 5

Tabellen upptager icke av sjuksköterskor uppehållna tjänster inom mentalsjukvården och — med undantag av distriktsvården — ej heller sjukskötersketjänster i sådan öppen sjukvård, som icke är ansluten till anstalt. Kolumnen »Övriga» anstalter för kroppssjukvård upptager huvudsakligen tjänster hos huvudmän av kategori F (föreningar etc.) jämte »Vissa enskilda sjukhus», se bilaga 1, och sjukhemmet Solhöjden och Tranås kuranstalt. Hem för långvarigt kroppssjuka ly-

dande under socialvårdsmyndighet ingår icke. Detta bör observeras vid jämförelse med tabell A 8. 78 av tjänsterna i distriktsvården för sjukskötersketjänster är kombinerade med distriktsbarnmorsketjänster och benämnes distriktsköterskebarnmorskor. Till de besatta tjänsterna i distriktsvården har räknats 45 vakanta tjänster med kompetent vikarie. Däremot är 113 tjänster, besatta med vikarie utan formell kompetens, ej medräknade. Första distriktskötersketjänster är inräknade.

KAP. C

DET ALLMÄNNAS KOSTNADER FÖR HÄLSO-
OCH SJUKVÅRD

De uppgifter om kostnader för olika slag av sjukvård, som lämnats i kap. A, b och A, c, avser bruttoutgifterna för driften av ifrågavarande anstalter. I detta kapitel redovisas det allmännas kostnader för drift, nyanläggning och nyinredning med *nettobelopp*, sedan inkomsterna (t. ex. patientavgifterna) frångästs.

Med det allmänna menas här staten, de allmänna försäkringskassorna och kommunerna. De sistnämnda är uppdelade på landsting, städer utom landsting och övriga primärkommuner. Kostnaderna omfattar direkta utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål, undervisning av personal m. m. men icke den omgivningshygieniska verksamhet, som tar sig uttryck i omsorgen om vattenverk, avloppsanläggningar, gaturenhållning o. dyl.

Uppgifterna om *statens* utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål har sammanställts efter publikationen Budgetredovisning. Praktiskt taget alla poster inom medicinalstaten har därvid medräknats, och till detta har från övriga stater hämtats och tillagts de militära utgifterna för sjukvårdsändamål, utgifterna för medicinsk undervisning (approximativt beräknade), understöden åt medicinsk forskning m. m. Poster, som icke kunnat medtagas, till följd av redovisningssättet är bl. a. kostnaderna för de statsanställdas pensionering, för driften av socialdepartementet och landstingens kanslier o. dyl., ej heller kostnader för verksläkare och anvisningsläkare eller för byggnadsarbeten vid medicinska fakulteter. Investeringskostnader ingår med hela de belopp, som tagits i anspråk under redovisningsåret, och häruti skiljer sig vår framställning från den eljest brukliga, när det gäller statsutgifterna. Enligt praxis tages nämligen i regel endast en del (vanligen hälften) av de verkliga investeringsutgifterna med bland utgifterna det år medlen tages i anspråk. Genom att taga upp hela beloppet, uppnår man överensstämmelse med landstingens och städernas utom landsting redovisningssätt. Statsbidrag till anläggning och drift av bl. a. kommunal hälso- och sjukvård ingår bland statens kostnader, men givetvis icke bland landstingens, städernas o. s. v. I statens utgifter ingår icke statsbidrag till den allmänna sjukförsäkringen. Däremot har i tab. C 1 och C 3 försäkringskassornas utgifter för sjukvård redovisats särskilt, och inbegriper därvid statsbidrag.

De *allmänna försäkringskassornas* utgifter har medräknats endast i den mån de kunnat hänföras till hälso- och sjukvård, så som framgår av specifikationen i tab. C 3.

Uppgifterna rörande *landsting och städer utom landsting* har för åren 1960—1965 hämtats ur publikationen Kommunernas finanser (utgiven av statistiska centralbyrån) och för år 1966 sammanställts inom medicinalstyrelsen på till centralbyrån inkommet, ehuru icke slutgranskat material till samma publikation. Dessa preliminära uppgifter överensstämmer i regel rätt väl med centralbyråns definitiva. I landstingens och städernas redovisning ingår även kostnaden för de anställdas pensionering. Investeringskostnaderna avser hela utgiften under redovisningsåret, även om de bestritts med lånemedel. Följaktligen ingår icke avskrivningar, ej heller amorteringar på tidigare upptagna lån bland utgifterna. Nettoutgifterna för *andra primärkommuner* än städer utom landsting för år 1965 framgår av tabell C 4. Senare upp-

(Forts. på sidan 73)

Tab. C 1. Statens, landstingens och städernas utom landsting jämte allmänna försäkringskassornas nettokostnader (drift- och anläggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1960—1966, milj. kr *Net expenses (operation and investments) for different forms of health and medical care, million kronor, of the State, the counties, county boroughs and the Public insurance funds*
Källa: Se tabell C 5.

Myndighet, år Authority, year	Las.- o. förlossn.- vård General hosp. care	Epidemi- vård Epidemic care	The-vård (utom dispens- särvård) TB-care	Vård av långvarigt kroppssjuka Chronic sick	Vård av psykiiskt sjuka ¹ * Mental care	Dispen- särvård TB disp- ensaries	Distrikts- vård m. m. Public health nursing	Föreb. mödra- o. barnavård Maternity and child welfare	Distrikts- barn- morske- väsen Midwifery	Folk- tandvård Dental care	Övrigt ⁴ Other	Summa Total
Staten The State												
1960/61	86,5	1,8	2,5	5,6	311,2	2,9	11,1	8,6	3,1	10,9	156,6	600,8
1963/64	143,0	2,3	1,8	5,5	434,9	4,4	16,4	10,7	3,4	11,2	222,0	855,6
1964/65	168,4	2,6	1,4	19,4	485,7	5,1	16,5	9,9	3,2	11,1	259,3	982,6
1965/66	194,2	2,8	1,1	11,5	546,9	3,2	18,7	13,5	3,6	11,4	290,7	1 097,6
1966/67	238,9	7,7	1,4	83,0	734,7	2,6	19,3	13,3	3,7	12,2	336,3	1 453,1
Landsting Counties												
1960	672,2	20,6	42,1	81,5	56,9	5,2	23,1	5,3	4,4	50,4	40,3	1 002,0
1963	1 072,4	10,3	41,8	135,7	109,6	6,5	33,7	8,5	5,1	85,1	87,7	1 596,4
1964	1 214,3	6,0*	⁵ 52,8	160,6	158,2	..	36,3	10,1	5,6	94,8	177,0	1 915,7
1965	1 478,2*	3,9*	⁵ 56,7	188,9	182,0	..	39,9	12,0	5,7	110,3	208,1*	2 285,7
1966*	1 756,1	3,2	⁵ 65,6	255,1	240,9	..	46,7	16,1	6,2	125,8	295,0	2 810,7
Städer utom landsting County boroughs												
1960	194,2	14,2	12,9	30,4	32,7	4,1	6,9	1,3	0,0	25,8	61,8	384,3
1963	246,8	17,8	10,1	38,0	52,3	4,5	11,3	1,7	0,0	29,7	81,9	494,1
1964	280,1	20,9	⁵ 13,6	56,4	51,5	..	6,5	1,8	0,0	30,7	119,8	581,3
1965	337,4*	18,0*	⁵ 12,4	71,9	84,9	..	6,6	1,8	0,1	34,3	138,1	705,5
1966*	450,4	19,7	⁵ 16,5	99,0	95,1	..	8,4	2,3	0,2	39,4	170,6	901,6
Försäkringskassorna⁴ The sickness funds												
1960	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	386,5	386,5
1963	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	509,4	509,4
1964	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	560,2	560,2
1965	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	624,6	624,6
1966*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	675,3	675,3
Tillhopa Total												
1960	952,9	36,6	57,5	117,5	400,8	12,2	41,1	15,2	7,5	87,1	645,2	2 373,6
1963	1 462,2	30,4	53,7	179,2	596,8	15,4	61,4	20,9	8,5	126,0	901,0	3 455,5
1964	1 662,8	29,5	67,8	236,4	695,4	5,1	59,3	21,8	8,8	136,6	1 116,3	4 039,8
1965	2 009,8	24,7	70,2	272,3	813,8	3,2	65,2	27,3	9,4	156,0	1 261,5	4 713,4
1966*	2 445,4	30,6	83,5	437,1	1 070,7	2,6	74,4	31,7	10,1	177,4	1 477,2	5 840,7

¹ och psykiiskt utvecklingsstörda. — ² Reviderat tal för 1960/61. Kostnaden för utbildning av mentalsjukvårdspersonal har överförts från kolumnen »Vård av psykiiskt sjuka» till kolumnen »Övrigt», vad avser statens kostnader. — ³ Inkl. dispensärvård. — ⁴ Endast sjukvårdskostnader ingår, se tab. C 3.

Tab. C 2. Specifikation för år 1966 av tab. C 1 utom försäkringskassorna, milj. kr
Specification of table C 1 for the year 1966 (except insurance funds)

Vårdform	Staten (1966/67) <i>The State</i>	Landsting <i>Counties</i>	Städer utom landsting <i>County boroughs</i>
Lasarettsvård	238,90	1 754,06	445,56
Förlossningsvård vid anstalt	—	2,03	4,81
Tuberkulosvård (lungtbc utom dispensär)	1,44	165,59	116,45
Epidemivård	7,66	3,15	19,67
Vård av långvarigt kroppssjuka	83,00	255,12	98,96
Psykisk barna- och ungdomsvård	1,24	3,83	6,12
Vård av psykiskt sjuka	692,21	56,96	59,40
Vård av psykiskt utvecklingsstörda	42,49	183,97	35,74
Epileptikervård	4,81	..	—
Dispensärvård	2,61	..	..
Distriktsvård (av sjuksköterskor)	19,28	46,75	8,38
Förebyggande mödra- och barnavård	13,27	16,15	2,27
Distriktsbarnmorskeväsen	3,69	6,23	0,19
Folktandvård och kommunal tandvård	12,24	125,80	39,38
Utbildning av medicinalpersonal	147,63	26,09	14,83
Medicinsk forskning	26,41	—	—
Länsläkarsväsendet (Provinsiälläkarsväsendet)	31,75	32,05	—
Central statl. administration	25,42	—	—
Statliga laboratorier och statens institut för folkhälsan	20,03	—	—
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet	22,81	—	—
Beredskapssjukhus	5,64	—	—
Militär sjukvård	32,71	—	—
Övrigt	17,90	232,89	149,83
Summa	1 453,14	2 810,67	901,59

¹ Inkl. dispensärvård.

² Inkl. epileptikervård.

Tab. C 3. Försäkringskassornas utgifter för sjukvård år 1966

Expenses of the insurance funds for care of the sick

Källa: Riksförsäkringsverkets publikation »Allmän försäkring».

	Milj. kr	
Läkarvård och tandvård	284,7	Kassornas totala utgift var 2 348,9 milj. kr. Huvuddelen av skillnaden mot tabellens summa hänför sig till utbetalning av sjukpenning o. dyl. Förvaltningskostnaderna är icke medräknade i tabellen. De belöpte sig till 207,4 milj. kr.
Resor till och från läkare och tandläkare	43,3	
Sjukhusvård	86,6	
Resor till och från sjukhus	22,8	
Utgifter enligt 2 kap. 6 § AFL	16,9	
Utgifter enligt 2 kap. 7 § AFL	14,1	
Läkemedelsutgifter ¹	206,9	
Summa	675,3	

¹ Varav 7,0 miljoner bestritts av statsverket.

Tab. C 4. Primärkommuners, andra än städer utom landsting, nettokostnader (drift o. anlägg.) för hälso- och sjukvård

Net expenses for health and sick care etc. of local authorities except county boroughs

Källa: Publikationen »Kommunernas finanser» (SOS).

År 1955.....	20,5 milj. kr	År 1962.....	21,8 milj. kr
» 1960.....	17,7 » »	» 1963.....	31,8 » »
» 1961.....	20,8 » »	» 1964.....	44,8 » »
		» 1965.....	38,3 » »

(Forts. från sidan 70)

gifter föreligger ej. På socialvårdsmyndighets stat upptagna kostnader för hälso- och sjukvård ingår icke i de kostnader, som redovisas i tabellerna C 1—3, 5 och 6.

Sammanfattar man uppgifterna i tabellerna C 2, C 3 och C 4 kommer man till följande totalbelopp (netto) för det allmännas drift- och investeringsutgifter för hälso- och sjukvård år 1966.

Staten (1966/67) <i>The State</i>	1 453,1 milj. kr
De allmänna försäkringskassorna <i>Public insurance funds</i>	675,3 » »
Landstingen <i>Counties</i>	2 810,7 » »
Städerna utom landsting <i>County boroughs</i>	901,6 » »
Övriga primärkommuner (uppskattning) <i>Other local communes (estimated)</i>	40,0 » »
	Total 5 880,7 » »

Total i medeltal per innevånare *Mean per inhabitant* 753,2 kr

Som ovan nämnts ingår icke vissa förvaltningskostnader m. m. i ovanstående belopp, som alltså icke är fullt kompletta.

Redovisningen av utgifterna påverkas av tidpunkten, då bidragsposter ställts till förfogande av vederbörande myndighet. En del oregelbundenheter i utvecklingen (tabell C 1) kan förklaras på detta sätt.

I tabell C 2 har 1966 års belopp specificerats något finare och framställt med två decimaler. Vad landsting och städer angår, har specifikationen drivits så långt som materialet i statistiska centralbyrån medgivit. I huvudsak avser de nio första posterna (lasarettsvård, förlossningsvård, epidemivård etc.) sluten sjukvård.

I de små belopp för hälso- och sjukvård, som redovisats i tabell C 4 för primärkommuner som icke är städer utom landsting, ingår ersättningar till hälsovårdsnämnder, till stads-, stadsdistriktsläkare, hem för långvarigt kroppssjuka m. m.

Bryter man ur tabell C 2 ut investeringskostnaderna, erhåller man ett resultat, som framgår av tabell C 5.

I tabell C 6 finner man uppgifter om de särskilda landstingens och städernas utom landsting driftutgifter för sjukvårdsändamål.

Då det allmännas kostnader för hälso- och sjukvård till största delen bestrides med skattemedel, kan det vara motiverat att sätta de förra i relation till de senare. Om man gör så, finner man, att statens plus försäkringskassornas utgifter enligt ovan (2 128 milj. kr) utgjorde 15 % av den år 1966/67 influtna statliga skatten på inkomst och förmögenhet.

Tab. C 5. Det allmännas nettokostnader för nyanläggning och investering (nybyggnader och nyuppsättning av inventarier) år 1966 (1966/67), milj. kr

Investments for health and medical care of the State, the county councils and county boroughs, million kronor

Källa: För staten: Publikationen »Budgetredovisningen» (utg. av riksrevisionsverket); för övriga »Kommunernas finanser» (SOS) eller, för sista året, material till denna i statistiska centralbyrån.

Vårdform	Staten (1966/67)	Landsting 1966 ¹	Städer utom landsting 1966	Summa
Lasarettsvård	24,51	412,30	94,06	530,87
Förlossningsvård	—	0,17	0,23	0,40
Tuberkulosvård (lungtb. utom dispensär)	0,14	29,89	20,86	10,89
Epidemivård	—	0,25	1,64	1,89
Vård av långvarigt kroppssjuka	77,66	71,52	40,68	189,86
Psykisk barna- och ungdomsvård	—	0,09	0,65	0,74
Vård av psykiskt sjuka	21,64	17,65	16,89	56,18
Vård av psykiskt utvecklingsstörda	8,17	52,77	6,13	67,07
Epileptikervård	—	..	..	—
Dispensärvård	0,02	..	..	0,02
Distriktsvård (av sjuksköterskor)	—	1,06	0,03	1,09
Förebyggande mödra- och barnavård	—	0,47	0,05	0,52
Distriktsbarnmorskeväsendet	—	0,03	—	0,03
Folk tandvård och kommunal tandvård	0,03	9,18	1,50	10,71
Länsläkarväsendet (Provinsiälläkarväsendet)	—	6,79	—	6,79
Utbildning av medicinalpersonal	10,42	4,40	8,52	23,34
Övrig hälso- och sjukvård	28,38	8,73	16,61	33,72
Summa 1966	150,97	595,30	187,85	934,12
» 1965	99,91	477,72	115,51	693,14
» 1964	111,75	392,37	62,72	566,84
» 1963	95,01	318,06	45,31	458,38
» 1962	98,25	251,87	45,38	395,50
» 1961	101,17	231,96	41,81	374,94
» 1960	105,56	192,77	39,38	337,71
» 1959	93,01	199,13	53,21	345,35
» 1958	85,67	176,23	51,26	313,16
» 1957	65,48	151,81	41,29	258,58
» 1956	66,41	125,36	37,05	228,82
» 1955	55,04	104,91	29,18	189,13

¹ För åren 1955—1965 reviderade tal.

² Inkl. dispensärvård.

³ Därav för beredskapsjukhus 5,64 milj. kr samt statliga laboratorier och statens institut för folkhälsan 2,62 milj. kr.

**Tab. C 6. Landstingens och städernas utom landsting driftkostnader för sjukvårds-
ändamål år 1966. Miljoner kronor**

*Running costs for health and medical care of the county councils and county boroughs.
Million kronor*

Källa: Material i statistiska centralbyrån till publikationen »Kommunernas finanser» (SOS).

Sjukvårdsområde (län, stad) <i>Counties, county boroughs</i>	Kroppssjuk- vård ¹ <i>Care of the physically ill</i>	Vård av psy- kiskt sjuka ² <i>Mental care</i>	Vård av psykiskt utvecklingsstörda <i>Mentally retarded</i>	Totalkostnad <i>Total</i>
Stockholms	180,19	8,00	15,28	203,47
Uppsala	59,71	0,85	3,38	63,94
Södermanlands	81,19	1,15	5,76	88,10
Östergötlands	82,51	1,72	4,06	88,29
Jönköpings	93,49	1,08	4,53	99,10
Kronobergs	51,74	0,89	3,15	55,78
Kalmar n:a	33,95	0,72	1,90	36,57
Kalmar s:a	46,90	1,42	2,94	51,26
Gotlands	18,73	0,05	1,24	20,02
Blekinge	49,07	1,82	2,42	53,31
Kristianstads	73,94	1,85	3,18	78,97
Malmöhus	130,65	5,07	7,29	143,01
Hallands	56,15	1,06	3,32	60,53
Göteborgs o. Bohus	75,36	0,91	5,26	81,53
Älvsborgs	136,81	2,57	14,09	153,47
Skaraborgs	74,25	0,60	11,26	86,11
Värmlands	95,88	1,21	4,22	101,31
Örebro	93,67	2,85	4,96	101,48
Västmanlands	79,63	1,62	3,86	85,11
Kopparbergs	85,43	0,84	5,02	91,29
Gävleborgs	96,27	1,45	4,71	102,43
Västernorrlands	106,24	1,73	5,14	113,11
Jämtlands	45,43	0,47	1,86	47,76
Västerbottens	84,60	1,01	4,76	90,37
Norrbottens	109,32	2,11	7,62	119,05
Landsting <i>Counties</i> summa	2 041,11	43,05	131,21	2 215,37
Stockholm	308,08	25,34	18,09	351,51
Göteborg	176,51	14,76	11,52	202,79
Malmö	110,05	6,54	—	116,59
Norrköping	41,52	1,34	—	42,86
Städer <i>County boroughs</i> summa	636,16	47,98	29,61	713,75
Total	2 677,27	91,03	160,82	2 929,12

¹ Inkl. epileptikervård, som ej särredovisats i statistiska centralbyråns statistik.

² Inklusive psykisk barna- o. ungdomsvård.

KAP. D

HÄLSOTILLSTÅND, SJUKDOMAR, FÖRLOSS-
NINGAR M. M.

a. Omgivningshygieniska förhållanden 1966

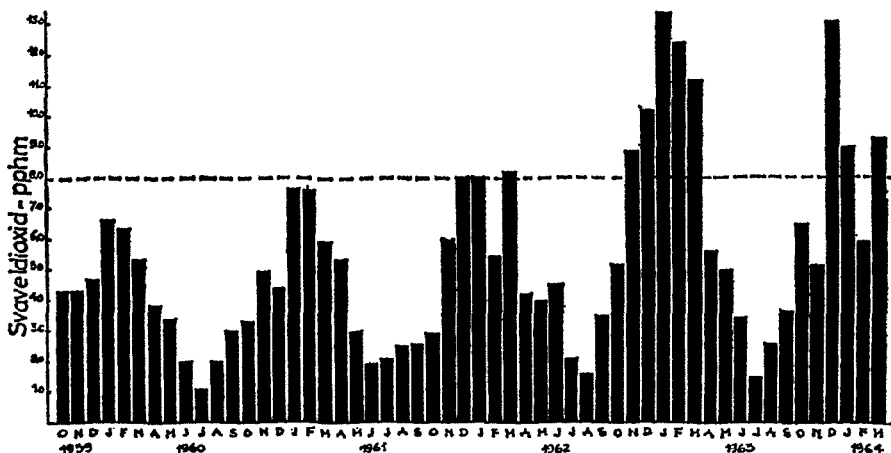
Nya hälsoproblem uppkommer ständigt, betingade av olika faktorer. Den fortgående industrialiseringen i samhället, åtgärder för att på mest effektiva sätt utnyttja våra naturtillgångar, motorismen, urbaniseringen och det med snabbare kommunikationer ökade resandebudet med andra länder bidrar till att utsätta människorna för nya hälsorisker. Dessa risker är av såväl kemisk och fysikalisk som mikrobiologisk natur.

Av omgivningshygieniska frågor som under året haft särskilt stor aktualitet är förekomsten av kvicksilver i fisk, de ökande svavelmängderna i luften och svavlets PH- sänkande effekt på jordmånen, såväl som luftföroreningarna genom bilavgaser och förbränning av eldningsoljor.

Stockholms stads hälsovårdsnämnd har som den första i landet förbjudit tomgångskörning mer än tre minuter i tätbebyggda områden. Andra kampanjer som under året förts med stor kraft har avsett trafikbuller och nedskräpning i naturen.

Förutsättningen för ett riksomfattande och effektivt bekämpande av såväl förut kända som nya faror inom omgivningshygien är emellertid dels en ny lagstiftning på området, som möjliggör ett ingripande, dels en central och regional organisation för att övervaka, leda och följa upp frågorna.

Under året har såväl lagstiftningen som organisationen varit föremål för förslag och diskussion och det är att förvänta att Sverige inom något år får dessa båda frågor rörande vår naturvård lösta i överensstämmelse med moderna och rationella riktlinjer.

Maximala svaveldioxidvärden i luft under perioden oktober 1959—mars 1964 efter mätningar i Göteborg. Den streckade linjen motsvarar föreslagen medicinsk luftrenhetsnorm i Sverige. Staplarna motsvarar medelkvantiteten under de tre dagar i varje månad, som haft de högsta värdena.

Länsläkarorganisationens utbyggnad i länen har fortsatt, om än ej i önskad takt i förhållande till de ökande arbetsområdena — bl. a. omgivningshygien. I de län där de utbyggts i erforderlig omfattning bildar de numera, med sina väl utbildade läkare och hälsovårdskonsulenter, som intimt samarbetar med länsveterinären och länsingenjören, en slagkraftig organisation.

För att kunna få en effektivt arbetande hälsovård genomförd, är det av fundamental betydelse att hälsovårdsnämnderna får tillgång till specialutbildade tjänstemän—hälsovårdsinspektörer. Antalet dylika tjänster har under året också ökat från 432 till 453. Av dessa stod vid en inventering från april månad 1966 dock icke mindre än 73 vakanta. Då det är oundgängligen nödvändigt att öka utbildningskapaciteten har medicinalstyrelsen tillsammans med veterinärstyrelsen och statens institut för folkhälsan gjort särskild framställning till Kungl. Maj:t i ärendet. Vid bifall härtil skulle utbildningskapaciteten ökas från nuvarande 25 till 50 per år.

Vattenvården. Antalet reningsverk för höggradig rening av kommunalt avloppsvatten har under året ökat med 88 till 861. Intresset har stegrats under året för byggandet av enheter med möjlighet till rening jämväl i det s. k. tredje steget dvs en reduktion av närsalterna, främst fosfor. För närvarande är fem verk utrustade på detta vis.

På den industriella avloppssidan förbättras situationen genom processomläggningar eller rationaliseringar med nedläggandet av mindre, ej längre ekonomiska små enheter utan reningsverk. Som exempel härpå må endast nämnas den koncentration till större enheter som ägt rum inom stärkelseindustrin. — Ännu återstår emellertid mycket på detta område.

Konsumtionsvatten. Den nuvarande lagstiftningen för kontroll av *enskilda* vattentäkter belägna inom eller utom hälsovårdstättort verkar inte utan vidare automatiskt, och vissa luckor kan finnas. För att klarlägga storleksordningen m. m. rörande dessa problem företogs under året en inventering inom Älvsborgs län, utförd av länsläkarorganisationen tillsammans med länsingenjören och länsveterinären. Därvid konstaterades, att det inom länet fanns ett stort antal skolor, ålderdomshem och barnkolonier och även en del sjukvårdsinrättningar, campingplatser och större livsmedelsrörelser, som hade enskilda vattentäkter. Endast vid ett fåtal av dessa anläggningar förekom sporadisk kontroll av vattnet. En fortlöpande kontroll ansågs därför erforderlig. Med hänsyn till att dessa vattenanläggningar i många fall betjänade ett förhållandevis ringa antal konsumenter, bedömdes att tiden mellan vattenundersökningarna kunde på sätt som nedan anges göras längre än vad hälsovårdsstadgan föreskrev.

Vattenförsörjningsanläggning för	Fysikalisk-kemisk undersökning	Bakterieundersökning
under 100 personer	1 gång/3 år	1 gång/år
100 — 200 »	1 gång/3 år	2 gånger/år
över 200 personer	enl. 33 o. 34 §§ hälsovårdsstadgan	enl. 33 o. 34 §§ hälsovårdsstadgan

Sedan ärendet underställts Kungl. Medicinalstyrelsens prövning meddelade länsstyrelsen förordnande om kontroll i enlighet med upprättat förslag. Sammanlagt ställdes cirka 300 enskilda vattentäkter under kontroll. Vid de följande vattenundersökningarna har i flera fall konstaterats allvarliga brister beträffande dessa enskilda vattentäkter. Den genomförda kontrollen har sålunda visat sig erforderlig.

En allmän inventering och översyn över förhållandena inom detta område torde vara erforderlig i samtliga län.

Hälsoupplysning. Till medicinalstyrelsens uppgifter hör upplysning till allmänheten i olika hälsovårdsfrågor. Denna verksamhet handhas av hälsovårdsupplysningsdelegationen (HVUD), som består av företrädare för olika verksamheter inom styrelsen och av representanter för skolöverstyrelsen, statens institut för folkhälsan, och GIH. Genom en panel, sammansatt av ett fyrtiotal myndigheter och sammanlutningar, har HVUD kontakt med övriga institutioner i samhället, som sysslar med hälsovårdsupplysning.

För att effektivisera verksamheten har planerats att i samtliga län bilda samarbetsgrupper, med länsläkaren som ordförande, för hälsoinformation på det regionala planet. Avsikten är att efter hand om möjligt utbygga denna organisation till att omfatta även lokala hälsoupplysningskommittéer i primärkommunerna.

Verksamheten omfattar bl. a. upplysning om stimulantia, veneriska sjukdomar, läkemedel och kemisk-tekniska preparat, kost, motion, omgivningshygien, förebyggande mödra- och barnavård, propaganda för polioympning m. m. Budgetåret 1967/68 erhöles 900 000 kronor i statsanslag till hälsovårdsupplysning.

Råd och anvisningsverksamheten. Medicinalstyrelsen har genom sin hälsovårdsbyrå central ledning och tillsyn bl. a. över omgivningshygien i landet. Byrån utger fortlöpande råd och anvisningar inom detta område.

Under 1966 har utgivits:

Hygien i bryggerier, läskedrycksfabriker m. fl.

Bakteriologiska vattenundersökningar

Radioaktivitet och strålskador

Under utarbetande för publicering under nästa år föreligger:

Sanitära krav på campingplatser

Anslutning av klosett till sluten behållare utan avlopp

Sanitära krav på fritidsläger

Omhändertagande av sopor och avfall från fartyg

Sanitära krav på badplatser

Syftet med utgivande av dessa råd och anvisningar är icke bara att söka komma till rätta med sanitära missförhållanden i människans vanliga vardagsmiljö och i arbetslivet utan också i fritidsbebyggelsen och fritidsmiljö i övrigt.

b. Infektionssjukdomar

Epidemiska sjukdomar. De redovisade uppgifterna om antalet sjukdomsfall i epidemiska sjukdomar grundas, där intet annat anges, på uppgifter insamlade av länsläkarna och de med dem jämställda förste stadsläkarna.

Länsläkarnas och förste stadsläkarnas rapporter grundas i sin tur på anmälningar från de läkare, som är verksamma inom deras län eller stad, dvs från dem underställda tjänsteläkare (provinsialläkare, stadsdistriktsläkare m. fl.) jämte alla andra läkare, både vid sjukhus och i öppen vård, som iakttagit fall av hithörande sjukdomar.

De sjukdomar, som skall anmälas av den behandlande läkaren eller den läkare, som eljest har anmälningsskyldighet, kan indelas i två huvudgrupper: Sådana, som fordrar individuell anmälan (med uppgift om den sjukes namn, ålder m. m.) och sådana, som anmäles summariskt i form av en sifferuppgift om antalet sedan före-

gående anmälan observerade, nya fall. Sjukdomar med *individuell anmälningsplikt* uppräknas i tabell D 1. En historisk översikt av vissa bland dessa från år 1875 finns i tabell D 2.

Antalet rapporterade fall av epidemisk sjukdom var 9 528. Siffran är lägre än genomsnittet för hela senaste 10-årsperioden (11 642 fall), men något högre än de senaste årens siffror, främst beroende på en ökning av salmonellaenteriter, scharlakansfeber och epidemisk gulsot.

Antalet fall av tyfoidfeber uppgick under 1966 endast till 6.

Antalet rapporterade fall av paratyfoid var också lågt, 38 kliniska fall och 13 smittbärare. Av salmonellaenteriter rapporterades 1 426 kliniska fall och 986 smittbärare, vilka siffror visar en ytterligare ökning sedan 1965. De humanbakteriologiska laboratorierna rapporterade 1 fall av *S. paratyphi A*, 45 fall av *S. paratyphi B* och 2 647 fall av salmonellaenteriter (sjukdomsfall och bärare). Detta innebär bättre överensstämmelse mellan siffrorna avseende sjukdomsfall/bärare och de bakteriologiska resultaten än tidigare år, då allt för få sjukdomsfall och smittbärare rapporterades. — En stor del av fallen hade smittats utomlands, framför allt i Sydeuropa. Sex utbrott rapporterades, alla utom ett omfattande endast några tiotal fall. Den största salmonellaepidemin förorsakades av *S. muenchen*. Antalet fall uppgick till drygt 200. Smittvägen var unik, nämligen en spridning via thyreototaltabletter. Den epidemiologiska analysen gav till resultat, att smittan införts i landet i thyreodea-vävnad, som importerats för produktion av tabletterna.

Av undulantfeber rapporterades 1 fall.

Dysenteri rapporterades i 86 fall, även i år inträffade ett 30-tal fall i Vännäsby (Västerbottens län), övriga fall är spridda över landet och utgörs till stor del av utomlands infekterade personer.

Amöbadysenteri och malaria har förekommit i ett fåtal fall, alla införda genom utlandsresenärer.

Scharlakansfeber rapporterades i 5 742 fall, en ökning mot föregående år; medeltalet för åren 1957—1966 var dock högre, 7 529 fall.

Meningokockinfektioner förekom i 164 fall, vilket innebär en minskning jämfört med föregående år, men ett relativt stort antal jämfört med medeltalet 1957—1966, vilket var 132 fall.

Av polio rapporterades 2 paresfall och 2 fall utan pareser vid två utbrott.

Ett paresfall var en 59-årig kvinna, som insjuknade 2 dagar efter hemkomsten från en tvåveckorsvistelse på Kanarieöarna. Poliovirus typ 1 kunde isoleras i prov från henne.

I det andra fallet insjuknade en 6-årig pojke i polio med pareser och två bröder, 7 och 1 år gamla var sjuka med lindrigare symtom. Från alla tre isolerades poliovirus typ 1. Någon klarhet beträffande smittkällan kunde ej nås.

Hepatit har ytterligare ökat i antal jämfört med närmast föregående år, framför allt i storstäderna. Det rapporterades 1 463 fall medan medeltalet för 1957—1966 var 973 fall. Ökningen beror delvis på stigande fall av inokulationshepatit hos narkomaner.

Primär meningoencephalit av infektiös typ rapporterades i 459 fall.

En för svenska förhållanden mycket omfattande vattenburen epidemi inträffade inom Njurunda kommuns tätbebyggelse i slutet av 1965 och början av 1966. Antalet fall uppskattades till c:a 2 000. Genom enkätförfarande kunde c:a 1 600 fall analyseras. De mest framträdande symtomen var illamående kräkningar och diarréer, i 30 % av fallen kombinerad med feber. Epidemin uppstod genom att faekalt förorenat älvvatten inströmmat i kommunens vattenledningsnät. Något etiologiskt agens

kunde ej påvisas trots omfattande bakteriologiska och virologiska undersökningar.

Viruslaboratorierna rapporterade 317 isoleringar och serologiska diagnoser avseende adenovirus, varav 162 var av adenovirus typ 7. Av Cocksackievirus dominerade typ B 2 med 64 stammar och B 4 med 46. Av ECHO 4 isolerades 28 stammar.

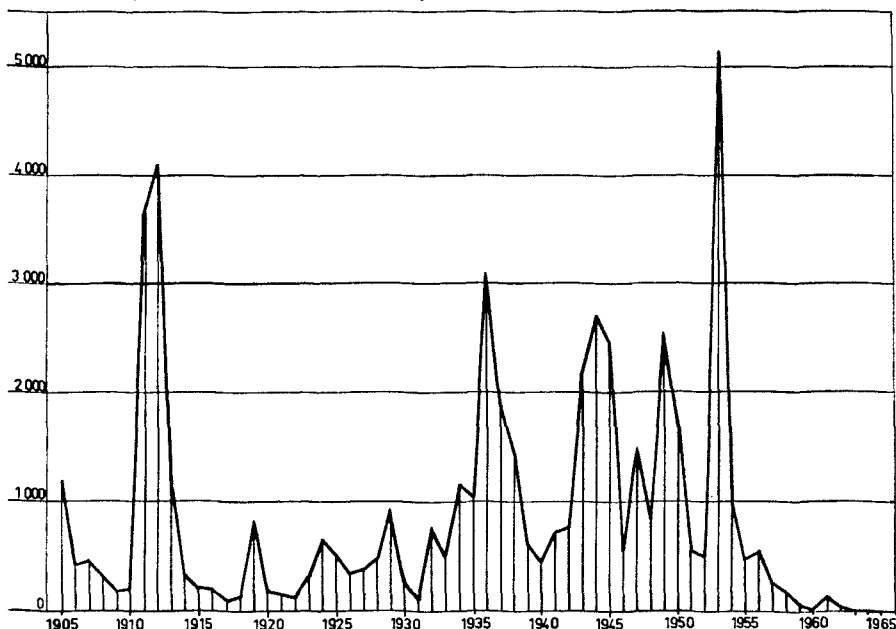
Sjukdomar för vilka summarisk anmälan föreskrivits är kikhosta, mässling och epidemisk influensa. Uppgifterna rörande dessa sjukdomar är osäkra då de kan antagas vara underrapporterade. Influensa förekom i ungefär hälften så stor omfattning som 1965. Nedan angivna fall har anmälts vissa år 1950—1966.

	Kikhosta	Mässling	Influensa		Kikhosta	Mässling	Influensa
1950	14 400	6 400	40 000	1961	13 000	24 000	15 000
1955	12 700	42 200	17 400	1962	8 000	26 000	21 000
1958	7 000	42 000	40 000	1963	4 000	4 000	64 000
1959	8 000	5 000	30 000	1964	3 000	19 000	7 000
1960	9 000	11 000	136 000	1965	5 000	30 000	58 000
				1966	8 000	3 000	24 000

Veneriska sjukdomar. Uppgifterna om dessa sjukdomar inkluderar i princip även militärpatienter, men redovisningen av dessa till länsläkarna — vilka i sin tur redovisar till medicinalstyrelsen — torde vara ofullständig. Även civila fall torde under senare år ha blivit relativt ofullständigt redovisade, sammanhängande bl. a. med ändrade behandlingsmetoder, i sin tur sammanhängande med tillgången på nya antibiotika.

(Forts. på sidan 87)

Akut polio 1905-1966. Antal fall (med och utan förlamning) i hela riket
Acute poliomyelitis with and without paralysis

Tab. D 1. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt åren 1955—1966 (kliniska fall) (nummer enligt internationell klassifikation)

Cases of notifiable epidemic diseases (clinical cases) reported (numbering according to international classification)

Källa: Halvmånadsrapporter insända av länsläkare och med dem jämställda förste stadsläkare.

Nr i den internationella klassifikationen	Diagnosens benämning <i>Diagnoses</i>	1955	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
040	Nervfeber (tyfoidfeber) <i>Typhoid fever</i>	18	14	11	38	19	13	5	6
041	Paratyfoidfeber <i>Paratyphoid fever</i>								
042	Annan salmonella infektion <i>Other salmonella infections</i> .	685	628	561	1 075	897	1 003	67	38
043	Kolera <i>Cholera</i>	—	—	—	—	—	—	1 156	1 426
044	Undulantfeber <i>Brucellosis</i> .	3	2	—	2	3	—	1	1
045	Rödsot (dysenteri) <i>Bacillary dysentery</i>	484	123	93	147	58	48	92	86
046	Amöbadysenteri <i>Amoebic dysentery</i>	—	9	7	12	5	5	5	5
050	Scharlakansfeber <i>Scarlet fever</i>	7 581	11 827	5 962	4 124	3 580	4 983	4 006	5 742
055	Difteri <i>Diphtheria</i>	4	2	2	1	—	—	—	—
057	Epidemisk hjärnhinneinflammation (meningokockmeningit) <i>Meningococcal meningitis</i>	65	64	112	180	138	148	229	164
058	Pest <i>Plague</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
059	Tularemi <i>Tularemia</i>	1	229	7	119	17	47	1	50
060	Spetälska <i>Leprosy</i>	—	—	—	—	—	—	—	11
062	Mjältbrand <i>Anthrax</i>	—	—	—	—	—	1	—	—
064.2	Rots <i>Glanders</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
064.4	Listerios <i>Listeriose</i>	..	5	10	11	6	6	3	2
071	Återfallsfeber <i>Relapsing fever</i>	—	—	—	—	1	—	—	—
072.0	Weils sjukdom <i>Weil's disease</i>	5	—	—	—	—	—	1	—
080.0 — 080.1	Akut barnförlamning (polio) (med förlamning) <i>Acute polio (paralytic)</i>	325	15	64	6	—	—	—	2
080.2	Akut barnförlamning (utan förlamning) <i>Acute polio (non paralytic)</i>	161	3	60	8	—	1	1	2
082	Sömnssjuka <i>Acute infectious encephalitis</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
084	Smittkoppor <i>Smallpox</i>	—	—	—	—	27	—	—	—
091	Gula febern <i>Yellow fever</i> ...	—	—	—	—	—	—	—	—
092	Epidemisk gulsot <i>Infectious hepatitis</i>	1 038	873	968	709	708	987	1 236	1 463
096.2	Papegojsjuka <i>Psittacosis</i> ..	—	5	18	9	9	6	14	27
096.9	Primär meningoencefalit av infectiös typ <i>Meningoencephalitis</i>	240	427	925	429	430	601	627	459
100	Fläckfeber <i>Louse-borne epidemic typhus</i>	—	—	—	—	—	—	—	—
116	Malaria <i>Malaria</i>	5	10	11	14	11	15	13	16
571.0, 764.0	Elakartad gastroenterit hos barn under 2 år <i>Malignant gastro-enteritis in children under 2 years</i>	2	47	58	7	22	44	55	38
	Summa Total	10 617	14 283	8 869	6 891	5 931	7 908	7 512	9 528

Kommentar, se sidan 83. ¹ Importerat fall (från Sovjetunionen). *Imported case (from U.S.S.R.)*

Tab. D 2. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1966. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation

Epidemic diseases 1875—1966. Numbering according to the international statistical classification

Källa: Rapporter insända av länsläkare och med dem jämställda förste stadsläkare.

År Year	040-042 Salmo- nella- infek- tioner Salmo- nella in- fections	045 Dysen- teri Bacil- lary dysen- tery	050 ¹ Schar- lakans- feber Scarlet fever	055 Difteri Diph- theria	057.0 Me- ningo- kock- menin- git Me- ningo- coccal menin- gitis	080 Polio Polio ²	År	Salmo- nella- infek- tioner	Dysen- teri	Schar- lakans- feber ¹	Difteri	Menin- gokock- me- ningit	Polio ²
1875	7 153	812	4 117	2 733	37	..	1919	3 827	53	9 310	40 514	116	820
1876	5 995	405	9 684	4 043	39	..	1920	1 266	71	9 750	26 448	102	181
1877	5 002	443	16 682	4 116	30	..	1921	1 123	125	9 264	15 133	120	141
1878	8 282	587	15 655	5 492	47	..	1922	896	63	10 718	6 610	79	112
1879	5 178	245	10 060	5 801	27	..	1923	808	37	10 829	4 840	85	309
1880	6 271	1 014	8 461	7 258	21	..	1924	1 401	82	10 882	4 240	115	656
1881	4 398	814	6 195	7 732	32	..	1925	1 458	108	10 613	3 820	136	517
1882	6 288	4 211	6 066	8 020	40	..	1926	816	59	8 513	3 561	147	341
1883	5 898	512	13 661	8 581	400	..	1927	417	77	5 289	3 776	127	375
1884	6 304	357	14 327	6 901	83	..	1928	440	60	6 017	2 820	131	482
1885	4 510	179	14 443	5 386	77	..	1929	456	97	8 533	2 630	112	950
1886	6 045	694	12 900	5 025	94	..	1930	541	128	8 046	4 178	67	304
1887	4 698	254	9 698	6 284	112	..	1931	337	626	5 922	2 576	62	98
1888	3 736	139	6 084	4 798	117	..	1932	597	1 385	5 241	1 933	58	777
1889	6 866	226	6 991	4 878	196	..	1933	294	1 437	7 425	1 708	56	506
1890	4 263	175	12 975	6 848	605	..	1934	382	1 557	10 912	935	48	1 173
1891	4 010	697	8 994	5 853	227	..	1935	429	776	8 081	916	45	1 049
1892	4 194	236	9 628	6 776	102	..	1936	511	464	7 567	781	51	²³ 112
1893	3 949	739	12 046	10 086	111	..	1937	545	328	14 572	299	51	²¹ 888
1894	3 826	327	9 818	10 196	122	..	1938	447	522	26 113	107	53	²¹ 450
1895	3 547	330	7 345	8 675	96	..	1939	479	228	40 505	181	31	²⁶ 15
1896	3 438	692	7 586	8 061	165	..	1940	456	166	24 373	290	32	²⁴ 50
1897	2 751	518	6 487	8 837	118	..	1941	643	652	12 953	280	104	²⁷ 20
1898	2 351	332	5 745	11 219	89	..	1942	270	1 458	20 684	1 284	110	²⁷ 50
1899	2 698	957	9 159	20 446	283	..	1943	444	1 669	29 812	2 457	77	²² 198
1900	2 200	865	9 428	21 004	255	..	1944	258	1 786	29 537	3 868	118	²² 716
1901	3 573	873	11 147	21 435	167	..	1945	359	661	15 931	2 620	90	²² 446
1902	1 440	277	9 180	14 993	99	..	1946	677	480	12 087	932	130	²⁵ 58
1903	1 550	292	7 081	13 933	91	..	1947	1 206	442	11 111	357	86	²¹ 481
1904	1 717	395	8 312	14 994	102	..	1948	362	123	7 744	206	67	²⁸ 18
1905	2 313	303	11 473	18 996	113	1 199	1949	212	168	23 960	73	60	²² 560
1906	1 823	225	8 122	15 298	82	429	1950	391	180	34 527	71	45	²¹ 704
1907	1 732	112	4 918	11 460	81	467	1951	160	102	13 661	30	46	²⁵ 51
1908	1 916	321	5 750	8 856	66	316	1952	147	94	7 816	30	30	²⁴ 92
1909	1 130	94	7 617	9 602	52	172	1953	8 770	432	5 413	13	30	²⁵ 090
1910	1 866	136	9 614	10 460	611	186	1954	812	128	5 545	1	51	1 009
1911	1 916	113	12 000	12 027	40	3 646	1955	703	484	7 581	4	65	486
1912	1 214	57	9 043	10 294	68	4 112	1956	481	67	9 027	—	72	549
1913	1 513	72	10 228	11 927	127	1 220	1957	1 035	70	6 422	11	118	250
1914	1 940	60	10 204	12 030	70	325	1958	562	40	10 389	1	79	192
1915	1 301	68	13 086	11 471	910	214	1959	650	66	18 256	—	91	56
1916	1 495	179	10 482	12 385	557	207	1960	642	123	11 827	2	64	18
1917	1 836	576	9 490	14 674	224	99	1961	572	93	5 962	2	112	124
1918	2 941	89	7 769	27 645	118	122	1962	1 113	147	4 124	1	180	14
							1963	916	58	3 580	—	138	—
							1964	1 016	48	4 983	—	148	1
							1965	1 228	92	4 006	—	229	1
							1966	1 470	86	5 742	—	164	4

¹ Även puerperal scarlatina (stat. klass. 681). — ² Inkl. fall utan förklaring, vilka enligt uppgifter, som finnes för vart och ett av åren 1936—1953 utgjorde respektive 517, 246, 163, 70, 56, 170, 121, 258, 265, 610, 133, 416, 182, 717, 540, 212, 129 och 2 061. För åren efter 1953 hänvisas till tab. D 1. För åren före 1936 är antalet okänt.

Tab. D 3. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt månadsvis år 1966

Cases of notifiable epidemic diseases reported

Källa: Se tabell D 1

Månad Month	040 Tyfoid- feber Ty- phoid fever	041 Para- tyfoid- feber Para- typhoid fever	042 Annan salmo- nella inf. Other salmo- nella- inf.	045 Dysen- teri (rödsot) Bacil- lary dysen- tery	050 Schar- lakans- feber Scarlet fever	057.0 Meningo- kock- meningit (epid. hjärnhin- neinfl.) Meningo- coccal meningi- tis	080.0— 080.2 Akut polio Acute polio	092 Infek- tiös hepatit (hepat. epid.) Infecti- ous hepa- titis	096.9 Me- ningo- ence- falit Meningo- ence- phalitis	Övriga epide- miska sjuk- domar Other notifi- able epid. diseases	Summa Total
Januari	—	2	67	16	509	23	—	123	49	9	798
Februari	—	1	72	23	451	10	—	148	27	8	740
Mars	1	5	115	4	428	21	—	141	24	6	745
April	2	2	62	2	257	15	1	126	16	7	490
Maj	—	7	191	2	232	21	3	101	24	14	595
Juni	—	4	65	1	177	15	—	108	12	3	385
Juli	—	3	215	5	100	6	—	71	46	5	451
Augusti	1	6	193	19	173	7	—	121	49	7	576
September	—	3	124	3	409	17	—	117	69	17	759
Oktober	1	1	161	3	835	7	—	139	57	15	1 219
November	—	2	114	7	1 129	13	—	153	51	30	1 499
December	1	2	47	1	1 042	9	—	115	35	19	1 271
Summa Total 1966 ¹	6	38	² 1 426	86	5 742	164	4	1 463	459	³ 140	9 528

¹ Se texten kap. D angående materialet. — ² Se texten angående bacillbärare m. m. *Mainly enteritis salmonellosis. See table in English Summary.* — ³ Specifierade i tabell D 1. *For specification, see table in Summary.*

Tabell D 1

Epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt är enligt kungl. kungörelse år 1953 (SFS 431) med ändring år 1954

(SFS 732) och 1963 (SFS 351) samt medicinalstyrelsens cirkulär 1960 (MF 73) de i förspalten uppräknade. Vissa andra epidemiska sjukdomar anmäles summariskt, som framgår av texten ovan.

Tabell D 2

Vid bedömningen av siffrorna måste hänsyn tagas till att de diagnostiska metoderna undergått betydande förändringar under tiden från 1875. Med bakteriologins utveckling har allt större möjligheter öppnats för en specifik diagnos, som vid t. ex. paratyfoidfeber kommit att omfatta ett mycket stort antal bakteriearter, flertalet framkallande en annan sjukdomsbild (akuta Salmonella-gastro-enteriter) än den, som var karaktäristisk för sjukdomen under periodens tidigare skede. Den väsentliga effekten av diagnosti-

kens utveckling torde på denna punkt ha blivit en ökning av antalet rapporterade fall. För barnförlamning infördes anmälningsplikt först år 1905. Siffrorna för denna sjukdom påverkas av att fall utan förlamningar till en början anmäldes i mindre omfattning än senare.

I difteri har sedan 1894 även strypsjuka inkluderats i de till medicinalstyrelsen inkomna rapporterna. Före nämnda år redovisades strypsjuka särskilt. För att uppnå bättre jämförbarhet har denna sjukdom tillagts difterin även för perioden 1875—1893.

Tab. D 4. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1966

Cases of notifiable epidemic diseases reported during the year in each county (county borough)

Källa: Se tabell D 1 (se även denna publikation årg. 1951, sidan 41).

Län, vissa städer Counties, county boroughs	040 Tyfoid- feber Ty- phoid fever	041 Para- tyfoid- feber Para- typhoid fever	042 Annan salmo- nella inf. Other salmo- nella- inf.	045 Dysen- teri (rödsot) Bacil- lary dysen- tery	050 Schar- lakans- feber Scarlet fever	057.0 Meningo- cock- meningit (epid. hjärnhin- neinfl.) Meningo- coccal meningi- tis	080.0— 080.2 Akut polio Acute polio	092 Infek- tiös hepatit (hepat. epid.) Infecti- ous hepati- tis	096.9 Me- ningo- ence- falit Me- ningo- ence- phalitis	Övriga epide- miska sjuk- domar Other notifi- able epid. diseases	Summa Total
Stockholms stad ..	—	4	236	9	310	18	—	459	78	¹²⁸	1 142
Stockholms län ...	—	4	187	7	747	15	1	170	72	²⁵	1 208
Uppsala län	1	4	27	5	114	7	—	30	8	³⁷	203
Södermanlands län	1	—	96	1	226	4	—	38	34	⁴⁶	406
Norrköpings stad .	—	1	16	—	101	—	—	9	—	—	127
Östergöt. l. i övr.	1	2	55	2	340	3	—	57	28	⁸³	491
Jönköpings län ...	—	—	52	—	189	3	—	49	14	—	307
Kronobergs län ...	—	1	18	—	37	2	—	17	7	—	82
Kalmar läns n:a ..	—	—	5	—	81	2	—	5	2	—	95
Kalmar läns s:a ..	—	1	6	1	111	2	—	12	5	—	138
Gotlands län	—	—	7	—	24	3	—	5	13	—	52
Blekinge län	—	—	9	8	100	1	—	12	29	—	159
Kristianstads län..	—	3	33	1	160	4	—	30	19	⁶¹	251
Malmö stad	—	1	50	4	73	5	3	21	7	⁷⁶	170
Malmöhus län i övr.	—	3	155	4	246	9	—	81	25	⁸³	526
Hallands län	—	—	29	—	96	2	—	5	15	⁹¹	148
Göteborgs stad ...	2	—	90	1	249	12	—	117	7	¹⁰⁹	487
Göteb. o. B. l. i övr.	—	2	20	1	53	4	—	39	10	¹¹²	131
Älvsborgs län	—	2	45	—	366	10	—	28	21	¹²²	474
Skaraborgs »	—	1	15	—	111	8	—	25	7	¹³¹	168
Värmlands »	—	2	37	1	198	4	—	26	7	¹⁴¹	276
Örebro »	—	2	32	—	210	5	—	65	16	¹⁵⁸	338
Västmanlands »	—	2	24	3	289	7	—	29	7	—	361
Kopparbergs »	—	—	39	—	96	7	—	24	1	¹⁶⁶	173
Gävleborgs »	1	1	66	1	307	6	—	34	2	¹⁷⁸	426
Västernorrlands »	—	2	30	5	299	5	—	28	11	¹⁸⁴	384
Jämtlands »	—	—	23	4	28	3	—	12	3	¹⁹²⁰	93
Västerbottens »	—	—	12	28	338	8	—	11	3	²⁰¹⁰	410
Norrbottens »	—	—	12	—	243	5	—	25	8	²¹⁹	302
Hela riket Total	6	38	1 426	86	5 742	164	4	1 463	459	140	9 528

¹ 14 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 3 fall av malaria, 3 fall av amöbadysenteri, 7 fall av psittakos, 1 fall av listerios. — ² 4 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 1 fall av malaria. — ³ 5 fall av tularemi, 2 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år. — ⁴ 6 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år. — ⁵ 3 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år. — ⁶ 1 fall av malaria. — ⁷ 1 fall av malaria, 2 fall av amöbadysenteri, 3 fall av psittakos. — ⁸ 3 fall av psittakos. — ⁹ 1 fall av malaria. — ¹⁰ 2 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 2 fall av malaria, 3 fall av psittakos, 1 fall av listerios, 1 fall av spetälska. — ¹¹ 2 fall av malaria. — ¹² 2 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år. — ¹³ 1 fall av psittakos. — ¹⁴ 1 fall av malaria. — ¹⁵ 8 fall av psittakos. — ¹⁶ 2 fall av tularemi, 2 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 1 fall av psittakos, 1 fall av undulantfeber. — ¹⁷ 5 fall av tularemi, 2 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 1 fall av psittakos. — ¹⁸ 4 fall av tularemi. — ¹⁹ 20 fall av tularemi. — ²⁰ 6 fall av tularemi, 1 fall av elakartad gastroenterit hos barn under två år, 3 fall av malaria. — ²¹ 8 fall av tularemi, 1 fall av malaria.

Tab. D 5. Fall av venerisk sjukdom år 1966 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort

Cases of venereal diseases according to domicile and place of infection

Källa: Länsläkarnas årsberättelser.

Län, vissa städer Counties, county boroughs	Ärvt syfilis Congenital syphilis		Förvärvat syfilis Acquired syphilis			Gonorré Gonorrhoea			Ulcus molle Chancroid			Summa Total	På 1 000 av folk- mängden Per 1 000 in- habitants
	M. M.	Kv. F.	M. M.	Kv. F.	Summa Total	M. M.	Kv. F.	Summa Total	M. M.	Kv. F.	S:a Total		
Bostadsort Patients' domicile													
Stockholms stad	—	—	87	32	119	3 165	2 258	5 423	1	—	1	5 543	7,1
Stockholms län	—	—	33	12	45	1 467	993	2 460	—	—	—	2 505	4,0
Uppsala »	—	—	4	3	7	386	392	778	—	—	—	785	4,2
Södermanlands »	—	—	3	1	4	348	216	564	—	—	—	568	2,3
Norrköpings stad	—	—	—	—	—	316	241	557	—	—	—	557	5,9
Östergötlands län i övr. ...	—	2	5	1	6	369	340	709	—	—	—	717	2,6
Jönköpings län	—	—	5	4	9	275	216	491	—	—	—	500	1,7
Kronobergs »	—	—	2	1	3	109	60	169	1	—	1	173	1,0
Kalmar »	—	—	2	3	5	238	123	361	1	—	1	367	1,6
Gotlands »	—	—	2	—	2	108	60	168	—	—	—	170	3,2
Blekinge »	—	—	5	1	6	142	70	212	—	—	—	218	1,4
Kristianstads »	—	—	2	—	2	186	160	346	—	—	—	348	0,6
Malmö stad	—	—	15	3	18	693	544	1 237	—	—	—	1 255	5,0
Malmöhus län i övr.	—	—	21	8	29	562	405	967	—	—	—	996	2,3
Hallands län	—	—	5	5	10	180	90	270	—	—	—	280	1,5
Göteborgs stad	—	—	44	26	70	1 568	1 060	2 628	1	—	1	2 699	6,1
Göteb. o. Boh. län i övr. ...	—	—	8	4	12	364	253	617	—	—	—	629	2,7
Älvsborgs län	—	—	7	5	12	459	379	838	—	—	—	850	2,2
Skaraborgs »	—	—	2	—	2	259	188	447	—	—	—	449	1,8
Värmlands »	—	—	6	1	7	425	241	666	—	—	—	673	2,3
Örebro »	—	—	3	1	4	464	340	804	—	—	—	808	3,0
Västmanlands »	—	1	7	6	13	416	315	731	—	—	—	745	2,9
Kopparbergs »	—	2	7	4	11	466	378	844	—	—	—	857	3,0
Gävleborgs »	—	—	9	5	14	561	441	1 002	1	—	1	1 017	3,5
Västernorrlands »	—	—	3	1	4	421	267	688	—	—	—	692	2,5
Jämtlands »	—	—	2	2	4	157	129	286	—	—	—	290	2,2
Västerbottens »	—	—	2	1	3	166	195	361	—	—	—	364	1,6
Norrbottens »	—	—	8	—	8	272	106	378	—	—	—	386	1,5
Summa Total 1966	—	5	299	130	429	14 542	10 460	25 002	5	—	5	25 441	3,2

Smittningsort för ovanstående fall Place of infection

Städer utom landsting	—	—	109	61	170	5 860	4 397	10 257	1	—	1	10 428	..
Sverige i övrigt	—	2	55	51	106	6 588	5 489	12 077	—	—	—	12 185	..
Danmark	—	—	11	—	11	363	62	425	—	—	—	436	..
Finland	—	—	5	2	7	128	32	160	—	—	—	167	..
Norge	—	—	2	—	2	138	16	154	—	—	—	156	..
Övriga utlandet	—	—	91	10	101	1 148	165	1 313	4	—	4	1 418	..
Okänd ort	—	3	26	6	32	317	299	616	—	—	—	651	..
Summa Total 1965	4	3	328	156	484	14 393	9 707	24 100	10	1	11	24 602	3,2
» » 1964	1	1	353	142	495	14 018	8 918	22 936	10	—	10	23 443	3,0
» » 1963	1	2	214	98	312	12 886	8 251	21 137	11	—	11	21 463	2,8
» » 1962	—	2	173	73	246	13 484	8 106	21 590	10	—	10	21 848	2,9
» » 1961	1	—	95	25	119	12 421	7 291	17 912	12	—	12	19 844	2,6
» » 1960	1	—	66	23	89	11 501	6 972	18 473	6	—	6	18 569	2,5
» » 1959	2	1	69	26	95	9 568	5 853	15 421	14	—	14	15 533	2,1
» » 1958	2	1	55	20	75	8 289	4 749	13 038	10	—	10	13 126	1,8
» » 1957	4	5	52	38	90	8 128	4 602	12 730	1	1	11	12 840	1,7
» » 1955	6	3	105	63	168	9 027	4 825	13 852	16	—	16	14 045	1,9
» » 1950	8	12	358	250	608	7 005	3 207	10 212	40	3	43	10 883	1,5

Tab. D 6. Gonorré 1950—1966

Gonorrhoea

Källa: Länsläkarnas årsberättelser.

	Rapporterade fall Reported cases						Fall per 100 000 invånare Cases per 100 000 inhabitants					
	Ålder, år Age, years					Summa Total	Ålder, år Age, years					Summa Total
	0—9	10—14	15—19	20—24	25— ¹		0—9	10—14	15—19	20—24	25— ¹	
Män Male												
1950.....	7	5	872	2 353	3 768	7 005	..	2,2	411,5	1 009,4	170,1	200,4
1951.....	6	9	1 107	3 018	5 030	9 170	..	3,9	525,1	1 318,5	225,3	260,3
1952.....	5	6	1 220	3 292	5 329	9 852	..	2,5	576,4	1 456,7	237,0	277,6
1953.....	6	8	1 027	3 001	5 219	9 261	..	3,1	478,0	1 357,7	230,5	259,2
1954.....	3	31	1 147	2 930	4 792	8 903	..	11,3	519,5	1 348,0	210,4	247,7
1955.....	—	6	1 142	2 989	4 890	9 027	..	2,1	502,2	1 387,3	213,4	249,4
1956.....	1	3	1 234	2 881	4 794	8 913	..	1,0	528,2	1 335,5	207,8	244,4
1957.....	1	4	1 163	2 766	4 194	8 128	..	1,2	478,1	1 270,8	180,8	221,2
1958.....	—	6	1 333	2 880	4 070	8 289	..	1,8	517,3	1 300,5	174,6	224,1
1959.....	1	6	1 859	3 422	4 280	9 568	..	1,8	676,8	1 507,5	182,9	257,3
1960.....	2	16	2 441	4 348	4 694	11 501	..	5,0	832,3	1 868,4	200,1	308,0
1961.....	—	21	3 091	4 550	4 759	12 421	..	6,8	992,8	1 901,9	202,2	331,1
1962.....	1	14	3 414	5 231	4 824	13 484	..	4,8	1 044,4	2 052,8	203,6	356,6
1963.....	3	11	3 237	5 286	4 349	12 886	..	3,8	986,1	1 938,1	182,9	338,7
1964.....	4	14	3 572	5 745	4 683	14 018	..	5,0	1 105,0	1 963,0	195,5	365,1
1965.....	2	10	3 099	6 228	5 054	14 393	..	3,6	980,4	1 968,4	209,3	370,7
1966.....	1	10	2 810	6 327	5 394	14 542	..	3,6	919,4	1 893,6	221,5	371,0
Kvinnor Female												
1950.....	15	8	759	959	1 466	3 207	..	3,7	368,0	415,8	64,2	91,1
1951.....	20	11	1 061	1 259	1 773	4 124	..	4,9	516,6	552,1	76,9	116,2
1952.....	20	17	1 337	1 528	2 209	5 111	..	7,3	648,9	675,8	95,1	142,9
1953.....	16	26	1 122	1 554	2 073	4 791	..	10,6	537,6	698,6	88,7	133,1
1954.....	13	48	1 299	1 395	2 059	4 814	..	18,3	605,6	639,5	87,6	133,0
1955.....	8	31	1 316	1 413	2 057	4 825	..	11,1	595,7	656,3	87,0	132,4
1956.....	11	34	1 382	1 419	2 051	4 897	..	11,5	609,5	662,9	86,1	133,5
1957.....	5	52	1 409	1 311	1 825	4 602	..	16,9	598,2	610,3	76,2	124,6
1958.....	6	94	1 655	1 294	1 700	4 749	..	30,2	664,7	594,4	70,6	127,8
1959.....	8	94	2 530	1 459	1 762	5 853	..	30,4	956,6	655,7	72,9	156,7
1960.....	15	134	3 317	1 675	1 831	6 972	..	44,4	1 178,8	736,4	75,5	185,9
1961.....	12	198	3 565	1 747	1 769	7 291	..	67,7	1 194,4	748,2	72,7	193,4
1962.....	9	179	4 185	1 946	1 787	8 106	..	64,3	1 334,5	781,7	72,9	213,3
1963.....	6	187	4 428	2 022	1 608	8 251	..	69,1	1 409,8	771,2	65,2	215,9
1964.....	13	215	4 734	2 204	1 752	8 918	..	81,6	1 523,8	786,2	70,6	231,3
1965.....	10	181	4 618	2 866	2 032	9 707	..	69,4	1 526,9	959,7	81,3	249,5
1966.....	10	137	4 587	3 355	2 371	10 460	..	52,7	1 567,4	1 064,4	94,2	266,6
Båda könen Both sexes												
1950.....	22	13	1 631	3 312	5 234	10 212	..	2,9	390,1	714,2	116,3	145,6
1951.....	26	20	2 168	4 277	6 803	13 294	..	4,4	520,9	936,0	150,0	188,0
1952.....	25	23	2 557	4 820	7 538	14 963	..	4,8	612,2	1 066,1	164,9	210,0
1953.....	22	34	2 149	4 555	7 292	14 052	..	6,8	507,4	1 025,2	158,5	195,9
1954.....	16	79	2 446	4 325	6 851	13 717	..	14,8	562,0	993,1	148,0	190,2
1955.....	8	37	2 458	4 402	6 947	13 852	..	6,5	548,3	1 021,9	149,1	190,7
1956.....	12	37	2 616	4 300	6 845	13 810	..	6,1	568,2	1 000,5	146,0	188,8
1957.....	6	56	2 572	4 077	6 019	12 730	..	8,9	537,1	942,7	127,6	172,8
1958.....	6	100	2 988	4 174	5 770	13 038	..	15,7	589,7	950,4	121,8	175,8
1959.....	9	100	4 389	4 881	6 042	15 421	..	15,8	814,0	1 085,9	127,0	206,9
1960.....	17	150	5 758	6 023	6 525	18 473	..	24,2	1 002,0	1 308,9	136,7	246,8
1961.....	12	219	6 656	6 297	6 528	19 712	..	36,5	1 091,5	1 332,1	136,3	262,1
1962.....	10	193	7 599	7 177	6 611	21 590	..	33,8	1 186,4	1 424,7	137,1	284,8
1963.....	9	198	7 665	7 308	5 957	21 137	..	35,6	1 193,3	1 366,2	123,0	277,1
1964.....	17	229	8 306	7 949	6 435	22 936	..	42,2	1 310,2	1 387,3	132,0	298,1
1965.....	12	191	7 717	9 094	7 086	24 100	..	35,6	1 247,6	1 478,6	144,2	310,1
1966.....	11	147	7 397	9 682	7 765	25 002	..	27,4	1 236,4	1 491,1	156,8	318,8

¹ Inkl. »okänd ålder». Incl. unknown age.

Tab. D 7. Fall av venerisk sjukdom år 1966 efter ålder och kön

Cases of venereal diseases by age and sex

Källa: Länsläkarnas årsberättelser.

Sjukdom Disease		Summa Total	Den smittades ålder <i>Age of the infected</i>										
			under 1 år under 1 year	1—9 år years	10—14 år years	15—19 år years	20—24 år years	25—29 år years	30—39 år years	40—49 år years	50—59 år years	60 år och däröver 60 years and more	okänd ålder un- known age
Syfilis ¹	{M. M.	299	—	—	—	36	91	58	59	33	11	10	1
Syphilis	{Kv. F.	135	1	—	—	33	46	23	15	12	5	—	—
Summa Total		434	1	—	—	69	137	81	74	45	16	10	1
Gonorré	{M. M.	14 542	1	—	10	2 810	6 327	2 766	1 720	614	174	41	79
Gonorrhoea	{Kv. F.	10 460	3	7	137	4 587	3 355	1 104	804	313	87	19	44
Summa Total		25 002	4	7	147	7 397	9 682	3 870	2 524	927	261	60	123
Ulcus molle	{M. M.	5	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—
Chancroid	{Kv. F.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa Total		5	—	—	—	—	4	1	—	—	—	—	—

¹ Här ingår samtliga fall av syfilis, såväl medfödd som förvärvad. *Congenital and acquired*

(Forts. från sidan 80)

Trots detta torde den föreliggande statistiken i stort sett ge en riktig bild åtminstone av utvecklingstendenserna i tiden och förhållandet mellan olika åldrar och kön.

Sålunda står det utom tvivel, att gonorrén stigit från 1950 i minst den grad som anges av den officiella serien. Denna sjukdom hade år 1944 drygt 20 000 fall. Därefter sjönk frekvensen t. o. m. år 1949 (9 700 fall) men steg sedan återigen, som framgår av tabell D 6. Gonorrén hade sitt hittills största antal 1966, 25 002 fall. Räknat även på 100 000 av invånarantalet blir 1966 års tal det hittills största.

Frekvensen av rapporterade fall syfilis visar årlig stegring från 1958, då antalet var 75, till 495 fall 1964 varefter en obetydlig nedgång har noterats. År 1965 rapporterades 491 fall och år 1966 434 fall.

Tuberkulos. Uppgifter om tuberkulosens utbredning finns i tabell D 9, som utgör en sammanställning av tabeller som Svenska Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar publicerat.

Tab. D 8. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1966. Antal vid länsundersökningarna undersökta personer och gjorda fynd.

Massradiofluorography of the National Board of Health concerning civilians (except in mental hospitals etc)

Källa: Rapport från medicinalstyrelsens skärmbildscentral

Län, städer Counties, county boroughs	1946—1955		1956—1965		1966				
	Undersökta personer Individuals examined	Pågående el. ej säkert läkta fall % ¹	Undersökta personer Individuals examined	Pågående el. ej säkert läkta fall % ¹	Undersökta personer Individuals examined	Pågående el. ej säkert läkta fall	D:o i % av de undersökta ¹	Övriga patologiska fynd Others findings	Osäkra fynd Uncertain findings
Stockholms stad	521 941	3,1	502 950	2,2	—	—	—	—	—
Stockholms län	491 686	2,7	270 144	0,8	—	—	—	—	—
Uppsala län	96 541	2,1	25 615	2,7	—	—	—	—	—
Södermanlands län	346 223	2,2	—	—	—	—	—	—	—
Norrköpings stad	61 380	3,7	65 928	1,8	—	—	—	—	—
Östergötlands län i övr.	205 509	2,8	225 482	1,0	—	—	—	—	—
Jönköpings län	259 668	2,9	278 487	0,8	29 646	154	0,5	249	72
Kronobergs län	129 419	2,6	117 930	0,8	—	—	—	—	—
Kalmar län	180 227	3,3	183 763	1,5	—	—	—	—	—
Gotlands län	—	—	43 271	2,5	—	—	—	—	—
Blekinge län	102 154	4,6	101 550	1,8	—	—	—	—	—
Kristianstads län	—	—	195 077	0,7	3 867	33	0,9	64	8
Malmöhus län	53 592	2,6	251 199	0,7	—	—	—	—	—
Hallands län	125 090	3,2	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad	259 847	3,8	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Bohus län i övrigt	150 661	4,0	—	—	—	—	—	—	—
Älvsborgs län	273 539	3,9	236 281	0,7	16 901	128	0,8	170	49
Skaraborgs län	183 984	2,9	178 376	0,9	—	—	—	—	—
Värmlands län	246 703	2,0	158 055	0,8	42 915	261	0,6	352	92
Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västmanlands län	164 043	2,1	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs län	206 570	3,4	215 573	1,4	—	—	—	—	—
Gävleborgs län	252 015	3,0	191 798	1,6	72 014	663	0,9	757	177
Västernorrlands län	221 886	4,4	50 472	1,5	92 123	1 081	1,2	1 046	284
Jämtlands län	—	—	106 392	1,4	—	—	—	—	—
Västerbottens län	81 535	2,7	82 297	2,5	—	—	—	—	—
Norrbottens län	6 402	2,5	172 553	2,4	—	—	—	—	—
Summa Total	4 620 615	3,1	3 653 193	1,3	257 466	2 320	0,9	2 638	682

¹ Inklusive påträffade fall som redan var under dispensärkontroll. Active or not definitely healed in per cent of examined. Including some cases already under control by TB dispensary.

Tabell D 8

Här redovisas omfattningen av och några resultat från medicinalstyrelsens hittills utförda skärmbildsundersökningar av civila personer. Bland de år 1966 undersökta hade man i genomsnitt funnit tuberkulösa sjukdomstecken hos 0,9 %. Såsom framgår av en för tidigare år företagen specialundersökning torde emellertid flertalet av dessa fall vara kända förut och bragta under kontroll. Vidare gör man vid skärmbildsundersökningen fynd, som vid den följande kliniska utredningen icke visar sig vara aktiv tuberkulos. Det sistnämnda förklarar varför det antal personer, som upptages i dispensärregistret (se tabell D 9) motsvarar ett lägre tal, eller omkring 0,4 % av folkmängden. Härvid har liksom vid skärmbildsundersökningarna endast medtagits personer om minst 10 års ålder.

Ser man på procentandelen gjorda fynd av pågående eller ej säkert läkta fall av tuberkulos i de olika länen och under de olika perioderna, observerar man en del oregelbundenheter, som icke kan förklaras utan en ingående analys av undersökningsmetoderna, de undersökta ålderssammanställning, lokala tillhörighet m. m. Att de tre genomsnitten 3,1, 1,3 och 0,9 % (se nedersta raden) antyder en reell nedgång torde likväl vara utom tvivel. Däremot bör man icke utan vidare föreställa sig, att dessa tal korrekt tecknar nedgångens storlek. Sannolikt överdrives nedgången, därför att man under den första perioden — då undersökningarna nyligen startats — torde varit mera benägen att rapportera observationer som positiva fynd än senare.

I följande sammanställning har också medtagits resultat från de likaledes av medicinalstyrelsens skärmbildscentral bedrivna undersökningarna inom mentalsjukhusen, företag och skolor samt försvaret. Det gäller här antalet pågående eller ej säkert läkta fall i procent av antalet undersökta. Det

	Länsundersökningarna	Mental-sjukhusen	Företag/Skolor	Försvarmakten
1961	1,20	2,57	1,16	0,21
1962	0,91	1,89	0,94	0,17
1963	0,78	2,24	0,75	0,15
1964	0,76	1,39	0,73	0,07
1965	0,73	1,08	0,73	0,11
1966	0,90	1,51	0,63	0,10
Genomsnitt	0,86	1,87	0,79	0,14

absoluta antalet undersökta personer framgår av kap. A.d.

Man finner här en genomgående nedgång i alla fyra grupperna från 1961 till 1965 och för två av grupperna också mellan 1965 och 1966. Uppgången i fynd-procenten mellan 1965 och 1966 i de två andra grupperna överskrider — liksom alla övriga mera markanta skillnader i dessa tabeller — slumpgränserna. Huruvida man här står inför en reell ökning av morbiditeten får däremot tills vidare lämnas osagt. Man vet nämligen t ex, att länsundersökningarna på en del håll under senare år skjutit upp den nedre gränsen för deltagande från 10 till 25 år. Efter som förekomsten av fynd i befolkningen ökar med åldern, kan förklaringen helt eller delvis ligga häri.

Vad de övriga klientelen beträffar kan åldersförskjutningar även där ha bidragit till tidsvariationerna. På mentalsjukhusen undersöks patienter och personal, i försvarmakten rekryter, fast anställda och värnpliktiga på repetitionsövning, och i gruppen företag/skolor företagspersonal och skolelever. Alla dessa befolkningsgrupper tillhör olika, typiska åldersintervall men ingår i sin undersökningsgrupp i växlande proportioner. Ehuru genomsnitten 1961—1966 för de fyra grupperna, som de framkommer i nedersta raden i tablån, skiljer sig på sätt som man kunde vänta, gäller här, liksom beträffande den allmänna nedgången, att graden av olikhet är osäker.

I genomsnitt för åren 1961—1966 ställer sig en mera fullständig redovisning av fynden sålunda:

Antalet tekniska missöden vid undersökningarna är icke inräknade i nedanstående men utgjorde 2 à 3 på tusen bilder.

	Länsunder- sökningarna	Mentalsjuk- husen	Företag/ Skolor	Försvarsmakten
Antal undersökningar.....	2 163 288	97 032	182 526	832 980
Därav i ‰				
Negativa	898,27	843,06	914,02	994,28
Tbc, läkt.....	6,85	10,24	6,49	0,67
Tbc, ej säkert läkt	8,40	18,30	7,71	1,25
Tbc, pågående (aktiv)	0,17	0,40	0,20	0,12
Övriga lungförändringar	5,61	11,06	4,18	2,05
Hjärt-, kärlfynd	2,43	3,56	1,53	0,24
Övriga extra pulmonärt	1,12	1,93	0,50	0,08
Anomali, deformitet	0,12	0,11	0,08	0,02
Ej säkert patologiskt	3,50	4,43	3,27	1,28
Betydelselösa fynd	73,32	106,38	61,64	—
Personen olämplig för skärmbild	0,21	0,53	0,38	0,02
Summa	1 000	1 000	1 000	1 000

Tab. D 9. Tuberkulosjukligheten och -dödligheten år 1966 *Tuberculosis morbidity and mortality*

Källa: Centraldispensärernas årsberättelser (bearbetade inom Nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar), utom beträffande avlidna, vilka citerats ur publikationen »Dödsorsaker» (SOS) av statistiska centralbyrån.

Län, städer Counties, county boroughs	Tbc-fall kvarstående i centraldispensärregister den 31/12 Persons with TB registered at Central dispensaries					Nyupptäckta tbc-fall införda i centraldispensärregister New findings of TB entered into registers of Central dispensaries					Avlidna i tbc (alla slag) enligt statistiska centralbyråns material Deaths from TB (all forms)	
	Hela antalet All cases	På 1 000 inv. Per 1 000 inh.	Därav lungtbc TB of the lungs			Hela antalet All cases	På 1 000 inv. Per 1 000 inh.	Därav lungtbc TB of the lungs				
			Hela antalet All cases	Öppen tbc Contagious				Hela antalet All cases	Öppen tbc Contagious			
				Antal Number	På 1 000 inv.				Antal Number	På 1 000 inv.	Antal Number	På 1 000 inv.
Stockholms stad	4 049	5,2	3 698	369	0,5	398	0,5	319	170	0,2	73	0,09
Stockholms län	2 631	4,3	2 326	57	0,1	154	0,3	114	35	0,1	13	0,02
Uppsala län	390	2,1	334	21	0,1	50	0,3	41	13	0,1	5	0,03
Södermanlands län	993	4,1	830	46	0,2	37	0,2	20	7	0,0	11	0,05
Norrköpings stad	405	4,3	371	18	0,2	20	0,2	14	12	0,1	17	0,05
Östergötlands län i övr.	1 086	4,0	902	51	0,2	59	0,2	46	12	0,0		
Jönköpings län	696	2,3	553	47	0,2	63	0,2	54	19	0,1	4	0,01
Kronobergs län	870	5,3	760	64	0,4	41	0,3	28	11	0,1	2	0,01
Kalmar län	1 220	5,2	1 078	46	0,2	46	0,2	40	18	0,1	7	0,03
Gotlands län	341	6,3	286	14	0,3	18	0,3	12	5	0,1	4	0,07
Blekinge län	492	3,3	409	40	0,3	45	0,3	31	8	0,1	6	0,04
Kristianstads län	1 630	3,3	1 438	65	0,2	55	0,2	44	21	0,1	15	0,06
Malmö stad	1 162	4,6	1 003	25	0,1	84	0,3	71	16	0,1	28	0,04
Malmöhus län i övr. ...	1 729	4,1	1 506	77	0,2	75	0,2	53	17	0,1		
Hallands län	646	3,6	494	16	0,1	67	0,4	44	14	0,1	4	0,02
Göteborgs stad	1 887	4,5	1 598	106	0,3	136	0,3	104	90	0,2	28	0,04
Göteb. o. Bohus l. i övr.	1 190	4,8	946	55	0,2	89	0,4	58	24	0,1		
Älvsborgs län	983	2,5	837	73	0,2	99	0,3	81	30	0,1	10	0,03
Skaraborgs län	514	2,0	398	9	0,0	63	0,3	47	22	0,1	5	0,02
Värmlands län	1 178	4,1	1 016	38	0,1	127	0,4	111	31	0,1	14	0,05
Örebro län	652	2,4	611	39	0,1	55	0,2	43	19	0,1	12	0,04
Västmanlands län	816	3,2	649	63	0,3	78	0,3	59	21	0,1	14	0,06
Kopparbergs län	1 065	3,8	894	55	0,2	116	0,4	87	36	0,1	13	0,05
Gävleborgs län	892	3,0	727	51	0,2	119	0,4	93	34	0,1	9	0,03
Västernorrlands län ...	1 975	7,1	1 650	78	0,3	152	0,6	125	33	0,1	14	0,05
Jämtlands län	481	3,7	361	8	0,1	58	0,4	34	20	0,2	6	0,05
Västerbottens län	1 665	7,1	1 350	43	0,2	86	0,4	54	13	0,1	13	0,06
Norrbottnens län	2 021	7,8	1 531	61	0,2	158	0,6	89	30	0,1	10	0,04
Summa Total 1966	33 659	4,3	28 556	1 635	0,2	2 548	0,3	1 916	781	0,1	337	0,04
1965	36 153	4,7	30 339	1 904	0,3	2 847	0,4	2 136	840	0,1	355	0,05
1964	39 382	5,1	32 918	2 081	0,3	3 135	0,4	2 234	845	0,1	395	0,05
1960	53 981	7,2	45 015	3 171	0,4	4 194	0,6	2 887	1 026	0,1	598	0,08
1950	82 542	11,8	59 320	7 905	1,1	10 550	1,5	6 588	1 655	0,2	1 553	0,22

Tabell D 9

Antalet i centraldispensärernas register kvarstående fall av tuberkulos och av nyupptäckta fall återspeglar sjukdomens utbredning resp. insjukningsrisken. Att fastställa, om en tuberkulos är »öppen», d.v.s. i snittsamt sta-

dium kan i många fall vara vanskligt, varför uppgifterna härom är mindre säkra än övriga. Vad angår den geografiska variationen, måste man dessutom räkna med att det kan finnas lokala olikheter i den intensitet, varmed man uppsparar och anmäler tuberkulosfall.

c. Maligna tumörer 1963 enligt anmälningar till cancerregistret

Från och med år 1958 registreras nyupptäckta cancerfall i Sverige vid det till medicinalstyrelsen knutna cancerregistret. Uppgiftsskyldighet föreligger för läkare vid sjukhus beträffande patienter inom såväl sluten som öppen vård samt för patologer och rättsmedicinare. De senare anmäler av dem på biopsi- eller obduktionsmaterial sätta diagnoser, oavsett att fallen även anmäles från klinik. Endast ett fåtal fall torde falla utanför rapporteringen. De tumörformer, som anmäls till registret är förutom klart maligna processer samtliga intrakraniella tumörer samt svulster med endokrin aktivitet. Undantagna från anmälan är således de flesta benigna tumörer.

Förutom persondata angående patienten, såsom födelsedatum, kön, hemort och civilstånd innehåller en canceranmälan en detaljerad diagnos med uppgift om huruvida denna grundats på klinisk eller patologisk-anatomisk undersökning etc. I anmälan finnes dessutom uppgifter som möjliggör ytterligare efterforskningar, såsom namnet på sjukhuset där den sjuke vårdats, dennes journalnummer och inskrivningsdatum. Uppgifterna stansas på hålkort, som sedermera konverteras till magnetisk tape. Kodsättningen av tumörernas läge och histologiska utseende sker i enlighet med en av WHO utarbetad rekommendation till cancerregister.

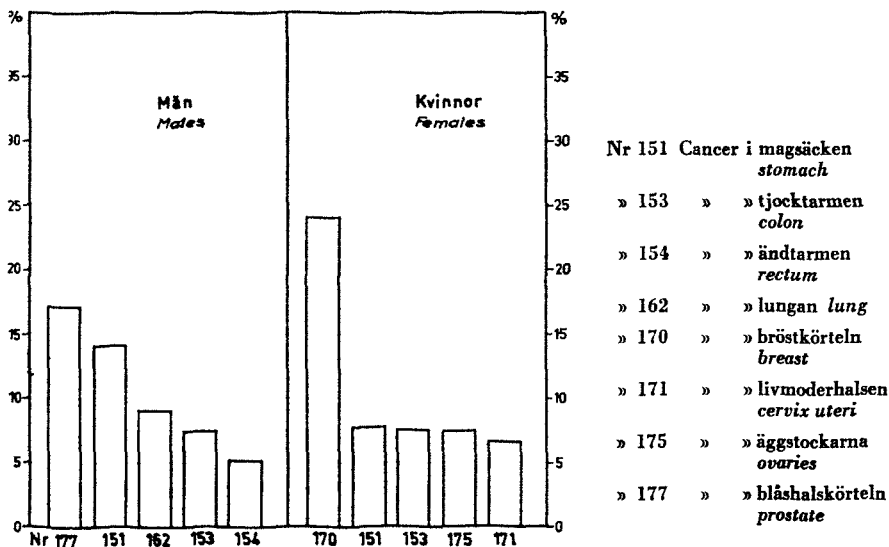
Cancerregistrets huvuduppgift är att producera en tillförlitlig morbiditetsstatistik för cancer och besläktade sjukdomar. Registret kan även tjäna som underlag för forskning, då i registreringen ingår en specifikation av tumörernas lokalisation och morfologiska typ med uppgifter för varje fall om sjukhus, journalnummer, etc.

Den sjätte årsredogörelsen från registret kom i tryck år 1967 och avser verksamhetsåret 1963. Den är avfattad på engelska under titeln »Cancer Incidence in Sweden 1963», National Board of Health. Då den ej ingår i serien Sveriges officiella statistik vill medicinalstyrelsen lämna en kort sammanfattning i föreliggande publikation.

(Forts. på sidan 94)

De fem vanligaste cancerformerna i % av samtliga cancerfall

Five most common sites of cancer in per cent of all cases

Tab. D 10. Antal nya cancerfall diagnosticerade 1963 fördelade efter primärtumörens läge

No. of new cases of cancer diagnosed in 1963 by primary site. (Cancer registry)

Källa: Medicinalstyrelsens cancerregister.

Statistisk klassifikation Statistical classification		Primärt läge Primary site	Antal fall No. of cases			Fall per 1 milj. inv. Per 1 million inh.	
A-listan A-list	Detaljnummer Detailed list		Samt- liga Total	Män M	Kvin- nor F	Män M	Kvin- nor F
A 44	140—48	Malign tumör i munhåla och svalg <i>Malignant neoplasm of oral cavity and pharynx</i>	556	364	192	96	50
A 45	150	Malign tumör i matstrupen <i>Malignant neoplasm of oesophagus</i>	210	138	72	36	19
A 46	151	Malign tumör i magsäcken <i>Malignant neoplasm of stomach</i>	2 398	1 477	921	389	241
A 47	152, 153	Malign tumör i tarmen utom ändtarmen <i>Malignant neoplasm of intestine except rectum</i>	1 799	868	931	229	244
A 48	154	Malign tumör i ändtarmen <i>Malignant neoplasm of rectum</i>	1 008	596	412	157	108
A 49	161	Malign tumör i struphuvudet <i>Malignant neoplasm of larynx</i>	102	96	6	25	2
A 50	162, 163	Malign tumör i luftstrupe, luftrör, lunga och lungsäck, icke angiven som metastatisk <i>Malignant neoplasm of trachea, and of bronchus and lung not specified as secondary</i>	1 311	1 056	255	278	70
A 51	170	Malign tumör i bröstkörteln <i>Malignant neoplasm of breast</i>	2 763	18	2 745	5	720
A 52	171	Malign tumör i livmoderhalsen <i>Malignant neoplasm of cervix uteri</i>	785	—	785	—	206
A 53	172—174	Malign tumör i annan el. ospec. del av livmodern <i>Malignant neoplasm of other and unspecified parts of uterus</i>	853	—	853	—	223
A 54	177	Malign tumör i prostata <i>Malignant neoplasm of prostate</i>	2 005	2 005	—	528	—
A 55	190, 191	Malign tumör i huden <i>Malignant neoplasm of skin</i>	790	435	355	115	93
A 56	196, 197	Malign tumör i ben och bindväv <i>Malignant neoplasm of bone and connective tissue</i>	233	120	113	32	30
—	193	Tumör i hjärnan och övriga nervsystemet <i>Neoplasm of brain and other parts of nervous system</i>	762	359	403	95	106
A 58	204	Leukemi <i>Leukaemia and aleukaemia</i>	774	421	353	111	93
A 59	200—203, 205	Malign tumör primär i lymfatisk och blodbildande vävnad <i>Lymphosarcoma and other neoplasms of lymphatic and haematopoietic system</i>	981	568	413	150	108
—	155, 157, 158, 160, 164, 175, 176, 178—181, 192, 194, 195	Övriga maligna tumörer <i>Other malignant neoplasms</i>	4 472	2 000	2 472	527	648
—	156, 159, 199	Maligna tumörer med otillräckligt specificerat läge <i>Malignant neoplasms of unspecified site</i>	785	372	413	98	108
Summa Total			22 587	10 893	11 694	2 871	3 069

Tab. D 11. Antal nya cancerfall diagnosticerade 1963 fördelade efter primärtumörens läge och patientens hemort

*No. of new cases of cancer diagnosed in 1963 by primary site and domicile.
(Cancer registry)*

Källa: Medicinalstyrelsens cancerregister.

Statistisk klassifikation Statistical classification		Samtliga fall Total	Hemort Domicile						
A-listan A-list	Detaljnummer Detailed list		Stockholm	Göteborg	Malmö	S:a storstäder Total big towns	Övriga städer Other towns	Samtliga städer All towns	Landsbygd Rural areas
A 44	140—148.....	556	70	32	12	114	178	292	264
A 45	150.....	210	28	18	16	62	70	132	78
A 46	151.....	2 398	271	123	86	480	717	1 197	1 201
A 47	152, 153	1 799	274	137	107	518	595	1 113	686
A 48	154.....	1 008	140	55	48	243	321	564	444
A 49	161.....	102	25	8	8	41	34	75	27
A 50	162, 163.....	1 311	299	87	80	466	463	929	382
A 51	170.....	2 763	436	172	133	741	984	1 725	1 038
A 52	171.....	785	146	39	32	217	324	541	244
A 53	172—174.....	853	114	42	29	185	305	490	363
A 54	177.....	2 005	224	124	134	482	586	1 068	937
A 55	190, 191.....	790	78	42	20	140	273	413	377
A 56	196, 197.....	233	19	15	9	43	85	128	105
—	193.....	762	120	67	36	223	236	459	303
A 58	204.....	774	77	36	23	136	269	405	369
A 59	200—203, 205..	981	123	47	60	230	330	560	421
—	155, 157, 158, 160, 164, 175, 176, 178—181, 192, 194, 195 }	4 472	672	315	228	1 215	1 483	2 698	1 774
—	156, 159, 199...	785	71	27	17	115	303	418	367
	S:a Total 1963	22 587	3 187	1 386	1 078	5 651	7 556	13 207	9 380
	1962	22 199	3 117	1 463	1 007	5 587	7 269	12 856	9 343
	1961	20 670	3 006	1 280	859	5 145	6 677	11 822	8 848
	1960	20 006	2 827	1 267	869	4 963	6 529	11 492	8 514

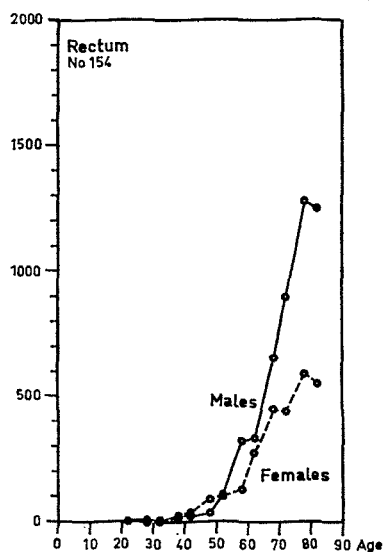
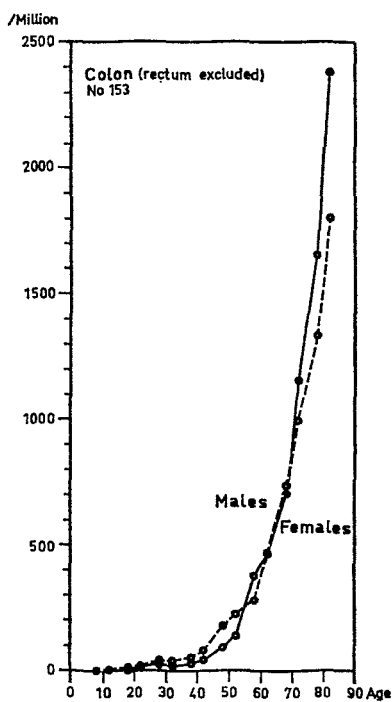
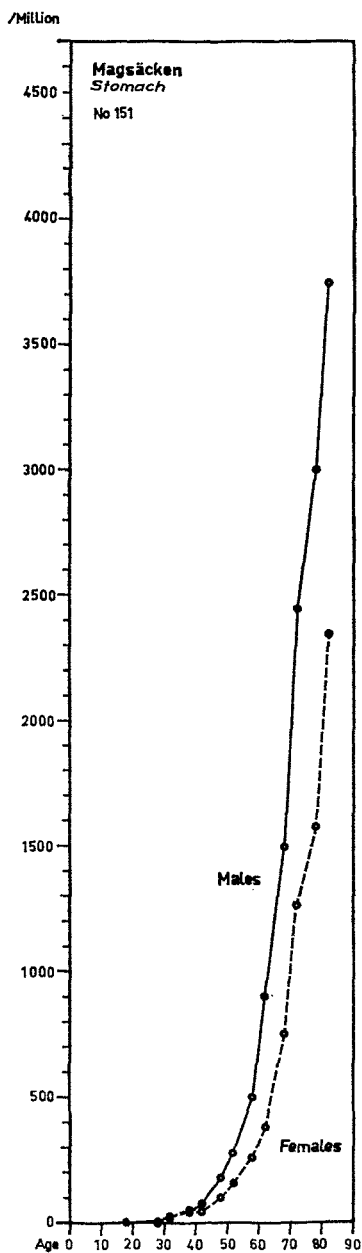
(Forts. från sidan 92)

Tabell D 10 visar hur samtliga anmälda fall (22 587) fördelar sig på män, kvinnor och grupper av diagnoser. Diagrammet på sid. 92 visar de vanligaste tumörformerna för respektive kön och det på sid. 95 åldersfördelningen av de insjuknade i vissa av dem.

Inom de flesta tumörformerna föreligger en övervikt för stadsbefolkningen, oftast mest markerad i de tre största städerna, Stockholm, Göteborg och Malmö. Som exempel på detta förhållande kan anföras lungcancern. För denna tumörform var antalet fall av manligt kön i hela landet 273 per 1 miljon invånare. Motsvarande siffra för enbart Stockholm var 633, för de tre stora städerna sammanslagna 533, för övriga städer i landet 221 och för landsbygden 156. Beträffande lungcancern förelåg även en klar övervikt för män (könskvoten män/kvinnor för hela landet 4,2—1). Dessa uppgifter rörande lungcancers frekvens i Sverige överensstämmer i stort sett med motsvarande erfarenheter från andra länder.

Antal fall bland 1 miljon män resp. kvinnor i olika åldrar av cancer i magsäck, grov- och änd-tarm år 1963

Age-specific incidence rates per 1 million: stomach, colon and rectum

d. Karies hos sjuåringar

Tab. D 12. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1966

Teeth with untreated caries in per cent of total number of permanent teeth in seven year old children

Källa: Kalenderårsrapporter från tandvårdsinspektörerna.

Landskapsområde, städer	1941	1943	1945	1950	1955	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Stockholms stad	—	—	—	—	24,1	23,4	23,6	22,0	21,0	20,6	20,3	19,8
Stockholms län	27,5	23,1	20,9	25,3	24,0	23,7	20,9	21,8	23,0	19,6	19,0	19,4
Uppsala län	—	26,4	16,2	19,0	21,2	19,9	18,7	16,4	17,5	17,6	16,1	16,7
Södermanlands län	22,7	19,1	16,1	14,7	19,9	16,1	16,0	15,9	17,2	15,8	16,3	14,9
Norrköpings stad	—	—	—	—	28,3	26,6	26,1	25,3	28,8	26,4	29,0	25,3
Östergötlands län i övr.	37,9	35,6	35,5	34,3	34,1	29,4	27,3	25,8	24,3	20,7	21,0	21,6
Jönköpings län	33,3	20,6	22,0	28,5	29,0	27,7	28,1	27,0	25,1	23,3	23,3	22,3
Kronobergs län	29,8	26,6	25,4	34,5	31,5	23,9	25,5	28,2	26,0	25,4	25,9	26,2
Kalmar läns norra	24,9	12,7	25,5	19,6	19,8	16,6	25,2	24,0	19,1	14,5	16,1	13,2
Kalmar läns södra	—	36,6	29,4	26,0	30,7	26,1	25,8	28,2	27,7	24,2	21,6	21,5
Gotlands län	—	—	16,7	25,7	21,3	34,5	30,1	33,3	34,4	47,3	29,9	35,0
Blekinge län	—	20,2	13,9	29,9	35,3	36,2	37,6	36,1	35,4	33,8	32,4	30,4
Kristianstads län	27,7	28,3	25,3	32,0	29,8	30,8	29,6	26,4	26,1	24,0	24,3	23,9
Malmö stad	—	—	—	..	36,9	36,9	36,8	34,1	31,8	31,1	30,0	29,5
Hälsingborgs stad	—	—	—	35,8	40,0	34,1	33,0	31,9	—	—	—	—
Malmö, län i övr.	22,7	28,2	30,5	29,0	32,6	31,1	29,5	29,6	29,2	27,8	27,0	24,6
Hallands län	51,3	31,9	26,6	33,2	34,9	29,4	28,3	28,8	28,8	24,4	20,5	18,8
Göteborgs stad	—	—	—	33,7	30,4	34,8	30,3	30,9	27,5	26,5	24,9	23,8
Göteb. o. Boh. l. i övr.	28,4	26,3	27,8	31,7	30,7	27,2	28,7	27,2	25,8	27,2	23,0	22,3
Älvsborgs län	31,5	30,2	27,2	35,5	35,9	30,4	28,4	25,1	24,2	26,1	25,6	22,9
Skaraborgs län	30,7	37,0	32,8	31,3	22,2	21,5	23,3	18,6	20,3	22,4	22,3	21,5
Värmlands län	38,6	35,3	33,6	33,1	33,8	31,7	32,7	32,8	31,6	29,8	26,0	30,0
Örebro län	33,9	28,0	25,6	37,4	34,8	30,6	29,4	31,8	28,6	24,2	26,7	23,5
Västmanlands län	15,8	13,6	15,9	17,8	21,5	25,9	22,7	23,3	24,5	22,1	21,7	21,0
Kopparbergs län	—	—	—	23,0	20,8	20,2	22,3	18,4	19,7	18,9	15,2	15,3
Gävle stad	20,8	19,1	19,4	31,7	25,7	21,5	22,8	24,3	—	—	—	—
Gävle, län i övr.	16,0	26,8	24,6	24,2	21,5	19,7	20,0	19,3	21,7	21,6	21,8	22,2
Västernorrlands län ...	—	—	..	31,7	27,6	26,0	25,3	25,3	23,3	21,0	22,2	20,9
Jämtlands län	—	39,3	34,7	32,1	28,1	24,6	29,6	28,5	25,4	27,0	21,4	21,3
Västerbottens län	33,2	27,3	27,3	27,2	21,2	22,6	21,6	25,3	26,9	24,2	25,6	22,8
Norrbottens län	44,3	19,7	28,1	29,0	32,0	30,3	30,6	28,1	30,2	29,2	24,8	24,2
Hela riket (medeltal) ..	29,1	24,3	24,1	29,3	28,3	27,1	26,7	25,7	25,3	23,9	22,9	22,1

Tabell D 12

Med aktuell kariesprocent menas antalet permanenta tänder angripna av karies men ej behandlade satta i relation till hela antalet frambrutna, permanenta tänder.

Före 1949 räknades som sjuåringar barnen i folkskolans första klass, men fr.o.m. nämnda år har man gått direkt efter åldern.

Procenttalens växlingar från år till år inom samma län kan tänkas delvis samman-

hänga med brister i det statistiska materialet.

Det är troligt, att nedgången i riksmedel-talet efter 1950 delvis men icke helt sammanhängs med den alltmer ökade värden av sexåringarnas tänder (jfr 1954 års årgång av denna publikation).

Den aktuella kariesprocenten för sex-åringar var vart och ett av åren 1960—1966 resp. 22,7, 23,4, 23,8, 22,8, 22,1, 21,6 och 21,5.

e. Förlossningar

Definitionen på *levande född* har fr. o. m. 1960 ändrats till överensstämmelse med den internationella, av WHO rekommenderade (MF 1959: 83). Tidigare räknades endast andning som tecken på liv. Nu skall även hänsyn tagas till andra tecken, såsom hjärtslag, pulsationer i navelsträngen och tydliga, spontana rörelser av skelettmuskulaturen. Jämför fotnoter till tabell D 13.

Fr. o. m. år 1952 har definitionen på begreppet fullgången nyfödd ändrats till överensstämmelse med internationell konvention. Tidigare räknades barn, som var minst 47 cm långt eller vägde minst 2 700 g som fullgånget, varvid längden vid skiljaktigt utslag fick avgöra. Nu går gränsen så, att den som väger mer än 2 500 g räknas som fullgången. Efter denna ändring väntar man att finna en minskad frekvens ofullgångna nyfödda enligt årsberättelserna, men så är icke fallet. Tvärt om inträffade på det hela taget en höjning efter 1951. Förklaringen härtill synes ligga i att man tidigare huvudsakligen gått efter längden vid barnens klassificering och att längd- och viktnormerna icke helt motsvarade varandra. (Se denna publikation årgång 1952). En specificerad fördelning av ofullgångnas vikter ges i tabell D 16.

Ett sammandrag av sjukvårdsorganens rapporter om förlösta mödrar och födda barn återges i tabell D 13.

Av tabell D 13 framgår vidare, att 10 mödrar avlidit i samband med förlossningen, vilket gör 8 dödsfall på 100 000. En översikt av motsvarande tal för varje år 1947—1959 lämnades i årgång 1959 av denna publikation.

f. Legala aborter, steriliseringar, kastreringar

Abort enligt lagen om avbrytande av havandeskap den 17 juni 1938 (nr 318) med ändring den 17 maj 1946 och 5 juni 1963 kan erhållas efter tillstånd antingen av medicinalstyrelsen eller, då fråga icke är om abort på eugeniska indikationer eller icke gäller rättsinkapabla kvinnor, av två läkare (på s. k. tvåläkarutlåtande). Med rättsinkapabel menas i detta fall, att kvinnan på grund av rubbad själsverksamhet anses sakna förmåga att själv lämna giltigt samtycke till ingreppet. Dessutom kan avbrytande av havandeskap i vissa fall ske utan sådant tillstånd, om tiden icke medger dess inhämtande (s. k. nödfall). Lagändringen år 1946 innebar, att förutsättningarna för avbrytande av havandeskap i viss mån utökades, samtidigt som medicinalstyrelsen erhöll större befogenhet att lämna tillstånd. Lagändringen år 1963 innebar att abort enligt denna lag även må erhållas när med skäl kan antagas att det väntade barnet på grund av skada under fosterstadiet kommer att lida av svårartad sjukdom eller lyte. Denna indikation har år 1966 tillämpats i 66 fall, varav 61 på grund av uppgift från modern om rubeolaexposition, 1 fall på grund av Rh-immunisering, 1 emedan modern tagit neurosedyn och 3 på grund av röntgenbestrålning.

Eugeniska indikationer gäller fall, då abort beviljats emedan det väntade barnet befarats komma att lida av kroppslig eller psykisk sjukdom, psykisk efterblivenhet eller missbildning. De medicinska eller socialmedicinska indikationerna avser ofta fall då kvinnan på grund av sjukdom eller svaghet icke ansetts böra föda barnet eller då dess framfödande och uppfostran förutsetts komma att bli henne övermäktigt. De sjukdomar det här är fråga om är i regel depressioner eller andra psykiska rubbningar, men även kroppssjukdomar förekommer. Den humanitära indikationen till-

(Forts. på sidan 100)

Tab. D 13. Förlossningar och födda barn år 1966 fördelade efter sjukvårdsområde och vårdform

Deliveries and newborn according to region and type of care

Källa: Sjukhusens och länsläkarnas årsberättelser.

Sjukvårdsområden och vårdform Counties, county boroughs and type of care	Antal barna- föderskor No. of mothers		Antal födda barn ¹ No. of newborn children								Summa födda Total No. of new- born
	Hela antalet Total	Fall, då moder- en avlidit Cases when mother died	Levande födda ² Live births				Dödfödda Stillbirths				
			Hela antalet Total	Ofull- gångna Premature ³	Avlidna ⁴ Deceased	Hela antalet Total	Ofull- gångna Premature ³	Döda före intagningen Dead before admission			
								Hela antalet Total	Ofull- gångna Premature	Hela antalet Total	
Stockholms stad och län											
Sluten vård	21 326	2	21 336	936	165	107	224	125	137	82	21 560
Öppen vård, staden	21	—	21	—	—	—	—	—	—	—	21
» » , länet	5	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Uppsala län .. Sluten vård	4 319	—	4 364	183	39	23	37	22	25	17	4 401
Öppen »	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Södermanlands Sluten »	3 971	—	3 957	175	30	20	50	23	35	21	4 007
län Öppen »	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Norrköpings Sluten »	1 974	—	1 978	100	16	13	17	12	13	10	1 995
stad Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östergötlands Sluten »	3 745	—	3 739	188	32	22	51	23	27	14	3 790
län i övr. ... Öppen »	5	—	5	3	—	—	—	—	—	—	5
Jönköpings län Sluten »	4 837	—	4 834	188	32	24	51	27	32	21	4 885
Öppen »	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Kronobergs län Sluten »	2 566	—	2 562	129	33	27	40	21	26	14	2 602
Öppen »	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Kalmar läns Sluten »	1 204	—	1 198	54	8	4	16	9	11	8	1 214
norra Öppen »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Kalmar läns . Sluten »	2 313	—	2 313	116	22	16	21	12	13	8	2 334
södra Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands län . Sluten »	814	—	809	30	15	10	8	3	4	3	817
Öppen »	18	—	18	1	—	—	—	—	—	—	18
Blekinge län . Sluten »	1 873	—	1 875	88	13	9	17	10	9	6	1 892
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads . Sluten »	4 720	1	4 721	227	40	32	47	23	35	18	4 768
län Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö stad .. Sluten »	3 748	—	3 783	191	31	22	48	27	35	19	3 831
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län. Sluten »	6 472	1	6 464	328	51	40	63	36	22	13	6 527
i övr. Öppen »	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2

¹ Barn = levande födda och sådana dödfödda, som avlidit efter 28:e havandeskapsveckan (eller vid ovisshet om tiden mäter minst 35 cm i längd). Child = all liveborn and stillborn, after 28th week of gestation.

² Levande född = nyfödd, som andats eller givit annat livstecken. Foetus who has breathed or shown other evidence of life (= international definition).

³ Förests vikt högst 2 500 g. Weight of foetus 2 500 g or less.

⁴ Beträffande på anstalt födda inom 7 dagar från födelsen och beträffande övriga 10 dagar. Within 7 days from delivery (10 days as regards children not born in maternity institution).

⁵ Typ I = Förlossningsavdelning med egen specialutbildad läkare. Maternity hospital (department) with a specialist obstetrician of its own.

Typ II = Annan förlossningsavdelning än typ I vid lasarett eller förlossningshem vid sjukstuga. Other maternity department at general hospital than type I or cottage hospital.

Typ III = Övriga förlossningshem. Other maternity institution than type I and II (maternity home).

Öppen vård = utom förlossningsanstalt under barnmorskas vård. Not in maternity institution but under the care of a midwife.

Sjukvårdsområden och vårdform <i>Counties, county boroughs and type of care</i>	Antal barna- föderskor <i>No. of mothers</i>		Antal födda barn ¹ <i>No. of newborn children</i>								
	Hela antalet <i>Total</i>	Fall, då mo- dern avlidit <i>Cases when mother died</i>	Levande födda ² <i>Live births</i>				Dödfödda <i>Stillbirths</i>				Summa födda <i>Total No. of new- born</i>
			Hela antalet <i>Total</i>	Ofull- gångna <i>Prema- ture</i> ³	Avlidna ⁴ <i>Deceased</i>		Hela antalet <i>Total</i>	Ofull- gångna <i>Prema- ture</i> ³	Döda före intagningen <i>Dead before admission</i>		
					Hela antalet <i>Total</i>	Ofull- gångna <i>Prema- ture</i>			Hela antalet <i>Total</i>	Ofull- gångna <i>Prema- ture</i>	
Hallands län . Sluten vård	2 707	—	2 687	91	26	13	39	20	23	17	2 726
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs stad Sluten »	6 926	—	7 006	308	46	33	54	25	41	16	7 060
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs o. Sluten »	4 461	1	4 474	161	31	24	31	12	15	5	4 505
Bohusl.övr. Öppen »	3	—	3	1	1	1	—	—	—	—	3
Älvsborgs län . Sluten »	5 726	—	5 739	264	43	32	56	29	37	22	5 795
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skaraborgs län Sluten »	3 960	1	3 959	178	45	35	34	19	22	16	3 993
Öppen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Värmlands län Sluten »	4 207	—	4 188	161	36	24	54	24	27	15	4 242
Öppen »	4	—	3	—	—	—	1	1	—	—	4
Örebro län ... Sluten »	3 887	—	3 891	156	39	26	34	17	22	14	3 925
Öppen »	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Västmanlands Sluten »	4 500	—	4 524	201	34	18	43	23	23	15	4 567
län Öppen »	9	—	9	1	1	1	—	—	—	—	9
Kopparbergs Sluten »	4 024	2	4 061	166	40	28	41	25	28	19	4 102
län Öppen »	5	—	5	1	—	—	—	—	—	—	5
Gävleborgs län Sluten »	4 221	1	4 254	196	36	26	40	20	30	17	4 294
Öppen »	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2
Västernorr- Sluten »	4 012	—	4 033	160	26	19	48	17	26	11	4 081
lands län .. Öppen »	23	—	22	1	1	—	1	—	—	—	23
Jämtlands län Sluten »	1 740	—	1 756	70	6	2	9	3	3	2	1 765
Öppen »	14	—	14	—	1	—	—	—	—	—	14
Västerbottens Sluten »	3 475	1	3 472	136	20	16	33	23	24	16	3 505
län Öppen »	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Norrbottnens Sluten »	4 487	—	4 469	229	24	15	56	29	24	14	4 525
län Öppen »	5	—	5	2	—	—	—	—	—	—	5
Summa sluten vård	122215	10	122446	5 410	979	680	1 262	659	769	453	123708
Därav anstalt av typ I ⁵	93 456	8	93 711	4 316	785	565	989	538	605	360	94 700
» » » » II ⁵	28 263	2	28 238	1 026	194	115	271	120	162	92	28 509
» » » » III ⁵	496	—	497	18	—	—	2	1	2	1	499
Summa öppen vård	129	—	125	10	4	2	4	1	—	—	129
Totalsumma	122344	10	122571	5 420	983	682	1 266	660	769	453	123837

Tabell D 13

Tabellen omfattar förlossningar på anstalt (sluten vård) och utom anstalt, när barnmorska biträdd (öppen vård). Icke redovisat är det lilla antal förlossningar, som skett utom anstalt och utan biträde av barnmorska. Dessutom saknas redovisning av antalet förlossningar från några mindre förlossningshem i Västerbottens län. Som jämförelse med totalsummorna för barnaföderskor och födda barn meddelas, att statistiska centralbyrån, som erhåller sina uppgifter genom folkbokföringens organ, samma år

redovisade 123 422 barnaföderskor samt 123 354 levande födda och 1 237 dödfödda eller tillhopa 124 591 födda barn.

Förlossningarna procentuellt fördelade efter vårdform *Births in percent according to type of care*

År <i>Year</i>	Anstalter av typ <i>Maternity clinic, type</i>			Öppen vård <i>Out-patient care</i>	Tota <i>Total</i>
	I	II	III		
1950	45,6	41,4	7,1	5,9	100,0
1955	59,0	33,3	5,3	2,4	100,0
1960	67,3	30,8	1,3	0,6	100,0
1965	75,0	24,4	0,5	0,1	100,0
1966	76,4	23,1	0,4	0,1	100,0

(Forts. från sidan 97)

lämpas vanligen då fråga är om brottsligt hävdande, d. v. s. att kvinnan vid graviditetens början ej fyllt 15 år (48 fall 1966, varav 14 fall sedemera uppnått 15 års ålder vid ansökningstillfället) eller att hon utsatts för våldtäkt (9 fall 1966), eller att nära anhöriga övat otukt med varandra (1 fall 1966).

Ansökan om abort kan inges av kvinnan själv eller — då hon är rättsinkapabel — av den som har vårdnaden om henne.

Det statistiska material, som här redovisas, består av uppgifter om (1) antalet ansökningar till medicinalstyrelsen om abort, (2) antalet bifallna sådana ansökningar och (3) antalet av dem som verkställts, vidare av uppgifter om aborter som verkställts på (4) tvåläkarutlåtande och (5) vid nödfall. Se tabell D 17. Antalet *ansökningar* om abort, som ställts till *medicinalstyrelsen* vissa år framgår av följande tabell, vari även de bifallna angives.

År Year	1950	1955	1960	1964	1965	1966
Antal ansökningar <i>Applications for abortion to the National Board of Health</i>	6 351	5 694	4 085	5 469	6 669	6 499
Därav bifallna <i>Thereof granted, No.</i>	5 149	4 060	2 552	4 314	5 745	5 782
Bifallna <i>Granted %</i>	81	71	62	79	86	89

Avbrytande av havandeskap på annan grund än sjukdom eller kroppsfel hos kvinnan må ej företagas efter havandeskapets tjugonde vecka. Medicinalstyrelsen må dock när synnerliga skäl är därtill medgiva ingreppets utförande jämväl där- efter intill utgången av tjugofjärde veckan (lag av den 17 maj 1946). I 116 fall har medicinalstyrelsen lämnat sådant medgivande.

För 407 av de 5 782 kvinnor, som av medicinalstyrelsen år 1966 beviljats legal abort har sådan ej ägt rum med följande motiveringar: Sökanden har fullföljt graviditeten i 209 fall; spontanabort i 178 fall; verkställts i utlandet 5 fall; ej gravid i 10 fall; okänd anledning i 3 fall; illegal abort i 2 fall.

Det är vanligt att ansökan om abort åtföljs av ansökan om sterilisering. År 1966 uppgick antalet dubbelansökningar till 1 119. Av dessa beviljades i 998 fall både abort- och steriliseringsansökan, i 90 fall enbart abort, i 30 fall enbart sterilisering och i 1 fall avslogs både abort- och steriliseringsansökan. Medicinalstyrelsen kan ställa sterilisering av kvinnan som villkor för abort, i fall där eugenisk indikation föreligger. Denna procedur har emellertid icke tillämpats sedan år 1964.

Tab. D 14. Dödfödda och tidigdöda jämte perinatal dödlighet m. m. Relativa tal
Stillborn, early deaths and perinatal mortality etc. Relative figures

Källa: Se tabell D 13.

	Antal födda Children born	På 1 000 av antalet födda Per 1 000 children born				
		Död- födda Still- born	Döda inom 1 vecka Dead within first week	Perinatal dödlighet Perinatal mortality	Full- gångna Mature	Ofull- gångna Pre- mature
År 1966						
Anstaltstyp Hospital type						
I	94 700	10,4	8,3	18,7	948,2	51,8
II	28 509	9,5	6,8	16,3	959,8	40,2
III	499	4,0	—	4,0	961,9	38,1
Öppen vård Not in hospital	129	31,0	31,0	62,0	914,7	85,3
Summa Total	123 837	10,2	7,9	18,1	950,9	49,1
Därav fullgångna Mature	117 757	5,1	2,6	7,6	.	.
ofullgångna Premature....	6 080	108,6	112,2	220,8	.	.
Samtliga födda Total born 1965	123 764	10,5	9,1	19,6	950,3	47,9
1964	123 425	11,4	10,2	21,6	949,4	50,6
1963	113 716	12,3	10,4	22,7	949,1	50,9
1962	108 179	13,0	10,4	23,4	949,6	50,4
1961	105 913	12,9	11,0	23,9	949,6	50,4
1960	103 255	14,0	11,7	25,7	949,0	51,0
1955	109 110	17,6	10,9	28,5	949,7	50,3
1950	117 260	20,6	11,7	32,3	960,2	39,8

Tabell D 14

Relativtalen har, rad för rad, räknats på antalet födda enligt kolumnen längst till vänster, vilken omfattar både levande och dödfödda. Räknar man på enbart antalet levande födda, som ofta sker vid internationella jämförelser, erhåller man för år 1966: dödfödda 10,3 ‰, döda inom första levnadsveckan 8,0 ‰ och perinatal dödlighet 18,3 ‰.

Den *perinatala dödligheten* utgör här summan av de dödfödda och dem som dött under första levnadsveckan.

De av statistiska centralbyrån redovisade talen för födda barn och därav dödfödda och barn avlidna inom en vecka ger reativtalen (räknade på totala antalet födda) för dödfödda och tidigdöda 9,9 ‰ resp.

8,8 ‰. Skillnaden mellan dessa tal och i tabellen redovisade torde bero på brister i det material som lämnats till medicinalstyrelsen från sjukhusen.

Definitionen på »fullgången» ändrades 1952 till överensstämmelse med internationell konvention. Se härom tidigare årgångar av denna publikation, särskilt årgång 1952. Jfr även texten sid. 97.

Definitionen på »levande född» ändrades fr. o. m. år 1960 att överensstämma med internationell konvention, se not till tab. D 13. Effekten härav kunde väntas ha blivit en överflyttning av fall från gruppen dödfödda till dem som dött under första levnadsveckan. Så torde också ha skett, men endast i ringa mån (se denna publikation årgång 1960). Beträffande barnadödligheten i övrigt, se sidan 135.

Tab. D 15. Förlösningar på anstalt år 1966¹ fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relativtal per 100 000 barnaföderskor

Births per 100 000 according to marital status, age and birth order (g = married; og = not married)

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Börd- nummer Birth order No.	Under 20 år		20—24 år		25—29 år		30—34 år		35—39 år		40 år och däröver		Summa
	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	g	og	
1	4 065	5 536	16 137	3 888	9 787	702	2 469	210	825	86	208	25	43 938
2	873	300	10 367	775	11 733	304	5 612	112	1 882	51	409	20	32 438
3	56	14	1 966	152	4 976	130	4 483	98	2 214	69	540	26	14 724
4	1	1	303	24	1 307	80	1 801	55	1 369	37	464	11	5 453
5	—	—	56	4	337	14	569	26	620	18	315	13	1 972
6	—	—	6	—	95	4	215	8	267	7	143	5	750
7 och högre	—	—	1	—	41	5	148	5	272	18	230	5	725
Summa	4 995	5 851	28 836	4 843	28 276	1 239	15 297	514	7 449	286	2 309	105	100 000

¹ Exkl. Uppsala sjukvårdsregion, Malmö allmänna sjukhus, Sahlgrenska sjukhuset, Danderyds och Södertälje sjukhus.

Tabell D 15

Talen visar hur många kvinnor per 100.000 barnaföderskor som förlösts första, andra, tredje o.s.v. gången under redovisningsåret. Endast anmälningspliktiga börder har därvid räknats, d.v.s. levande födda och dödfödda, som avlidit efter 28:e havandeskapsveckan (eller vid ovisshet om tiden mäter minst 35 cm i längd). Om barn fötts inom eller utom äktenskap har ingen betydelse för ordningsnumret i detta fall. Bland ogifta har inräknats änkor och fränskilda.

Ett sammandrag för 1952 (det första år för vilket uppgifter föreligger), 1965 och 1966 följer.

Det må nämnas, att statistiska centralbyrån i publikationen Folkmängdens förändringar, SOS (Befolkningsrörelsen) redovisar bördrummer för barn födda i äktenskap ingångna efter 1950.

	År 1952	1965	¹ 1966
Antal börder med uppgift Cases with information on birth order	96 433	95 462	83 772
Därav i % bördr- nummer: Thereof (%) birth No.:			
1	39,7	42,6	43,9
2	31,1	32,5	32,4
3	15,9	15,2	14,7
4	7,1	5,8	5,5
5	3,1	2,2	2,0
6	1,4	0,9	0,8
7 eller högre.....	1,7	0,8	0,7
Summa Total	100,0	100,0	100,0

Tab. D 16. Antal födda barn år 1966 med fördelning på viktklasser

Newborn according to weight

Källa: Se tab. D 15.

Viktklass <i>Weight</i>	Levande födda <i>Live births</i>		Dödfödda <i>Stillbirths</i>		Summa födda <i>Total No. of newborn</i>
	Hela antalet <i>Total</i>	Därav avlidna inom 7 dagar efter förlösningsen ¹	Hela antalet <i>Total</i>	Därav döda före intagningen ²	
1. Över 2 500 g	102 290	276	532	274	102 823
2. 2 001—2 500 g	3 037	95	162	113	3 199
3. 1 501—2 000 g	1 083	144	194	138	1 277
4. 1 001—1 500 g	397	171	153	102	550
5. Högst 1 000 g	202	183	79	52	281
Summa <i>Total</i>	107 009	869	1 120	679	108 130

¹ Deceased within 7 days from delivery. — ² Dead before admission.

Tabell D 16

Tabellen omfattar barn födda på anstalt (enligt tabell D 13) har uppgift om vikt- (sluten vård). Av de 123 708 födda barnen klasser lämnats för 108 130.

Tabell D 17

Uppgifterna om verkställda aborter hänför sig före 1959 till rapporter som inkommit till medicinalstyrelsen under resp. år, men 1959 infördes den ändringen beträffande operationer med medicinalstyrelsens tillstånd, att talen gäller verkställda aborter av de under redovisningsåret bifallna ansökningarna, vare sig de verkställdes under året eller senare.

För dödsfall i samband med abort gäller följande serie, i vilken dödsfall vid kombinerad abort-steriliseringoperation anges separat. (Promilletal anger i sistnämnda fall relationen till antalet abort-steriliseringoperationer.)

Dödsfall vid abortoperation

Deaths connected with operation for abortion

År <i>Year</i>	Antal <i>No.</i>	‰	Därav vid samtidig sterilisering <i>Thereof cases combined with sterilization</i>	
			Antal <i>No.</i>	‰
1950	7	1,19	5	3,39
1955	5	1,10	2	1,74
1959	3	0,98	1	0,97
1960	1	0,36	1	1,04
1961	—	—	—	—
1962	2	0,62	1	1,09
1963	3	0,85	1	1,13
1964	1	0,21	—	—
1965	4	0,64	—	—
1966	1	0,14	1	1,15

Tab. D 17. Legal aborter 1966

Abortions induced for medical or legal indications

Källa: Till medicinalstyrelsen under redovisningsåret inkomna abortansökningar och motsvarande operationsrapporter; under året inkomna rapporter om operationer på tvåläkarutlåtande och i nödfall.

	Antal ansök- ningar No. of appli- cations	Därav beviljade på <i>Granted by the National Board of Health</i>							Därav verk- ställda Number operated
		Eugenisk indikation <i>Eugenic indication</i>	Medicinsk o. socialmedicinsk indikation <i>Medical and socio-medical indication</i>			Risk för foster- skada <i>Risk of fetal injury</i>	Humani- tär indikation <i>Human- itary indication</i>	Summa <i>Total</i>	
			Sjukdom <i>Disease</i>	Svaghet <i>Weakness</i>	Förutsedd svaghet <i>Antici- pated weakness</i>				
Ansökningar till medicinalstyrelsen <i>Applications to the National Board of Health</i>	6 499	10	676	3 896	1 076	66	58	5 782	5 375
Gifta <i>Married</i>	3 024	6	365	2 024	344	34	—	2 773	2 545
Förut gifta <i>Widowed or divorced</i>	780	—	85	502	130	4	2	723	670
Ogifta <i>Single</i>	2 695	4	226	1 370	602	28	56	2 286	2 160
Ålder <i>Age</i>									
—14 år	36	—	—	—	—	—	34	34	31
15—19 »	1 296	1	61	650	325	21	22	1 080	1 027
20—24 »	1 511	2	138	833	313	14	—	1 300	1 235
25—29 »	1 136	2	117	693	184	12	—	1 008	940
30—34 »	1 069	3	148	671	139	14	—	975	894
35—39 »	919	2	136	641	77	5	1	862	785
40—44 »	481	—	63	371	37	—	1	472	421
45— »	51	—	13	37	1	—	—	51	42
Antal föregående förlossningar (exkl. aborter) <i>Number of earlier deliveries</i>									
0	1 998	4	192	929	433	29	55	1 642	1 540
1	1 148	1	117	634	240	16	1	1 009	940
2	1 269	3	169	774	188	11	—	1 045	1 055
3	1 002	1	109	699	123	6	1	939	877
4	612	1	60	455	67	4	1	588	542
5	272	—	20	231	12	—	—	263	243
6	123	—	5	106	11	—	—	122	109
7	42	—	2	38	2	—	—	42	40
8	22	—	1	20	—	—	—	21	20
9 o. fler	11	—	1	10	—	—	—	11	9
Verkställda aborter <i>No. operated</i>		9	1 470	4 433	1 205	59	78	.	7 254
Efter av medicinalstyrelsen beviljade ansökningar <i>Granted by the National Board of Health</i> ..		9	637	3 630	986	59	54	.	5 375
Efter tillstånd av två läkare <i>With authorization of two physicians</i>		—	830	803	219	—	24	.	1 876
Nödfall <i>Emergency</i>		—	3	—	—	—	—	.	3

Kommentar, se sidan 103.

Tab. D 18. Legala steriliseringar år 1966

Sterilizations

Källa: Av medicinalstyrelsen under redovisningsåret beviljade ansökningar och motsvarande operationsrapporter; under året inkomna rapporter om operationer på tvåläkarityg och i nödfall.

	Antal ansök- ningar	Därav beviljade på <i>Granted by the National Board of Health</i>								Summa <i>Total</i>	Därav verkställda <i>Operated</i>	
		Eugenisk indikation <i>Eugenic indication</i>		Social indikation <i>Social indication</i>		Medicinsk indikation, kvinnor <i>Medical indication, females</i>	Som villkor för abort <i>As con- dition for abortion</i>	Hela antalet <i>Total</i>	Män <i>Males</i>			
		M <i>M</i>	Kv <i>F</i>	M <i>M</i>	Kv <i>F</i>							
Ansökningar till medicinal- styrelsen <i>Applications granted by the National Board of Health</i>	1 685	1	10	12	18	1 536	—	1 578	1 364	11		
Gifta <i>Married</i>	1 401	1	8	—	6	1 308	—	1 323	1 149	1		
Förut gifta <i>Widowed or di- vorced</i>	157	—	1	—	—	138	—	139	121	—		
Ogifta <i>Single</i>	127	—	1	12	12	90	—	116	94	10		
Ålder <i>Age</i>												
—14 år	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
15—19 »	12	—	—	—	3	7	—	10	9	—		
20—24 »	69	—	4	8	3	38	—	53	41	6		
25—29 »	183	—	1	3	8	136	—	148	126	3		
30—34 »	456	—	4	1	2	411	—	418	359	1		
35—39 »	616	1	—	—	2	603	—	606	539	1		
40—44 »	325	—	1	—	—	320	—	322	272	—		
45— »	23	—	—	—	—	21	—	21	18	—		
Antal genomgångna förloss- ningar <i>No. of earlier de- liveries</i>												
0	51	.	2	.	8	37	—	47	40	.		
1	102	.	1	.	2	87	—	90	73	.		
2	264	.	2	.	2	233	—	237	210	.		
3	374	.	2	.	2	337	—	341	298	.		
4	372	.	4	.	2	348	—	354	297	.		
5	258	.	—	.	—	250	—	250	219	.		
6	144	.	—	.	2	140	—	142	127	.		
7	51	.	—	.	—	49	—	49	43	.		
8	31	.	—	.	—	31	—	31	28	.		
9 o. fler	21	.	—	.	—	21	—	21	15	.		
Verkställda steriliseringar <i>Performed sterilizations</i>		1	8	10	16	1 500	—	.	1 535	11		
Beviljade av medicinalstyrelsen <i>Granted by the National Board of Health</i>		1	8	10	16	1 329	—	.	1 364	11		
Efter tillstånd av två läkare <i>With authorization of two physicians</i> .	—	—	—	—	—	165	—	.	165	—		
Nödfall <i>Emergency</i>	—	—	—	—	—	6	—	.	6	—		

Steriliseringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 23 maj 1941 (nr 282) om sterilisering. Liksom i fråga om aborter kan ingreppet utföras antingen efter tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utlåtande av två läkare och dessutom i s. k. nödfall av en läkare. Ansökan om sterilisering kan inges av vederbörande själv eller — om denne är rättsinkapabel — av den som har vårdnaden om honom eller henne. Sterilisering kan föreskrivas av medicinalstyrelsen utan särskild ansökan, då den ställs som villkor för abort och i samband med dispens för äktenskap, där endera eller bägge makarna lider av ärftlig, psykisk rubbning.

	1950	1955	1960	1962	1963	1965	1966
Antal ansökningar till medicinalstyrelsen om sterilisering <i>Applications for sterilization to National Board of Health</i>	2 168	1 848	2 065	2 009	2 031	1 731	1 685
Därav bifallna <i>Granted</i>	2 015	1 668	1 895	1 808	1 827	1 616	1 578
Bifallna <i>Granted</i> %	93	90	92	90	90	93	94

De beviljade ansökningarna fördelade sig på kön och indikationer m. m. som framgår av tabell D 18. Där anges också hela antalet verkställda steriliseringar.

Kastreringar. Förhållandena på hithörande område regleras genom lagen den 24 mars 1944 (nr 133) om kastrering. Ingreppet kan verkställas antingen med tillstånd av medicinalstyrelsen eller, i vissa fall, på utlåtande av två läkare.

Under år 1966 inkom till medicinalstyrelsen 8 ansökningar om kastrering, av vilka 7 bifölls och 1 avslogs. Antalet under år 1966 inkomna berättelser om verkställda kastreringar var 10, av vilka ingen på tvåläkarintyg. Samtliga avsåg män.

Här följer en sammanställning av under senare år av medicinalstyrelsen beviljade kastreringar med uppgift om indikationen.

År	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1965	1966
Indikation:								
Kriminalpolitisk	4	1	10	1	3	2	1	2
Humanitär	2	5	2	4	—	4	5	3
Kriminalpolitisk + humanitär ..	8	6	1	3	3	1	3	2
Summa	14	12	13	8	6	7	9	7

g. Psykiska sjukdomar

Befintliga patienter, vårdformer. I genomsnitt per dag befann sig under år 1966 omkring 32 600 patienter på anstalt för mentalsjukvård (de statliga mentalsjukhusen för psykiskt utvecklingsstörda ej medräknade) (tabell A 14) därav 60 % på statliga mentalsjukhus, 16 % på de tre storstädernas och 24 % på övriga sjukhus och sjukhem. I dessa tal har försöksutskrivna eller i familjevård utplacerade icke medräknats.

I bilaga 2 lämnas också en översikt av det befintliga (= på sjukhus inskrivna) klientelet vid slutet av år 1966 enligt sjukhusens årsberättelser och i följande tablå visas förhållandena under de senaste åren, vad angår statens mentalsjukhus för psykiskt sjuka.

I tabell D 20 ges en översikt av patienter och vårdplatser på mentalsjukhus och sjukhem i medeltal per dag årligen 1945—1966.

Rikets mentalsjukhus och lasarettkliniker för vuxenpsykiatri insänder från den 1 januari 1962 till medicinalstyrelsen individuella uppgifter om utskrivna patienter. Därvid användes de liggarkort, som sjukhusen har skyldighet att föra. Dessutom göres vid varje årsskifte en inventering av patientbeståndet.

	1950	1955	1960	1962	1963	1964	1965	1966
Befintliga vid statens mental- sjukhus den 31/12 <i>Patients on</i> <i>31/12 in mental hospitals of the</i> <i>State</i>								
Antal No.	27 653	30 758	31 145	29 794	120 536	120 757	120 033	1190 63
Därav i % <i>In per cent</i>								
familjevård <i>In foster homes</i>	2,2	2,3	2,8	3,0	4,4	4,3	4,4	3,1
Försöksutskrivna <i>Released</i> <i>on probation</i>	22,7	27,1	29,4	28,8	11,7	12,6	12,5	12,5

¹ Exklusive försöksutskrivna på obegränsad tid, vilka betraktas som utskrivna. Se texten nedan och kommentar till bilaga 2.

Liggarkort upplägges för varje patient och vårdtillfälle och innehåller uppgifter om diagnoser, födelsetid, kön, allmän försäkringskassa, in- och utskrivningsdata m. m. (dock icke patients namn).

Med de sålunda inhämtade uppgifterna avser medicinalstyrelsen att få till stånd en förbättrad statistik för mentalsjukvården. För redovisningen av diagnoserna har använts WHO's internationella klassifikation i något förenklat skick. Statistiken byggs i huvudsak på vårdtillfällen och icke på personer. Om en och samma patient vårdas t. ex. fyra gånger under ett år, blir han också redovisad fyra gånger. Som utskriven patient betraktas i denna undersökning jämväl försöksutskriven på obegränsad tid, medan försöksutskrivning med tidsbegränsning och med karaktär av permission anses ingå i fortlöpande vårdperiod.

Medicinalstyrelsen bearbetar uppgifterna med hjälp av automatisk databehandling. De sammanställningar som framställes visar t. ex. frekvensen av olika diagnoser, vårdtidens längd, åldrar och kön m. m. inom olika geografiska områden. Den första publikationen av resultaten utkommer från tryckeriet i början av år 1968 under rubriken »Sluten psykiatrisk lasarettsvård 1962—1964».

En sammanfattning av huvuddiagnoserna för utskrivna patienter (vårdtillfällen) och de den 31 december befintliga patienterna ges i tabell D 19. För utskrivna anges även förstagångsfallen, dvs. sådana patienter, som utskrivits efter första intagningen antingen på mentalsjukhus eller psykiatrisk klinik i sitt liv. Förstagångsfallen är intressanta bl. a. ur den synpunkten, att det här är fråga om personer och icke vårdtillfällen. I denna tabell är sådana patienter, som förflyttats från ett sjukhus till ett annat medräknade bland de utskrivna. Medicinalstyrelsen har vid granskningen av materialet i stort sett godtagit sjukhusens diagnoser i fråga om huvud- och bi-diagnos, men om en psykos (klassifikationsnummer 300—309 osv.) satts som bi-diagnos har den likväl räknats som huvuddiagnos i statistiken. En del somatiska sjukdomar, t. ex. med klassifikationsnummer 334, 353, 355 och 781 har godtagits som huvuddiagnoser, medan andra sammanslagits till en grupp, »observationsfall».

Tab. D 19. Utskrivningar och vid årets slut befintliga patienter vid statens, landsfördelade efter diagnos

Discharges and hospital population (mental hospitals and psychiatric clinics at general

Källa: Medicinalstyrelsens mentalstatistik.

Nr i WHO's statistiska klassifikation <i>No. in international classification</i>	Diagnos <i>Diagnosis</i>	Utskrivningar år 1966 <i>Discharges</i>				
		Mentalsjukhus <i>Mental hospitals</i>				
		Män <i>Males</i>	Kvinnor <i>Females</i>	Summa <i>Total</i>	Därav 1:a gångsfall* <i>Thereof 1:st admissions</i>	Döda M+Kv <i>Deaths</i>
025, 026 083	Dementia paralytica	20	13	33	4	1
	Psychosis postencephalitica, Alterationes personae postencephaliticae	24	25	49	7	5
300	Schizophrenia (dementia praecox)	4 189	4 327	8 516	1 027	113
301	Psychosis mano-depressiva	1 868	3 421	5 289	758	18
302	Melancholia involutonis	58	304	362	96	—
303	Paranoia et status paranoicus... ..	335	510	845	273	3
304	Psychosis senilis	1 240	1 585	2 825	1 868	1 174
305	» praesenilis	278	455	733	210	48
306	» cum arteriosclerosi cerebri	468	591	1 059	753	488
307	» alcoholica	1 022	83	1 105	414	12
308	» ex alia causa indicabili	745	561	1 306	396	73
309	Psychoses aliae s. non definitae... ..	497	705	1 202	376	29
310	Reactio angoris	212	277	489	156	2
311	» hysterica	65	257	322	80	1
312	» phobica	55	73	128	33	—
313	» obsessiva-compulsiva	73	146	219	33	—
314	» neurotico-depressiva	3 500	4 007	7 507	2 751	14
	Psychoneurosis cum symptomatibus					
315	systematis circulationis	25	35	60	23	2
316	systematis digestionis	36	56	92	37	—
317	organorum aliorum	49	77	126	40	—
318	Casus psychoneurotici	366	772	1 138	349	3
320	Persona pathologica	1 640	531	2 171	330	1
321	» immatura	250	217	467	125	—
322	Alcoholismus	6 874	448	7 322	1 972	5
323	Abusus alii	571	288	859	225	—
324	Habitus abnormis infantum... ..	8	9	17	6	—
325	Defectus mentales	502	401	903	249	14
326	Alii casus characteris, habitus etc.	83	56	139	49	—
334	Arteriosclerosis cerebri etc.	22	19	41	25	13
353	Epilepsia	59	48	107	30	—
355	Atrophia cerebri etc.	16	20	36	17	4
688	Psychosis puerperarum	—	32	32	15	—
781	Encephalopathia traumatica	22	12	34	9	—
—	Diverse <i>Sundry</i> (observationsfall m. m. utan psykiatrisk huvuddiagnos) (diagnosnr: 223, 230, 232, 330, 331, 332, 333, 345, 793 m. fl.)	651	533	1 184	466	30
	Summa Total	25 823	20 894	46 717	13 202	2 053

* Exkl. statens mentalsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda. — * Med förstagångsfall menas sådana

tingens och storstädernas mentalsjukhus¹ och psykiatriska kliniker vid lasarett år 1966

hospitals) according to diagnoses

					Den 31/12 befintliga Hospital population						
Psykiatriska kliniker Psychiatric clinics					Mentalsjukhus				Psykiatriska kliniker		
Män Males	Kvinnor Females	Summa Total	Därav 1:a gångsfall ¹ Thereof 1:st admissions	Döda M + Kv Deaths	Män Males	Kvinnor Females	O. k. kön	Summa Total	Män Males	Kvinnor Females	Summa Total
1	—	1	—	—	68	33	—	101	—	—	—
5	—	5	3	—	31	31	—	62	—	—	—
341	458	799	226	—	7 135	5 535	26	12 696	39	38	77
764	1 187	1 951	601	—	478	795	—	1 273	53	86	139
35	104	139	69	—	13	84	—	97	4	12	16
144	198	342	175	—	107	154	—	261	10	19	29
98	184	282	148	4	1 027	2 058	1	3 086	12	19	31
103	65	168	92	—	180	366	1	547	5	4	9
22	40	62	35	1	341	559	1	901	1	5	6
199	16	215	107	1	196	36	—	232	9	4	13
85	126	211	110	—	586	369	—	955	6	8	14
147	210	357	167	1	136	149	—	285	8	11	19
246	519	765	362	—	31	34	—	65	12	29	41
75	257	332	166	1	12	45	—	57	5	12	17
56	135	191	86	—	10	18	—	28	7	14	21
67	125	192	76	—	26	33	—	59	8	20	28
2 346	3 753	6 099	3 094	2	446	491	—	937	181	253	434
7	27	34	22	—	7	4	—	11	3	—	3
24	32	56	23	—	4	9	—	13	2	4	6
39	52	91	53	—	4	3	—	7	2	6	8
758	917	1 675	842	—	69	102	—	171	54	74	128
200	141	341	121	—	686	168	2	856	6	4	10
140	188	328	164	—	47	44	—	91	6	10	16
1 654	215	1 869	691	—	623	42	—	665	65	11	76
143	147	290	124	1	46	43	—	89	11	7	18
9	3	12	7	—	5	5	—	10	1	—	1
67	51	118	55	—	474	419	1	894	3	—	3
65	97	162	83	—	19	15	—	34	—	3	3
7	12	19	17	—	2	19	—	21	—	—	—
34	33	67	33	—	20	17	—	37	1	2	3
29	8	37	15	—	22	19	—	41	1	—	1
—	70	70	47	—	—	6	—	6	—	5	5
40	17	57	39	—	9	3	—	12	7	1	8
378	392	770	502	3	330	372	2	704	6	9	15
8 328	9 779	18 107	8 355	14	13 190	12 080	34	25 304	528	670	1 198

patienter som utskrivits efter första intagningen i sitt liv, alltså icke efter första intagningen för året.

Tab. D 20. Patienter och vårdplatser på mentalsjukhus och sjukhem i medeltal per dag årligen 1945—1966 *Patients and beds in mental hosp. and nursing homes. Average per day*

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

År Year	Statens mental- sjukhus <i>State mental hospitals</i>		Storstädernas mentalsjukhus <i>Mental hosp. of the three largest cities</i>		Sjukhem för lätt- skötta m. m. <i>Mental nursing homes etc.</i>		Summa <i>Total</i>		Exspektanter <i>Patients on waiting lists</i>	
	Patienter <i>Patients</i>	Vård- platser <i>Beds</i>	Patienter <i>Patients</i>	Vård- platser <i>Beds</i>	Patienter <i>Patients</i>	Vård- platser <i>Beds</i>	Patienter <i>Patients</i>	Vård- platser <i>Beds</i>	Statens mental- sjukhus	Storstä- derns sjukhus
1945	19 972	16 950	5 049	4 774	4 708	4 953	29 729	26 677	1 698	96
1946	20 209	17 035	5 166	4 751	4 848	4 896	30 223	26 682	1 804	95
1947	20 353	17 176	5 116	4 797	4 804	5 005	30 273	26 978	1 796	123
1948	20 481	17 372	5 169	4 876	4 796	5 059	30 446	27 307	1 565	142
1949	20 675	17 662	5 242	4 917	4 971	5 113	30 888	27 692	1 387	148
1950	20 852	17 959	5 160	4 916	5 123	5 256	31 135	28 131	1 386	165
1951	21 085	18 293	5 137	4 944	5 038	5 250	31 260	28 487	1 425	168
1952	21 387	18 475	5 162	5 013	4 991	5 298	31 540	28 786	1 530	180
1953	21 603	18 468	5 246	5 073	5 300	5 444	32 149	28 985	1 650	216
1954	21 508	18 585	5 270	5 095	5 438	5 623	32 216	29 303	1 598	323
1955	21 915	18 733	5 339	5 153	5 594	5 827	32 848	29 713	1 520	432
1956	21 686	19 041	5 382	5 260	5 852	6 134	32 920	30 435	1 491	488
1957	22 422	19 684	5 365	5 322	6 001	6 334	33 788	31 340	1 413	524
1958	21 846	20 360	5 322	5 331	6 019	6 311	33 187	32 002	1 158	625
1959	21 823	20 828	5 180	5 401	6 043	6 368	33 046	32 597	885	455
1960	21 637	20 928	5 194	5 520	6 199	6 472	33 030	32 920	841	179
1961	21 559	21 211	5 222	5 576	5 775	6 705	32 556	33 492	816	176
1962	21 422	21 551	5 189	5 554	6 397	6 722	33 008	33 827	719	194
1963	20 984	20 367	5 184	5 515	6 296	6 615	32 464	32 497	685	254
1964	20 500	20 567	5 169	5 508	6 458	6 765	*32 695	*34 220	880	387
1965	20 123	20 714	5 148	5 477	6 452	6 771	*32 660	*34 342	850	426
1966	19 709	20 796	5 203	5 474	6 635	6 934	*32 802	*34 583	693	310

¹ Fastställda antalet vårdplatser reviderades i början av året. — ² I summan ingår även uppgifter om landstingens mentalsjukhus. Medelantal patienter och vårdplatser för dessa var 568 resp. 1 380 för år 1964, 937 resp. 1 380 för år 1965 och 1255 resp. 1379 för år 1966.

Tabell D 20

Tabellen belyser frågan, huruvida man i Sverige liksom i flera andra länder, såsom England och Förenta staterna, kan märka en nedgång i mentalsjukhusens beläggning från omkring år 1955. Vår tabell antyder, att de svenska mentalsjukhusens klientel (>the mental hospital population<) icke kulminerade år 1955. Detta skedde däremot möjligen år 1957.

Bland orsakerna till den förbättrade situationen brukar anföras, att nya behandlingsmetoder (viss medicinering) gjort det möjligt vårda patienter i öppen vård, som tidigare måst tagas in på sjukhus, att kortare vårdperioder kommit att tillämpas i andra fall och att de psykiatriska lasaretsklinikernas tillväxt avlastat mentalsjukhusen. Vad sistnämnda argument beträffar, betyder ökningen i klinikernas sammanlagda beläggning från 1957 till 1966 dock icke, att den hospitaliserade befolkningen skulle ha ökats,

om klinikerna räknas med. Detta framgår av uppgiften, att lasaretsklinikerna för vuxenpsykiatri 1957 hyste 818 patienter i medeltal per dag mot 1 274 år 1966, innebärande en ökning med 456.

Vad ovan sagts gäller *beläggningen* på sjukhusen, icke antalet intagningar. Dessa har ökats under hela perioden.

Gruppen »sjukhem för lättskötta» psykiskt sjuka inbegriper även de små kommunala mentalsjukhusen. Källshagens avdelning för psykiskt utvecklingsstörda har av tekniska skäl måst medtagas bland de statliga mentalsjukhusen. Den lilla gruppen sjukhem för psykopatiska och nervösa barn har alls icke medtagits.

Observera, att alla talen gäller *medelantal* under året. Härav förklaras de skillnader, som kan iakttagas vid jämförelse med tabellerna A 4, A 14 och bilaga 2. Antalet i medeltal per dag vårdade patienter har erhållits genom division av vårddagarna med 365 (366).

KAP. E

FRÅN NÄMNDENS FÖR INTERNATIONELLA HÄLSO- VÅRDSÄRENDEN VERKSAMHET

Internationella hälsovårdsfrågor handhas sedan november 1952 av nämnden för internationella hälsovårdsärenden (NIH). Ordförande sedan nämndens tillkomst har varit generaldirektören och chefen för medicinalstyrelsen.

Världshälsovårdsorganisationen (WHO) och särskilt dess Regionalkontor för Europa i Köpenhamn fortsatte att utveckla den del av sitt program, som består i att i samarbete med medlemsländerna anordna internationella symposier, konferenser, seminarier, möten och kurser.

Sålunda anordnades i Sverige:

Symposium i Stockholm »on the Use of Electronic Computers in Health Statistics and Medical Research».

Sverige hade tillfälle utse deltagare i:

Möte i Haag FAO/WHO Codex Alimentarius, Tekniskt möte i Köpenhamn »on Tuberculosis Control» och i London »on the Prevalence of Ischaemic Heart Disease in certain European countries».

Symposium i Cracow »on Student Health Services» och i Genève »on the Efficiency of Medical Care».

Konferens i Budapest »on Water Pollution» och i Oxford »on the Organization of General Hospitals».

Avancerad kurs vid Ann Arbor University of Michigan »on the Use of Computers in Human Genetics».

WHO har på förslag av nämnden utdelat stipendier till:

en läkare och en psykolog för studier i Västtyskland och Österrike av barn- och ungdomspsykiatri,

en veterinär för studier i England, Holland och Västtyskland av den offentliga livsmedelskontrollen,

en apotekare för studier i England, Holland och Västtyskland av läkemedelsinspektionens organisation och arbetssätt,

en sanitetsingeniör för studier i USA av utbildning av hälsovårdsinspektörer samt

en personalföreståndarinna för studier i USA av sjukhusadministration och pedagogik.

Europarådet har på förslag av nämnden utdelat stipendier till:

3 läkare för studier i England, en av hjälpverksamheten inom mentalsjukvården, en följa av British Council anordnad anestesikurs och en följa kurs i tropisk medicin och hygien vid Liverpool School of Tropical Medicine,

2 hälsovårdskonsulenter, den ene för studier i England och Schweiz av Community planning with reference to the public health problems, den andre för studier vid London School of Hygien and Tropical Medicine, England,

en sjukgymnast för studier i England av rehabilitering samt organisationen av en utbildningsanstalt för sjukgymnaster,

en rektor för sjuksköterskeskola för studier i England av sjuksköterskeskolornas administration och organisation,

3 sjuksköterskor, en för studier i England av psykiatri, utbildning av sjuksköterskor inom mentalsjukvården, en för studier i Finland och Norge av sjuksköterskeskolornas organisation och administration och en för studier i Finland och Norge av intensivvård.

Under året har 92 WHO-stipendiater och 35 stipendiater från Europarådet från ett 35-tal länder besökt Sverige för studier inom skilda delar av hälso- och sjukvården. Studiebesöken har planlagts och organiserats av nämndens kansli och stipendiaterna har fullgjort sina studier på vetenskapliga institutioner, på olika sjukhus i landet, hos tjänsteläkare och distriktssköterskor samt inom andra grenar av samhällets medicinska och sociala verksamhet. Dessutom har studieprogram ordnats för cirka 170 besökare från ett 45-tal olika länder.

Nämnden har med ordförande och två ledamöter varit representerad vid nittonde världshälsovårdsförsamlingen i Genève i maj. Därvid framfördes ånyo från svensk sida bl. a. nödvändigheten av åtgärder från WHO för att befrämja information av läkemedelsbiverkningar samt för effektivare kontroll av vanebildande droger.

Församlingen beslöt i enlighet härmed.

Den svenska delegationen underströk vidare i samarbete med ett antal andra delegationer nödvändigheten av ökade insatser på familjeplaneringens område och betonade att familjeplanering bör ingå såsom en integrerande del i den förebyggande mödra- och barnvården.

Församlingen beslöt att WHO skulle utöka sin verksamhet på de medicinska aspekterna på befolkningsproblematikens område.

Nämnden har med ordförande och 3 ledamöter varit representerad vid WHO:s regionala kommittés för Europa sextonde ordinarie sammanträde i Rabat i september.

Nämnden har med en ledamot varit representerad vid sammanträden i Strasbourg i juli med expertkommittén inom Europarådet för hälsovårdsfrågor. Den svenska delegationen underströk betydelsen av stipendiatverksamheten inom Europarådets medlemsstater samt konstaterade betydelsen av det arbete som bedrivits inom Europarådets ram rörande blodtransfusionsfrågor.

BILAGOR

Bilaga 1. Annex 1.

Vårdplatserna inom den slutna kroppssjukvården fördelade efter vårdform, med
Beds in somatic hospitals according to type of care, with individual data for the

Vårdform <i>Type of care</i>	Summa kroppssjukhus <i>Total somatic hospitals</i>	Total- summa lasarett <i>Total (general hospitals)</i>	1. Undervisningslasarett		
			Summa grupp I	Karolinska sjuk- huset, Stölm ¹	Kronprinsessan Lo- visas barnsjukhus
Huvudman					
Kategori <i>Responsible authority</i>				S	F
Länsbokstav <i>County, county borough</i>				—	A
Kliniker med egen specialläkare <i>Departments with a specialist doctor of its own</i>	51 527	45 867	10 451	1 854	158
1 Invärtes medicin <i>Internal medicine</i>	10 114	10 012	1 467	(†)129	—
2 Medicinsk barnsjukvård <i>Pediatrics (non-surgical)</i>	2 486	2 486	704	(†)105	68
3 Medicinsk lungsjukvård <i>Non-surgical pulmonary diseases</i>	3 581	1 470	366	(†)130	—
4 Epidemivård <i>Epidemic care and similar</i>	3 056	2 272	500	—	—
5 Reumatologi <i>Rheumatology</i>	1 270	466	265	†73	—
6 Hud- o. könssjukdomar <i>Dermato-venereology</i>	801	801	465	(†)159	—
7 Neurologi <i>Neurology</i>	449	449	301	(†)100	—
8 Allergologi <i>Allergology</i>	126	126	29	—	—
9 Geriatrik o. kliniker för långvarigt kroppssjuka <i>Geriatrics and care of chronic sick</i>	5 010	4 004	230	—	—
10 Psykiatri (vuxen) <i>Psychiatry (adult)</i>	1 677	1 677	542	†89	—
11 Barn- o. ungdomspsykiatri <i>Child and adolescent psychiatry</i>	407	407	141	(†)13	20
12 Kirurgi <i>Surgery</i>	10 663	10 537	1 457	(†)165	—
13 Barnkirurgi <i>Child surgery</i>	299	299	277	(†)67	70
14 Ortopedi <i>Orthopedics</i>	2 270	1 543	490	—	—
15 Neurokirurgi <i>Neurosurgery</i>	295	295	234	(†)86	—
16 Thoraxkirurgi <i>Thoracic surgery</i>	288	288	267	(†)98	—
17 Plastikkirurgi <i>Plastic surgery</i>	245	245	151	(†)54	—
18 Urologi <i>Urology</i>	147	147	89	†44	—
19 Obstetrik <i>Obstetrics</i>	2 485	2 485	572	(†)80	—
20 Gynekologi <i>Gynecology</i>	2 105	2 105	491	(†)74	—
21 Ögonsjukdomar <i>Ophthalmology</i>	942	942	246	(†)57	—
22 Öron-, näs- o. halssjukdomar <i>Oto-rhino-laryngology</i>	1 519	1 519	379	(†)89	—
23 Rehabilitering <i>Rehabilitation</i>	149	149	10	—	—
24 Radiologi <i>Radiology</i>	720	720	482	(†)162	—
25 Övriga kliniker <i>Other departments</i>	423	423	281	(†)780	—
Annan sluten vård <i>Other departments without a specialist doctor of its own</i>	25 239	5 060	150	—	—
26 Lasarettsvård o. liknande <i>General hosp. care and similar</i>	3 939	1 837	150	—	—
27 Lungtuberkulos <i>Care of pulmonary TB</i>	71	—	—	—	—
28 Epidemivård <i>Epidemic care</i>	111	80	—	—	—
29 Förlösningsvård <i>Maternity care</i>	1 087	833	—	—	—
30 Vård av långvarigt kroppssjuka <i>Care of chronic sick</i>	19 750	2 310	—	—	—
31 Vård av lättskötta psykiskt sjuka <i>Light mental cases</i>	281	—	—	—	—
Summa Total	76 766	50 927	10 601	1 854	158

† Rikspatser. — (†) Rikspatser ingår. — ¹ Avser den 30/6. — ² Riksförsäkringsverkets avdelning för Rävlanda sanatorium (för urogenital tuberkulos) 70 vårdplatser. — ³ Disponeras av Kronprinsessan endokrinologisk klinik på 20 vårdplatser och alkoholklinik på 60 vårdplatser. — ⁴ Medicinsk njurklinik, kirurgisk klinik. — ⁵ Inkluderar barnavdelningar på kvinnokliniker (45 vårdplatser). — ⁶ Prematur-

individuella uppgifter för de delade lasaretten den 31/12 1966

specialized general hospitals on 31st December 1966

Källa: Sjukhusens årsberättelser.

Teaching hospitals

2. Övriga delade lasarett i städer utom landsting (exkl. speciallasarett) Other specialized general hospitals in county boroughs

Seraphimerlasarettet, Stockholm ¹	Akademiiska sjuk- huset, Uppsala ¹	Lunds lasarett	Allmänna sjuk- huset, Malmö	Göteborgs barn- sjukhus	Sälgrenska sjuk- huset, Göteborg	Umeå lasarett	Summa grupp 2	Sabbatsbergs sjuk- hus, Stockholm	S:t Eriks sjukhus, Stockholm	S:t Görans sjuk- hus, Stockholm	Södersjukhuset, Stockholm	Norrköpings lasarett
S	S	L	U	U	U	L		U	U	U	U	U
—	C	M	MM	OG	OG	AC		A	A	A	A	EN
349	1 240	1 621	1 810	254	2 239	926	4 465	570	539	988	1 551	817
(†)200	172	108	209	—	499	150	1 099	154	292	226	327	100
—	93	139	120	119	—	75	159	—	—	—	98	61
—	77	66	93	—	—	—	108	—	—	108	—	—
—	74	90	262	—	—	74	71	—	—	—	—	71
—	—	² †132	—	—	—	² †60	—	—	—	—	—	—
—	42	40	66	—	132	26	149	—	—	83	66	—
—	50	58	—	—	69	24	68	—	—	—	68	—
—	—	—	—	—	29	—	97	—	—	³ 97	—	—
—	—	—	230	—	—	—	531	—	—	84	210	237
—	98	93	109	—	107	46	219	—	—	81	84	54
—	35	32	10	17	—	14	—	—	—	—	—	—
(†)149	144	140	240	—	4467	152	871	158	146	161	295	111
—	22	—	—	118	—	—	22	—	—	—	⁵ 22	—
—	40	⁶ (†)136	156	—	101	57	217	—	—	110	62	45
—	27	61	—	—	60	—	37	—	—	—	37	—
—	45	50	50	—	24	—	—	—	—	—	—	—
—	35	—	—	—	47	15	38	—	—	38	—	—
—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	94	67	77	—	209	45	310	96	30	—	137	47
—	76	79	75	—	142	45	217	69	71	—	41	36
—	30	49	30	—	50	30	61	27	—	—	19	15
—	60	60	40	—	70	60	163	66	—	—	57	40
—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	26	98	23	—	120	53	28	—	—	—	28	—
—	—	⁶ 68	⁸ 20	—	¹⁰ 113	—	—	—	—	—	—	—
—	—	11	66	—	73	—	55	15	—	—	22	18
—	—	11	66	—	¹¹ 73	—	43	¹² 15	—	—	10	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	12	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
349	1 240	1 632	1 876	254	2 312	926	4 498	585	539	988	1 573	835

reumatiskt och nervöst sjuka. — ³ Medicinsk klinik med företrädare för allergologiska fall. — ⁴ Inkluderar Lovisas barnsjukhus. — ⁵ Inkluderar Riksförsäkringsverkets avdelning, 24 vårdplatser. — ⁶ Inkluderar 52 vårdplatser; kardiologisk klinik, 16 vårdplatser. — ⁷ Handkirurgisk avdelning. — ⁸ Extremitetsavdelning på kvinnoklinik.

Vårdform	3. Övriga delade lasarett i landstingsområden <i>Other specialised</i>								
	Summa grupp 3	Danderyds sjukhus	Löwenströmska las., Upplands Väsby	Nacka lasarett	Norrälje »	Södertälje »	Enköpings »	Eskilstuna »	Kulbergsska sjukh., Katrineholm
Huvudman									
Kategori		L	L	L	L	L	L	L	L
Länsbokstav		B	B	B	B	B	C	D	D
Kliniker med egen specialläkare	30 389	840	147	190	126	412	135	1 009	305
1 Invärtes medicin	7 446	119	78	87	56	91	67	120	88
2 Medicinsk barnsjukvård	1 483	36	—	—	—	—	—	65	—
3 Medicinsk lungsjukvård	996	—	—	—	—	—	—	60	—
4 Epidemivård (infektionskliniker)	1 701	132	—	—	—	—	—	131	—
5 Reumatologi	201	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Hud- o. könssjukdomar	187	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Neurologi	80	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Allergologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Geriatrik och kliniker för långvarigt kroppssjuka	3 243	44	—	—	—	68	—	258	119
10 Psykiatri (vuxen)	916	83	—	—	—	—	—	54	—
11 Barn- o. ungdomspsykiatri	266	22	—	—	—	—	—	12	—
12 Kirurgi	8 108	125	69	87	70	136	68	120	98
13 Barnkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Ortopedi	836	28	—	—	—	—	—	28	—
15 Neurokirurgi	24	—	—	—	—	—	—	—	—
16 Thoraxkirurgi	21	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Plastikkirurgi	56	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Urologi	58	28	—	—	—	—	—	—	—
19 Obstetrik	1 399	88	—	—	—	50	—	37	—
20 Gynekologi	1 265	63	—	—	—	45	—	47	—
21 Ögonsjukdomar	635	—	—	—	—	—	—	22	—
22 Öron-, näs- o. halssjukdomar	977	24	—	—	—	22	—	30	—
23 Rehabilitering	139	148	—	—	—	—	—	16	—
24 Radiologi	210	—	—	—	—	—	—	9	—
25 Övriga kliniker	142	—	—	116	—	—	—	—	—
Annan sluten vård	2 953	21	22	156	39	—	16	—	15
26 Lasarettsvård o. liknande	511	21	—	—	—	—	—	—	—
27 Lungtuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Epidemivård	68	—	—	—	—	—	—	—	—
29 Förlösningssvård	666	—	—	—	13	—	16	—	15
30 Vård av långvarigt kroppssjuka	1 708	—	22	156	26	—	—	—	—
31 Vård av lättskötta psykiskt sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	33 342	861	169	346	165	412	151	1 009	320

¹ Inkluderar dagavd. på 25 vårdplatser.

² Anestesiavdelning.

general hospitals in county councils' districts

Nyköpings lasarett	Finpångs »	Linköpings »	Vadstena »	Ekeby »	Jönköpings »	Näsby »	Värnamo »	Ljungby »	Växjö »	Västerviks »	Kalmar »	Oskarshamn »	Visby »	Karlshamn »	Karlshamn »	Hälsjöholms »	Kristianstads »	Simrishamn »
L D	L E	L E	L E	L F	L F	L F	L F	L G	L G	L Hn	L Hs	L Hs	L I	L K	L K	L L	L L	L L
414	127	1 142	178	314	867	124	224	174	585	327	660	190	269	206	599	173	761	160
99	63	136	83	73	141	62	105	90	110	108	133	90	60	103	142	79	143	64
60		69		120	52				27	27	54		27		24		66	1
		104			69				96		43		54		74		60	2
		25			19													3
		30																4
																		5
																		6
																		7
																		8
119		181			100				100		140				72		45	9
		44			70				12		34						69	10
		22			9												27	11
100	64	133	95	90	121	62	119	84	138	101	105	100	106	103	149	94	141	12
		90			113												52	13
		24																14
																		15
																		16
																		17
																		18
		65		14	62				29	29	42				35		55	19
		47		17	33				29	32	43				35		40	20
12		24			34				15	13	20		9		19		32	21
24		41			30				29	14	27		13		26		31	22
		21			9													23
		60			5					3								24
										219					223			25
23	109	112	30	54		59	81	15		37		67	51	59	49	16		12
		112								7			30		49			26
																		27
										30								28
23	14					11	26	15				16	21	19		16		12
	95		30	54		48	55					51		40				29
																		30
																		31
437	236	1 254	208	368	867	183	305	189	585	364	660	257	320	265	648	189	761	172

Vårdform	3 (forts.). Övriga delade lasarett i landstingsområden <i>Other specialized</i>												
	Ängelholms lasarett	Älvsborgs »	Landakrona »	Trelleborgs »	Ystad »	Älmhults »	Varbergs »	Kungälv »	Möndala »	Uddevalle »	Älvsås »	Borås »	
Huvudman													
Kategori	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Länsbokstav	L	M	M	M	M	N	N	O	O	O	P	P	P
Kliniker med egen specialläkare ...	397	565	185	109	139	730	139	183	325	726	180	993	
1 Invärtes medicin	130	148	60	55	65	123	63	92	120	120	90	163	
2 Medicinsk barnsjukvård	29	48	26	—	—	49	—	—	—	50	—	56	
3 Medicinsk lungsjukvård	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	—	61	
4 Epidemivård (infektionskliniker) ...	—	119	—	—	—	44	—	—	—	50	—	83	
5 Reumatologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6 Hud- o. könssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	29	
7 Neurologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	
8 Allergologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9 Geriatrik och kliniker för långvarigt kroppssjuka	—	—	—	—	—	163	—	—	—	118	—	30	
10 Psykiatri (vuxen)	—	—	—	—	—	29	—	—	—	34	—	72	
11 Barn- o. ungdomspsykiatri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12 Kirurgi	150	145	99	54	74	137	76	91	96	120	90	157	
13 Barnkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14 Ortopedi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	90	
15 Neurokirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
16 Thoraxkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
17 Plastikkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18 Urologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
19 Obstetrik	34	39	—	—	—	28	—	—	39	38	—	50	
20 Gynekologi	30	40	—	—	—	45	—	—	31	37	—	54	
21 Ögonsjukdomar	—	—	—	—	—	20	—	—	—	30	—	25	
22 Öron-, näs- o. halssjukdomar	24	26	—	—	—	28	—	—	25	30	—	40	
23 Rehabilitering	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	
24 Radiologi	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	29	
25 Övriga kliniker	—	—	—	—	—	27	—	—	14	10	—	—	
Annan sluten vård	—	42	82	76	14	—	15	49	111	—	79	25	
26 Lasarettsvård o. liknande	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	25	
27 Lungtuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
28 Epidemivård	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
29 Förlösningssvård	—	—	26	16	14	—	15	19	—	—	18	—	
30 Vård av långvarigt kroppssjuka ...	—	42	56	60	—	—	—	30	111	—	33	—	
31 Vård av lättskötta psykiskt sjuka ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	397	607	267	185	153	730	154	232	436	726	259	1 018	

† Riksplatser.

¹ Riksförsäkringsverkets avdelning för reumatiskt och nervöst sjuka.

² Anestesiavdelning.

Vårdform	3 (forts.). Övriga delade lasarett i landstingsområden <i>Öster spe-</i>									
	Avesta lasarett	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	Falu	Ludvika	Mora	Bollnäs	Gävle	Hudiksvalls	Sandvikens	Söderhamns	Härnösands	
Huvudman	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Kategori	W	W	W	W	X	X	X	X	X	Y
Länsbokstav										
Kliniker med egen specialläkare	169	1028	172	170	322	710	443	145	123	180
1 Invärtes medicin	75	150	96	60	75	135	90	66	60	90
2 Medicinsk barnsjukvård	—	49	—	—	—	52	47	—	—	—
3 Medicinsk lungsjukvård	—	170	—	—	—	54	—	—	—	—
4 Epidemivård (infektionskliniker)	—	91	—	—	40	61	—	—	—	—
5 Reumatologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Hud- o. könssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Neurologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Allergologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Geriatrik och kliniker för långvarigt kroppssjuka	—	121	—	—	119	74	104	—	—	—
10 Psykiatri (vuxen)	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
11 Barn- o. ungdomspsykiatri	—	21	—	—	—	12	—	—	—	—
12 Kirurgi	94	163	76	90	88	124	98	79	63	90
13 Barnkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Ortopedi	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—
15 Neurokirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16 Thoraxkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Plastikkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Urologi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Obstetrik	—	55	—	—	—	33	25	—	—	—
20 Gynekologi	—	37	—	—	—	52	26	—	—	—
21 Ögonsjukdomar	—	51	—	—	—	26	23	—	—	—
22 Öron-, näs- o. halsjukdomar	—	50	—	20	—	31	17	—	—	—
23 Rehabilitering	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Radiologi	—	—	—	—	—	26	—	—	—	—
25 Övriga kliniker	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—
Annan sluten vård	43	—	47	16	24	—	—	12	14	98
26 Lasarettsvård o. liknande	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27 Lungtuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Epidemivård	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29 Förlösningssvård	18	—	16	16	24	—	—	12	14	20
30 Vård av långvarigt kroppssjuka	25	—	31	—	—	—	—	—	—	78
31 Vård av lättskötta psykiskt sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	212	1028	219	186	346	710	443	157	137	278

† Rikspatser. — ¹ Barnsjukhuset Samariten. — ² Riksförsäkringsverkets avdelning för reumatiskt och platser för obstetrik resp. 92, 84 och 28 och för gynekologi resp. 54, 49 och 29. — ³ Anestesiavdelning.

cialized general hospitals in county councils' districts

Sollefteå *	Sundsvalls *	Örnköldsviks *	Östersunds *	Lycksele *	Skellefteå *	Bodens *	Gällivare *	Kalix *	Kiruna *	Luleå *	Piteå *	4. Special-lasarett Single clinic hospitals	5. Odelade lasarett Non specialized general hospitals
L Y	L Y	L Y	L Z	L AC	L AC	L BD	L BD	L BD	L BD	L BD	L BD		
301	732	571	606	120	441	742	220	120	127	260	280	562	—
90	152	100	147	60	120	91	67	60	63	60	84	—	1
28	50	23	43	—	30	58	31	—	—	—	—	125	2
—	76	68	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	3
—	91	46	—	—	—	24	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	248	—	—	—	—	—	—	5
—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	60	50	—	89	74	—	—	—	85	100	—	9
—	—	52	42	—	—	43	—	—	—	—	—	—	10
—	10	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	11
92	182	140	158	60	110	85	68	60	64	75	88	3101	12
—	—	—	57	—	—	51	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	17
26	48	28	33	—	35	20	22	—	—	25	—	204	18
27	40	20	28	—	27	54	18	—	—	15	—	132	19
—	26	14	20	—	6	25	14	—	—	—	8	—	20
20	41	20	28	—	24	33	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	23
18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
74	121	—	—	12	38	6	61	62	70	12	15	—	1 902
30	52	—	—	—	—	6	—	—	—	12	—	—	1 133
—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	12	—	—	—	12	20	—	15	—	28
44	69	—	—	—	—	—	61	50	50	—	—	—	167
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	602
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
375	853	571	606	132	479	748	281	182	197	272	295	562	1 902

nervöst sjuka. — ³ Ekmanska sjukhuset. — ⁴ Allmänna b.b., Södra b.b. och Motala b.b. med vård-

Vårdform	6. Andra sjukhus av lasarettskaraktär Other hospitals of general hospital character							
	Summa grupp 6	Reumatikersjukhus Hospitals for rheumatics	Anstalter för vanföra Hospitals for the crippled	Kustsanatorier Coast sanatoria	Riksförsäkrings- verkets sjukhus Hosp. of National Insurance Board	Vissa enskilda sjukhus Private hospitals		
						Summa vissa enskilda sjuk- hus	Betänksförel- sens sjukhus	Ersta sjukhus
Huvudman								
Kategori.....		F	F	F	S	P	P	P
Länsbokstav							A	A
Kliniker med egen specialläkare	1 759	221	353	374	583	228	—	152
1 Invärtes medicin	102	—	—	—	—	102	—	66
2 Medicinsk barnsjukvård	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Medicinsk lungsjukvård	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Epidemivård (infektionskliniker).....	—	—	—	—	—	—	—	—
5 Reumatologi	804	†221	—	—	†583	—	—	—
6 Hud- o. könssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Neurologi	—	—	—	—	—	—	—	—
8 Allergologi	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Geriatrik och kliniker för långvarigt kroppssjuka	—	—	—	—	—	—	—	—
10 Psykiatri (vuxen)	—	—	—	—	—	—	—	—
11 Barn- o. ungdomspsykiatri	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Kirurgi	126	—	—	—	—	126	—	86
13 Barnkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—
14 Ortopedi	727	—	4(†)353	†374	—	—	—	—
15 Neurokirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—
16 Thoraxkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Plastikkirurgi	—	—	—	—	—	—	—	—
18 Urologi	—	—	—	—	—	—	—	—
19 Obstetrik	—	—	—	—	—	—	—	—
20 Gynekologi	—	—	—	—	—	—	—	—
21 Ögonsjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—
22 Öron-, näs- o. halssjukdomar	—	—	—	—	—	—	—	—
23 Rehabilitering	—	—	—	—	—	—	—	—
24 Radiologi	—	—	—	—	—	—	—	—
25 Övriga kliniker	—	—	—	—	—	—	—	—
Annan sluten vård	285	—	—	—	—	285	58	—
26 Lasarettsvård o. liknande	270	—	—	—	—	270	58	—
27 Lungtuberkulos	—	—	—	—	—	—	—	—
28 Epidemivård	—	—	—	—	—	—	—	—
29 Förlösningssvård	—	—	—	—	—	—	—	—
30 Vård av långvarigt kroppssjuka	15	—	—	—	—	15	—	—
31 Vård av lättskötta psykiskt sjuka	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa Total	2 044	221	353	374	583	513	58	152

† Riksplatser.

(†) Riksplatser ingår.

1 Strängnäs 97 |2 Spenshult 124 |3 Nynäshamn 250 |4 Tranås 189 |5 Åre 144 |6 Vasa sjukhus |

4 Eugeniahemmet, sjuk-

avdelning 46 |Norrbackainstitutet, |sjukavdelning 136 |Sköldborgsinstitu- |tets ortop. avd. |Hälsingborg 65 |Vanförelanst. ortop. |klin. Härnösand ... 106 |

5 Kronprinsessan Vikto-

rias kustsanatorium, |Vejbystrand 124 |Apelvikens kustsana- |torium 250 |6 Tuberkulossjukstugan |Tjärnan. |

					7.	8.	9.	10.	11.	12.
Röda korsets sjukhus	Sophiahem- nets sjukhus	Björbo sjukhus	Samariterhem- nets sjukhus	Carlanderska sjukhemmet	Sjukstugor Cottage hospitals	Fristående förlösningshem Maternity homes	Fristående anstalter för lungbo Sanatoria for TB of the lungs	Fristående epidemivård- anstalter Epidemic hospitals	Sjukhus och sjukhem för långvarigt kropps- sjuka Homes for chronic sick	Övriga enskilda sjukhem Private nursing homes
P A	P A	P B	P C	P OG	L	L, K	L, U, F	L	L, U, P	P
—	—	—	76	—	—	—	2 111	784	1 006	—
—	—	—	36	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	2 111	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	784	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	31 006	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
48	94	36	—	49	2 235	23	956	47	15 973	660
48	79	36	—	49	915	4	25	16	227	645
—	—	—	—	—	—	—	71	31	—	—
—	—	—	—	—	210	19	—	—	25	—
—	15	—	—	—	1 110	—	860	—	15 440	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	281	31
48	94	36	76	49	2 235	23	73 067	831	16 979	660

7 Sanatorier (A-anstalter)

Söderby	285
Uttran	233
Kolmårdssjukhuset	186
Mälilla	203
Follingbo	94
Fur	145

Broby	173
Örupssanatoriet	243
Renströmska	190
Svenshögen	199
Sjö-Gunnarsbo	122
Stora Ekeberg	220

Garphytte	160
Solliden	178
Hällnäs	229
Jubileumsfondens sa- natorium Österåsen	136

Bilaga 2.
Annex 2.

Specifikation av statens, landstingens och storstädernas mentalsjukhus år 1966

	Totalsumma <i>Grand total</i>	Summa, statens sjukh. f. psyk. sjuka <i>Total State mental hospitals</i>	Psykiatriska sjuk- huset, Stockholm	Ulleråkers sjukhus Uppsala	Sita Annas » Nyköping	Sundby Strängnäs	Karuddena » Katrineholm	Birgittas Vadstena
1 Antal vårdplatser den 31/12 <i>Beds</i>	29 492	20 377	261	1 376	206	1 103	230	1 205
2 därav sekundärplatser <i>thereof reserved for chronic cases</i>	1 489	1 489	—	—	—	240	—	78
3 Antal intagningar <i>Admissions</i> M. M.	26 230	17 038	260	1 529	169	559	104	617
4 Kv. F.	20 883	13 922	231	1 109	187	475	—	708
5 Summa Total	47 113	30 960	491	2 638	356	1 034	104	1 325
6 därav åter från försöksutskrivning jäm- ställd med utskrivning <i>thereof released</i> ...	(6 623)	4 792	10	589	58	115	62	332
7 Antal utskrivningar <i>Discharges</i> ... M. M.	26 787	17 501	196	1 682	170	623	95	693
8 Kv. F.	21 679	14 395	188	1 093	190	538	—	769
9 Summa Total	48 466	31 896	384	2 775	360	1 161	95	1 462
10 därav försöksutskrivning jämställd med utskrivning <i>thereof released on probation</i>	(12 035)	8 394	57	997	110	392	76	596
Den 31 dec. befintliga Hospital population								
11 För vård <i>Mental care</i> M. M.	14 541	10 035	120	788	113	431	64	579
12 Kv. F.	12 706	8 480	123	607	83	424	—	577
13 Summa Total	27 247	18 515	243	1 395	196	855	64	1 046
14 därav i kontrollerad familjevård <i>there- of in foster homes</i>	783	594	—	283	5	1	—	4
15 För observation enl. 4 kap. ssjl. <i>Observation for forensic purposes</i>	2	2	—	—	—	—	—	—
16 För undersökning enl. 6 kap. ssjl. <i>Exami- nation for forensic purposes</i>	1	1	—	—	—	—	—	—
17 Försöksutskrivna med karaktär av per- mission <i>On leave</i>	(757)	483	3	85	86	24	6	13
18 Avvikna <i>Absconded</i>	88	62	1	8	1	8	4	3
19 Samtliga befintliga Total	(28 095)	19 063	247	1 488	283	887	74	1 062
20 Exspektanter den 31 december <i>Expectants</i>	1 445	689	20	129	7	15	—	4
21 Befattningar: Läkare <i>Posts: Physicians</i> ..	(477)	310	9	39	4	12	6	13
22 Vårdpersonal <i>Nursing personnel</i>	(13 469)	9 200	124	691	100	405	167	461
23 Förvaltningspersonal <i>Adm. personnel</i>	(607)	460	13	38	7	18	10	21
24 Ekonomipersonal <i>Domestic staff</i>	(2 548)	1 784	29½	126	26	109	30	92
Utgifter för driften								
25 Totalutgift, 1000 kr <i>Running cost, 1 000 kr</i> ¹	(530 124)	358 668	5 482	26 222	4 107	15 864	3 054	18 434
26 Per vård dag, kr <i>Running cost, per bed-day</i>	(53,8)	50,6	70,3	54,9	57,0	45,2	132,8	43,3
Familjevård								
27 Vård dagar, 1 000-tal <i>Foster home care, bed- days, 1 000</i>	(346)	316	3	107	2	1	—	2
28 Utgifter, 1 000 kr <i>Expenses, 1 000 kr</i>	(4 695)	4 400	24	1 358	34	8	—	34
Hjälpverksamhet								
29 Utgifter, 1 000 kr <i>Pre and after care, costs 1 000 kr</i>	(3 624)	3 478	140	191	50	173	24	230

¹ För statens mentalsjukhus tillkommer en gemensam kostnad om 8 566 000 kr.

Detailed information on the mental hospitals of the State, the counties and the three largest cities

Ryhovs sjukhus Jönköping	S:t Sigfrids » Vaxjö	S:t Gertruds » Västervik	S:t Olofs » Visby	Gullberna » Karlskrona	S:t Lars » Lund	S:t Maria » Hälsingborg	S:t Jörgens » Lillnagen	Restads » Vänersborg	Källshagens » Vänersborg (sekundär- sjukh.)	Fälhygdens » Falköping	Mariebergs » Kristinehamn	Säter » Säter	Sidjöns » Sundsvall
985	1 053	1 059	240	800	1 263	1 330	670	1 337	450	782	1 072	1 370	762 1
—	—	—	—	—	—	—	—	107	450	—	—	316	— 2
775	688	436	262	672	934	1 783	824	1 172	179	1 395	904	857	869 3
910	640	448	281	560	710	1 223	744	680	158	1 309	618	771	617 4
1 685	1 328	884	543	1 232	1 644	3 006	1 568	1 852	337	2 704	1 522	1 608	1 486 5
281	334	84	52	112	356	247	55	183	44	246	218	327	207 6
780	741	483	306	658	973	1 773	831	1 260	190	1 392	885	828	772 7
930	734	463	263	568	734	1 250	745	816	160	1 321	742	737	577 8
1 710	1 475	946	569	1 226	1 707	3 023	1 576	2 076	350	2 713	1 627	1 565	1 349 9
684	419	290	88	317	638	458	132	487	78	392	366	474	192 10
507	506	485	101	384	718	710	339	594	236	347	508	675	378 11
420	416	382	113	393	617	639	247	508	187	309	445	546	292 12
927	922	867	214	777	1 335	1 349	586	1 102	423	656	953	1 221	670 13
32	—	4	21	—	63	—	—	9	—	—	21	23	— 14
—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	— 15
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	— 16
2	1	30	4	—	21	10	6	32	3	—	20	56	12 17
1	5	1	—	—	6	1	6	1	—	2	2	2	8 18
930	928	898	218	777	1 363	1 360	599	1 135	426	658	975	1 280	690 19
2	8	30	—	19	152	15	20	30	4	101	28	47	1 20
17	12	12	4	10	37	17	3	16	4	15	11	15	15 21
457	470	479	124	353	699	543	309	577	303	336	452	547	393 22
24	20	20	9	18	36	26	23	24	14	17	20	24	20 23
87	76	93	32	61	104	107	67	95	69	54	83	117	84 24
17 821	18 501	17 755	5 319	13 656	26 051	21 267	12 009	20 714	11 864	13 253	17 503	22 235	15 898 25
51,1	53,2	52,2	57,2	47,3	52,6	42,2	53,9	43,9	71,9	51,2	49,7	44,6	61,9 26
12	54	2	7	—	36	—	—	3	0	4	8	10	— 27
162	876	21	92	—	593	—	—	29	6	57	108	125	— 28
52	179	145	17	132	244	168	459	192	56	132	175	119	182 29

	Gäddé sjukhus (sek. sjukh.) Härnösand	* Frösö Frösön	* Umedalens Umedalen	* Furumåsets Piteå	S:a landstingens sjukhus	* Mellringe Örebro	* Hälsinge Bollnäs	S:a statens sjukh. i psyk. utveck- lingsstörda Totalt (mentally retarded)
1 Antal vårdplatser den 31/12.....	238	805	927	853	1 379	719	660	2 234
2 därav sekundärplatser	238	60	—	—	—	—	—	—
3 Antal intagningarM.	178	514	350	1 028	1 754	898	856	223
4Kv.	156	391	432	564	1 613	827	786	111
5 Summa	334	905	782	1 592	3 367	1 725	1 642	334
6 därav åter från försöksutskrivning jämfäst med utskrivning	68	152	76	584	293	94	199	..
7 Antal utskrivningarM.	175	597	374	1 024	1 774	848	926	242
8Kv.	152	379	459	587	1 656	783	873	129
9 Summa	327	976	833	1 611	3 430	1 631	1 799	371
10 därav försöksutskrivning jämfäst med utskrivning	27	212	185	727	722	161	561	..
Den 31 december befintliga								
11 För vårdM.	115	387	583	417	601	280	321	1 648
12Kv.	97	294	537	284	625	315	310	743
13 Summa	212	681	1 120	701	1 226	595	631	2 391
14 därav i kontrollerad familjevård	16	7	104	1	29	—	29	65
15 För observation enl. 4 kap. ssjl....	—	—	—	—	—	—	—	—
16 För undersökning enl. 6 kap. ssjl.	—	—	—	—	—	—	—	—
17 Försöksutskrivna med karaktär av permission	—	6	35	28	38	11	27	..
18 Avvikna	—	—	—	2	2	—	2	19
19 Samtliga befintliga	212	687	1 155	731	1 266	606	660	2 410
20 Exspektanter den 31 december...	—	37	3	17	156	27	129	290
21 Befattningar: Läkare	3	10	13	10	33	17	16	(23)
22 Vårdpersonal	107	335	404	364	704	357	347	(975)
23 Förvaltningspersonal	5	17	21	14 ¹ / ₂	18	8	10	(51 ¹ / ₂)
24 Ekonomipersonal	28	71	76	67	83 ¹ / ₂	52	31 ¹ / ₂	(204)
Utgifter för driften								
25 Totalutgift, 1 000 kr	4 953	14 131	16 885	15 690	28 411	13 111	15 300	(34 599)
26 Per vård dag, kr	58,3	51,2	43,7	56,8	62,0	60,4	63,5	(54,6)
Familjevård								
27 Vårddagar, 1 000-tal	3	3	51	8	—	—	—	(30)
28 Utgifter, 1 000 kr	68	43	601	161	—	—	—	(295)
Hjälperksamhet								
29 Utgifter, 1 000 kr	1	136	116	165	—	—	—	(146)

¹ Personalen redovisad i tabeller för kroppssjukvård. — ² Inkl. Norrulls sjukhus.

Kommentarer till bilaga 2

Uppgifterna i bilagan om intagningar och utskrivningar är icke jämförbara med motsvarande uppgifter lämnade i publikationer före 1962. Beträffande *intagningar* av psykiskt sjuka har nämligen patienter, som återintagits efter försöksutskrivning jämfördd med utskrivning (d.v.s. då försöksutskrivningen icke har givits med tidsbegränsning) medräknats och beträffande *utskrivningar* av psykiskt sjuka har försöksutskrivning jämfördd med utskrivning medräknats och i bilagan särredovisats. Som en följd härav har sådana försöksutskrivningar icke medtagits i antalet befintliga vid årsskiftet.

Utgifter för driften omfattar dels den egentliga sjukhusdriften och dels familjevård och hjälpverksamhet. Kostnader för rättspsykiatriska undersökningar ingår ej och ej heller utbildning av personal i annan mån än löner åt elever, som praktiserar på sjukhusen som ett led i utbildningen.

Familjevård och hjälpverksamhet. Se texten sidan 36 och 38.

Sjukhusen. Källshagens avdelning för psykiskt utvecklingsstörda har här upptagits som självständig anstalt, men det har icke varit möjligt meddela separata tal för personal och ekonomi. Dessa ingår i övriga delen av sjukhuset, som avser psykiskt sjuka.

Norrtulls sjukhus, med 315 vårdplatser, ingår fr. o. m. år 1961 som avdelning på Sankt Eriks sjukhus. Uppgifterna för Sankt

Eriks sjukhus inkluderar en alkoholistavdelning om 18 vårdplatser.

Vissa sjukhus är s. k. *sekundärsjukhus*, d.v.s. de belägges från andra sjukhus med långvariga sjukdomsfall. Sekundärvdelningar på, eller anslutna till, primärsjukhusen finns också. En översikt av dessa förhållanden ter sig sålunda.

Sekundärsjukhus år 1966: Källshagens sjukhus (belägges från Ryhovs, Restads och Mariebergs sjukhus); Gådeå sjukhus (belägges från Sidsjöns sjukhus).

Sekundärvdelning fanns på: Sundby sjukhus (120 platser belägna i Ribbingelund, Årila, och 120 platser i Rosöga, Härad); Birgittas sjukhus (78 platser i Hammar); S:t Sigfrids sjukhus (Korsberga centralhem); Restads sjukhus (107 platser i Österängen); Sätters sjukhus (156 platser i Pärilby, Grangärde, och 160 i Olofsfors, Avesta); Frösö sjukhus (60 platser i Järvsö).

Somatiska vårdavdelningar har inrättats på ett flertal sjukhus.

De *rättspsykiatriska avdelningarna* vid vissa mentalsjukhus har till uppgift att efter beslut av domstol verkställa rättspsykiatriska undersökningar i brottmål. Sådana avdelningar finns på Psykiatriska sjukhuset i Stockholm, Ulleråkers, Ryhovs, S:t Lars, S:t Jörgens, Sidsjöns och Umedalens sjukhus. Jfr sinnessjuklagen, 43 §, och medicinalstyrelsens kungörelse den 15/1 1949. Under 1965 tillkom, med motsvarande uppgifter, Statens rättspsykiatriska stationer i Örebro och Norrköping.

Bilaga 3**Annex 3****Läkartjänster vid undervisningssjukhus, lasarett, sanatorier, epidemisjukhus och mentalsjukhus och specialistsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda vid slutet av år 1966¹***Posts for doctors at certain hospitals*

I = undervisningsavdelning

II = annan avdelning

Kliniker eller andra självständiga sjukhusavdelningar		Över-läkare	Bitr. över-läkare	Under-läkare	Extra-läkare	Förest., labora-tor el.d.	Poli-klinik-läkare	Summa tjänster
A. Kroppsjukvård	Summa	I 210	340	750	18	16	23	1 357
	II	806	630	1 342	44	1	25	2 848
	Total S:a	1 016	970	2 092	62	17	48	4 205
Odelade lasarett	II	15	3	33	—	—	—	51
Anestesiavdelningar	I	10	19	46	1	—	—	76
	II	82	49	55	2	—	—	188
Audiologiska avdelningar	I	2	—	1	—	—	1	4
	II	3	—	—	—	—	—	3
Barnkliniker:								
medicinska barnkliniker	I	7	17	36	2	—	2	64
	II	40	25	65	6	—	2	138
kirurgiska barnkliniker	I	4	6	17	—	—	1	28
Foniatrisk avdelning	II	2	—	—	—	—	—	2
Hudkliniker	I	6	9	21	—	—	1	37
	II	14	4	17	—	—	8	43
Kliniker för invärtes sjukdomar:								
medicinska kliniker	I	13	40	90	2	—	6	151
	II	96	86	304	9	1	7	503
somatiska avdelningar								
på mentalsjukhus	II	28	—	1	—	—	—	29
allergologiska kliniker	I	2	—	4	—	—	1	7
	II	—	—	—	—	—	2	2
endokrinologiska kliniker	I	3	2	7	—	1	—	13
infektionskliniker och epidemisjukhus	I	6	8	18	1	—	—	33
	II	25	12	39	—	—	—	76
kardiologisk avdelning	I	2	1	3	—	—	—	6
	II	2	—	2	—	—	—	4
lungkliniker och sanatorier	I	5	5	16	1	—	—	27
	II	28	27	41	—	—	—	96
medicinsk njurklinik	I	1	1	4	1	—	—	7
	II	1	1	3	1	—	—	6
reumatologiska kliniker	I	3	2	6	—	—	—	11
	II	3	1	4	—	—	—	8
yrkesmedicinska kliniker	I	2	2	2	—	—	—	6
	II	2	—	1	—	—	—	3
Kliniker för långvarigt kroppssjuka ...	I	2	1	4	—	—	—	7
	II	43	18	40	2	—	—	103
Kliniker för kirurgiska sjukdomar:								
kirurgiska kliniker	I	9	34	75	—	—	2	120
	II	90	102	316	3	—	1	512

¹ I tabellen har medtagits även vissa större enskilda sjukvårdsanstalter av lasarettskaraktär.

Kliniker eller andra självständiga sjukhusavdelningar	Över-läkare	Bitr. över-läkare	Under-läkare	Extra-läkare	Förest., labora-tor el.d.	Poli-klinik-läkare	Summa tjänster
extremitetskirurgisk klinik	I 1	3	4	1	—	—	9
handkirurgisk klinik	I 1	1	2	—	—	—	4
neurokirurgiska kliniker	I 7	10	17	—	—	—	34
neurotraumatologisk klinik	II 2	2	5	—	—	—	9
ortopediska kliniker	I 1	—	1	—	—	—	2
ortopedisk-skelettkirurgisk klinik....	I 6	11	25	—	—	2	44
plastikkirurgiska kliniker	II 20	19	38	1	—	—	78
thoraxkirurgiska kliniker	II 3	1	1	1	—	—	6
urologiska kliniker	I 5	5	10	—	—	—	20
urologiska kliniker	II 3	2	3	—	—	—	8
urologiska kliniker	I 6	9	21	—	—	—	36
urologiska kliniker	II 1	1	2	—	—	—	4
urologiska kliniker	I 4	2	7	—	—	—	13
urologiska kliniker	II 4	2	4	1	—	—	11
Kliniska laboratorier:							
blodgivarcentraler	I 5	—	5	—	—	—	10
bakteriologiska laboratorier	I 7	8	12	—	1	—	28
fysiologiska laboratorier	II 6	2	2	—	—	—	10
fysiologiska laboratorier	I 8	6	19	—	—	—	33
kemiska laboratorier	II 7	2	2	—	—	—	11
kemiska laboratorier	I 8	11	14	—	—	—	33
neurofysiologiska laboratorier	II 34	11	15	—	—	—	60
neurofysiologiska laboratorier	I 5	2	5	3	—	—	15
virologiska laboratorier	II 3	—	2	—	—	—	5
hormonlaboratorium	I 2	2	2	—	—	—	6
cytologiskt och cytodiagnostiskt labo-ratorium	I —	—	—	—	1	—	1
cytologiskt och cytodiagnostiskt labo-ratorium	I 3	—	2	—	—	—	5
Kvinnokliniker	II 1	—	—	—	—	—	1
Kvinnokliniker	I 8	26	53	3	1	1	92
Neurologiska kliniker	II 43	46	110	8	—	—	207
Neurologiska kliniker	I 5	13	27	—	—	3	48
Patologavdelningar	II 4	5	7	1	—	1	18
Patologavdelningar	I 5	2	11	—	7	—	25
Radiopatologisk avdelning	II 10	10	9	—	—	—	29
Radiopatologisk avdelning	I 1	—	2	—	1	—	4
Radiologiska avdelningar:							
röntgen- och röntgendiagnostiska av-delningar	I 18	33	76	1	—	—	128
radioterapeutiska kliniker, allmänna	II 99	124	132	5	—	—	360
radioterapeutiska kliniker, allmänna	I 6	12	24	1	—	—	43
radioterapeutiska kliniker, gyneko-logiska	II 8	5	5	—	—	—	18
radioterapeutiska kliniker, gyneko-logiska	I 5	3	8	—	—	—	16
Rehabiliteringskliniker (inkl. sjukgym-nastikavdelningar)	II 1	—	—	—	—	—	1
Rehabiliteringskliniker (inkl. sjukgym-nastikavdelningar)	I 4	7	5	—	2	—	18
Socialmedicinsk avdelning	II 8	4	6	—	—	—	18
Ögonkliniker	II 2	—	1	—	—	—	3
Ögonkliniker	I 6	11	22	1	1	1	42
Öron-, näs- och halskliniker	II 33	28	25	2	—	3	91
Öron-, näs- och halskliniker	I 5	16	25	—	1	2	49
Klinik för nervöst och reumatiskt sjuka (riksförs.verket)	II 39	38	50	2	—	1	130
Neurologisk rehabiliteringsklinik	I 1	—	2	—	—	—	3
Neurologisk rehabiliteringsklinik	I 1	—	1	—	—	—	2

Kliniker eller andra självständiga sjukhusavdelningar		Över- läkare	Bitr. över- läkare	1:e läkare	Under- läkare	Extra läkare	Förest., labora- tor el.d.	Poli- klinik- läkare	Summa tjänster
B. Mentalsjukvård	Summa	I 22	35	4	85	1	—	—	147
		II 140	102	13	321	7	2	7	592
	Total S:a	162	137	17	406	8	2	7	1 739
Psykiatriska kliniker	I	10	19	—	43	—	—	—	72
	II	21	27	—	79	4	1	6	138
Klinik för alkoholsjukdomar	I	1	1	4	—	—	—	—	6
	II	2	—	—	—	1	1	1	5
Barn- och ungdomspsykiatriska kliniker	I	6	8	—	13	1	—	—	28
	II	23	12	—	32	1	—	—	68
Annan psykiatrisk avdelning på kropps- sjukhus	I	1	—	—	—	—	—	—	1
Kliniker på mentalsjukhus	I	4	7	—	29	—	—	—	40
	II	70	62	9	210	1	—	—	352
Avdelningar för hjälpverksamhet och familjevård	II	22	1	4	—	—	—	—	27
Rättspsykiatriska avdelningar	II	2	—	—	—	—	—	—	2
C. Vård av psykiakt utvecklingsstörda									
	Total S:a	II 6	3	1	9	—	—	—	19
Summa A—C Grand Total		1 184	1 110	18	2 507	70	19	55	4 963

¹⁾ Fr. o. m. 1966 har ur kategorin "Mentalsjukvård" utbrutit dels läkare vid specialsjukhus för psykiskt utvecklingsstörda (se under C.), dels ock läkare vid statens rättspsykiatriska stationer (9 överläkare, 2 bitr. överläkare, 4 förste läkare, 4 underläkare eller summa 19 läkare).

Bilaga 4**Annex 4****Antalet läkare med specialistbehörighet ^{31/12} 1965 och 1966****Number of physicians with specialist qualifications**

Källa: Register hos medicinalstyrelsens nämnd för specialistbehörighet.

Specialiteter <i>Specialties</i>	1965	1966	Netto- skill- nad
A) I kungörelsen angivna specialiteter According to official decree			
1. Anestesiologi <i>Anesthesiology</i>	58	64	+ 6
2. Bakteriologi och skyddssympningar <i>Bacteriology and inoculations</i>	38	40	+ 2
3. Barnaälderns invärtes sjukdomar <i>Pediatrics</i>	325	332	+ 7
4. Barnaälderns kirurgiska sjukdomar <i>Child surgery</i>	16	17	+ 1
5. Barnaälderns psykiska och nervösa sjukdomar <i>Child psychiatry</i>	46	50	+ 4
6. Hjärtsjukdomar <i>Cardiovascular diseases</i>	342	344	+ 2
7. Hud- och könssjukdomar <i>Dermato-Venereology</i>	91	93	+ 2
8. Invärtes sjukdomar <i>Internal medicine</i>	1 109	1 129	+20
9. Kirurgiska sjukdomar <i>Surgery</i>	616	624	+ 8
10. Klinisk epidemiologi och akuta infektionssjukdomar <i>Clinical epidemiology and infectious diseases</i>	42	44	+ 2
11. Klinisk fysiologi <i>Clinical physiology</i>	13	18	+ 5
12. Klinisk kemi <i>Clinical chemistry</i>	34	34	0
13. Kvinnosjukdomar och förlossningar <i>Obstetrics and gynaecology</i>	322	331	+ 9
14. Lungsjukdomar <i>Pulmonary diseases</i>	238	232	- 6
15. Matsmältningsorganens sjukdomar <i>Gastro-intestinal diseases</i>	78	77	- 1
16. Nervsjukdomar <i>Neurology</i>	100	97	- 3
17. Neurokirurgi <i>Neuro-surgery</i>	17	19	+ 2
18. Ortopedi <i>Orthopedics</i>	95	102	+ 7
19. Plastikkirurgi <i>Plastic surgery</i>	15	19	+ 4
20. Psykiska och nervösa sjukdomar <i>Mental and nervous diseases</i>	236	253	+17
21. Radiumbehandling <i>Radiotherapy</i>	44	43	- 1
22. Röntgenbehandling <i>X-ray therapy</i>	151	152	+ 1
23. Röntgenundersökning <i>X-ray diagnostics</i>	260	266	+ 6
24. Röst- och talrubbningar <i>Phoniatrics</i>	7	8	+ 1
25. Tandernas sjukdomar <i>Stomatology</i>	35	35	0
26. Ämnesomsättningens sjukdomar <i>Metabolic diseases</i>	95	96	+ 1
27. Ögonsjukdomar <i>Ophthalmology</i>	158	162	+ 4
28. Öron-, näs- och halssjukdomar <i>Oto-rhino-laryngology</i>	232	242	+10
B) Enligt övergångsbestämmelserna medgivna specialiteter Transitionaly licensed			
29 a Massage och sjukgymnastik <i>Physiotherapy</i>	5	5	0
b Radiumbehandling, endast hudsjukdomar <i>Dermato radiotherapy</i>	2	1	- 1
c Radiumbehandling, endast kvinnosjukdomar <i>Gynaecological radiotherapy</i>	10	9	- 1
d Rättspsykiatri <i>Forensic psychiatry</i>	14	14	0
e Röntgenbehandling, endast hudsjukdomar <i>Dermato X-ray therapy</i>	1	1	0
f Röntgenbehandling, endast kvinnosjukdomar <i>Gynaecological X-ray therapy</i>	10	9	- 1
g Röntgenundersökning, endast lungsjukdomar <i>Pulmonary X-ray diagnostics</i>	13	13	0
h Röntgenundersökning, endast ortopedi <i>Orthopedic X-ray diagnostics</i>	7	7	0
Summa Total	4 875	4 982	+107

Bilaga 4. Annex 4

Från och med år 1961 har läkares rätt att beteckna sig som specialist blivit föremål för författningsreglering; se 2 § o. f. kungörelsen den 25 november 1960, nr 653, med tillämpningsföreskrifter till lagen om behörighet att utöva läkaryrket.

Specialistbehörighet meddelas av en särskilt för ändamålet inrättad nämnd inom medicinalstyrelsen, kallad *medicinalstyrelsens nämnd för läkarspecialistbehörighet*.

Tidigare hade inom Sveriges läkarförbund funnits en motsvarande reglering för dess medlemmar. Enligt kungörelsen skall de,

som före 1961 års ingång av läkarförbundet erhållit rätt att beteckna sig som specialister, bibehållas vid denna rätt, även sedan den nya ordningen trätt i kraft.

Antalet meddelade behörigheter som specialist är icke liktydigt med det totala antalet läkare med specialistbehörighet. Det är nämligen vanligt, att en och samma läkare förvärvar behörighet i flera specialiteter. Här redovisas antalet meddelade specialistbehörigheter vid utgången av år 1965 och 1966. Dessa fördelar sig på 3 431 resp. 3 560 läkare. De anförda siffrorna innebär, att antalet specialiteter per läkare vid utgången av år 1966 uppgick till 1,40.

Bilaga 5

Annex 5

Befolkningsstatistik *Vital statistics*Folkmängd år 1966 *Population 1966*

Källa: »Folkmängdens förändringar 1966».

Sjukvårdsområden <i>Districts for health and sick care</i>	Rikets folkmängd <i>No. inhabitants</i>	
	den 31/12 on 31st Dec.	medelfolk- mängd <i>mean pop- ulation</i>
Stockholms stad	781 118	784 811
Stockholms län	624 077	608 214
Uppsala län	188 707	186 704
Södermanlands län	242 022	241 948
Norrköpings stad	94 067	93 934
Östergötlands län i övrigt	273 873	272 913
Jönköpings län	297 940	297 030
Kronobergs län	165 877	165 083
Kalmar läns norra	81 724	81 510
Kalmar läns södra	154 635	154 468
Gotlands län	53 738	53 710
Blekinge län	150 613	150 047
Kristianstads län	263 347	262 553
Malmö stad	253 502	251 331
Malmöhus län i övrigt ...	424 590	421 297
Hallands län	183 053	181 479
Göteborgs stad	443 292	432 550
Göteb. och Bohus län i övr.	235 574	237 350
Älvsborgs län	387 749	391 193
Skaraborgs län	253 640	255 282
Värmlands län	287 005	287 051
Örebro län	272 258	269 022
Västmanlands län	253 988	251 935
Kopparbergs län	280 835	281 379
Gävleborgs län	293 955	293 303
Västernorrlands län	277 622	277 544
Jämtlands län	129 810	130 329
Västerbottens län	234 270	233 934
Norrbottnens län	260 207	259 893
Summa Total	7 843 088	7 807 797
Summa Total 1965	7 772 506	7 733 853
» » 1960	7 497 967	7 480 395
» » 1955	7 290 112	7 262 388
» » 1950	7 041 829	7 014 005

Folkmängden efter kön och ålder den 31/12 1966

Population according to sex and age

Källa: »Folkmängdens förändringar 1966».

Ålder <i>Age</i>	Män <i>Males</i>	Kvinnor <i>Females</i>	Summa <i>Total</i>
0 år <i>years</i>	62 766	59 105	121 871
1 »	62 529	59 161	121 690
2 »	62 591	59 680	122 271
3 »	58 116	54 553	112 669
4 »	54 877	52 201	107 078
0—4 »	300 879	284 700	585 579
5—9 »	267 821	253 978	521 799
10—14 »	275 626	260 137	535 763
15—19 »	305 645	292 648	598 293
20—24 »	334 123	315 208	649 331
25—29 »	258 158	240 806	498 964
30—34 »	226 371	217 320	443 691
35—39 »	234 232	231 058	465 290
40—44 »	258 029	255 153	513 182
45—49 »	272 847	269 579	542 426
50—54 »	260 007	258 785	518 792
55—59 »	253 228	255 974	509 202
60—64 »	213 960	228 962	442 922
65—69 »	173 319	195 514	368 833
70—74 »	127 985	154 864	282 849
75—79 »	84 719	110 236	194 955
80—84 »	47 553	63 680	111 233
85—89 »	19 103	26 621	45 724
90 år o. över	5 565	8 695	14 260

Summa Total 3 919 170 3 923 918 7 843 088

På 1 000 av medel- folkmängden <i>Per 1 000 of mean population</i>	Vigda par <i>Marri- ages</i>	Le- vande födda <i>Live births</i>	Döda (utom död- födda) <i>Crude death rate</i>	Späd- barns- dödlig- het ¹ <i>Infant mortality</i>
Sverige				
1901/05	5,90	26,12	15,48	91,0
1921/25	6,34	19,14	12,06	59,9
1931/35	7,31	14,10	11,64	50,1
1941/45	9,64	18,75	10,64	31,0
1950	7,73	16,45	10,02	21,0
1955	7,19	14,78	9,45	17,4
1960	6,70	13,66	10,04	16,6
1961	6,97	13,89	9,78	15,8
1962	7,13	14,19	10,16	15,3
1963	7,03	14,85	10,05	15,0
1964	7,63	16,01	10,01	14,2
1965	7,75	15,88	10,11	13,3
1966*	7,83	15,80	10,05	12,6
Danmark (1965) ...	9	18,0	10,1	18,7
Finland (1965)	8	16,5	9,6	17,6
Island (1965)	..	24,7	6,7	18,0
Norge (1965)	7	17,8	9,5	16,8
Nederländerna (1965)	9	19,9	8,0	14,4
Frankrike (1965) ..	7	17,6	11,1	23,3
Schweiz (1965)	8	18,7	9,3	19,0
Storbritannien (1965)	8	18,3	11,5	19,6
Västtyskland (1965)	9	17,9	11,2	23,8
U. S. A. (1965)	9	19,4	9,4	24,7
Japan (1965)	..	18,6	7,1	18,5
Nya Zeeland (1965).	8	22,8	8,7	19,5

Sveriges folkmängd framgår av tabellerna sidan 134. Uppgifterna i dessa liksom nedanstående uppgifter för år 1966 är definitiva.

Under år 1966 föddes 124 591 barn, varav 123 354 levande, avled 78 440 personer, varav 1 549 i första levnadsåret, ingicks 61 101 äktenskap och noterades en total folkökning, inklusive invandringsöverskott, på 70 582 personer.

Vissa relationstal, som kan beräknas på dylika tal, ställer sig för Sverige och en del utländska stater som framgår av tablan ovan, som i huvudsak hämtats ur »Statistisk årsbok».

Av de levande födda (år 1966) var 15,1 % födda utom äktenskap. Spädbarnsdödligheten (döda i första levnadsåret) var 18,9 av 1 000 levande födda bland dessa barn mot 12,6 bland samtliga levande födda.

Den återstående medellivslängden vid födelsen var i Sverige för män resp. kvinnor under perioden 1751/90 33,72 och 36,64, 1901/10 54,53 och 56,98 och 1960/64 71,49 och 75,45 år. Sistnämnda tal hävdar sig väl vid jämförelse med dem i andra länder, även om man väljer de högsta, vilket antydes av följande uppgifter för män resp. kvinnor: Danmark (1963/64) 70,3 och 74,6, Finland (1956/60) 64,90 och 71,57, Norge (1961/65) 71,03 och 75,97, England och Wales (1963/65) 68,3 och 74,4, Nederländerna (1956/65) 71,1 och 75,9, Västtyskland (1963/64) 67,32 och 73,13, USA (1964) 66,9 och 73,7, Japan (1964) 67,67 och 72,87 och Nya Zeeland (1960/62) 69,17 och 74,51.

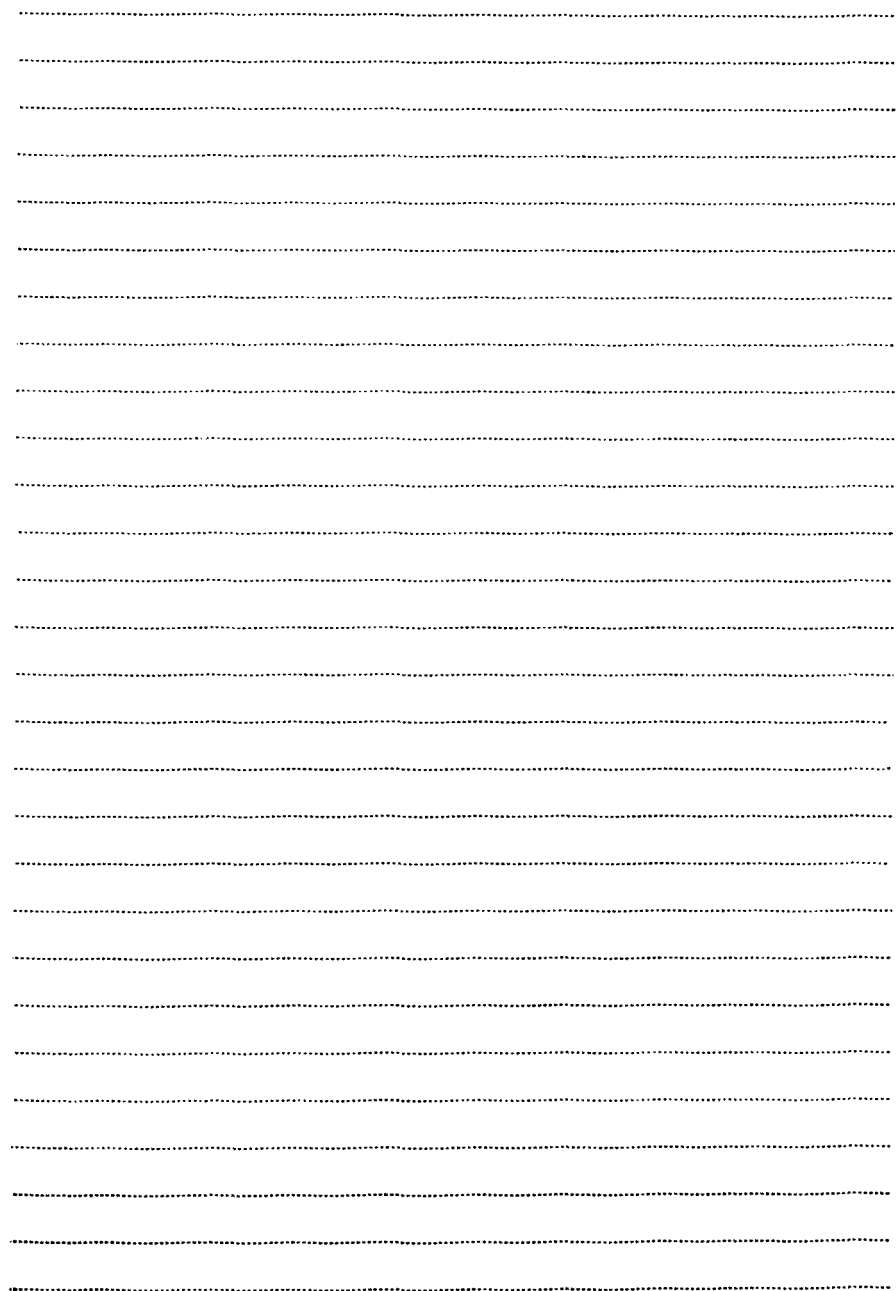
Dödsorsakerna enligt publikationen »Dödsorsaker» (av statistiska centralbyrån) framgår av följande tablå, som visar dödligheten på 100 000 invånare.

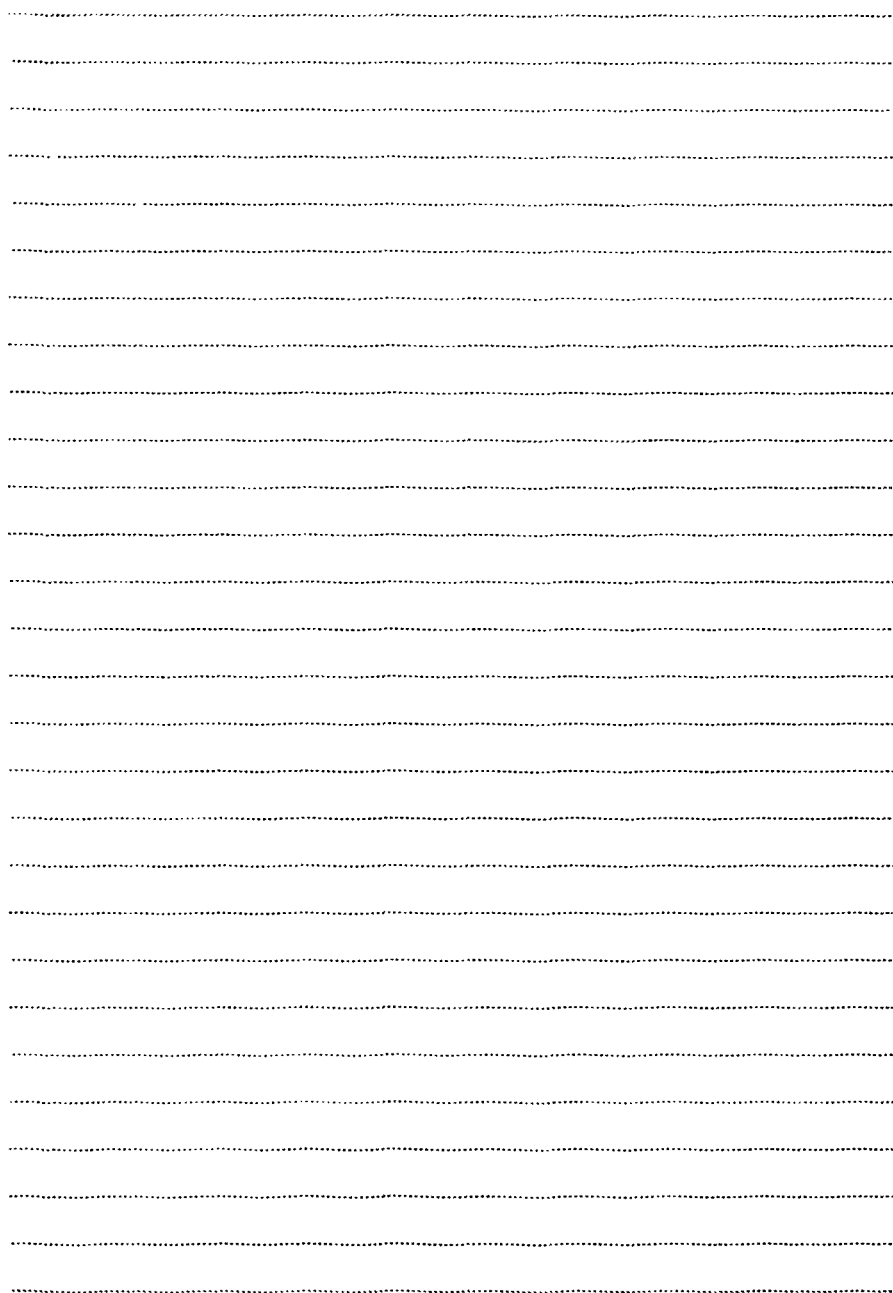
¹ Döda i första levnadsåret av 1 000 levande födda. *Dead during first year of life per 1 000 live births.*

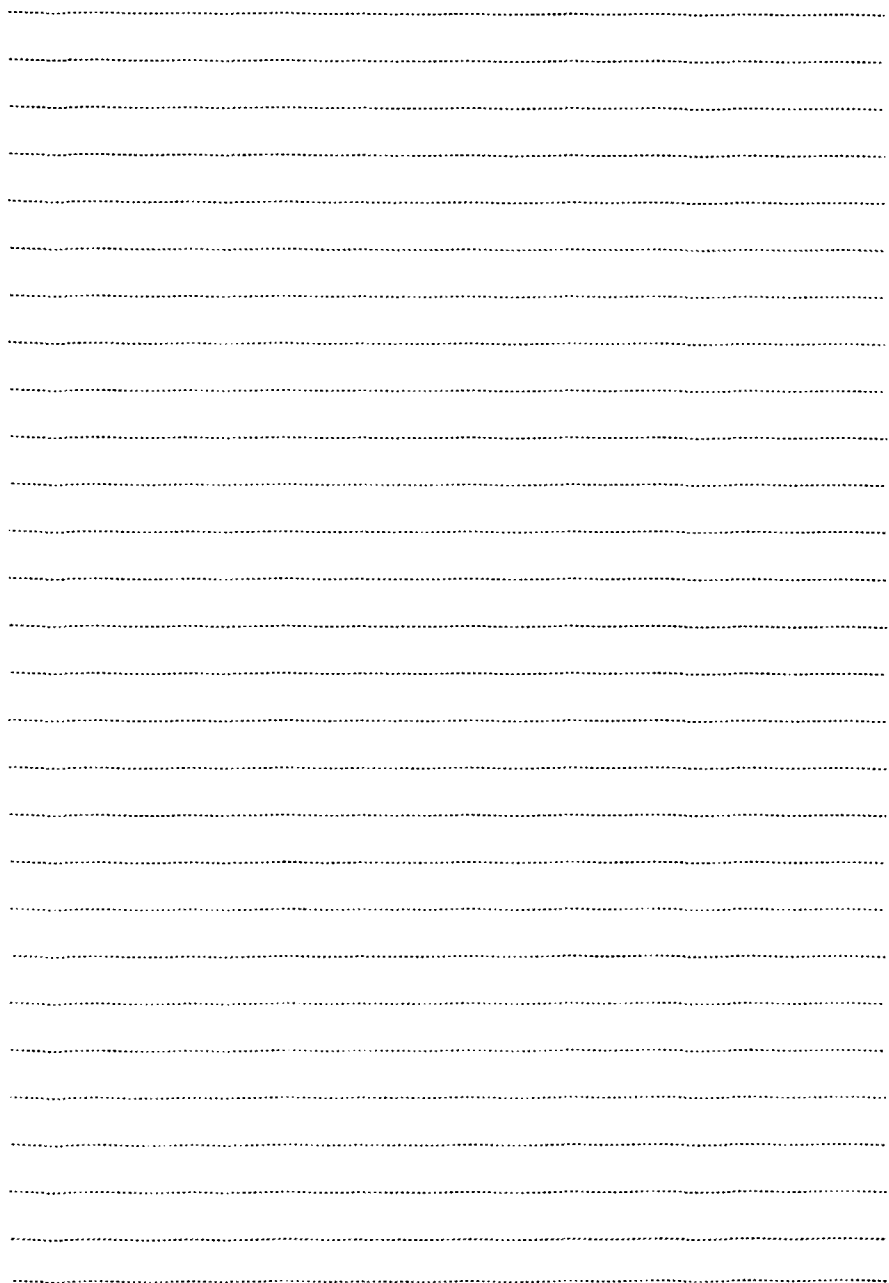
Antal döda per 100 000 invånare *Annual number of deaths per 100 000 inhabitants*

Dödsorsaker (huvudgrupper enligt 1948 års internationella klassifikation) <i>Causes of death (International Classification)</i>	Årligen 1936/40	Årligen 1941/45	Årligen 1946/50	Årligen 1951/55	Årligen 1956/60	År 1964	År 1965	År 1966
Tuberkulos <i>Tuberculosis</i>	81	69	39	16	8	5	5	4
Andra infektionssjukdomar; parasitära sjukdomar <i>Other Infectious and Parasitic Diseases</i>	26	19	10	5	4	4	4	3
Tumörer <i>Neoplasms</i>	156	160	164	169	182	199	195	195
Allergiska sjukdomar, endokrina systemets sjukdomar, ämnesomsättningsjukdomar, nutritionssjukdomar <i>Allergic, Endocrine System, Metabolic and Nutritional Diseases</i> ..	15	11	10	17	17	23	24	25
Blodbildande organens och blodets sjukdomar <i>Diseases of the Blood and Blood-forming Organs</i>	6	6	6	4	4	3	4	4
Mentalsjukdomar, mentala defekter m. m. <i>Mental, Psychoneurotic and Personality Disorders</i>	3	3	3	4	4	3	3	3
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar <i>Diseases of the Nervous System and Sense Organs</i>	125	121	128	147	148	131	130	125
Cirkulationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Circulatory System</i>	305	303	355	337	367	405	411	406
Respirationsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Respiratory System</i>	114	75	53	52	58	57	68	65
Matsmältningsorganens sjukdomar <i>Diseases of the Digestive System</i>	51	43	37	40	38	42	42	43
Uro-genitalorganens sjukdomar <i>Diseases of the Genito-urinary System</i>	46	40	35	25	27	26	27	27
Havandeskapets, förlossningens och barnsängstidens sjukdomar <i>Deliveries and Complications of Pregnancy, Childbirth and the Puerperium</i>	4	3	1	1	1	0	0	0
Hudens och underhudens sjukdomar <i>Diseases of the Skin and Cellular Tissue</i>	1	1	1	1	1	1	1	1
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar <i>Diseases of the Bones and Organs of Movement</i>	4	4	4	5	3	3	3	3
Medfödda missbildningar <i>Congenital Malformations</i>	5	8	9	7	7	8	7	7
Sjukdomar hos nyfödda och spädbarn <i>Certain Diseases of Early Infancy</i>	32	30	24	18	15	15	13	12
Senilitet. Ofullständigt preciserade fall <i>Symptoms, Senility and Ill-defined Conditions</i> ..	137	109	91	58	29	11	10	10
Skador genom yttre våld och förgiftning (utom självmord) <i>Accidents, Poisoning and Violence (except suicide)</i>	42	44	38	40	42	45	45	47
Självmord <i>Suicide</i>	16	15	15	17	19	20	19	20
Summa <i>Total</i>	1 169	1 064	1 023	963	974	1 001	1 011	1 000

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the paper.

TABELLER

Tab. A 1.	Översikt av den slutna vården år 1966
Tab. A 2.	Översikt av de fastställda vårdplatserna den $31/12$ 1966 fördelade dels efter sjukhustyp, dels efter vårdform
Tab. A 3.	Översikt av sjukhus och vårdplatser för sluten sjukvård den $31/12$ 1966 fördelade efter huvudmannakategori
Tab. A 4.	Översikt av den slutna vårdens utveckling åren 1920—1966
Tab. A 5.	Vårdplatsantalets förändringar vid kroppssjukhusen åren 1950—1966
Tab. A 6.	Kroppssjukhusen år 1966, deras vårdplatser, intagningar, vård dagar och beläggning
Tab. A 7.	Patienter i öppen vård och röntgenarbeten i öppen och slutna kroppssjukvård år 1966
Tab. A 8.	Personalen vid kroppssjukhusen 1966
Tab. A 9.	Tjänster för personal vid kroppssjukhusen 1966
Tab. A 10.	Vakanser bland personalen vid kroppssjukhusen 1966
Tab. A 11.	Kroppssjukhusens samlade årliga driftkostnader
Tab. A 12.	Driftkostnad per vård dag resp. per intagen 1950—1966
Tab. A 13.	Lasarettens driftkonton år 1966
Tab. A 14.	Mentalsjukhusen och anstalterna för psykiskt utvecklingsstörda och epileptiker år 1966, deras intagningar, vård dagar och beläggning
Tab. A 15.	Personalen vid anstalter för vård av psykiskt sjuka och epileptiker vid slutet av år 1966
Tab. A 16.	Personalen vid anstalter för psykiskt utvecklingsstörda vid slutet av år 1966
Tab. A 17.	Tjänster och vakanser bland vårdpersonalen vid mentalsjukhus 1966
Tab. A 18.	Vårdpersonal per 100 vårdplatser vid anstalter för vård av psykiskt sjuka och psykiskt utvecklingsstörda år 1966
Tab. A 19.	Driftkostnad per vård dag inom mentalsjukvården
Tab. A 20:1.	Distriktssköterskornas verksamhet
Tab. A 20:2.	Specifikation av tab. A 20:1 för år 1966
Tab. A 21.	Den förebyggande mödra- och barnavården år 1966
Tab. A 22.	Verksamheten vid centraldispensärerna år 1966
Tab. A 23.	Folktandvård. Verksamheten år 1966
Tab. A 24.	Folktandvårdens utgifter och inkomster för driften år 1966. Distrikts- och centraltandpolikliniker
Tab. A 25.	Antal apotek, dessas försäljningsbelopp och personal år 1966
Tab. B 1.	Den yrkesverksamma personalen i hälso- och sjukvård i slutet av åren 1950—1966

- Tab. B 2. Legitimerade tandläkare fördelade efter kön och hemortslän vid slutet av år 1966
- Tab. B 3. Läkarkårens utveckling 1930—1966
- Tab. B 4. Sjuksköterskekårens utveckling 1930—1966
- Tab. B 5. Vissa sjukskötersketjänster och barnmorsketjänster år 1966
- Tab. C 1. Statens, landstingens och städernas utom landsting jämte allmänna försäkringskassornas nettokostnader (driftoch anläggningskostnader) för hälso- och sjukvård åren 1960—1966, milj. kr
- Tab. C 2. Specifikation för år 1966 av tab. C 1 utom försäkringskassorna, milj. kr
- Tab. C 3. Försäkringskassornas utgifter för sjukvård år 1966
- Tab. C 4. Primärkommuners, andra än städer utom landsting, nettokostnader (drift o. anlägg.) för hälso- och sjukvård
- Tab. C 5. Det allmännas nettokostnader för nyanläggning och investering (nybyggnader och nyuppsättning av inventarier) år 1966 (1966/67), milj. kr
- Tab. C 6. Landstingens och städernas utom landsting driftkostnader för sjukvårdsändamål år 1966. Miljoner kronor
- Tab. D 1. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt åren 1955—1966 (kliniska fall)
- Tab. D 2. Vissa epidemiska sjukdomar 1875—1966. Sjukdomar och nummer enligt internationell statistisk klassifikation
- Tab. D 3. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt månadsvis år 1966
- Tab. D 4. Insjuknade i epidemiska sjukdomar med individuell anmälningsplikt, länsvis år 1966
- Tab. D 5. Fall av venerisk sjukdom år 1966 fördelade dels efter bostadsort, dels efter smittningsort
- Tab. D 6. Gonorré 1950—1966
- Tab. D 7. Fall av venerisk sjukdom år 1966 efter ålder och kön
- Tab. D 8. Medicinalstyrelsens skärmbildsundersökningar 1946—1966. Antal vid länsundersökningarna undersökta personer och gjorda fynd.
- Tab. D 9. Tuberkulossjukligheten och -dödligheten år 1966
- Tab. D 10. Antal nya cancerfall diagnosticerade 1963 fördelade efter primärtumörens läge
- Tab. D 11. Antal nya cancerfall diagnosticerade 1963 fördelade efter primärtumörens läge och patientens hemort
- Tab. D 12. Aktuell kariesprocent för permanenta tänder hos i folktandvården undersökta sjuåriga skolbarn 1941—1966
- Tab. D 13. Förlösningar och födda barn år 1966 fördelade efter sjukvårdsområde och vårdform

- Tab. D 14. Dödfödda och tidig döda jämte perinatal dödlighet m. m. Relativa tal
- Tab. D 15. Förlossningar på anstalt år 1966 fördelade efter barnaföderskans ålder, civilstånd och bördens ordningsnummer. Relativtal per 100000 barnaföderskor
- Tab. D 16. Antal födda barn år 1966 med fördelning på viktklasser
- Tab. D 17. Legala aborter 1966
- Tab. D 18. Legala steriliseringar år 1966
- Tab. D 19. Utskrivningar och vid årets slut befintliga patienter vid statens, lands tingens och storstädernas mentalsjukhus¹ och psykiatriska kliniker vid lasarett år 1966 fördelade efter diagnos
- Tab. D 20. Patienter och vårdplatser på mentalsjukhus och sjukhem i medeltal per dag årligen 1945—1966